

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLAVII
IOSEPHI
OPERA OMNIA

AD
Græcorum exemplarium fidem
recognita emendatâq;.

Addita CHRONOLOGIA non minus luculenta quàm necessaria.

INDEX præterea locupletissimus.

Cum CAES. Maiestatis privilegio.

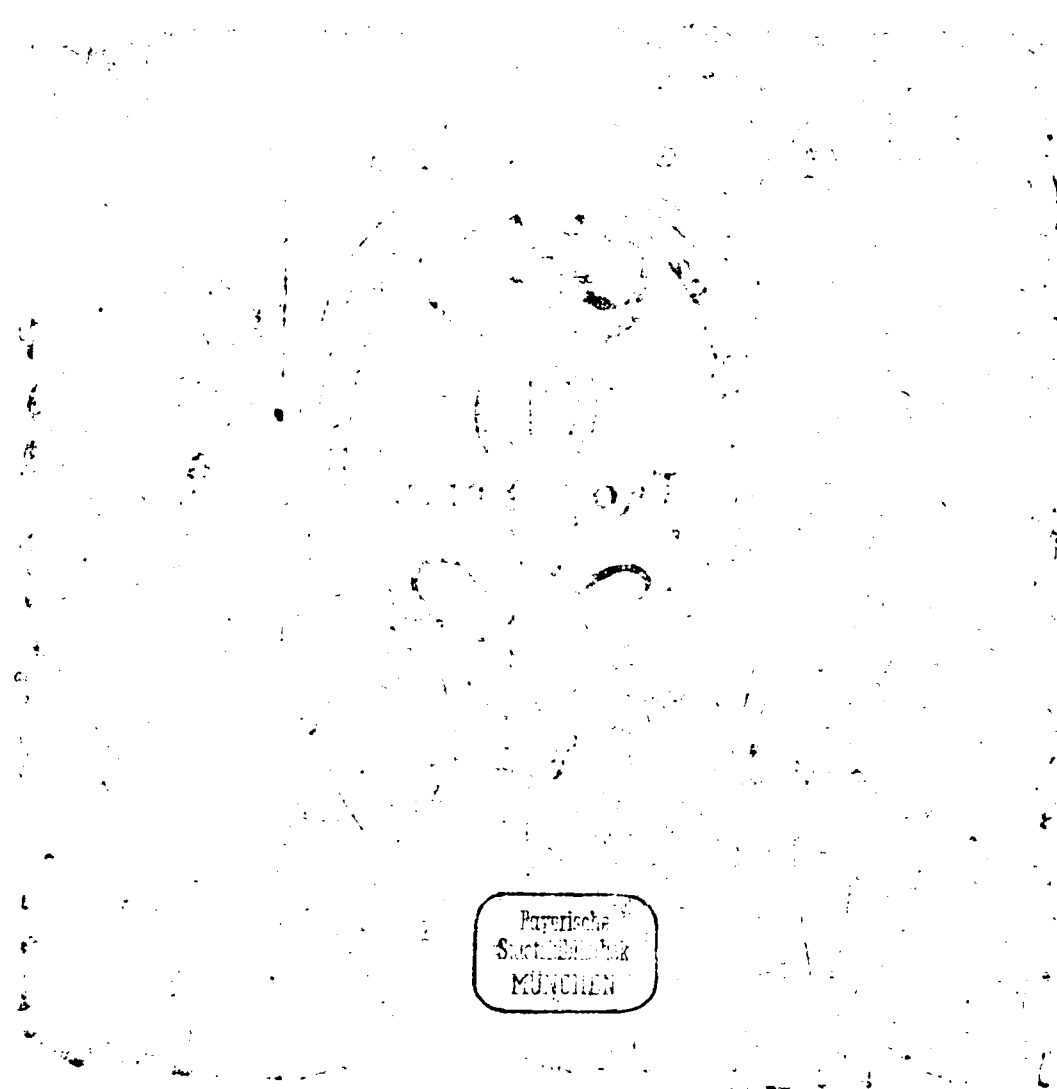
EX OFFICINA FROBENIANA
M D XXCII

Flavii

Christians

1025 H
1025 H

OTCOHITCOOT
1025 H

Papierische
Sachbibliothek
MÜNCHEN

06/03/160

AD
LECTOREM AMICVM
TYPOGRAPHVS.

V M omnis institutio, vel singulorum hominū ad beatam vitam cōtendentium, vel cōtuum formam in commune viuendi querentiū, praeceptis constet, exemplisq; amice Lector, cōsentire video in hoc sapientes, neutrum aliunde melius peti quā ē sacris literis: quas tanto tutius sequimur, quanto certiora sunt diuina oracula humanis opinionibus: quae dispendiosis suis ambagibus nihil aliud ostendūt, quā frustra id cōatos summos quidem viros, sed humana sapientia praeditos, quod non nisi a diuinis & numinis fauore adiutis praestatur: sine quo nec via salutis iniri, nec inuendae eius modus aliis monstrari potest. Et quamuis vtraq; iam dicta ratio sit absolutior, si coniungantur: sicut ex ipsis liquet sacris literis, vbi tam legis primū bene conditis hominum pectoribus a rerum opifice insertae, mox exolescente paulatim eius memoria per eundem praecōnio Moysis in communem vitam reuocatae, summaria capita, quā hominum Deo carorum, vel priuatorum vel ducum atq; regum, gesta produntur habent tamen hae separatim etiam tractationem. Nam ante exortam Seruatoris legem homines quidam ingeniosi qui se philosophos nominauerunt, veritatem ceu per tenebras palpare aggressi, praecepta vitae formandae cōati sunt tradere vnā cum dogmatibus ad felicitatem sectandam pertinentibus: alij res regum ac populorum mandauerunt literis, vnde magnam colligere liceat exemplorum copiam. Illorum lectio habita est praeteris utilis, & re vera fuisset, si veritatem captatam potuissent assequi: nos in hoc feliciores, quibus sacrae literae affatim repraesentāt quod illis obtingere non potuit, lectio non modo utilis, sed & necessaria. Proxima utilitas est in historijs, peculiari quadam voluptate ad sui cognitionem inuitantibus, vt ab his legēdis pauci modo sint literati abstineant, cum illa magis seria quibusdam aut non vacet euoluere aut non libeat. Sed delectu opus est in tanta historicorum varietate, si nolis operam & bonas horas perdere. sunt enim qui nihil aliud quā ludunt, & aures animosq; otiosos demulcent in hoc tantum factis narratiunculis, quales sunt Heliodorus, Philostratus, & his antiquiores, sed nihilo grauiores Herodotus & Ctesias ob nimiam mendaciorum licetiam dudum oblitteratus, in quibus vix quicquā

AD LECTOREM.

probes præter facundiam. Doctiores sunt alij, ut imbuti philosophia sed magno discrimine. nam qui Epicureorum, aut Peripateticorum non multo famorum, duxerunt quod ad pietatis dogmata attinet sectam secuti sunt, pro suis affectibus multa produnt tam inutilia, ut ne noxa quidem careant. quid enim bonæ rei potest expectari à tollentibus immortalitatem animorum, & diuinam providentiam? & hi ferè proponunt sibi celebranda quædam vasta verius quam magna ingenia, Xerxes, Alexandros, Cæsares. Plus bonæ frugis haurire licet ex accedentibus propius ad Academicos Stoicosve, qui res laudatorum principum aut populi Romani, præsertim illius prisci, transmiserunt ad posteros, huius generis sunt, Plutarchus, Dionysius, Xenophon, Polybius, & Latini aliquot qui sibi gravitatem seu peculiarem vindicant. Sed longe utilissima, nec iniucunda est sacra historia, olim propter excellentiam & claritatem, sed maxime propter sincerissimam sincerissimamque veritatem, etiâ profanis experta regibus, patrum præcorum mores, vitas, resque tam domi quàm foris gestas continens: quicquid eius còpendium scripsit, & ubi illa desit reliquam usque ad suam ætatem attexit, Iosephus vir patriarum literarum cognitione nemini suæ gentis secundus, externæ verò literaturæ studiosus vel cum Philone conferendus, facundia pollens quâ plus virium quàm fucorum habeat, nec minus philosophum quàm historicum deceat: quem non est opus prædicare prolixius, quâdo ipse satis ostendit qualis fuerit, modestissime vitam suam scribens, quæ nunc primum in præsentis operum eius editione, legi potest à Latinis hominibus. Huius scriptoris monumenta cum circûferretur, & passim ab omnibus suo merito reueretur, Rufinus ut titulus pollicetur interprete, olim Græcæ linguæ euidam peritissimo ac Hystoriarum studiosissimo, nunquam persuaderi potuit antiquitates Iudaicas ab eo viro veritas: vel quod non referrent peritum utriusque linguæ hominem qualis Rufinus fuit habitus suo seculo: vel quod stilo belli Iudaici essent dissimiles. Id Antiquitatum opus dudum ante ex officina meorum piæ memoriæ parentum prodierat, conflatum ex duobus exemplaribus mutilis, è diversissimis petitis orbis ætatibus: bono tamen casu euenerat, ut utrumque egregiè suppleret lacunas alterius: deinde verò multis requirerentibus Latinam versionem novam, patris mei felices recordationis nec non aliorum amicorum hortatu, suscepta provincia tyrocinium vertendi in eo scriptore posuit, supra dictus vir ille industrius, qui cum deprehendisset inter vertendum & multam latinis deprauata, & quibusdā locis deesse verbus non paucos, ea summa diligentia castigavit atque supplevit. Vtinam

AD LECTOREM.

XVI. Antiquitatum libro, cap. iuxta vulgatas editiones septimo, iuxta Græcorum distinctionem quam ille sequutus est XI, desiderabatur integra pagina, & in calce eiusdem libri non multo minus: id cuius culpa acciderit incertum est, sic & in alijs paginis. Itaq; omnia ad exemplum Græci codicis accurate distincta, meliori fide ab eo reddita, si plenior, nec rudior tamen certe, iam ante habuisti, lector, nunc vero exemplis prius excussis feliciter expeditis ut & hanc notam editionem tibi etiam gratiorem redderemus; compendij ergo, summa cum diligentia CHRONOLOGIAM, ad caput huius cuiusq; folij adiecinus, cum ex veterum, tum recentiorum scriptorum commentarijs, necnon scholia necessaria in communem res literariæ utilitatem recens concinnata. Cumq; præterea hæc Iosephi Antiquitatum Latina conuersio, iuxta q̄ Græcum exemplar esset dissecta, antiquæ translationis capitum distinctione non consonaret, visum nobis est, vetustam diuisionem in studiosorum gratiam margini annotare, quo loci in hæc a scriptoribus ante hanc nostram æditionem citati, facilius inueniri possint: quod quidem more nostro fecimus, a quo quicquid literis deditorum vñi iudicamus conducibile, adhibemus, usque in medium proferre studentes.

Vale bene, & industriam nostram fauere merito amplectereq;

TESTI

Vaticinibus: & libris: & iudiciis: & non

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

A

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IV

DAICO LIBRI VII, INTERPRETE RVFINO

AQVILEIENSI, AD GRAECVM COLLATI ET EMEN-

dati per Sigismundum Gelenium.

P R O L O G V S:

B

VONIAM bellum, quod cum populo Romano gessere Iudaei, omnium maximum quae nostra aetas vidit, quaeque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentisque commisisse cum gentibus quidam, non quod rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribunt: qui verò praestitò fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudaeorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nusquam verò exacta fides reperitur historiarum: idcirco statui, quae retrò barbatis antea mihi, patria lingua digesta, Graecè nunc his qui Romana Imperio reguntur exponere, ego Iosephus Marathiae filius, Hebraeus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis conflixit, posteaque gestis, quia necessitas egit, interfui. Nam cum hoc, ut dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudaeorum autem qui aetate validi, & ingenio turbulentissimi erant, manu simul ac pecunia vigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt, ut pro tumultus magnitudine, hos possidendarum spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudaei cunctos etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionumque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerum nouandarum cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantem, in tantis rebus dissimulari ueritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumque remotissimos & ultra Euphratem gentis nostrae incolae, itemque Adiabenos, mea diligentia uerè cognoscere, unde coepisset bellum, quantisque cladibus constitisset, quouero modo desisset: Graecos uerò & Romanorum aliquos qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire: At qui historias audent eas inscribere, qui praeter hoc (ut mihi quidem uidetur) quod nihil fani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos uolunt magnos ostendere, Iudaeorum res extenuant, & in humilitate deiiciunt. Non autem intelligo, quo nam pacto magni esse videantur, qui parua superauerunt. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque dum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si cum multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorumque, sine ullo mendacio, prosequar: dicta uerò de factis repònam, dolori atque affectioni meae in descendis patriae cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euerfa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudaeorum tyranni traxe-re, testis est qui eam vastauit, ipse Caesar Titus: per omne bellum miseratus quidē populū, quod à seditiosis custodiretur: saepe autem consultò differri passus ciuitatis excidiū, protracto obsidionis spacio, dummodo belli pœniteret auctiores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumque latrocinium accusatorie loqui putet, vel patriae miserijs ingementem calūniari praeter legem historiae, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quae Romano Imperio parent, solam nostram ciuitatem contigit ad summū felicitatis fastigium euadere, eandemque in extremum miseriae deiici. Denique omnium post cōdita secula res aduersas, si cum Iudaeorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum auctor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à quæstibus temperetur. Si quis autem durior misericordia sit iudex, res quidem tribuat historiae, lamenta uerò scriptori: quanquam merito Graecorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione praeterita

Bellum Iudaicum omnium maximum.

Iosephus bellum Iudaicum cur Graecè descripsit: cui ipse interfuit.

Origo belli Iudaici.

A. M. 4037.

Ante Chr.

nat. 67.

Post Neronem dissensiones.

Historicorum negligentia taxatur.

Gloria rerū gestarum unde petenda.

Dissensionibus euerfa Hierosolyma.

Titus Caesaris erga populum misericordia.

Iudaeorum calamitates cum aliorum collatae, quanta. Historiographi Graeci bellum Iudaicum non attigere.

terita

terita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundia detrahentes: quorum
 & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta per-
 scribunt, veluti minus rectè à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tan-
 tum eorum viribus cedant, quantum sententiæ. Erat enim unicuique studium, quæ vidisset
 facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, im-
 pleret: mentiri quæ apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimverò noua quidem neq;
 antè cognita memoriæ tradere, sui quæ temporis res commendare posteris, laude ac testimo-
 nio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atque ordinem
 transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem
 sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum re-
 rum memoriæ repono. Ipsi autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites ora patent, lin-
 guæ quæ solutæ sunt, ad historiæ verò, in qua verum dicendum est, summa quæ ope nego-
 tia colligenda sunt, obmutescunt: concessa infirmioribus neque scientibus licentia scriben-
 di res à principibus gestas. Honoratur itaque apud nos historiæ veritas, quæ à Græcis negligi-
 tur. Ab origine quidem Iudeos repetere, qui fuerint, quoue pacto ab Aegyptijs discesserint,
 quas quæ regiones errando peragruerint, & quas, vel quoties incoluerint, & quemadmodum
 inde migrauerint, neque huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quo-
 niam multi ante me Iudeorum de maioribus huius gentis verissima composuerunt: & non-
 nulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce profecti, non multum à veritate deniarunt:
 ex eo autem historiæ principium sumam, quo scriptores eorum & prophetæ nostri desierunt.
 Et bellum quidem meis temporibus gestum, latius, quaque potero diligentia, referam: quæ
 verò ætate mea sunt antiquiora, summam breuiter quæ percurram: Quomodo Antiochus,
 cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cum triennium sex quæ menses eam
 tenuisset, ab Asamonæ filijs expulsus est. Deinde, quod eorum posteri de regno dissenti-
 entes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeium quæ traxerunt: quomodo quæ
 Herodes Antipatri filius eorum potentia finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Hero-
 de mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio
 autem Varo prouinciam obtinente. Quod quæ bellum anno duodecimo imperij Neronis
 eruperit, quam quæ multa per Cælestium acciderint: quanta quæ ad primos impetus armis Iu-
 dæi peruaserint: quoque modo accolæ permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestij
 ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quod is cum maximo
 filiorum Iudæam intrauerit, quantum quæ Romanorum exercitum ducens: quanta quæ ma-
 nus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam vi ceperit,
 alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curam quæ rerum, & vtrius-
 que Galilææ spatia, & naturam fines quæ Iudææ, nec non & peculiarem terræ qualitatem, la-
 cus quæ & fontes, captarum quæ ciuitatum mala, cum fide, sicut vidi aut pertuli, expediam.
 Nec etiā miseras meas celauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis
 rebus Iudeorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam pro-
 perans, imperij causa retractus sit: quæ quæ signa de hoc ei contigerint, Romæ quæ mutatio-
 nes: & quod inuitus à militibus Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ
 gratia in Aegyptum digressus, Iudeorum status seditionibus agitatus sit: quoque modo ry-
 rannis succubuerint, eorum quæ inter se discordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus re-
 uersus, bis Iudeorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum, & quo in loco congrega-
 uerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipso præsentem seditio. Aggressus quoque nu-
 merosos, & quantos erexerit aggres: trium quæ murorum ambitum & magnitudinem, siue
 mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templi dispositionem: ad hæc aræ spacium, mē-
 suram quæ verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septem quæ lustratio-
 nes, & munia sacerdotum. Item quæ pontificis vestes, sancta quæ templi cuiusmodi fuerint,
 sine aliqua dissimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos
 gentiles crudelitatem, Romanorum quæ in alienigenas humanitatem: quoties quæ Titus, ci-
 uitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordia fœdera dissidentes prouocauit.
 Disseram verò populi vulnera, & calamitares: quam quæ multa mala nunc bello, nunc sedi-
 tionibus, nunc fame perpassi, postea capti sint. Nec verò aut perfugarum clades, aut captiuo-
 rum supplicia præeritiam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit,
 quam quæ multa opes sacrae flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidiū:
 & quæ

Historiographi
qui optimi.

Historia uerita
tem à Græcis ne
gligi.

Series belli Iu-
dæici.

Nero meticulo-
sus.

Romanorum in
bello disciplina.

Neronis moris
secuta.

Vespasianus Im-
perator declara-
tus.

Titus bis Iudæo-
rum perfriones
inuasit.

Festorum dierum
mores & lustra-
tiones.

Tyrannorum cru-
delitas, & Ro-
manorum huma-
nitas.

Populi calami-
tas, seditio &
fames.

Captiuorum cla-
des & supplicia.

A quæ præcesserant portenta, atque prodigia, uel tyrannorum captiuitatem, uel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cuiusque fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, detestatorumque; munimina funditus eruerunt, Titus uerò peragrata regionē cuncta restituit: eiusdemque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnexus ne uituperationem à rerum scientibus, & qui bello interfuerunt, sustineam, studiosis ueritatis magis quam uoluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

Titus diuina re-
stituit.

Ordo historiarum.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER PRIMVS.

De uastatione Hierosolymæ ab Antiocho Epiphane. CAP. I.

A. M. 3804.
Ante Chr.

nat. 167.

Iudæorum disti-
dium.

Ant. lib. 12.

cap. 6.

Onias Tobias fi-

lios Hierosoly-

mis expellit.

Antiochus Hie-

rosolyma uastat.

Onias fuga.

Ant. lib. 12.

cap. 6.

Antiochus mo-

res Iudæicos ab-

rogat.

Ant. lib. 12.

cap. 7.

Bacchidis crude-

litæ.

Ant. lib. 12.

cap. 7. 8.

Mathathias

Bacchidem occi-

dit, Antiochiq;

ducibus Iudæa

exaltat.

moritar, suc-

cedens filium, pa-

cta cum Roma-

ni amicitia, An-

tiochum Epipha-

nam reprimat.

Ant. lib. 12.

cap. 14. 15.

Antiochi morte

omq; filij in re-

gnum succedunt.

VM potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolomæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauiter fetret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Thobiaz, filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes ut ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idq; regi persuasum est, iam pridem sic animato. Quare cum magnis militum copijs egressus, & ciuitatem fortiter expugnata caput, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataque passim militibus prædandi li-

Dcentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres, sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoque ab eo in Helio-politana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templumque ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neq; præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuere: sed intemperantia uitiorum, eorumque memoria, quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: ut abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosque super aram immolarent. Quibus omnes quidem aduersabantur, optimus uero quisq; propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidij ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singulatim viros honorabiles verberaret,

E & communiter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad uindictæ audaciam irritauit. Deniq; Mathathias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modi est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinē veritus, in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissoque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque uolentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans; moritur relicto Iudææ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines suos ingredien-

Ftem uelamentissima percussam plagâ repressit. Adhuc autem feruentē uictoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitoque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locū purgauit omnem, muroque cinxit: & uasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templū intulit ueluti prioribus profanatis: aramq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in Iudæos odij filio

Antiochus

A. M. 3810. Antiochus hæres existit. Quare coactis peditum millibus L, equitū autem propè v millibus **A**
Ante Chr. nat. 161. LXXX uerò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem op-
 pidum capit. in loco uerò cui Bethzachariæ nomen est, quā transitus erat angustior, Iudas cū
 suis copijs occurrit, & prius quā congredierentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto
 præter alios excelsio elephante, turriq; maxima & multimentis aureis ornato, illic Antiochi
 esse ratus à suis procul excurrit: ruptaque hostili acie ad elephantum usq; peruenit. sed illū
 quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quod multum superemineret, minimè
 potuit. beluam uerò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta
 nisi quod magnum opus aggressus, uitam gloriæ posthabuit: qui tamen regebat elephantū
 priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antioch⁹, nihil plus Elçazaro præstitisset audacia, quā
 ut sola spe præclari facinoris mortem uideretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij
 præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diuq; decertarunt: sed à regijs secūda fortuna u-
 sis, numeroque præstantibus superati sunt: multisq; interfectis Iudas cum cæteris in Goph-
 niticam toparchiam refugit. Antiochus autē ad Hierosolymam pfectus, ibiq; dies paucos
 commoratus, penuria utensilium abstinit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse ar-
 bitrabatur: cætera uerò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. Discessu autem
 regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam
 quos ex prælio receperat, apud uicum Adafa cum Antiochi ducibus congreditur: factisq;
 fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater
 eius Iohannes occiditur, insidijs eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

De successione principum à Ionatha usque ad Aristobulum.

CAP. II.

A. M. 3830. V M autem successisset ei frater Ionathas, & in alijs quæ ad indigenas pertinerent;
Ante Chr. nat. 158. cautius se ageret, suamq; potētiā Romanorū amicitia corroboraret, Antiochi
 quidem filio reconciliatur: non tamen horum ei quicquam profuit ad depellen-
 dum periculum. Namq; Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insi-
 dijs cum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum pau-
 cis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit: eoque victo contra Iudæā mouit
 exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus est
 Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem &
 Ioppen, & Iamniā capit. Euertit autem & Accaron subactis præsijs: aduersusq; Trypho-
 nem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, ob-
 sedebat. Sed regis auaritiā satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoq; ope-
 ram adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastan-
 dam Iudæā opprimendumque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille aut, quāquam
 senior erat, bellum tamē iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis
 præmisit, parte uerò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa
 loca insidijs etiam in montana dispositis, in omnibus superat: clarissimaque potitus victo-
 ria, pōtifex declaratur: & ducētos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Ma-
 cedonum. sed & ipse periit in conuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: qui eius coniu-
 ge, duobusque filijs in custodiam conclusis, certos misit, ut Iohannem tertium, cui etiā Hyr-
 canus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adolescens ad ciui-
 tatem properabat, multo populo freris, & propter memoriam paternæ virtutis, & quod ini-
 quitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. Voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciui-
 tatem, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat. & is quidem statim re-
 cessit in quoddam ultra Hierichunta castellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem pa-
 ternum honorem pōtifis affectus, postquam deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemæā
 petit, & matri simul & fratribus adiumento futurus: castellumque aggressus, alijs quidem
 rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, ma-
 trem eius fratresque in murum productos, palam ut possent conspici, verberabat: eosdemq;
 præcipitandos, nisi quamprimum recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus ti-
 mor ac misericordia, quā iracundia commouebat. Mater uerò eius nihil plagis aut inten-
 tata nece pertētrita, manus protēdens, filium precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, parce-
 ret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immortalitate duceret me-
 liorem, dum modo ille poenas eorum, quæ in domum suam contra fas admisisset, experi-
 deret.

Aderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruc- dum impellebatur: modò verberari eam lacerarique conspiciens, effœminabatur: totusque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatu annus aduenit: quem septi- mo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos cessare moris est, exemplo septimorum die- rum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnâ cum matre oc- cis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphie tyrannum. Antio- chus autem ob ea quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibiq; assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro Dauid, qui re- gum ditissimus fuerat, ablatiisque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusque Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxillia. Rursusque tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei vindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perre- xit, vacuas propugnatoribus esse ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samaram cum proximis, nec non & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chathæorum gen- tem, adiacentia sano loca incolentium, ad exemplum eius quod est Hierosolymis, ædifica- to. Cepit autem & Idumæ non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Marisa. In Sa- mariam verò vsque progressus, vbi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex om- ni eam parte concludit: filiosque suos Aristobulum & Antigonom obsidioni præfecit. Qui- bus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam insueram carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adlutorem sibi aduocant, Spon- dium cognominatum. Qui cum prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigo- no superatur. & ille quidem ad Scythopolim vsque persequentibus eum, mœmoratis fratri- bus effugit: hi verò in Samariam reuersi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruaferunt, & agros intra Carmelum omnes inter se partiti sunt.

Ioannes effœ- minatur.

Ptolemæus ad Zenonem con- fugit.

Antiochus Sede- tes Hyrcanum obsidet.

Ant. lib. 13.

cap. 15.

Dauidis sepul- chrum spoliatur.

A. M. 3840.

Ante Chr.

nat. 132.

Ant. lib. 13.

cap. 16. 17.

Sebaste ciuitas

Herodis obfessa.

Antiochus Spon-

dium.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæ, Alexandro, Theodoro, & Demetrio. CAP. III.

DE C V N D A R V M autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gen- tilium concitauit, multiq; aduersus eos collecti non quiescebant, donec aper- to bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cum fortunassimè viueret, & optimè rebus per annos xxx & tres administratis, & quinq; filijs relictis mo- ritur: vir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionē, cur eius causâ de fortuna quis- pi am quereretur. Denique tria vel maximè præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. Quin etiam de duobus maioribus filijs suis, quod rerum domini permã- suri non essent, præuidit atque prædixit: quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare nō indignū videtur, quantumq; à paterna felicitàte diuerterint. Patre namq; mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringētis & octo- gintauno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit, seruitio quod apud Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonom (nam- que illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autem victos custodiæ tra- didit. Matremq; itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. namq; hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, vt victam famæ neca- ret. Horum autem facinorum poenas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum a- mabat, quemq; regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductis criminatio- nibus per maleuolos regni compositis. Itaque primò quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magni penderet, & pleraque liuore fingi arbitratetur. Sed cum An- tigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore ut aduersa ualetudo Aristobulum corripe- ret. Antigonus uerò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad- orandum quam maximè petiuit, plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem aduocantes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiâ priuata fortuna maiorem esse criminabantur: quodque maxima caterua stipatus, ut illum

Seditiones mou- tes suppressi.

Ioannis mors.

A. M. 3839.

Ante Chr.

nat. 132.

Aristobulus pri- mus regium dia- dema usurpat.

Ant. lib. 13.

cap. 18.

A. M. 3870.

Ante Chr.

nat. 101.

Aristobuli cru- delitas.

Aristobulus mor- bo correptus.

Antigonus falsè accusatur.

Ioseph.

M interfect-

*Aristobuli confu-
lium de perimen-
do Antigono.*

*Antigonum ab Ari-
stobuli satellitibus
interfectum.*

*Iudas Effesus
vates.*

*Aristobulus mor-
bo corripitur.*

*sum facinus ad-
uersus fratrem co-
micitur.*

*Ant. lib. 13.
cap. 19.
tandem moritur.
Alexander rex
constituitur.
Alexandri imma-
nitas.*

*expulsi, per Cleo-
patram instituti.*

*Strages ipsi
illata.*

*Seditio Iudaea
contra Alexandrum
nota.*

interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum i-
psum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus, tamen credidit Aristobulus. ac ne vel
suspiciari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta praeuaret, suos quidem satellites
in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in ca-
vello, Bari antè, post autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem paterent, occi-
derent autem Antigonum, praecepit, si cum armis adiret. nec non & ipsi Antigono qui
praeceperet misit, ut inermis veniret. Ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus con-
siliū capit. Namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, ut mandata quidem regis
taceant, dicant uerò Antigono, quod frater audisset, arma sibi cum pulcherrima in Gali-
læa ornatumque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum
fuisse: nunc autem, præsertim cum aliò discessurus sit, libenter eum uideret armatum. **B**
His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum
armis uelut ostentatum se veniens, properabat. Sed ubi ad obscurum transitum, qui Stra-
tonis pyrgus uocabatur, accessit, à satellitibus interceptus est: certumque documentum
præbuit, omnem beneuolentiam, iusque naturæ calumnijs cedere, nullamque optima-
rum affectionum tantum valere, ut inuidiæ perpetuò possit obistere. In hoc autem e-
tiam Iudam quis non rectè miretur? Effesus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit,
neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox ut eum uidit, ad notos
qui aderant exclamauit: (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papè,
nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me ueritas interiit, mearumque prædictio-
num aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie de-
beret occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille
quidem sexcentorum abhinc stadiorum intervallo distat. Horæ uerò dici sunt quatuor: sed
& uaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœstu uultu & mente sollicita se-
cum multa reputabat. & paulò post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo,
qui eodem nomine quo maritima Casarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit
quod uatem fefellit. At uerò Aristobulo confectum sceleris poenitudine morbus ingraue-
scit: semperque facinoris cogitatione sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec mor-
roris acerbitate uisceribus laceratis subito sanguinem uomeret. Hunc ergo unus è serui-
lis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & ubi Antigo-
nus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. **D**
Ululatu autem eorum qui id conspexerant continuo sublato, tanquam puer de industria sangui-
nem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causamque requirebat: & cum eam pro-
dere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. Ad extremum uerò minitanti, vimque
adhibenti, uerum quod erat indicauerunt: atque ille cum lachrymis opplesset oculos,
quantumque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, ut maximum
Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me ultrix cognata cædis iustitia persequi-
tur. Quàm diu o corpus improbum fratri matrique damnatam animam detinebis? quàm
diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant: neque iam meorum
uiscerum infetias fortuna detideat. His dictis ilicò moritur, cum non plus anno regna-
set. Vxor uerò fratrem eius uinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate
maior erat & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem
alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata uita contentum ablati re-
bus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui
oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed uictoria in Ptolemæi
partes propensior fuit. Postea uerò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Aegy-
ptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maxi-
mum quæ trans Iordanem sita erant, ubi preciosissima quæque bonorum Theodori filij
Zenonis habebantur. At Theodorus repente superueniens, & proprias res recipit, & sar-
cinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis
post cladem uiribus, aggressus maritimas regiones, Raphiam capit, & Gazam, itemque
Anthedonè, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domi-
tis, concitatur in eum festo die populus Iudæorum. Nam plerunque epulæ seditiones ac-
cendunt. nec uidebatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pili-
das & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingentiam cum Iudæorum gen-
te di-

Ate discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibi que Galaaditis ac Moabitibus subactis, tributoque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cumque Theodorum merus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidijs totum amiserat exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse vero elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem insensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit: nequaquam tamen victorijs letabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morumque uarietatem intantum oderant, ut percontanti, quoniam pacto eos sedare posset, dicerent, si moretur. Nam vix etiam mortuo daturus veniam, qui tam multa sceleratè fecisset. simul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Acæro, accersuerunt: qui cum his maiorum præmiorum spe facile parauisset, venissetque cum exercitu, miscetur auxilijs eius Iudæi circa Sichiam. Utrosque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autem partis essent equitum tria millia, peditumque millia quadraginta. Et prius quam veniret ad manus, intercedentibus nuncijs & præconibus, reges transfugia tentabant. Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos, qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugne præter spem cedit utrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerat, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eaque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem usque procederet. Occingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumque filios in conspectu matrum necauit: atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, ut etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem ægreque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq; Alexandra & Hyrcano.

CAP. IIII.

ERSVS autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus est. Demetrii quidem frater, sed eorum nouissimus qui Seleucum generis auctorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spaciū, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsū, turresque ligneas, ut faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere ualuit. Exustis enim turribus fossisque repletis, cum suis copijs transgressus est. Vindictaque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlciſci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca sua nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improviso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quā diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaque pars eorum cum in acie, tum in fuga absūmirur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos, alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnæi filio insensam Aretam sibi sociam: Syriæque cæles regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrū,

Ioseph.

M 2 passione

Alexander ab Arabibus uincitur, nec non capitur.

in Iudæos sauit.

cum subiectis in gratiam redire conatur.

Demetrius patrocinator Iudæis.

Ant. lib. 19. cap. 20.

Demetrius Alexandrū uincit.

Demetrius impietatem.

Antiochus alias Dionysus dictus.

Arabes Antiochi exercitum inuadunt.

Antiochus ab Arabibus uictus. Damasceni Ptolemæo insensam Aretam sibi conſociant.

pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiit, rursus optum Theodori cum
 A
 pidus tripliciq; ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanē &
 Seleutiā, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autē capto Gama
 la castello validissimo, eiusq; præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæā re-
 greditur, expleto in militia triennio: lætusq; à gentilib. ob res prosperè gestas excipitur. Belli
 autē requiē securum est morbi principiu. Et quoniā quartano febrium recursu fatigabatur,
 depulsum iri valetudinē credens, si rursus animū negotijs occupasset, intempestuæ militiq;
 se se dedit: & ultra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo
 regni anno moritur: idq; Alexandræ cōiugi suæ reliquit. Iudæos eius vel maximè dicto obe-
 dientes fore nō dubitans: quod longè ab eius crudelitāte discrepans, & iniquitati resistens,
 beneuolentiā sibi populi cōparasset. Neq; spes eum fecellit. Namq; opinione pietatis obtri-
 B
 nuit muliercula principatum. Quippe q̄ morem gentis patriū p̄bē norat, & qui sacras le-
 ges temerassent ab initio detestabatur. Cū autem duos filios Alexandro genitos haberet,
 natū quidē maximum Hyrcanum, & propter ætatē declarāt pontificē, & quod præterea so-
 gnior esset q̄ ut potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem au-
 tem Aristobulum, priuatū in uicere maluit, q̄ feruentioris esset ingenij. Iūgit autem se ei-
 dem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisei: qui præter alios pietatē co-
 lere putarentur, & peritiū leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexan-
 dra, diuinę religioni superstitiosē desertuens. Illi autem paulatim fœmine simplici insinua-
 ti, quosq; pro sua libidine sum mouendo, deponendo, itemq; vinciendo, ac soluendo, iam
 procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidem regijs cōmodis fruereutur, expensas verò
 ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirē callebat res administrare maiores: itaq;
 augendis copijs semper intentā, duplicē conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria para-
 uit auxilia, quibus non modò statum suę gentis roborauit, sed etiam inuicendā se reddidit
 exterię potentię. Imperabat autem alijs, verū Phariseis ipsa vtrō parebat. Deniq; Dioge-
 nem quendam insignē virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum
 consilio criminati, ut occingenti (quos supra memorauī) regis iussu tollerentur in crucem.
 nihilominus autē Alexandræ suadebant, ut & alios, quibus auctoribus Alexander in eos fau-
 set conuictatus, occideret. Cumq; his nimia superstitione nihil abnuendum putaret, quos si-
 bi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisq; periclitantium ad Aristobulum cō-
 fugeret. Atq; ille matri persuasit, ut his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret
 quos nocentes existimaret. Igītur illi quidem data sibi copia, per regionem dispersi sunt, A-
 lexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniā Ptolemæus sine intermissione ciuita-
 tem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autē Armeniorum
 Tigranem, qui adnoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumfēdebat, pactionib. donisq;
 sollicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, jamdu-
 dum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus,
 cum famulis suis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa ca-
 stella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs regem se declarauit. Ob hæc
 miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Aristobuli cum filijs includit apud castellum
 quod à septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, ut diximus, postea verò Antonia
 cognominatā est, imperante Antonio, quemadmodum de Augusti & Agrippæ nomine Se-
 bastē & Agrippias alię ciuitates appellatæ sunt. Antē ramen Alexandra moritur, quā in A-
 ristobulum fratris eius Hyrcani cōtumelias vindicaret: quem deijci regno curauerat, quod
 ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiā
 vna cōiiserat. Verū Aristobulus viribus atq; auctoritate præstabat. Habito autem inter
 eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, plerique Hyrcano relicto transcurrunt ad
 Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique
 salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, ut præmisimus, coniunx Aristobuli cum fi-
 lijs) prius quā grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, ut regnum quidem
 Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis alijs honoribus contentus. Hoc
 modo in fano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissi-
 mē alter alterum complexus esset, domus permurant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in
 Aristobuli domum.

A De bello Hyrcanico Arabibus, & expugnatione Hierosolyma. CAP. V.

ANTIPATER vero & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maxime Antipatrum iam dudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum, ut ad Arc tam regem Arabiæ confugeret, cuiusque auxilio regnum repereret, hortabatur, & ipsi Arcæ ut Hyrcanum susciperet, atque in regnum deduceret suadebat, multum obtestans Aristobuli moribus, multisque Hyrcanum laudibus prædicans: simulque admonebat, quod cum deceret regno clarissimo præsentem, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successione sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoque cursu in oppidum, quod Petra dicitur, salu^o euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquam Hyrcanum in manu regis Arcæ tradidit, multis dictis multisque muneribus, ut auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitumque millia quinquaginta, quibus nequaquam resistit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigra ne bellum gerebat. Sed ubi Damascus venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submois, cognitoque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox ut fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, utrisque ut sibi potius adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum eis & Pompeii nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Arcæ ex Iudæa in Philadelphiā recedit metu perculsus, & Scaurus Damascus redit. Aristobulus autem quod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequeretur hostes: & circa locum, quem Papyrona vocant, prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon, frater Antipatri. Hyrcanus vero & Antipater Arabum priuari auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cum Pompeius Syriam ingressus Damascus peruenisset, ad ipsum confugiunt, multisque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Arcam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quam moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem, quantum potuit, ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quam regem deceret utilitati seruire, à Diospoli regre liebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxilijs. Cum vero Tellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, unde Iudæorum fines incipiunt, per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandriam confugisse (castellum est magnifice structum, in monte præcellum situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quam parere. Sed populum videbat horrere: & amici monebant ut Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodque iuste regnaret, multis per se dictis in castellum rediit. & cum iterum descendisset, provocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuo regreditur, non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremque medius: & veniebat quid velut exoraturus Pompeium, ut sibi cuncta permitteret: ad motum vero reuertebatur, ne quid regis dignitati derogare videretur. Quia tamē castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis ut decederent, quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obreperarent: iussa quidem facit, sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloque iam cogredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem (nec enim tempus apparatui dandum putauit) statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntē Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiissima Iudææ regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantē lachrymam ex vulnere colligunt. Cumque illic pernoctasset, manē in Hierosolymam properabat. Itaque hoc ei impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamque pollicitus, quodque semetipsum ei cum ciuitate pmitteret. Pompeium mitigat suadentē. Nec tamē quicquam eorum quod promissum effectum est. Gabinium. n. qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socii receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem vero

Ant. lib. 14. cap. 2. 3. 4. Antipater Aristobulus in Iudæam & Hyrcano suadet, ut ad Arcam confugiturus auxilium petat.

A. M. 3907. Ante Chr. nat. 63.

Antipater Hyrcanum in regnum restituere conatur. Scaurus dux Romanorum obsidionem soluit.

Aristobulus Scaurum muneribus corrumpit.

A. M. 3908. Ante Chr. nat. 63.

Cephalon Antipatri frater.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7. Pompeius Aristobulum petit.

Alexandrium arx.

Aristobulus Pompeium conuenit.

Aristobulus Pompeio bellum inferre conatur: et eidem supplex occurrit. Pompeius Aristobulum in custodiam collocat. Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

profectus, explorabat qua ex parte facilius esset accessus. Nam & murorum eius firmitatem **A**
Hierosolyma ob- oppugnari posse facile, non videbat: vallemq; pro moenibus horribilem, fanumq; illic cer-
fidet Pompeium. nebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatum, ut etiam si ciuitas caperetur, se-
A. M. 3909. cundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitante, seditio intra
Ante Chr. ciuitatem orta est: Aristobuli quidem socijs bellum geri potius, regemq; liberari dignum es-
nat. 62. se censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos
Pompeius de vr- plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli cõces-
becm venit. sit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad vltimum vsq; resisteret,
instruebatur. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domum regiam tra- **B**
didissent, adhuc obtinenda Pompeius vnum è ducibus suis Pisonem cum militibus intro-
mittit. isq; præsidijs in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerat,
Pompeius fossa pacem persuadere poterat, omnia quæ circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq;
vallemq; replet: amicis ad cõsilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad par-
ac tes septentrionales fossamq; vallemq; replebat omni genere materiarum per milites cõportato,
cum per se opus esset difficilimum, ppter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis om-
nibus desuper obsisteret. mansissetq; labor imperfectus, nisi Põpeius obseruatis dieb. septi-
septimum diem mis, quibus Iudæos religio ab omni ope manus abstinere cõpellit, per eos aggerem cumulare
culent diuino con- præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo. n. corpore Iudæis etiã per sabbata pugnare
sacramentum obser- licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis,
uati. moeni tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obsidentium **C**
magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent. Verunta-
men Romanis tunc plurimum defatigatis, Põpeius Iudæorum tolerantiam & in alijs admi-
ratus est: & præcipue, qd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt: sed
velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas, omnemq; Dei cultum diligẽ-
tissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legi-
timis religionis suæ muneribus abstinerunt. Mense igitur obsidionis tertio, vix vna turre
deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Fau-
Faustus Corne- stus Cornelius, & post eum cõturiones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circum
liis. septo vndiq; fano, alios aliò cõfugientes, vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi
Sacerdotum in plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladijs irruentes videbant, intrepidi tamen **D**
rebus diuinis per- in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templumq; adolendi ministe-
agendis perseue- rio mactabantur, salutis quoq; præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles
rantia. aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi
eunctis quæ circa murum erant, in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaq; Iu-
dæorum quidẽ millia duodecim occubuerunt. Romanorum verò ppauci: sed plures saucia-
ti sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum,
neq; cuiquã prius visum alienis esse detectum. Deniq; Pompeius vnà cum suis comitibus
in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant can-
delabracum lychnis & mensis, in quibus libare atq; adolere moris est, & vascula ex auro cõ-
Pompeius cõfili- cta spectauit: congestamq; pigmentorum molem, sacrarumque pecuniarum ad duo millia talento-
um in tem- rum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis atti-
plum ingredi- git: sed postero die post excidium purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebra-
tur: & re. Ipse autem Hyrcanum põtificem declarauit: quod se & in alijs rebus alacrem obsidionis
Sacra solennia tempore præbuisset, promptamque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo re-
celebrat. uocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius quàm timore ple-
Hyrcanus ponti- bem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer, idemq; patruus
fix declaratur. tenebatur. & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò &
Pompeius belli qd vnà fortiter operam nauauerat pclaris pmijs donat, & Hierosolymis tributum indicit. ablatas
autores securi aut gẽti etiã quas in Coele Syria ceperat ciuitates, Romano qd tunc erat p̃sidi parere iussit: pro-
perouit. prijsq; tantum finibus circūclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdã ex libertis suis. Demetrii Ga-
Gadaram re- darenfis, etiã Gadara, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum
staurat imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, &
multas vrbes Samariam, & Marisam: itemque Azotum, & Iamnam, & Arethusam: necnon & mariti-
proclauit à Iu- mas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, post autem
daorũ imperio li- ab Herode rege clarissimis ædificijs transformata, Cæsarea nominata est: easque om-
berat: &

Anes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cuncto-
rumque administratione ad Aegypti usque fines & flumen Euphratem cum duabus legio-
nibus Scauro permissa, Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobu-
lum cum familia. Erant autem filiarum duæ, totidemque filij: quorum vnus Alexander ex itinere
fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

CAP. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate
prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc
malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum
uictui necessaria suppeditabat. quem uelut Aræ familiarē etiam Scaurus ad
cum legauit, ut bellum pacatione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, ut CCC talenta daret:
atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pō-
peium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæ-
amque depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum
quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinus in Syriam
missus qui Scauro successerat, quum in alijs fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum
mouisset exercitum. Huius autem ille impetum ueritus, & ampliotem militum manum con-
gregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locaque oppor-
tuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ mō-
tibus, munebat. Igitur Gabinus cum parte copiarum, præmissis M. Antonio, ipse cum toto
exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaque Iudæorum multitudo, quorum
Malichus & Pitholaus principes erant, iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro ob-
uiam processerunt: neque ita multo post aderat cum suis copijs Gabinus. Alexander autem, qu-
tum in unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abcessit. Cumque
Hierosolymis appropinquasset, coactus prælio decertauit: amissisque sex milibus: quorum tria
uiua capta sunt, tria uero prostrata, cum reliquis effugit. Gabinus autem ubi Alexandrium
castellum uenit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum uenia, conabatur
eos ante prælium sibi coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisque inter-
fectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare gessit;
& quamuis semper & ubique uir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum uicem exemplum.
Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem
confirmare, subuersas autem erigere curabat: denique iussu eius & Scythopolis habitari cœ-
pit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gada-
ra, & Azotus, aliarumque multarum, lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem
rectè dispositis regressus Alexandrium, uehementius urgebat obsidum. Quare territus Ale-
xander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans: & quæ sibi parē-
rent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quæ etiam Alexandrium
eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinus omnia consilio matris Alexandri fundi-
tus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium pal-
paret obsequijs, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerat abducti. Post hæc
ergo Gabinus Hyrcano Hierosolymam deducto, ei que fani cura mandata, cæteris reipub.
partibus optimates præfecit. Omnemque Iudæorum gentem in conuentus quinque diui-
sit: vno Hierosolymis, altero Doris, itemque tertio ut apud Amathunta respondeat, destina-
tis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnus
dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen non multo
post euenit, ut turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum
Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, pri-
mum occupat Alexandrium: idque recingere muro tenebat. Deinde cognito, quod Gabinus
Sisennam & Antonium & Seruiliū duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta
concedit: uulgi que imbellis onere deposito, solos armatos propè ad octo millia militum
secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector, cum mille uiris ex Hie-
rosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoque conflictu, aliquandiu cum suis
Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat, donec ui Romanorum subacti, cæsa sunt
mirorum v. M. propè uero ad duo millia in quendam tumulum confugerunt, cæteri-
que mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt.

*Aristobulum in
familia su. cap.
iurum Romanis
perducit.*

*Ant. lib. 14.
cap. 9.
Scaurus in Ara-
biam tendit: at*

*tandem Aræte
reconciliatur.*

*Ant. lib. 14.
cap. 10.
Alexander Hyr-
canum infestat.
Gabinus res
gestæ.*

*A. M. 3915.
Ante Chr.
nat. 56:*

*Antipater Ale-
xandro obuiam
procedit.
Alexandri cum
Gabinio pugna.*

*Gabinus Alexan-
drium castellum
obsidet.*

M. Antonius:

*Gabinus urbes
subuersas eri-
git.*

*Ant. lib. 14.
cap. 11.
Alexander dedis-
honem facere
conatur.
Gabinus Iudæo-
rum Rempu-
mutat.*

*A. M. 3916.
Ante Chr.
nat. 55.*

*Ant. lib. 14.
cap. 12:
Aristobulus Ro-
ma turbas mo-
net.*

*in Machærunta
concedit:
sum Rom. nis
dimicat.*

Vbi rex cum in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per in-
capitur: ducias belli posse contrahere, castellumque bene munire. Impetum autem Romanorum
viatus Romanos supra quam poterat per biduum remoratus, postremo capitur: & cum Antigono filio, qui
perducitur: & Romae secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum qui-
carceri includi-
tur. dem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudaeam transmisit, quia Gabinius scripse-
rat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spondisse. Parato au-
tem Gabinio bellum Parthis inferre; Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Eu-
phrate, petebat Aegyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quae militum neces-
sitas exlegebat. nam & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit. Et
Alexander tu-
daos ad defectionem
reducit. Iudæis in ea parte vias quae Pelusium ducerent obseruantibus, transmittere Gabinium per-
Gabinus Anti-
patro pacem
persuasit. suasit: alia uero Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexander Aristobuli
Iudæi victi. filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes qui per
eam terram degerent, obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex
Aegypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium praemisso Antipatro con-
cordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum
promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Ita-
burium congressi, decem millia sternuntur: ceteram uero multitudinem fuga dispersit. Et
Gabinus ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) reimpub. eius composuit:
Gabinus Naba-
thæos superat. deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis per-
M. Crassus tem-
plum Hierosoly-
mitanum spo-
liat. fugas clam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Sy-
riam suscepit. Is in Parthica militum sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hieroso-
lymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem
uero transgressus & ipse perit, & exercitus eius: de quibus non est huius temporis com-
morare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, rece-
Ant. lib. 14.
cap. 13. ptus in prouinciam. Eius autem fauore quaesito, in Iudaeam festinabat: captisque Taricheis,
A. M. 3919. propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, sedi-
Ante Chr. tiolos Aristobuli colligentem, cuius necis suaserat Antipater. Huic autem nupta fuit ex
nat. 52. Arabia nobilis foemina, nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaclum, & regem Hero-
Crassus Pithola-
um occidit. dem, & Iosephum, & Phetoram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium qui ubi-
Antipatri con-
iunx & filij. que potentes essent, amicitiam hospitij familiaritateque conquireret, praecipue regem
Arabum per affinitatem sibi sociavit: eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit:
quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium
per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus: de
quibus alio loco referemus.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

CAP. VII.

Aristobulus libe-
rauit.
Ant. lib. 14.
cap. 14.

A. M. 3923.
Ante Chr.
nat. 48.

Aristobulus ve-
neno interimi-
tur.

Ant. lib. 14.
cap. 15.

Alexander Ari-
stobuli filius se-
curi percussus.
Ptolemæus Ale-
xandram in ma-
trimonium du-
cit.

Ant. lib. 14.
cap. 16.

AESAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omni-
bus Romaque potitus, solum, vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus
velociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudææ proxima per illum
subijci posse ratus: verum & spem Caesaris, & Aristobuli alacritatem praenit in-
uidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo
patrio carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis
missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque fi-
lius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius
pro tribunali prius habita super his quae in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnae
filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem,
qui eos arcesceret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigo-
num, eiusque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio
suo copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in ma-
trimonium Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensi-
ore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Caesaris se contulit, &
quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat
in Aegyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamuis hospes esset, auxi-
lium ferre persuasit: uerum & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Ex-
citauit autem praesidio Syriae quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iambli-
chum,

Achum, & Ptolemaeam alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates audis propter Antipatrum copijs, Pelusium proficiscitur. Et quia transire ueraretur, ciuitatem obsidebat: Antipater uero in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis in-
Blruit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Aegyptii, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniz. Quibus tamen Antipater non modo ne obstitarent, uerum etiam ut victui necessaria præberent, militi persuasit. Vnde factum est, ut nec Memphitis ad manus uenirent, ultroque sese traderet Mithridati, atque ille Delia iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Agyptijs, in loco cui nomen est, Iudæorū Castra:
Cumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Leuū enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates, cum fugeret, perdidit. Præter spem uero seruatus ex prælio, vacuus inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpeßus uulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem, quando rebus in Aegypto cõpositis, ad Syriam rediit, & Romana cū ciuitate simul & immunitate donauit alijsque rebus honorando amicissimæque gratiæ, dignū amulatione reddidit eiusdemque gratia etiā pontificatū confirmauit Hyrcano.

De accusatōne Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani, & Herode bellum mouente. CAP. VIII.

ODE M uero tempore Antigonus quoque Aristobulus filius, cum uenisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij ueneno, quantum putabatur, perempri, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumque inul-
Ddiæ dolum admiscere miserijs, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multisque gentem iniurijs afficerent, dummodo satiarentur: quodque in Aegyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore ueteris discordiæ miserint, & ut amorè Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem uulnerum demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare, Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, & fugitini Romanorū, nouarumque rerum studiū votūque, seditiosum patris habeat, apud Romanorū principē alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tenter: quæ hoc solum oportere contentū esse, quod uiueret. Namque nunc cum non propter inopiā desiderare facultates: sed ut in eos qui dedissent, Iudæorū seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatū digniorē esse pronūciauit: Antipatro autē cuius uellet potestatis derulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est. & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ moenia renouare sibi liceret. Et hos quidē honores Cæsar incidendos in Capitoliū misit, ut iustitiæ suæ uirtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uero ubi de Syria Cæsarem profecutus est, in Iudæā reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaque lustrando, ne quid in illis regionibus turbatum esset, nunc interminando, nunc etiā suadendo curabat: unūquenque admonens, quod si cū Hyrcano sentiret, in otio atque opulentiā uicturi esset, fortunisque suis & cōmuni pace potituri: sin spe uana diceretur, eorum qui priuati quæstibus gratia res nouas optarent: se quidē nō procuratorem, sed dominū omnium, Hyrcanū uero tyrannū pro rege itemque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec n. passuros huius potestatis labefactari, quæ ipsi regē cōstituisent. Sed quauis hæc diceret, tamē etiā per se, quoniā Hyrcanū seghiorē uideret, neque tā efficacē quā regni posceret sollicitudo, statū puinciæ cōponebat. Et Phasaclū quidē natu maximū filiorū suorū militibus præpositum, Hierosolymæ eiusque territorio præfecit: Herodem uero ætate posteriorem, nunc quā adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturū: qui cum natura strenuus esset, citò materiam ubi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captumque latronū principem Eusebiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosque latrones multos interfecit. Itaque res adeo grata fuit Syris, ut per uicos atque oppida caneretur Herodes,

Mithridates Pelusium obsidebat.

expugnat: Memphitis deditiōem spontaneam facientes in gratiam recipi:

Aegyptijs uenit: Antipatrum apud Cæsarem laudat.

Antipater a Cæsare Romano ciuitate & immunitate donatur.

Antigonus patriæ morte iudicatus: Pompeij studiose illius conuenitur: Hyrcanum Antipatrum criminatur.

A. M. 3925. Ante Chr. nat. 46.

Hyrcanus pontifex.

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater præfectus Iudææ declaratur:

patriæ muros reparat: eorum subditos, ut Hyrcano assentirentur, monet.

Phasaclū militibus præficiunt: Herodes Galilææ. Eusebiam latronum principem.

sequi

vluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sex-
 to etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quia
 Phasaelus erga & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuo-
 lentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem
 Antipater regis contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus
 lib. obsequijs co- ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen
 limur. ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, ut liuorem
 quicquam in secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamvis & antea tacite sua spon-
 te mordebatur adolescentium gloria, maximeque rebus ab Herode gestis, & crebris nuncijs
 Hyrcanus contra Antipatrum in- laudes eius per singula facta prædicantibus, angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias
 stigatur. infestare solent, quibusque Antipatri eiusque filiorum probitas officiebat, instigabatur: di-
 centibus quod Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate vacuo
 regis nomine sederet. Et quam diu sic errabit, ut in se reges producat? Nec enim eos vel simu-
 lare iam procurationem, sed certe esse dominos, ipso reiecto: cuius nec mandatis nec episto-
 lis, præter Iudeorum, tantam multitudinem peremisset Herodes: illumque, nisi regnet, sed
 adhuc priuatus sit, ad iudicium uenire debere, rationem tam ipsi regi quam patrijs legibus
 redditurum, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad
 extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille
 & patris monitu, & quod ei fiduciam res gestæ darent, firmata prius Galilæa præsidijs, ad re-
 gem proficiscitur. Ibat autem cum fori caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures
 duceret, uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud
 inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent,
 ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui cum diligeret, per se quoque
 id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse ratus, Damascum recessit
 ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuò fuisset accitus. Rursumque ab improbis
 irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, & ut se contra ipsum strueret,
 prosperasse. Hæc autem rex vera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentio-
 rem inimicum videbat. Cum verò à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itaque per Sa-
 mariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam viribus
 suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamque illum contra se cre-
 dens cum exercitu esse uenturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes in-
 tentatæ sibi accusationis iracundia, conflata militum multitudinem in Hierosolymam
 ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset, ni pariter egressi pater & frater fre-
 gissent eius impetum, deprecantes ut & ipse uindictam minis tantum, solaque indignatione
 metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentia processisset: ac si propterea quod
 in iudicium vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tri-
 stibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum
 reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de uictoria bene
 speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene me-
 rito: seuo autem nunquam, nisi quod maleuolorum consilijs impulsus, ymbra ei tantum
 iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis purauerat posse sufficere, suasque
 vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellumque
 domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo ne-
 cauerat, eiusque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius ulciscendæ gra-
 tia, cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quam superstitis Cæsaris cau-
 sa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum
 traheretur, ex Italia successor antè dicti Sexti venit Marcus.
 De Romanorum dissidijs post mortem Iulij Cæsaris, & insidijs Malichii. CAP. IX.
 ODE M tempore magnum bellum inter Romanos conflat, dolo Cassij & Bru-
 ti Cæsare interfecto, postquam triennium septemque menses tenuit principa-
 tu m. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se
 dissidentibus, propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse comodi-
 us. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi &
 Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simulque obsidione liberauit Apamiam.
 Ipse verò exercitum ducens, stipendium ciuitatibus indicabat: nec modus erat exactionu.

Cæcilius Bassus
 Sex. Cæsare in-
 terfici, & co-
 piam eius occu-
 pat.
 Marcus Sexto
 succedit.
 Ant. lib. 14.
 cap. 19. & 20.
 Iulius Cæsar
 dolo necatur.
 Cassius Apamiam
 obsidione libe-
 rat.

Cum

- A** Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater, filiis suis & alijs amicis maturè pecuniæ cogendæ curâ distribuit, & inter eos Malichus cuidam ex amicis : adeo necessitas urgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, proptereaquæ inter intimos amicos numerabatur. At uerò ceteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoque Gophnam & Ammaûrê, & duas alias ciuitates ex vllioribus depopulatus, ibat quidē quasi Malichum interfectorus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & ceterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talēris Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem *Malichus exactionum collector pro Cassio.*
- B** sæpenumerò memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & uires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam pre- *Antipater Malichi & urbium interitum reprimis.*
- C** fidijs appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro : atque ira denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syriâ militem regente, seruatus est : qui Malichum statuerat occidere, quod nouis rebus studuisset. Cæsare uerò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnum momētum, ubi usus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa : si autem bellum delisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem ut Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post cōuiuium mortuus, vir & alijs strenuus, rebusque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem ueneni populum, negando placabat : simulque ut ualidior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quineriam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui cum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne uulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & inspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Cōuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis : cui Hyrcanus, ita suadere ob mærum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè casteque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaque contempta, nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum ueni- *Antipatri mort. A. M. 3929. Ante Chr. nat. 42.*
- D** ens, Antipatrum flebat. Cōtraque ille se falli, cum vix animi dolorem premeret, simulabat : & ramen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inui- *Malichus Antipatrum flebat. Herodes licet Malichum paterna necis accensat.*
- E** sus erat. Itaque non modò ut mortem patris ulcisceretur, ei rescripsit : sed etiam tribunis quibus præerat, ut in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimares cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur : & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret : nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectoquæ Hyrcano facillimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad coenam uocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuinij specie mittit. Sed res erat, ut tribunis prædiceret ad insidias egredi : atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibique circumseptum Malichum multis uul- *Malichum ad coenam uocati atque honorari mandati.*
- F** neribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus : vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum : Planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem : qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

Ant. lib. 14.

cap. 20.

Felix in Phasaelum exercitum

mouet.

Phasaelus Felicem superat.

Herodes Marium tyrannum

ex Galilaea percutit.

POST QVAM verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascus habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea

Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrumque ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyrionum tyrannum ex Galilaea pepulit: tria enim castella

possederat. Tyrijsque quos ceperat, uitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, unà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syria tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigoni Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò

focer Ptolemæus Antigono subministrabat, contra quos Herodes instructus, in aditu Iudæ commisso prælio, victoria potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iam pridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea suscep

erat filium. Tunc autem duxerat Alexandri (cuius pater fuit Aristobulus) filiam Mariam, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quod illis rerum summam ui possidentibus, nomen tantum ho-

A. M. 3930. norabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præstò erat magna pecunia placatum sic **Ante Chr.** Antonium affecit, ut ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ

Ant. lib. 14.

cap. 21.

Iudæi denuò aduersus fratres accusa-

tionem proponunt.

Herodes & Phasaelus Iudæos tetrarchas declarantur.

Antonijs Iudæos rebelles carceri tradit:

in Tyro commoratur: & percipiens seditionem contra Herodem & Hyrcanum efficitur.

armatis missis, multos vnà cum captiuos occidit.

proximam Daphnen ad Antonium venissent, amoris Cleopatræ iam seruientem, delectatâ cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt.

Respondere autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano.

Auditis deinde vtriusque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quoniam essent regendis rebus aptissimi. Cumque is Herodem, eiusque fratres alijs prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimèque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ

procuracione permittit. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyrionum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoque ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit, quorum & faucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in vinculis haberet, occideret.

De bello Parthorum contra Iudæos, & fugâ Herodis ac fortuna. CAP. XI.

Ant. lib. 14.

cap. 21.

Lysanias Antigoni in regnum inducendum:

Hyrcanum verò deponendum esse censet.

PARZAPHARNE autem Parthorum satrapa, Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet ut Antigoni in regnum inducerent, Hyrcanumque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumper.

Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluderunt, cum Ptolemaidenfes cum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus

A tatus ei, arte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & ubi usus exegisset, praesidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi ultro ad Antigonom confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant, auctique multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepit autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro configunt. Ibiq; hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodesque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem insensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obrucat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incurstantibus, assidue cædes erant. Instante vero die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totaque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasitque de improviso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autem in fugam uertit. & hos in ciuitatem, alios in fanum, alios in extremum uallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exortus autem Phasaelus, & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidem componendæ seditionis ueniētem, re autem uera ut adiuuaret Antigonom. Denique Phasaelum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atq; ut insidiatorem occideret, neue se eius fallacijs deceret, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiā Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque Iudeis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros uocant, cum cæteris Phasaelum prosequeretur. Sed ubi ad Galilæam uenerunt, indignas quidē dissidentes atque armatos offendunt: satrapam uero conueniunt satis callide, & officij amicitia dolos regentem, Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudē intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quod Antigonus plerasque mulieres ex his, quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quodque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidias, ac olim capri essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præcius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non uerba erant solum: nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit. quamuis eum sæpius moneret Offilius ut fugeretur: cui Samai la Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidijs appetisset: ac maximè quia pecuniarum causa talis exitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quam pro regno promississet Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satis factione iureque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibusque iussu erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumque fallere, ut extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas, quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quamquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidijs, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iadudum autē ab alijs audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamme prudentissima foeminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: neue se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum socijs deliberante, quonam modo clam patraret insidias, nec enim fieri posse, ut tantæ sapientia vir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cum propinquissimis sibi ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequerentur. Et ille matrem quidem fratresque suos, desponsatamq; puellam cum matre, minimoque fratre pretendere iter iussit. ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multisque per omnes consilijs interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes victoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumque locum in memoriam preclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcemque in eo munitissimam condidit, ac de suo

Herodes quomodo gesserit se in pugna contra Antigonom & Parthos. Phasaelus Parthum recipit: & decipitur.

Pacori insidias fraus Herodi, Hyrcano & Phasaelo struuntur: & intelliguntur.

A. M. 3931. Ante Chr. nat. 40. Phasaelus & Hyrcanus à Parthis comprehenduntur. Ant. lib. 14. cap. 21.

Herodes ad Idumæam properat:

grauiores Iudæos experitur: victoria potitur:

Ioseph.

N nomine

Herodion ar- nomine Herodion vocauit, Et tunc quidē cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea uerō **A**
cem condidit: quā Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamque sequentium di-
Iosephum obuiū minui persuadet: nec enim capācem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra
conspicit: quā nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem
Petram pergit. necessitati per Idumæam dimisit cum uiatico, lectissimos autem, maximeque necessarios re-
Parthi in prædā nuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defen-
uerſi: bant, itemque com meatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit:
Antigonum re- Parthi autem apud Hierosolymam in prædā uersi, in fugientium domos ac regiam irru-
gem constituit: bant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum uerō spe-
at Phasaelum minores inuehebantur: quoniam Herodes iam pridem Barbarorum perfidiam suspicans, **B**
& Hyrcanum quicquid in opibus pretiosum, in Idumæam multo antè comportauerat: eiusque sociorum
vinciunt. itidem quisque fecerat. Veruntamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ pro-
A. M. 3932. cesserunt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa quoque ciuitate uastata:
Ante Chr. nec solum Antigonum regem constituerent, uerumetiam Phasaelum & Hyrcanum uinctos
nat. 93. ei tradèrent uerberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ut ne solutus
Phasaeli mors. quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat: ab integris .n. celebrari sacra oportet.
Phasaeli uerba Phasaeli uerō uirtute præuentus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus
postrema. liberas haberet, ad saxum fracto capite interijt: atque ita probato, quod uerus Herodis frater
Parthi Hyrcanum uinctum esset, Hyrcanusque degenerasset, uiriliter moritur: dignum antea uita obitum assecutus.
abducunt. Fertur tamen & aliud, quod ex illa quidē plaga resipuerit, sed ueluti curandi eius causa, mis-
Herodis erga sus ab Antigono medicus, uenenis malis uulnus expleuerit, eoque illum pacto peremerit. **C**
Phasaelum dile- trum uis autem uerius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum priusque; efflaret ani-
lio. mam, cognito ex quadam muliercula, quod Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo disce-
Malichus rex dam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem,
Arabum Hero- quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono a-
dem Arabia pud Hierosolymam compositis, uinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem
pellit. obstinatus in Arabiam, uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege accipe-
Herodes Arabes ret, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogita-
hostes desprehen- bat, si Arabs minus timor fuisset paternæ amicitiae, animoque liberali parior, uel mutuum
dit: ab eo sumere, quod redemptionis causa præberet: pignori opposito ipsius filio, quē redime- **D**
fratris mortem ret Secum. n. habebat fratris filium, septem annos natum: trecentaque talenta dare decreue-
deplorat: rat, interpositis precationi Tyrijs. Sed profecto studiū fortuna præuenerat: & Phasaelo mor-
à Cleopatra ho- tuo, ne quicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluā amicitia re-
norifice suscipi- perit. Denique Malichus rex eorū, præmissis qui hoc admonerent, quod quimum reuerti eum ex
tur: finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, ut Herodem Arabia per-
Romani nau- leret: certa uerō causa fuit, quod ulcem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro bene-
gat: ficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudētię
Antonio suū cla- uerō suadētes habebat, qui Antipatri uellent abiurare deposita. Erant autē circa eum poten- **E**
des enumerat. tissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissi-
Ant. lib. 14. mos existimabat, eaque respondit nuncijs, quæ dolor impetrauit, Aegyptū uerō recedit: & prima
cap. 13. quidē uespera in quoddā agreste fanū, dū post se relictos reciperet, diuertit. Postero autē die
 cū Rhinocolurā peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptoque tanto luctu, quantū curatū
 æstū deposuit, ibat ulterius. Itaque Arabē serō facti poenituit: & qui reuocaret eum, quē cōtu-
 meliose tractauerat uelociter misit. Herodes autē in Pelusium peruenerat: ibique transitu phibit
 ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famā uiri dignitatēque; reueriti, Alexandria eum
 prosequuntur. Ingressus autē ciuitatem, à Cleopatra honorifice susceptus est, ducē sibi militū
 fore cum ad ea que parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis
 asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pam-
 phyliam uerō periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum uehementer bello
 Cassij uexatam, saluus euadit. Amicorum suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, li-
 cet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaque cum
 amicis delatus Brundisium, atque inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternæ
 gratia primum conuenit Antonium: eique; tam suas quā totius generis elades exponit: quod-
 que; affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis, ad eum hyeme supplex nauigaf-
 set. Itaque tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidem iuncte eum
 Antipatro

A Antipatro dextrarum, tum uero ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc cum regem constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quam fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo quam ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Aegypto cum eius patre petulerat: & hospitium & in rebus cum eis beneuolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verum tamen & senatum conuocabat, ubi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequiebantur, quo simul hostem Antigoni demonstrarent: non solum quod intra breue tempus is dissidere cœpisset: verum etiam quod antea quoque populo Rom. delpecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo utile esse diceret, Herodem regi creati, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis apud Antonium cenatum est.

Herodes rex Iudæorum constitutus proponitur.

præconio extollitur.

denum rex constituitur.

De bello Herodis à Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

CAP. XII.

C **O**DEM uero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, alijs quidem uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis, cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat: plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultrò in Antigoni militem eruptiones auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam uenit: verbo quidem ut Iosepho, & qui unâ obsidebantur, ferret auxilium: re autem uera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longè ab Hierosolymis tetendisset, quaestu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit: Silonem uero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam uero naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigoni properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deduceret, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbam in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem uero Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamē Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat,angebantur eius copiarum. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quod hostilis esset, eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iugit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paræ manus excursionem perterritos, maturè in fugam uertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Dein de capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, non ullos utriusque beneficijs debita uicissitudo: plurimos tamen spes, ut à rege certissimo. Iamque ualidissimas quaesierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediēbat, loca insidijs opportuna præoccupans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, uirium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occidentalem regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab alijs uero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabatur. Herodes autem primo circa muros præconis uocē declarari iussit, populi se bono & salutis ciuitatis aduenisse: pœnasque ab nullo, quamuis manifesto inimico, repetiturum, sed discor- dijs etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrarijs

Ant. lib. 14.

cap. 23.

Antigonus Massadam obsidet.

Iosephus frater Herodis Antigono repugnat.

Ventidius Antigono pecunias auferit.

Antigonus Silonem placat.

Ant. lib. 14.

cap. 24.

Herodes Antigono bellum infert.

Iudæos in fugam conuertit.

Ioppen expugnat.

Hierosolyma obsidione cingit.

se amicum Hierosolymitanis probat.

Ioseph.

N 2 pars

pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam A
posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores derubare: atque illi statim sagittis
cunctos ex turribus in fugam uerterunt. Ibi tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim
Silonis corrup-
tio detecta. militum subornatis, qui rebus egere se necessarijs acclamarent, pecuniamque alimenta
poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima de-
serta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere
conabatur. Herodes autem non solum duces qui Siloni parerent, sed etiam milites, ubi plu-
rimi essent, conueniendo, rogabat ne se desituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio &
senatu deductum, in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros
adit: tantamque his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accusationes perime-
ret. simulque prospiciens, ne uel in posterum ministrare desinere, accolas Samariæ per epi-
stolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) ut alimenta & uinum & oleum &
pecora in Hierichunta deferret. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentarum hostes
prohiberent, atque insidijs opprimerent, per agros dimittit. Illique iussis obediunt, & ma-
gna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus inside-
bant, si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed de-
cè cohortibus comitatus, quinque Romanorum & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam
mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus. Hierichunta peruenit: & ciuitatem quæ uacua
habitoribus reperit, quingentos uero cum mulieribus ac familiaribus montium occupasse cacumi-
na. & hos quidem captos dimisit. Romani autem in reliqua ciuitate irruunt, eamque diripere, cum
G. plenae domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta presidio collocato,
reuersus est: Romanumque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Gali-
læa, & Samaria, hyematurum dimisit. Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, ut exerci-
tus partem Lyddæenses suscipere in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura solati, rebus
omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & qua-
dringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, comuniuit, ne quid noui cum Antigono
tentaretur. Ipse autem, matre cum alijs quos ex Massada liberauerat affinis, suis in Samariam trans-
lata, ibique tutissime collocata ut cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia ex-
pelleret, proficiscitur. Cumque Sephorim, licet vehementissime ningeret, peruenisset, facil-
limè ciuitatem capit, custodibus eius ante aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus,
D. quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in
speluncis degentes direxit animum: qui plerique illius regionis incurantes, non minoribus
quam belli cladibus incolas afficiebant. Premissis autem tribus peditum cohortibus, unaque
ala equitum in uicem Arbelam, ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu superuenit.
Nec tamen eius incursum hostes extimere, sed armati obuiam procedebant, peritia bella-
toris fidei, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, fini-
strum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subue-
nit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes, impetum persequentium refre-
nabat, donec à fronte pugnantes uiolentie concesserunt: qui tamen eos usque ad Iordanem
cadendo persequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluuium disie-
A. M. 3933. cti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerant, eorumque causa
Ante Chr. diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centum
nat. 38. quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorumque ducibus multiplicata summam ad
hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro uenaliū cōsuleret, muroque
castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas versabatur
Ventidius contra
Parthos mitti-
tur. Antonius, Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit:
Ant. lib. 14. mandato eis per epistolas, ut Iudæam statim antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ven-
tidium Silone dimisso, ipse aduersus latrones in speluncis habitantes mouet exercitum.
cap. 25. Iste autem speluncæ in præruptis montibus erant, undique inaccessæ, transuersosque tan-
tum ac perangustos ascensus habebant: saxumque ab earum fronte usque ad fauces altissi-
mas pertingebat, rectum vallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficul-
tate quid ageret, incertus esset. Postremo autem placuit, ut molimine uteretur satis incau-
to. Etenim ualentissimus quisque demissus arcibus, exponebatur in ostia speluncarum. Hi-
que cum familiaribus eos mactabant, ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque aliquos
ex his conseruare uellet Herodes, ut ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum ne-
que

A que voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quosuis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiā senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera pēmitteret, occidit hoc modo: iussit exire singulos, ipse ad ostiū stabat, & prodeuntem quemq; filiorum trucidabat. Herodes autem ē specula hęc prospiciens, & dolore conficiebatur, & ut filijs parceret, seni dexterā cū precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquā mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit, & post filios occidit vxorē: deiectisque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tēret satis esse arbitrabatur, eiq; parti Ptolomæo præposito, in Samariam re-

B dijt: scutorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigoni ducēs. Tuncq; propter eius abscissum nacli licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolomæum quidē ducem aggressi, nec opinantem interficiūt. Agros autem vastabant, in plaudes atq; in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturē succurrit: & magnā quidem eorū multitudinē morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa multā exegit à ciuitatibus pecuniam, centū talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarūq; legionum, aduersus Antigoni mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adiutum ueniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is (nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cū præsertim plura daret Herodes) in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia

C res Antigoni exploratum perrexit, non admissio Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcēbat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntē ad Herodē recessit. Iratus autē quod res aliter cesserat, quosunque Iudæos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hęc cum ægrē ferret Herodes, in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem, iracundiā verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eū accusaturus Machæram, iniquitatem. Ille autē relicta sua reputans, velociter regem consequitur: utq; in gratiam secū redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à proposito suo reuocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed tūc audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratē validissimā

D ciuitatem, acrius festinabat, opportunū hoc tempus esse perspicuens demonstrādē virtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Denique mox ut ad eū venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaque prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidē quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumq; ad honores eius spemq; regni adderet, Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

Crudele patris in se, liberos, uxoremq; facinus

Ptolomæum Herodianorum militem ducem interficitur.

Ventidius Herodi copias auxiliorum mittit.

A. M. 3934. Ante Chr. nat. 37.

Antigonus Machæram repulit.

Herodes Machæram accusat

Samosatam oppugnat: & multis Barbaris interfectis ad Antonium peruenit.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolyma per Herodem, & Antigoni occiso.

CAP. XIII.

E VM hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephū fratrem suum, qui omnia procuraret cum mandatis huiusmodi, ut nihil ante reditum suum aduersus Antigoni moueret, quia non firmū esset auxiliū Machære, quātum ex delictis superioribus appareret. Verū Iosephus, ubi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichūra cum cohortibus à Machæra secum missis petit, ut maturo messiu tempore frumenta diripiat. In cursu autē hostiū per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugnata gloriam cōsecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autē lectē de Syria cohortes erāt, nec veteranorū quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulati possēt. Antigonus autem victoria minimē contentus fuit, sed eō processit iracundiā, ut mortuum quoq; Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis quinquaginta talenta Pheroras frater precii redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriā Galilæe res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerēt, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaq; in Idumæa quoque mutarentur, ubi Machæra castelli cuiusdā instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquā Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iussu ut Herodem quoque aduersus Antigoni adiuuaret, discessit in Aegyptum. Sosius autē duabus

Ant. lib. 14. cap. 25.

Iosephus opprimitur.

Antigoni in Iosephi mortui corpus crudelitas.

Machæra Githa mœnia instaurat.

Ioseph.

N 2 cohort.

*Herodi mortem
fratris somnia
manifesta signi-
ficant.*

*Herodes Galila-
eum armata ma-
nu ingreditur.*

*ab Antonio auxi-
lia adipiscitur.*

*Herodis coenacu-
lum concidit.*

*Herodes vulne-
ratur.*

*Antigonus Pappum
Herodi bellum
illaturum
mittit.*

*Herodes Pappum
vincit.*

*Caesarum multi-
tudo Antigonum
in iustitiam obstru-
it.*

*Herodes Pappum
Antigonum ducem
ab hostibus
comitatur.*

*Herodes Iudaeam
conquirit.*

cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumque turbatus p̄siluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabāt: quare præ dolore paululū quæstus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra vires iter accelerās. Et ubi ad Libanū venit, octingentos montis accolæ assumit auxilio, unamq; his iungit Romanorū cohortē. Cum quibus non expectata luce, Galilæā ingressus est, hostesq; obuios in eum quē reliquerant locum auertit, & asidue quidem castellum oppugnare tētabat: sed priusquā id caperet, asperissima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitū. Paucis autem diebus p̄est, auctus etiā alterius cohortis præsidio, quā Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellū nocte desererent. Iamq; per Hierichūta properans ibat, vt quam primū interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiā mirabilis ei monstriq; similis casus euenit: unde præter spem liberatus, opinionē q̄ Deo charus esset adeptus est. Nam cū multi honorati uespera illa apud eum coenauissent, postquā dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim coenaculū concidit. Id autem cōmune sibi iam periculorum q̄ salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, mane primo castra mouet: hostiumq; sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabat agmina. Et manum quidē cum Romanis conferere nō satis fidebant: lapidibus aut ac telis eos, dum modo plurimos sauciarent, eminus appetebant. Vbi Herodes quoq; ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus aut se non solū audacia suorum, sed etiā multitudine superiorē videri cupiens, Pappum quendā ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariā mittit, quibus quidem Machæra erat præmiū victoriæ. Herodes verò terrā peruagatus hostilem, quinq; municipia capit, duoq; habitatorum millia consumit, exustisq; domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana, tendētem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudeorū, vel ex ipsa Hierichunte, vel ex alijs regionibus accedebat: cū hos odiū moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregi festinante, Pappi milites neq; multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt, sed ubi agmina conflixerunt, ceteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autē fraternę cedis recordatione piculosi dimicās, dūmodō eius ulcisceretur autores, aduerſam acie faciliū superat. Deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam uertit. erat enim plurima occumbentium strages, cum alij quidem in vicum vnde venerant cōpellerentur: nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cū omnes domus armatis essent refertæ, plenaq; propugnatorum desuper teſta: & quoniā foris deprehensos facillimē superabat, disturbando ædes intus abditos extrahabat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam, eum gladijs armati milites excipiebāt: tantaq; cadauerū per omnes vias multitudo coaceruata est, vt etiam victoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagā hostes adeo non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis qui in vico perissent, fuga discederēt: statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi cum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentū, & ne penitus opprimeretur Antigonus obstitit, qui ciuitatē iam deserere cogitabat. Herodes autem ad uesperā, cū lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauātū ibat. Siquidem vnus tantum puer eum sequebatur, & priusquā in balneū perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi cōfugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiā tum metu ac latitantes, vt regē uiderūt, illū quidē stupore debilitatū ac tremētes, cū inermis esset p̄tereunt: exitus verò quā fugerēt cursu petebāt. Itaq; cū alius casu, qui eos cōprehenderet, nullus adesset, Herodi aut nihil pati satis fuisset, omnes effugiūt. Postero autem die Pappū quidē, Antigoni militū ducem, abscisso capite obrūcat: idq; Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionē. namque Pappus erat qui Iosephū interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessauit, Hierosolymā repetijt: murisque admoto milite (annus autē tertius agebatur, ex quo Romæ res factæ declaratus) pro templo castra posuit, quā facilius erat expugnatio, & ante Pompeius cepit ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisq; dimissis, tres quē leuare ageres, & super eos turres edificare iubet. relictis aut opib; instaret impigerrimis amicorū, ipse in Samariā vadit, vxorē acceptur, Alexātri filij Aristobuli filiā, sibi despon-

A despōsārā, vt dixim⁹: & dū obsidet, subcisiua opa nuptias curatur⁹: q̄ppe iam hostes despiciē-
bat. Igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copijs: ei⁹; Sosius cum
magna manu equitum peditumq; sociatur: qua mediterraneo itinere p̄missa, ip̄se per Phoe-
nicem iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equi-
tumq; sex millia, pr̄ter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, prop̄ à septētri-
onali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat de-
claratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quib⁹ pr̄erat, sciret missos Herodi auxilio. Iu-
dæorum autem intra ciuitatem agentium populus uariè turbatus erat. Nam circa templū
infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multa⁹; veluti diuinitus de temporibus
dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabātur: mā-
ximè ex locis oppido proximis victui necessaria diripientes, neq; aut equis aut viris alimen-
ta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus ag-
gerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium semper nouum aliquod obsta-
culū moliebantur. In nulla re autem æquè ac in cuniculis superabant. Rex autem aduersus
latrocinia quidē occultas excogitauit militū insidias, quib. eorum reprimerentur excursus:
inopiā verò alimentorū longinquis transuersionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti,
quāuis omnē modū audaciæ supergrederentur, Romanorū tamen peritia vincebātur: nihil
ominus ap̄re cum his, certa morte p̄posita, cōfligebāt. Ex improviso aut Romanis p̄ cunicu-
los intermedios emergentib. prius q̄ muri aliqua pars dirueretur, alterā eius vicē muniebāt.
C Prorsus aut neq; manibus neq; machinis deficiebant, quoniā vsq; ad vltimū repugnare de-
creuerant. denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium toleraue-
runt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausū murum transgredi, ciuitatem
irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: et infu-
so exercitu plurima ubiq; mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: He-
rodis verò manu Iudaica summo intēta studio, ne quis penitus ex aduersarijs eiraderet. Ma-
ctabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, erū
ad templum etiam confugissent: nec vlla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis mise-
ratio. Deniq; licet rex ubiq; mittens rogaret vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit:
sed veluti furentes omnem persequiebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neq; prio-
rem neq; pr̄sentem fortunam cogitans, domo descendit, et ad pedes Sosij prostratur. Il-
le autem nihil eum tantæ mutationis causā miseratus, & intemperatè derisit, & Antigona
appellauit: neq; tamen etiam custodia liberum dimisit vt fœminam. Itaq; ille quidem via-
ctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes vicisset, vt externa quoq; auxilia compe-
scret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis peregrina multitu-
do fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrē-
nabat: acerbiorē, quā si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas
esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuecti-
o in Sosium, si vacuefacto viris & pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent:
qui pro tanta ciuiū cēde, totius orbis terræ imperiū, vile pretium iudicaret. Illo autem iustū
esse dicente, vt pro labore obsidionis pr̄dandi licentiam milites haberēt: ipse de suis facul-
tatibus mercedem singulis distributurū se asseuerauit. Atq; ita redemptis patriæ reliquijs;
promissa compleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito, duces, ipsumq; Sosa-
um regia largitate donauit, vt nemo egēs pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo
dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio victum Antigonom ducens. & illum quidē
vana spe vitæ cupidum vsq; ad vltimū diem, ignauia digna securis excepit. Rex aut Herodes
discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos si-
bi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. Et quum pecuniā defe-
cisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusq; comitibus misit. non tã-
mē omnino, ne quid pateretur, redemit. Iam enim Antonius Cleopatraz amore corruptus,
in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sœuitia perse-
cuta est, vt neque propinquus sanguine superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syro-
rumq; optimates apud Antoniū criminādo, suadebat eos interfici, vt eo modo cuiusq; pos-
sensiones dominio suo facilius quæreret. Postea verò q̄ in Iudæos atq; Arabes usq; extendit
auaritiā, vt reges eorū Herodes & Malichus interirēt, occultè moliebatur. Cui cum verbo-
renus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros tantosq; reges iniustum esse duxit:
verū inter amicos vltra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisā sinibus, & quod e-

Ant. lib. 14.

cap. 12.

Sosius Herodi, &
ceteris,

Ant. lib. 14.

cap. 26.

Hierosolyma cā-
pitul.

A. M. 3935.

Ante Chr.

nat. 36.

Antigonus sibi
dedit.

Herodes ab vlti-
oriore iniuria
pecunijs exerci-
tui et Sosio largi-
tis ciues eximit.

Antigonus securi
percutitur.

Ant. lib. 15.

cap. 2.

Cleopatra sœui-
tia.

Cleopatra auaritia.

rat in Hierichunte palmetum, in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem profecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talēris annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari ipsamque omnibus obsequijs placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatrae ducebat. Nam cum pecunijs omniūque præda Parthus illi statim condonatus est.

De insidijs Cleopatras in Herodem, et Herodis prælio contra Arabes et ingenti terramotu. Cap. XIII.

A. M. 3941.

Ante Chr.

nat. 30.

Ant. lib. 19.

cap. 6.

Bellum Acti-

cum.

Cleopatrae astu-

na.

Herodes Arabes

aggreditur

Insidijs periculi-

tatur.

vincitur: sed ta-

men tandem

Arabum fines

incurSIONIBUS in-

fistat.

Regius in Iudæa

terramotus.

Ant. lib. 19.

cap. 6.

Herodis ad suo

oratio

Spes fallax quæ.

Deus providen-

tiam docet.

ONCITATO autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio profici-
sci paratus erat, & alijs per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem
vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè, ne periculi
Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, vt diximus, insidias ten-
dens, bellum in Arabas vt Herodi committeret, persuadet Antonio, quos si vicisset, Arabiæ,
sin aut victus esset, Iudææ domina cōstitueretur: alterumq; potentiū per alterū pessundaret.
Sed hoc eius consilium Herodi forliciter cessit: nam primum in Syros hostes ducēs, magnū
quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistētes,
superauit. Qui cū iam victi essent, magno moru Arabes suscitantur: & infinita manu in
Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos: ubi rex eos Herodes cum exercitu
aggessus, bellum consulti⁹ administrare tentabat, castraque muro cingi præcipiebat. Non
tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in
fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus
ab Athenione immixtis, qui ex Cleopatras ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque ho-
rum incurfu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca &
deuia, Herodis militē fugant, plurimis cede prostratis. Qui verò ex prælio seruari sunt, in vi-
cū Ornizam confugiunt, vbi etiā castra eorū cum hominib. circumuenta Arabes, sicut erāt
plena ceperunt. Neque multo post accepta clade Herodes aderat cum auxilijs, serius quā
vlus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit, præpositorū militibus contumacia, quod iussis
obedire noluerunt. Non. n. repentino commisso prælio vllū Athenio insidiandi tempus ha-
buisset. rursus tamen vltus est Arabas, assidujs fines eorum incurSIONIB⁹ infestās, quodque
semel victus est, sæpè repēdit. Sed dū inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calami-
tas, septimo regni anno, & Actiaco bello feruente: namque veris initio terra mota, infinita
quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cū exercitus mansisset incolu-
mis, quoniam sub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristi-
bus nuncijs grauius semper aliquid affingens. Vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obti-
nendæ spe, quia neminem superesse credebant, in cam irruunt, legatis prius interfectis, qui
ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudi-
nem, tam magnitudine quā assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare
tentabat, hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit: nā
diuinę quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror, ignauum autem est per-
peti idem, etiam cū incurfus hominum repellendi sunt. Ego enim tātum abest ut hostes
post terramotum pertimescam, quod magis putauerim Deum hanc illis illecebram immi-
sisse, ut pœnas redderent. Non enim tantum manu armisque freti, quātum nostris calami-
tatibus, ueniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Ne-
que verò vel secundæ res vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem
videas fortunam nutare vicissim, ut exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio
superiore victores, post ab hostib. victi sumus. Et nunc ergo, quantum æstimare licet, illi ca-
piuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prou-
dentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsū quod timeris, fiduciam suggerit. Nā cū fe-
rociores quā opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Atheni-
on insidiandi tempus inuenit: nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt vide-
tur, certam nullā victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso
autem opere virtutem exercere: consceleratisque hostibus planum facere, quod neque hu-
manum aliquod malum, neque ira cœlestis vnquam deprimat fortitudinem Iudæorum
donec,

A donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem vos terreat rerum anima catentiū metus: neq; arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia nanq; sunt elementorum quoque vitia: nullumque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenierit. Nam pestilentia quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminuentis excidij monstrum, sponte sua, neq; alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talesq; Deo, p bel
B li euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumē inuictamq; dexterā, sed continuo pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictā violati fœderis animos excitemus. Pergite quisq; nō pro coniugibus neq; pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorū cædis ultores. Illi melius q̃ nos qui viuimus exercitū regent: vobisq; mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinē vestram sustineri nō posse, nisi temeritate laedatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanē fluuium transgressus est. Castris aut Philadelphie positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello cōtenderet, pugnā eminus irritabat, quamprimū cupiens cōgredi. nam & hostes præmiserant, qui castellū occuparēt. Sed illos quidē regij facile repulerunt, collemq; tenuerunt: ipse verò quotidie producto ad
C prælium milite, instructaq; acie, Arabes laceflebat. Cum aut nemo contrā procederēt (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinē dux Althemus timore obriuerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoq; modo coacti ad pugnā confusis ordinibus, mixtiq; cum equitibus peditēs egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. Et quandiu quidem resisterunt, non magna eorum cedes facta est: vbi verò terga nudauerūt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt. Denique millia v in fuga ceciderunt, cæteraquē multitudo intra vallum compulsæ est; eosque statim circumseptos obsidebat Herodes, & licet armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: denique ardesciente siti, cæteruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeo vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

De terræmotu.

Dei manum effugere nemo potest.

Herodes Deo sacra celebrat.

Herodes Arabes laceflebat.

Arabum copiam vincit.

Arabes sponte se Iudæis tradunt atq;

ab Herode deus uno profligantur.

A. M. 3942. Ante Chr.

nat. 29.

Ant. lib. 15.

cap. 7.

Herodes Cæsare victorē in Rhodo adit: eo

coram Augusto uerum dicit.

Cæsar Herodem regem appellat.

Herodes exaltatus in regnum. CAP. XV.

M O X autem illum excepit defueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium: Veruntamen plus timoris habebat quàm ipse patiebarur. Nec enim Cæsar victum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deferui. Nana cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatrz mortem aduersorum correctionem, quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatrz amores, & Deus qui tibi victoriā donaret, obstruxit. Vnā ergo cū Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & vt in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar. Imò verò saluus esto, inquit, & nūc regnato certius. Nam meritis es, qui plurimos regas, cum amicitiam tāta fide tucaris. Expectare autem, vt etiam fœlicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatrz, quàm

quàm tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs **A**
 cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse. Venti-
 dius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse
 quoque bene tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate
 regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiâ
 decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem pri-
 cum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Anto-
 nij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauiâ pro quo roga-
 batur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Aegyptum euntem **B**
 per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitijs, tumque primum cum eo mili-
 res recedente, circa Ptolemaidem equo vectus est, coenamque illi cum omnibus amicis ex-
 hibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam vt per arida lō-
 ca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec
 fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum ef-
 se Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideoque postquam venit in Aegy-
 ptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, verum e-
 tiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hip-
 pon, Samariam: maritimamque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, &
 A. M. 3952. Pyrgum Stratonis: & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopa-
 tra stipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quàm magnus **C**
 animus accipientis. Post primam verò Aetiada, etiam regionem quæ Trachon vocatur, eius
 ditioni subdidit; ei que continentem Batanæam, itemque Auranitin, ex huiusmodi causa.
 Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit vnquam ex regione quæ Tra-
 chon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ cō-
 fugerunt, eumque deprecati sunt, quo suas misérias Cæsari declararet. Cæsar autem his co-
 gnitis ei rescripserat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggres-
 sus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsamque Zenodoro abstulit: quam Cæsar,
 ne latronum denuò contra Damascum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumque præterea
 totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne **D**
 quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare, præcepit: ac Zenodoro mortuo ter-
 ram omnem, quæ inter Trachonem & Galileam erat, eidem attribuit. Quod autem maius
 his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa
 verò post Cæsarem. Hinc ad summū felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animū,
 maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit.

*De urbibus & aedificijs instauratis, & conditis ab Herode, deq. munifi-
 centia qua usus est erga externas gentes, eiusq. felicitate.*

CAP. XVI.

Ant. lib. 15. cap.
10. 12. 13. 14.

A. M. 3953.

Ante Chr.

nat. 18.

Herodes in hono-

rem Antonij ca-

stellum aedificat:

Cæsaream &

Agrippium ex-

truit:

Sebasten erigit:

& templa Cæ-

sari dedicat.

A. M. 3963.

Ante Chr.

nat. 3.

TAQVE anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum ter-
 ræ spatium quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu &
 magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, ei que
 iunctum à septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit: hoc au-
 tem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in ho-
 norem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas aedes
 in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vsquam conferri posset,
 aedificauit. easque amicorum vocabulis vnam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit.
 Nec verò solis tedis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ci-
 uitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcher-
 rimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex millibus colono-
 rum, terraque fecundissima his attributa: vbi templum quoque maximum inter aedificia, **F**
 & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemque oppidi habitato-
 ribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsa-
 re, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur
 Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelsum editus, ppter subiecti lateris vallē specus
 aperit vmbrosus, quā profunda altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ recepta-
 culum

A culum concuatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniât, longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed veri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus uocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uerò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quòque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates uidisset vnâ uetustate iam seffam, quæ Stratonis pyrgos vocabatur, & pro
B loci natura munificentie suæ capacitatem, totam eam candido saxo reperatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nā inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, ut omnes qui ad Aegyptum ex Phoenice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas aligeatur. Sed rex liberalitate ac superbis deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quanquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo uerò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Meritis enim quantum diximus
C portui spatium, per viginti vnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla uerò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda cælabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, unde etiā procymia dicebatur: cæteri autem saxo portus, quo cingitur, muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atq; pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet: proq; fornicibus & circum eos crepido laxa, et lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus aut septentrionalis erat: v entorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. Ad ostium uerò colossi tres vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidè intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra uerò
D duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinè superantes. Domus autem portui connexa, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis uiæ tendentes in portum. Contra ostium uerò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebusque aduenticis portum, Cæsari uerò conditoris honorem, unde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna uocabulo collocauit: & quinquenniali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potarentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium uocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo edificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. Nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumque ditissimam, eamque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratrique Phasaelo turrim cognominie Phasaclidem Hierosolymis edificauit, cuius ambitus, et in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur Phasaclum nominauit. Cognatis aut & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidè fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regijs liberalissimè exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, verum etiam foris parietes ac maceræ tectaque largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus
marmoris

Pyrgum Stratonis Herodes insinuat.

Magno sumptu portum efficit.

Herodes appellat Cæsaream, quæ prius Stratonis pyrgos dicebatur. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. lib. 17. cap. 5.

Agrippium.

Herodum parentem pietus. Antipatris. Cyprum.

Phasaclum.

Herodium.

*Liberalitas He-
rodis in externos,
digna rege.*

*Herodes summus
venator:*

*egregius bella-
tor:*

*fortuna secunda
usus.*

*Ant. lib. 15.
cap. 3. 8. 9. &
lib. 16. cap. 13.*

*Herodes, Doride
repudiata, Ma-
riamne reducit:*

*Antipatrum ex-
pulsit:*

*Hyrcanum inter-
ficat.*

*A. M. 3942.
Ante Chr.
nat. 29.*

*Herodis ex Ma-
riamne liberi.*

*Domestica He-
rodis calamita-
tes.*

marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehemē-
ter excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos
recipere possent, ædificauit: ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castel-
lum: circumscriptione verò domus regalis. Tantis autē constructis ædificijs, animi sui ma-
gnitudinem in plurimis etiā externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim &
Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum,
exedras verò & porticus, forasq; & tēpla Beryti ac Tyri: necnō & apud Sydonem & Damascū
theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæductum: apud Ascalona verò Nym-
phea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine mi-
randa constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquā
regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarū alijs redditus annuos
ac perpetuos delegauit, quemadmodū Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc
frumenta cunctis ministravit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæpè
multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus
suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem? perq; omnem Ioniam eorū quæ
desiderasset quisq;, largitiones? Nōne etiā Athenienses, & Lacedæmonij & Nicopolitani,
& in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nōne Antiochenis Syria plateā,
cū plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore:
declinatissq; imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis
dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solū
Achaia cōmune, sed etiā totius orbis terræ munus videtur, per quē Olympiaci certaminis
gloria diffunditur. Nam cū hoc deficere sumptuum videret inopia, quodq; solum ex ve-
teri Græcia restabat, collabi: non solū agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cū Ro-
mam nauigaret, offendit: sed etiā perpetuos pecuniarum redditus instituit, ut nunquā eius
memoria agonothetæ munere fūgi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tri-
butorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliæq; circa Ciliciam muni-
cipia leuauit annuis pensionibus: licet multū eius animi magnitudinem timor fregerit,
ne quam pateretur inuidiā: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficijs amplioribus affi-
ceret ciuitates, quàm qui eas haberet. Quin & corpore usus est, quod animo cōueniret. Cūq;
summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia, quæ cuperet, assequeretur. Deniq;
vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum alitrix illa regio, sed magis
ceruis & onagris frequētatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. Itaq; multos eti-
am in exercitatione terrebat: quibus & torquedo iaculo directissimus, & sagittarū librator
videbatur egregius. Præter animi autem corporisq; virtutem, fortunā quoq; secunda usus
est. Rarò enim contra votum eius, belli cessit euentus, & si quando id accidit, non ipsius cul-
pa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

De dissidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo. Cap. XVII.

T verò publicam ei fœlicitatem, mœores inuidere domestici, & aduersi casus ex
muliere coeperunt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem
repudiata quam prius acceperat, uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ
Doris vocabatur, Mariamnem sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vn-
de domus eius in discordiā venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus
est. Nam primū Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos è Mariamne susceperat,
expulit ciuitate: solis festis dieb; eò commendi facultate concessa. Deinde auum coniugis
Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum, propter insidiarū suspicionem peremit: quem captū
quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui
ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non in-
terisset, verū mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. Hoc enim fretus, multoq;
amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem cōmouit, non quòd regnū affectaret,
sed quòd ipsi iure deberetur. Quinq; autem filiorum, quos ex Mariamne susceperat, duæ fœ-
minæ cæteri mares erant: horumq; minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natu, &
propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regiē producebat. Sed
enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succē-
debat Herodem, ut eorum nihil sentiret, quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantū nāq;
in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidē
ipsis

- A** ipsius inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiducia, in os ei, quæ Hyrcano auctore suo fecisset obijciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parebat: quem pontificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra ueste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi, licet mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sorore que eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuebant: & quo maxime commoueretur Herodes, infimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ uerisimilia fingerentur, hæc accusantes, quod in Aegyptum imaginem suam misisset Antonio: proque inmoderata libidine, *Herodæ adulterij infimulatur.*
- B** absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset in ferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maxime quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatram sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metuebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ uiro, quem si *Herodes Iosepho, ut Mariamnen interficeret, mandauit.* dñm habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat uxorem: mandato ei clam, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non maligne, sed regis amorē mulieri cupiens demonstrare, quod ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermone aperit. Et illa reuerso Herode, multa que inter fabulas de affectu iurante, quodque nunquam esset alterius mulieris amore captus: Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus ut me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebatur, amens erat Herodes ilico: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurū fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius, arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes inmoderata zelotypia furens, confestim utrūque iussit interfici. Deinde poenitendo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calebat. Tanta vis autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidē putaret eam, sed præ ægritudine tãquam uiuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, moeroris magnitudine eum, quo superstitem dilexerat, æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem, quàm si hostis esse habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studijs erant, & multo magis postquam in Italiam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam uerò maturi coniugio, vnus amicitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Iraque apertiss quidē cum rege colloquebantur, quod ei per vtrunque filium struerentur insidiæ: & alter quidem vtricos materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter uerò, hoc est Archeli gener, socero fratris etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ueluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hisque illum præponere modis omnibus coepit. Qui cum *Ant. lib. 16. cap. 4.* hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficiscentem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis, quibus offenderentur iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat, & *Antipatri calliditas.* varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos uero suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse aperte quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuque regio & cæteris obsequijs præter diadema utebatur. Tēpore autē uoluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus, blanditijs & calumnijs regi obrepfit, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, ueneni sibi datum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris mercunde suppressit: in se uerò delata crimina fortiter diluit: periculorumque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs quæstus est: cum præter innocentiam *concl.*

conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. Postremo prolocutus, quod eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lachrymas quidem cunctis excussit: verum Casarem sic affecit, ut eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui uellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios uideretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cum autem Ciliciam prater nauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissimè Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiae causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro: & usque ad Zephyrium deduxit talentis xxx donatum. Postea verò quod Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribusque filiis propè astantibus causam reddit protectionis: multasque Deo gratias agit, multas etiam Casari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filiis præstirisset, quæ ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, tresque filios meos reges designo, huiusque sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Casar iunxit, & pater instituit obseruare: non iniustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis coniunctos esse oporteat propinquos atque amicos ego distribuam, & concordiae sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum contentionumque causas ex contubernaliū nasci malitia: hosque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem ut non solum isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorē filiis meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potiētur, pondus autē rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autē quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutum, necnon etiam pietatem. nam neque senex adeo sum, ut de me citò desperetur: neque voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque uitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem verò ita coluimus, ut in longū nos æuum progressuros esse credamus, quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiā pro illis mihi supplicium dabit. Ego. n. non quod inuideā ex me genitis, honorificè eos haberi ueto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque si cogitēt qui ad eos se applicant, bonis quidē apud me paratū esse præmiū, seditionis uerò apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profectō mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meque his esse concordem. Vos autē, o boni filij, sacrā primū retinēte mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias salutæ sunt, deinde Casarem qui nos reduxit in gratiam, meque; tertium qui ea, quæ iubere liceat, rogem: fratres permanete. Iam nūc autem uobis & uestimēta & obsequia dabo regalia: Deumque oro, ut cōseruet iudiciū meū, si cōcordes eritis. Hæc locutus, singulos benignè consalutauit, populumque dimisit: alios conuentientia dictis eius optantes: qui uerò mutationis erāt cupidi, ne audire quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebāt confirmatū esse Antipatro meritum: Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro uarietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio, multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabāt. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodē cum adiectione deferebatur. Nec uel simpliciter liquid prolocutus, adolescens innoxius habebatur, sed cuncta eius uerba in crimina vertebantur: maximaque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui cum irritarent submittebat Antipater, ut mendacia sua ueras occasiones haberent: multisque falso uulgatis, unum quid cōprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidē amicorū quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri uitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri uerò familiares, aut pecunia corruptos,

ruptos, aut impulsos blanditijs, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cum autem cautè vniuersa committeret, astutis etiã criminationibus aditus ad Herodem moliebatnr: fratrisq; personam gerens alijs delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent faubre simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat: omniaq; uè ad insidias referebat, & ut necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multoq; plus quàm priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, ut Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenq; ab adolescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verùm etiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitiuos suos, quamuis ex ciuitatibus non subiectis, ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigerante paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomen amitam, cõtra illos cõmouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinãdo quibus in eos instigaretur. Hulus autem inimicitias augebat Alexandri quoq; vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate cõmemorãs, cunctarumq; se quæ in regno viuerent, dominam esse dictitans paternũ. n. genus à Temeno: maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multumq; ignobilitatem despiciens sororis & vxorũ Herodis: quarũ quæq; propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namq; multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quodq; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & antè quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat vxori: quodq; ipse priuatam, reginam verò frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoq; vicorũ scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studijs operam darent. His cõmota Salome, q̃ iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur cõtra generũ dicens. Et præter hæc alia quædã criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrũ & Aristobulum crebrò matrem implorare, casumq; eius cum gemitu atq; imprecationib. conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariammes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus delicijs nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licet constantè animũ adolescentiũ formidaret, tamen ne spem correptionis absunderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, plurib. quasi pater monuit: rogauitq; ut fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebãt, purgationisq; suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoq; debere, omiſsa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores de fore, dum cui persuadeatur extrahit. Cum his cum maturè placuissent, ut patrem, præſenti metu reiecto, de futuris morere cõeperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, & patrum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem redditus haberet centum talentorum, totiusque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regaliq; coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocatã. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat: Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio,

Joseph.

O 2

quæ

Alexandri familiares munoribus corruptis: nec non

patrem aduersus fratres, patrum, & amitam calumnijs instigat.

Glaphyra superbia Alexandrum omnibus inuisum reddit.

Aristobulus humilitatem generis uxori obijcit.

Salome Aristobolum accusat.

Ant. lib. 16. cap. 6.

Alexander & Aristobulus sese excusant: &

patrem placant. Pheroram quantã estimationis fuerit.

qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamvis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita questione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de malicijs aperta confessio, sed quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum, Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quod cum Syllæ procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transijt, totaque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri conam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti, aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum iuvenem putarent: verum se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosque amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, ut non auderet statim deiata proferre, sed exploratores die noctuque submittens, dicta factaque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio uel inimicitijs, calumnias finxere, multique regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis uelociora supplicia. Denique accusabatur qui modò accusauerat: & cum eo, qui ante se conuictus esset, ducebatur ad pœnam. De uita namque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem scuitiæ processerat, ut nec eorum quenquam humanius aspiceret, qui accusati non essent: uerum etiam amicis immitissimum sese præberet. Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sauebat. Accessit malis Antipater, collectaque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit, ut stricto instare sibi gladio uideretur uidere Alexandrum. Denique subito & ipsum correptum in uincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexerit: multi autem tacitè moriebantur, nulla uoce supra conscientiam prodita. alij uerò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidijs cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempusque obseruare, ut illo dum uenaretur occiso, Romam profugerent: His tametsi uerisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingeantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens uincti filij, ne id fecisse uideretur iniuste. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultrò malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earumque se plurimos socios habere, perscribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, quum uim noctu adhibuisset inuito. Iamque libri in manibus erant Herodis: multa & graui de optimatibus clamantes, cum maturè in Iudæam Archelaus uenit, metuens genero simul ac filia, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrir, regisque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, Vbi nam est, clamat, exitiabilis generi meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono marito nouo? nam et si consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi uiri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quod adhuc uiuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properans ueniebam, ut qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæ-

*Pheroræ Salome
sororem ac
casat.*

*Alexander eunuchos
muneribus
corruptus.*

*Herodes regnum
iniquitate reple-
um.*

*Ant. lib. 17.
cap. 8.*

*Alexander in
uincula con-
iicitur.*

*libros quatuor
apologicos con-
tra inimicos con-
scribit.*

*Archelaus in Iu-
dæam uenit atque
Herodis minas
arte dissoluit.*

*Ant. lib. 16.
cap. 8. p.*

tionem

Allionem tecum haberem, quam tui tuq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de utroque nobis consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ uicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander percripterat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Unde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem uideret: Considerandū est inquit, ne fortē adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur, non tu ab adolescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis authores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solum adolescentulos falli, verum etiam senes, domosque clarissimas totaque regna solere subuerri. Consentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum, qui ubi propensio-rem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai præualere, quam honeste non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictoque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se uidere, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeste conuinceretur, regem insidijs uoluisse decipere, omniumque malorum præsentium adolescenti causa fuisse: nisi malit ommissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur, omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, veniam petere: namque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem iaturum. Paruit Archelao Pheroras, atraque veste cum lachrymis, ut quàm miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: ueniamque meruit postulas. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia, quæ sibi obijcerentur, fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam sterit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc cum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, proprijs usus exemplis: etenim se quoque à fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter uerò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit: ipse autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamque ab eo distractam secum abducturū se aiebat, donec Herodem compulit ultrò pro adolescentulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus, cui uellet eam præter Alexandrum collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoque ab adolescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si uerò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, ynaque & ipse redijt cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen cum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocaturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vastrum igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabantur. Ab eunte autem muneribus talentorum septuaginta, folio quoque aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis uocabatur, itemque amicorum eius quemque pro merito. Quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendissima dederunt: eumque tam ipse quàm optimates Antiochiam usque profecuti sunt. Non multo post quidam in Iudæam uenit, Archelai consilij multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam: verum etiam causa fuit ut periret. Laco erat genere nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, uelut eorum quæ occuparetur illecebra, eum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matureque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis, quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter eum Spartæ patriæ causa præcipuo dignū honore ducebant. Ille autem postquam fra-

Archelaus & Herodes de libris Alexandri consilium ineunt

Consultores pessimi quid rebus incommodi adferant ostendunt

Pheroras ad pedes Herodis proci- dens veniam postulat: &

intercedente Archelao Herodis iracundiam miti- gat.

Herodes Archel- laum muneribus cohonestat.

Ant. lib. 16. cap. 11. Eurycles Lacom Alexandrum in- uita discrimen adducit:

amicus Herodis reputatur:

Joseph.

O 3 gilitatem

gilitatem domus animaduertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in sin- **A**
Alexandrum fal- gulos esset animat⁹, Antipatri quidē hospitio praeuentus erat. Simulata uerò amicitia falle-
bat: bat. Alexandrū, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus
fit Antipatri obrepfit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commentatus est. Pertentatis autem per-
mercenarius sonis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri
Alexandri autē proditor: illum exprobrando castigans, quod quum fratrum sit maximus, spei suae negligat
proditori insidiatores: Alexandrum verò, quod regina creatus, & regiae vir conjugis, filiū priuatae muli-
 eris pateretur regno succedere, praesertim quum haberet magnā occasionem, Archelaum:
 quae quidem adolescenti bona fide suadere uidebatur, quod amicitiam simulasset Archelai.
 Vnde nec Alexander quicquam metuēs, & de Antipatro quae se mouerent apud eum que- **B**
 rebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quo-
 que regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam
 am Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem utroque deuincto re-
 ferens ad Antipatrum secreta discedit: afficto quoque insidiarum mendatio, quas ei fratres
Antipatri lauda- parasse affirmabat, ac penē iam strictis gladijs in eum irruere. Ob haec autem multa pecunia
tor. donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri &
Alexandrum ini- Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumque adisset Herodem,
que accusat: vitam ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucē referre dixit pro hospitio: olim Ale-
 xandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: uerum sceleri tanto fuisse im-
 pedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se **C**
 cum Herode actum putare, quod regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necē
 principatū eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooptaret heredem, autumque ipso-
 rum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariāmes ultum
 frē. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine caede suscipere: multis au-
 tem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nā
 si de nobilitate aliorū fiat mentio, sine ratione se contumelijs affici, patre dicente, solus ge-
 nerosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offē-
 dere, si taceat: si uerò laudet, cauillatorem appellari. & prius immitem sibi patrem inueniri,
 Ioliq; Antipatro indulgentem: ob quae vel emori non recusare, nisi ex uoto insidiae successis-
 sent: sin eum occidisset, primum salutis occasionē fore Archelaum socerum suum, ad quē **D**
 facile possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc usque ignoraret mores Herodis. nec enim
 sic ei adstaturum, ut antea, patris praesentiam formidando: nec de suis tantum criminibus
 locuturum, sed primum totius gentis ærumnas, & quod ad necem usque tributis oprime-
 ret vulgaturum. deinde in quibus delicijs, quibusque adibus partē sanguine pecuniae con-
 sumptae sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quae causa ciuitatis afflictae: ibi au-
 tem lamentaturum & aui & matris necem, omniaque scelera regis reuocaturum: quibus
Antipatrum lau- cognitis nemo se iudicauerit parricidam. His Eurycles in Alexandrum falso delatis. Anti-
dat. patri laudes prosequabatur, illum solum qui patrem diligeret, esse confirmans, qui-
 que adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum praeteritae suspicionis dolore compres-
 so, intolerabilis iracundiae feritate perturbatur. Iterumque hoc tempus nactus Antipa- **E**
 ter, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio
 clam colloqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tunc uerò propter quasdam
 offensiones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos tor-
 mentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se quae crimini darentur, scire confes-
 si sunt. Sed oblata est quaedam uelut ad praefectum castelli Alexandrij ab Alexandro scri-
 pta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem in-
Diophanter terfecissent: tamque armis quam alijs subsidijs eos uti permitteret. Hanc Alexander Dio-
Alexandri nomi- phanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus, & cuius-
ne fictas literas libet mantus literas imitari percallidus. Itaque multis saepe falso conscriptis, ob hoc po-
conscribit. stemō occisus est. torto autem castelli praefecto, nec eius indicio quicquam Herodes co- **F**
 rum quae delata erant, uerum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ta-
 lidum proferretur, filios tamen asseruari praecipit. Euryclem uerò domus suae pestem,
 ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremque salutis appellans, talen-
 tis quinquaginta donauit. Ille autem prius quam certa fama nunciaret, ad Archelaum
 properat: aususque dicere, quod Herodem reconciliaisset Alexandro, ab illo quoque pecu-

A pecunias capit: deinde in Achaiani transgressus, ad similia facinora male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus, quod dissensionibus repleuisset Achaïam, & ciuitates spoliaret, in exilium mittitur, atq; hoc eum modo pœnæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Nāq; is cum amicissimus esset Alexandro, eodemq; tēpore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmauit: nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperire: eumq; gratiosissimum sibi iudicem, qui secum eadem crederet, iidemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, ut salutis suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insinulatam: quorum antè fuerat accusata: quod Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nūciaret. Et hoc fuit extremum quo, tanquam tempestate oppressi adolescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regē, eiq; monita Aristobuli perditatq; ille vlti^o durare nō passus, vtrunq; filiū vinxit, & separatos asseruari pcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olimpum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderūt, vehementer quidem Cæsar ob adolescentes indoluit, verū potestatem in filios à patre aufereadā non duxit. Deniq; rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturam dicens, si in communi consensu propinquorum suorum prouinciarq; rectorum de insidijs quæreret: eosq; si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditados, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes, eumq; Berytum quod Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præfuderunt autē rectores, quibus à Cæsare scriptū fuerat, Saturninus & Pedanius legati. & cum his Volumnius procurator, itēq; propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaū regem: namq; hunc Herodes, quod Alexandri focer esset, suspectū habebat. Sed filios quidē satis prouido cōsilio in iudicium non produxit: sciebat enim quod si tantum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, cōmouebatur, & insidias quidem timidè obijciebat: nā probationibus deficiebatur, maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa, prosequeretur: eaq; morte grauiora esse assessoribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamq; victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios, & primus Saturninus cōdēnandos esse adolēscēculos, sed nō morte pñūciauit. Nec n. fas esse, cum tres ipse astātes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiā duobus legatis visum est, eosq; nonnulli alij securi sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctiq; post eum Herodis æmulatione, vel odio: neq; indignatione quisquā necandos esse adolēscētes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria suspensa quidem operiebatur huius tragediæ finē: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidiū vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuctos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adolēscēculos, præ nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculcatam esse iusticiam, veritatem perijsse, naturam esse confusam, vitamque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: mihi verò, inquit, omnium videris esse infœlicissimus, qui contra charissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi faciliē regem optantes. Veruntamen cogita ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adolēscētiū, misereatur, principum autem plurimi etiam palām grauius ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res indigna videtur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibiq; tum alius quidam regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus infania, semetipsum indicem prosilit: Ac mihi quoque Tiro, in-

Coum Euaratum

Ant. lib. 16.

cap. 12.

Salome Herodis crudelitatem in filios incitat.

Ant. lib. 16.

cap. 13.

Herodes Cæsari scriptis paret.

Herodes filios

suos accusat: &

morte dignos pronunciat.

Tiro miles Herodem iniustis arguit: &

comprehenditur.

Ant. lib. 16.

cap. 13.

Tiro falso accu- quit, iste persuasit, ut occasione tondendi nouacula te occiderem: magna que inde Alexan-
sauro: drum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusque filium, & ton-
una cum Ty- so rem subdidit quaestioni. Cumque illi pernegaret, tonsor autem amplius nihil diceret, Ti-
phone & filio ronem vehementius torqueri iussit: tumque filius eius, patris miseratione commotus, cum
quaestioni ob- sta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoque relaxato, ipsius occidendi
atur: patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsus ab Alexandro. Hoc autem quibusdam
moritur. fictum ab adolescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affir-
Aristobulus & mabant. Herodes tamen & militum principibus, & Tirone pro concione accusatis, in eos
Alexander pra- armauit populum, ut ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios ve-
focati. ro in Sebastea missos, quae non longo à Caesarea interuallo distaret, praefocari iubet: eaque re-
 mature perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro maternorum
 uo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitae fuit.

De conspiratione Antipatri contra patrem. Cap. XVII.

Ant. lib. 17. **ANTIPATRYM** verò, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, in
cap. 21. tolerabile gentis exceperat odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis
Antipater toti conseruisse calumnias: nihiloque minus timor eum non mediocris sollicitabat,
genti ex ois. crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Ti-
Alexandri filij, granes & Alexander: itemque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa &
& coniuges. Aristobulus, filiaque Herodias & Mariamme. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote
 sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobu-
 li coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quam insensam habebat,
 sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram mune-
 ribus alijsque obsequijs, atque amicos praeterea Caesaris ambiebat, magnas Romam mittē-
 do pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc au-
 tem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia lar-
 giretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, ut nec accipientium beneuolentia quicquam
 profecerit: quibusque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autē
 munerum quotidie largior erat, cum praeter spem videret orbos pueros ab Herode curari:
 quantumque illum peremptorum caedis poeniteret, prolis eorum miseratione significari.
 Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lachrymis op-
 plesset oculos; dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quaedam tristis eripuit, ipsos autē
 orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, ut etsi pater infortunatissi-
 mus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regatur, amicissimos mihi relin-
 quam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora, maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis
 necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. So-
 rorem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auctore materno prognatus. Et de his qui-
 dem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem e-
 tiam Deum bono regni mei, meorumque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros
 placidioribus, quam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est fleuit, & pue-
 rorum dexteris iunxit, benignissimeque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim di-
 riguit Antipater, quantoque dolore affectus esset, neminem latuit pupillorum. Namque
 honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque de rebus cunctis pe-
 riculum fore, si Alexandri filijs praeter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem
 habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens
 flestebatur, quanto viuientium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius
 scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit: & callidè quidem
 patri surrepere timuit, seuiienti acriterque vigilanti ad suspicandum. Palam verò eum sup-
 plex adire ausus est, coramque deprecari, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset,
 nudumque regis nomen habere vellent, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim
 posse rerum obtinere dominatum, si praeter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri
 filijs socer esset adiunctus. Instantissime verò precabatur, quia numerosa esset regia proge-
 nies, nuptias permutari. Nouem namque regi uxores erant, sed harum septem vnde filios
 susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: I-
 temque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamque Olympiadem, quam fra-
 ter eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodæ & Philippum, nec-

Herodis uxores
& liberi.

A non ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, ynam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasque vxores sine filijs, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sororos duas ex Mariamme. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehementer iratus est: quippe filiorum, quos interfecerat, casum reputans, uerebatur, ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmiua fierent. Sed tunc quidem scruioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditijs eius adductus, sponsalia reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium uerò eius iungit filix Pheroræ. Hinc licebat aduertere, quantum Antipatri ualuerit adulatio, quod idē in simili causa impetrare Salome non potuit. Hanc enim quamuis soror esset, **B** atque hæc sepe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusque filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariammes una, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum: Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectaque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium uitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula confictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cum illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant, sola uerò Salome aduersabatur eorum concordia: quodque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita uero eius delatione mulieres, quodque Herodes ægrè tulisset, aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt, contra uerò & discordare inter se rege audiente simulabant: cum his adeò colluderet Antipater, ut palam Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earumque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cum horum uihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximeque aduersus Pheroræ coniugem, quod eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorumque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quodque Pharizæis mercedem contra se præbuisset, fratremque sibi hostem reddidisset, expugnatum uenenis. Postremò conuersus ad Pheroram: Vtrum, ait, se fratrem, an vxorem uellet optare? Cumque ille se citius uita dixisset, quam coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora, uel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquam colloqueretur, edixit. Verum ille palam præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficereetur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaque pecunia liberaliter instructū, testamentumque vnà ei portadum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamme pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptoque Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regi; indicauit, quod Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eumque asseruari oporteret. Neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripit, sed etiam duos alios Arabas iussit, apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho ut Herodem occideret, persuasisse confessi sunt;

Herodes sponsalia reformauit.

Ant. lib. 17.

cap. 3.

Antipater regni expectatione certa nitebatur.

Confictio mulierum in aula excitata.

Ant. lib. 17.

cap. 4.

Herodes Antipatrum à Pheroræ eius coniuge colloquio auocat.

Herodes Herodis filius ex Mariamme procreatus.

Fabatus Syllæi proditor.

fuat: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit. CAP. XIX.

*Herodes fratre
Pheroram egit.*

*Pheroras in te-
trarchiam suam
recessit:*

*in morbum inci-
dit:*

moriatur:

sepeliatur.

Ant. lib. 17.

cap. 1.

*Pheroras ueneno
interceptus dici-
tur.*

*Herodes ancillis
& libertinis
quæstioni subie-
cit.*

T Herodes Pheroræ vehementius imminabat, ut repudiaret vxorem: neque, quomodo mulierem plecteretur, inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supramodum indignatus eiecit: Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum uiuere. Denique nec ægrotum, quamuis sæpius accitus, fratrem inuisere uoluit, cum quibundam mandatis eum quasi moriturus uellet instrueret. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tunc Herodis patientia demonstra- ta est. Nam & uenit ad eum, & humanissime curatum uoluit: sed morbum superare non qui- uit. intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet usque ad ultimum uitæ diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoque ueneno peremisset, fama uulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciavit, clarissi- maque funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ sortitus est. Transijt autem in Antipatrum autor poena sceleris, ex interitu Phe- roræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes adissent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. nam quandam ei cibum obtulisse con- iugem suam, & non eo, quo solebat, modo conditum: eoque sumpto, illum morbo proti- nus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu, quandam ue- neficam mulierculam ex Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorium: & præ ama- torio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Percussus igitur pluri- mis suspitionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibi que tum exclā- mat aliqua doloris impatiens: Deus cœli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, uindictæ, Hoc rex initium nactus, persequeretur ulterius indagi- nem ueritatis. Mulier uero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusque mulie- ribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quodque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cū illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit om- nium dicta congruere, quæ de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras uero trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quod post Alexan- drum & Aristobulum ad ipsos eorumque coniuges trāsturus esset Herodes. Nec alicui posse parere, qui Mariannæ eiusque filijs minimè pepercisset: ideoque melius esse, ab hac be- lua quam longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seque fortasse prius, quam re- gnare incipiat, moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successioneis omaino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse pa- tris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariam- mes filium scripsisset heredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testa- mento suo standum arbitraretur: se namque, ut ex eius progenie nemo superesset, curatu- rum. Quinetiam cum omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vin- cat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atque cum Pheroras diceret, Quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum: Vtinam cunctis ablatis nudos se, dummodò uiuos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicus esse palam heeret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem aperte diuironam finium manusque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quod Pheroras eum illis Petram fugere cogitasset. Ut omnibus autem dictis Herodes cre- deret centum talentis collectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamque omni ornatu, quem illi donaue- rat, si uoluit, nullis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres a tormentis recebat. Timore autè pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: mul- toque magis, ut quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc Antipatrum ad suam matrem uocauit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormētis compertit,

A comperit, necandi sui causa ex Aegypto Antipatrum uenenum malum petijisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mādasset Antipater ut Herodē occideret, dū ipse Romę abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò uenenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitē dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portataque ad regem, ubi resipiscere potuit, (nam casus eam pertubauerat) quāobrem se præcipitasset interrogata, adiurante rege, quod vera dicenti remittere omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormētis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret, paulisper tacuit. Deinde: Quid, inquit, secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecū Deus testis mihi veritatis, quæ falli nō potest. Cūm Pheroræ morituro lachrymās assiderē, tūc ille me ad se uocauit: En multum, inquit, coniūx de fratris erga me animo sum deceptus. Nā qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitauit: qui tanto nunc mei, quamuis necdū mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu uerò quod in eum seruas, relictum nobis ab Antipatro uenenum, huc affer properē, meque vidēte consume, ne ad inferos quoque ultricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut iussit attuli: & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uerò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerē, reseruauit. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert: rex uerò in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionem. Verūm hi quoque Antiphilum Aegypto attulisse pyxidem fatebantur, illumque uenenum à fratre, apud Alexandriam exercente medicinam, accepisse dicebant. Totum autem regnū circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erāt incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariammen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensis, & ultis. CAP. XX.

D O S T hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem uenenum ferens, hoc est, aspidum uirus, aduenerat, aliorumque serpentum succos: ut si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua cōiuge in regem armaret. Idem uerò præter susceptam contra salutem patris audaciam, uelut operam subscisuiam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magnique animi, regis filij, quos Antipater uelut imminentes spei suæ remouere festinans, quidam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quod multis patrem maledictis carperent, ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, seque accitos esse grauer ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè sollicitabat Antipatrum. Quineriam prius quàm proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremque adeundo uitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam uerò adolescentiæ peccata esse, commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam uariaque stragula, poculaque argentea, necnon & aurea comparando, aliaque plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsarij erogatas celaret. Denique ducenta talenta, retulit expensā, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæ. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contactis, cū omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ uerò de iteratis fratricidijs conclamarent, nemo tamen ex Iudæa uenientium, quo loco fortunæ domus essent, ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum, & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluntas fuit, per interfectorum fratrum manes obmurescebant. Denique Roma literas misit, continuo se uenturum esse, quodque honorificè dimissus esset à Cæsare, nuncios. Rex autem insidiatorē manibus tenere desiderās: timensque, ne, si quid

Theudion.

Herodes Pheroræ uxorem rem ipsam profitemem, alloquitur.

Archelaus & Philippus falsò accusantur.

Antipater scriptoribus epistolarum in fratrum exitium compositarum pecunijs erogatis.

Ant. lib. re. cap. 8.

*Herodes Antipa-
trum literis ad
se redirehorta-
tur.
Antipater Phe-
raram mortuum
luget:* si quid præscesset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia famili-
*Celenderin de
fertur:* arissime scripsit, & ut reuersionem suam maturaret, orauit. Nam si prosperasset, matris suae
*Sebasto portui
appropinquat:* quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse, non ignorauit Antipater. Pri-
*clades domesti-
cis callide celat:* mam quidem iam de morte Pherorae susceperat epistolam apud Tarētum, eumque vehemē-
*in regiam perue-
nit:* ter luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur,
Herodem adit: causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm
*à patre vehe-
menter repre-
benditur:* maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat, occupabat,
*A. M. 3962.
Ante Chr.
nat. 9.
ut quidem vo-
lunt.
Doridis ad
Antipatrum
literæ.
Antipater se in-
noxium dicit.
Herodes Antipa-
trum accusat.* ne quando fortè deprehenderetur uenenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi red-
*Antipater se in-
noxium dicit.* dita, quam suprà memorauimus, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus
*Herodes Antipa-
trum accusat.* est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et
*Antipater se in-
noxium dicit.* amicorum quidem prudentiores ei suadebāt, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo
*Herodes Antipa-
trum accusat.* cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè crimi-
*Antipater se in-
noxium dicit.* nibus matris adderetur. Minus autē prudentes, & vnde patræ cupidi magis, quàm quid
*Herodes Antipa-
trum accusat.* Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monebāt, ne ex ipsa mora, & patri causam
*Antipater se in-
noxium dicit.* prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est,
*Herodes Antipa-
trum accusat.* in absentem esse factū: nec enim præsentem illo quenquam id ausurū fuisse. Absurdum autē
*Antipater se in-
noxium dicit.* uideri, propter supiciones incertas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eoque
*Herodes Antipa-
trum accusat.* regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, trans-
*Antipater se in-
noxium dicit.* missusque in Sebastum Cæsariæ portum deferretur. Occurrit autem illi præter opinionem ma-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* xima solitudo, cum omnes eum deuitarent, nullusque auderet accedere. Nam etsi semper æquè
*Antipater se in-
noxium dicit.* inuisus erat, odio tamen ut proderetur, tunc data libertas est. Multos autem auertebar ex re-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* ge formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solusque de se quid
*Antipater se in-
noxium dicit.* ageretur Antipateri ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquā deductus est, cum Romam
*Herodes Antipa-
trum accusat.* nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligēs, cal-
*Antipater se in-
noxium dicit.* liditate celabat, metuque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vl-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* la erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certūque nihil ei de domo, ne ibi quid
*Antipater se in-
noxium dicit.* nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdū etiam spes eum pertē-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* tabat hilarior, aut nihil esse deprehensū, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturū,
*Antipater se in-
noxium dicit.* ac dolis, quæ sola instrumēta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit,
*Herodes Antipa-
trum accusat.* qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Siriae rector intus aderat. In-
*Antipater se in-
noxium dicit.* gressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, velut eius salutandi causa, propius accede-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* bat: cum ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me ample-
*Antipater se in-
noxium dicit.* xari uelis, qui tot maleficijs inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neque me attingas, prius
*Herodes Antipa-
trum accusat.* quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui opportunè præsto est,
*Antipater se in-
noxium dicit.* Varum. Abi, & quemadmodum te purges in diem crastinum, meditare. nam & tempus in-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* dulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupescens Antipater, quia respondere nihil po-
*Antipater se in-
noxium dicit.* tuit, reuersus est. Cum autē ad eum uenissent mater & uxor, cunctas ei probationes exposue-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* runt. Tumque recepta mente, quo pacto sese defenderet, cogitabat. Postero autem die rex,
*Antipater se in-
noxium dicit.* adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipse
*Herodes Antipa-
trum accusat.* autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris
*Antipater se in-
noxium dicit.* Antipatri quidam pridem comprehensi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiusce-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* modi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi aliquod au-
*Antipater se in-
noxium dicit.* xilium à Cæsare impetraueris. Itaque his vnā cum alijs introductis, ingreditur Antipater.
*Herodes Antipa-
trum accusat.* Cumque pronus ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices,
*Antipater se in-
noxium dicit.* sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu
*Herodes Antipa-
trum accusat.* uelis. Ille autem magna uoce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, &
*Antipater se in-
noxium dicit.* quiuis iustus iudex, Antipatrū morte dignum iudicauerit, certò scio. Vereor autem ne mea
*Herodes Antipa-
trum accusat.* quoque tibi sit inuisa fortuna, omni que calamitate dignum deputes, qui tales filios genu-
*Antipater se in-
noxium dicit.* erim. Atqui hoc tibi magis miserandus uideri debeo, quod erga tam sceleratos indulgentissi-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* mus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosque Romæ
*Antipater se in-
noxium dicit.* educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosque con-
*Herodes Antipa-
trum accusat.* stitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti e-
*Antipater se in-
noxium dicit.* nim, quod iuuenis & successor meus futurus esset, maximè securitas querebatur: at verò hic
*Herodes Antipa-
trum accusat.* belua, patientia mea, suprà quam satis erat, expletus, in me satietatem suam profudit: ei quo-
*Antipater se in-
noxium dicit.* diu uiuere sum uisus, meamque senectutem grauiter tulit, rexque fieri non nisi parricidio
*Herodes Antipa-
trum accusat.* passus

A passus est. Quæ quidē profectò noui qua rationē cogitauit: quòd eum ex agro abiectum re-
duxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei vicarium declarauerim. E-
quidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui An-
tipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene-
sum meritis? cui uiuus etiam potestatem meam penè concessi: apertè autem regni succes-
sionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta reditus talentò-
rum, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo
dedi trecenta talenta, quemque solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem,
Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater, admiserunt? quòd-
ue de his habui indicium, quale demonstrauit huius insidias? etiam approbo, quia ausus est
aliquid parricida, rursumque veritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. Nam e-
go istam beluam noui: & quàm sit verisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletusque simu-
latis. Hic est, qui me quondam monebat, ut uiuum Alexandrum cauerem, neque meum cor-
pus omnibus crederem. Hic est, qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspice-
re, ne quis mihi fortè parasser insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui cō-
solaretur luctum peremptorum, & uiuentium fratrum beneuolentiam diiudicaret: hic pro-
pugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem venit, & quemadmodum
singula simulasset, vix me credo viuere, tamque grauem insidiatorem, quo pacto effugerim,
miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq; ami-
cissimi semper infensi sunt, ego quidem fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudi-
nem gemam. Nemo autem qui meum sanguinē sitierit, elabetur, etiam si per omnes filios
meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidem interrupto sermone tacuit, dolore con-
fusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Anti-
pater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas
partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper seruatorem te habuisse
commemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataque mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in
hoc adeò demens fui, ut non intelligerem, quòd si homines lateret tanti sceleris cogitatio,
coelestē latere iudicem omnino nō posset, qui ubiq; præstò esset, & cuncta conspiceret? An
fratrum exitus ignorabam, quos, ob id Deus ultor est, quia tibi malè cogitauerant? Quid au-
tem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed dilige-
bar. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, alijs timendus eram. Fortassis egestas causa
fuit? Multò minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium
hominum perditissimus essem, immanisq; bestię animum gererem, certè mansueti pa-
tris beneficijs vincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, torq; filijs anteposueris, viuusque
regem declaraueris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me mi-
serum, acerbissimamque peregrinationem meam, quàm longum liori tempus magnū-
que insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syllæus
tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar,
qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has eius literas: hæc fictis in me crimi-
nationibus veriores. his me defendo. hæc affectus erga te mei argumenta certissima. Recor-
dare quod inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidisti, tu compulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum
ad indicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil usquam parricida perpeffus. Sed nondū
me hoc argumento diligas: nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio.
Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, &
viscera mea pergāt instrumēta poenarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum,
tormentorū expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes
alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem, quo minus fletet, i-
racundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de
Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem
instituit, cuncta quidem regni maleficia illi ascribēs: maximè verò fratrum interitum, quos
ipsum calumnijs interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari, quasi suc-
cessionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenū parasset, multò minus à fratribus ab-
stineret. Cum aut ad veneni probationē venisset, pordinē pferebat indicia, etiā de Pherora
crimē exaggerās, veluti illū quoque, Antipater fratricidam fecisset, corruptisq; regis amicis

Antipatri re-
sponso.

Deus ubiq; præ-
stò est & cun-
cta conspiciat.

Antipater Ra-
mani & Cæsa-
ris pietatis tes-
tis allegat.

Nicolaus contra
Antipatrum ac-
cusatio.

Varus Antipa-
trum causam su-
am tueri iussit.

mis, scelere omne domū repleuisset. Atq; ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus aut cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quā, Deus testis est innocentiae meae, silensque iaceret, venenum petijt, idque cuiusdam damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoque statim mortuo, quādam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihilōque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suae nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim ē seruis Antiphili Roma venerat, Epistolas ferens cuiusdam, Acmes nomine, ancillae Iuliae: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes Epistola inter literas Iuliae reperta, clam ei beneuolentiae causa misisse. Ipsius autem Salomes Epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæc ab Antipatro erant fictae: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaferat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias Epistolas misi, certò sciens, regem sorori suae minimè posse parcere, si eas recitauerit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac Epistola & quæ in Salomen sunt composita, deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis Epistolis fuisset oppressus: quodque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus: nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori eius ac filiis, itemque amicis & libertis, propè quinquaginta: ceterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

Acme ad Anti-
patrum Episto-
la.

Herodes morbo
corripitur.

A. M. 3971.
Ante Chr.
nat. 1.

De aquila aurea, morteq; Antipatri & Herodis. CAP. XXI.

Ant. lib. 19.
cap. 6.

Judas & Mat-
thias Sophistæ.

Herodes iuuenes,
qui aquilam au-
ream abstulerat,
examinat.

ORBVS autem ingrauescebat, quod eum senectus pariter ac moeror vrgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quod Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate Sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Judas filius Sepphoræ, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audissent moerore ac morbo tabescere, apud aotos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portam templi aquilam collocauerat auream. Eamq; tunc monebant Sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiae suae nescios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quā virtute defungi. Dum hæc illi differerēt, rumor subitò peruagatur, regem ferè iam mori: unde etiam confidentius adolescentes coronam adorti sunt: ipsoque meridie, cum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templū cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes cōprehēsos, regi exhibuit. Qui primū interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente? Lege patriæ responderunt. Cum verò, quid exultarent tantū, quibus mors immineret, ab his quæreretur: Quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiae morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos, quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quādam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos

A multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suae foribus, deinde in eo deprehensis poenæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant cum Sophistis viuos incendi, & reliquos qui vna comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum varijs doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus autem vexabatur coli tormentis, pedesque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoque virilis membri vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta cum suspiria, membrorumque omnium contractio fatigabat, ut qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent Sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remedia excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Calliroën aquis calidis utebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. Desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multamque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum autem rediens ad Hierichunta venisset, atra iam bile correptus, & penè ipsi morti minabatur, factumque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum, cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudijs celebraturos esse Iudæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulture assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: ut etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisque domus illa crymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, Epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iulie iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusque rursus victus (nam inedia tussisque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptoque malo, etiam cultellum poposcit: sed factum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum verò Achiabus consobrinus eius accurisset, manumque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoque properè audito, Antipater fiduciam recepit: lætusque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret, obstitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quam vires ægrotantis valebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumque sepeliri præcepit in Hircanio. Deinde rursus corrigit Testamentum, & successorem quidam Archelaum natu maximū Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinq; diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonom, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus, secunda fortuna usus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicitissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, victos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consiliū, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum coepit dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus Epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post Epistolam Testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarumque regionum: tetrarcham verò, sicut supra diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius Testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & populus ad eum

Ioseph.

P 2 res.

*comprehensos
sceleris condemp-
nat: 67*

*morbus noxatur.
Ant. lib. 17.
cap. 9.*

*Herodes morbo
obrutus aquis ca-
lida vitatur:*

*atra bile corri-
piunt.*

*de Antipatro
morte damnata
nuncium acci-
pit: 68*

*sibi met ipsi ma-
nus violentiam ad-
monere conatur.*

*Ant. lib. 17.
cap. 10.*

Antipatri mors.

Herodis mors.

*Salome victos
absoluit.*

*Ant. lib. 17.
cap. 12.*

*Archelaum regem
declarant.*

Herodis sepul- tes, suamque promittebant, Deique benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum re- **A**
gem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae pratermisit Archelaus, sed omnem
ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis
auroque distinctus, thorax autem purpura variatus, corpusque super eum velatum itidem
purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona vero desuper aurea, sceptrumque
in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. Præterea satellites agmenque Thracium, Ger-
manique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera verò militum ma-
nus armata, ducesque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti au-
tem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castel-
lum Herodion: ibique secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem re- **B**
gis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IUDAICO

LIBER SECVNDVS.

De successoribus Herodis, & ultione direpta aurea aquila,

CAPVT I.

*Archelai lectus
& feralis epu-
la.*

*Ant. lib. 17.
cap. 12.*

*Iudeorum in lu-
ctu sumptus.*

*Archelai ad po-
pulum oratio.*

*Archelai erga
populum libe-
ralitas.*

*Seditio ob necē
Sophistarum
coorta.*

*Ant. lib. 17.
cap. 12.*

*Archelai in sedi-
tione sedanda
prudencia.*

*Passio Iudeorum
qualis.*

VRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romani
proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem con-
sumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis, (hic autem mos
apud Iudeos necessariò multos ad inopiam redegit: nam qui eum ne-
glexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad tem-
plum. Ibiq; varijs fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelsio
tribunali, folioque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisq; **D**
& quòd sepulturam patris sedulo curauissent, gratias egit, & quòd sibi
quasi certò iam regi, magnos honores habuissent. Verùm te tamen ait non potestate solum
interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit suc-
cessio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se a-
pud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cum sibi diadema voluisset imponere. Cæte-
rùm pro alacritate ac benevolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem re-
laturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque
sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim
eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vestigalia **E**
tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi faci-
lè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce autem su-
bitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus
de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam
ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus
erat, sed clarissimis querelibus, fletuque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa vi-
delicet quos pro templo ac legibus patrijs interisse dicebant. Eorum autem mortis poenas,
ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is
constituerat pontificem reiiciendum, aliūq; pietate præstantem, magisque purum optari
debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamē eum pfectionis festinatio cō-
tinebat, metuētem, ne si sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. **F**
Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missōq; magistro mi-
litum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit,
prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & alijs post eum mulcendi sui gratia
missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero au-
cti fuissent, ociosi fore videbantur. Itaq; instante azymorum die festo, qui apud Iudeos Pa-
scha

Agna uocatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidē ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui Sophistas lugebant in templo cōsisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehēderent, eō dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus uix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cēde iam multitudo cōprimi non posse videbatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatē simul omnes, equitesq; per campum: qui cū sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propē ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per mōtes proximos disiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque vt domum recederet admonendo. Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiēre. Ipse autem cum matre, nec non & Poppa, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descēdit: relicto Philippo regni procuratore, itēque rerum familiarium curatore. Vnā verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, generque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerāt, delaturi. Interea fit illis Cæsarē obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis. Quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se ociosum esse pollicitus, apud Cæsareā cōmorabatur. Postea verò q̄ sibi obstantiū vn° Antiochiam petijt, alter, hoc est Archelaus, Romam nauigauit, maturē p̄fectus in Hierosolymā, regiam tener: custodumque principibus, itemq; dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quæq; perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmitus esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: ei que se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigabant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremq; Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, non nihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorū Charissimus. Oratori autem Irenæo propter dicēdi acrimoniā plurimum confidebat. vnde etiā qui se monuerāt, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eū cūctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuē liberi omnes sui que iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per Epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaq; digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea senrēr, Cæsari tradiderunt, & post eos Archelao gestorū suorū p̄scripta capitula, patrisq; anulū p̄ Ptolemæū, rationesq; administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinemque reddituum animaduertit, atque insuper Herodis familiā numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad cōcilium vocat, in quo tunc primū ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filiū adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomēs filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduersabatur Archelao) accusationem proposuit: insimulans Archelaum, quasi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera iam dudum rex esset effectus, & apud aures modò Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem, quibusdā, vt diadema sibi imponerent, subornatis, regis eum more in solio aureo residētem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetrando petiisset: maximorumq; reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cū ista fecisset, modò regni umbrā à domino postulatur⁹ uenisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum sed vocabulorū dominū esse Cæsare demonstraret. Ad hæc ei, quod etiā luctū patris assimulasset, obijciebat: cum interdū quidē personā cōponeret in mœrorē, noctu verò ad comestationes vsq; potaret. Deniq; seditionē vulgi ex hac indigna-

Joseph.

P 3 tione

Aquila aurea di
rep: & uisio: quas
ad tria millia
percutit

Sabini in Iudæā
aduertus que
causa, et quis sue
cessus:

Ant lib. 17.
cap. 13.

Antipas regnū
affectat: et qua-
re.

Irenæus orator.

Romanorum
optimates à Cæ-
sare ad conciliū
vocati.
Antipatri Salo-
mēs f. oratoris
cōtra Archelaū
accusatio vabo-
mens.

tionem conflatam esse dicebat. Totius enim orationis suae vires, eorum multitudine qui circa templum celsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem uenisse: ad hostias vero, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congestisset. Itaque huius crudelitatis Herode praescio, ne spe quidem regni unquam eum dignum esse visum, nisi cum sanae mentis inops erat, animo deterius aegrotante quam corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: praesertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omni quoque vitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam quale fore si acciperet a Caesare principatum, qui antequam acciperet, tantum populum peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis, perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia eadem in templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius iudicis id est Caesaris, hostes fuisse: aliorum autem criminum suaditores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum vero testamentum idcirco ratum manere postulabat, quod Herodes in eo successoris sui firmatorem Caesarem constituisset, nam qui tantum sciret, ut rerum domino potestate sua cederet, nec unquam in heredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet, non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Caesaris accidit ocyus. Quo perbenigne Caesar erecto, quod paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum vero nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiae distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudeos & Sabinianos. CAP. II.

ED antequam de his quicquam statueretur a Caesare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variae litterae de Syria perlatae sunt, Iudeos defecisse nuntiantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigaret, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex tribus, quas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudeis praebuit: modo vim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos avaritiae ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quae Pentecoste a Iudeis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nata, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitae multitudinis ex Galilea, itemque Idumaea & Hierichunte, transque Iordanem positis regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iudeorum, & numero simul & alacritate praestaret: & tripartita manu terna castra collocauerunt, una in septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiaque in occiduo prope regiam tractu, circumfessosque Romanos undique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nuncijs precabatur, ut quam maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid morae interuenisset. Ipse vero in altissimam castelli turrim, quae Phasaclus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam praeter timorem nec ad eos quibus ipse praerant, descendere audebat. Eius autem precepto milites obediens, in templum uolant, vehementique cum Iudeis pugna configunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea vero quam multi Iudei porticibus occupatis, a vertice telis eos appetebant, plurimi comerebantur: & neque ex alto iaculantes vicisci facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant. Ab utrisque tamen afflicti succedunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. Ibi quoque tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes praecipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladijs praueiebant. Qui tamen ex caecibus obrepando in Romanos fecissent impetum,

metu

Nicolaus pro Archelai defensor.

Ant. lib. 17, cap. 14. Malthace Archelai matris mors.

Sabinus avaritia.

Sabinus a Varo auxilium postulat.

euadit.

Pugna inter Iudeos & Sabinianos.

A motu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attrulerunt, & XL ex eo talenta diripuerunt quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisque pugnaces, tam virorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque his regia minitabantur exitium, nisi quam primum inde secederent, Sabino, si vellet, una cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabatur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisque Rufus & Gratus prepositi, unus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum uterque, vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes ut discederet, neue impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem Sabinus autem quamvis opraret, euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur. simulque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armisque instructi cum regis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, capessere prælium declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechie latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisque regis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentis cupidos manus mouebat. Trans flumen, quoque Simon quidam ex regis seruis, pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens, & apud Hierichunta regiam & multa alia magnifica diuersoria igni corruptis, facile sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regionum peditum rector, ex Trachone sagittarios itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simon compendio præuenit, ardua ualle fugientem & ex transuerso percussus in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordanis proximæ fuerunt sedes regis, apud Berharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. Tunc etiam pastor quidam, cui nomen Athrongæus, regnum affectare ausus est: quod ut speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnens impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similiū robore, quorum singulis tæquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursum utebatur. Ipse autem veluti rex maiora negocia procurabat. Et cum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipue Romanos, itemque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere. ceteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natus quidem maximus ab Archelao, duo verò qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem atrociori bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. CAP. III.

ARVS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berytijs etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentes accepit armatos. Vbi vero in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quam propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidis propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore preposito. Qui mox & aduersus quos ferat, omnes in iugam vertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugavit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quod

Ant. lib. 17.
cap. 15.

Achiabm.
Iudas Ezechie
filium.

Simon regim
diadema sibi im-
ponit.

Athrongæum re-
gnum affectat.

Arij centurionem
mors.

Ant. lib. 17.
cap. 16.
Varus Romanis
opem suppeditat.

Sephorim incen-
dit.
Samaria potitus
est.

reditus repertos
depopulantur.
Annam exu-
fla.
Varus Iudaeorū
castra disijcit

tumultus auctores
custodia tradit

nocentes cruci
suffigit
Arabes domum
remittit: et
multitudini et
vari ignoscit

inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit, castris autem ad vicum positis, qui ap-
pellatur Arun, Ptolemæi possessionem propterea direptam à Barbaris, & ab amicis Herodis,
qui Ptolemæo infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum turissimum: quæ
similiter, omnesque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem ignisq; plena erant
omnia: nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, nec
Arij cæterorumque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad
Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra disiecit: & alij quidem per agros a-
biere fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios cõ-
ferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam ne-
cessariò multitudinem, in ciuitate potius obsessos cum Romanis, quàm cum dissidentibus
conspirasse. Antè verò obuiam ei venerant Iosephus Archelai cõsobrinus, & cum Grato Ru-
fus, ducètes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu cõsueti.
Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iam dudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus
autem dispartitum aduersus auctores tumultus per agros dimisit exercitum: multisq; sibi ex-
hibitis, quos minus turbulètos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocèrium propè
ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum mil-
lia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantiū more uti mi-
litiæ, sed pro sua libidine, & suprà quàm ipse vellet, agros vastare perspexit. suis autem comita-
tus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm ad manus venire
tur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autè multitudini venia data, duces eius interrogandos
misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim
quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit: quòd omnino contra regem suum ar-
ma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademq; legi-
one, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam redijt.

De Ethnarcha Iudaorum instituto. CAP. II. II.

Ant lib. 17.
cap. 17.
Iudæi Archelai
in ius promouat.

OMNIA autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante sed-
tionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autè
numero quinquaginta qui venerat, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæo-
rum, Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatū Romanorū ami-
corumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium, ad-
mirandis opib. exornatum, multitudo quidē Iudæorū constitit cum legatis, contraq; Arche-
laus cum amicis. Cognatorum autem amici ab vtraq; parte secreti erant. nā & cum Arche-
lao stare propter odium & inuidiam recusabant. & cum accusatoribus conspici pudore Cæ-
saris prohibebatur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duab;
ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, & si regnum Herodis nepotib; eius
distribui placuisset, partem aliquā mereretur. Iussit autè accusatoribus exponere, quæ nam cõ-
tra leges fecisset Herodes: primùm non se regem, sed omnium qui vsquam fuisset, tyranno-
rū crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse supersti-
tes questi sunt, vt beatiore mortui putarètur. Non. n. tormentis solū eū lacerasse corpora
subiectorum, sed etiam gētis suæ ciuitatibus deformatis exterius ornauisse, populisq; alienis
Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua verò foelicitate ac patrijs legibus, nationem su-
am tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus vt plures ex Herode pau-
cis annis clades sustinuerint, quàm omni æuo maiores sui, postquam ex Babylone discessè-
re, perpassi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verùm se tamen ad mode-
stiam ex aduersæ fortunæ consuetudine profecisse, vt etiam successionem uolūtariam acer-
bissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem ap-
pellassent nihil morati, & vnà cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore vo-
ta celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne non certus eius filius uideretur, à cede tri-
um millium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tor immo-
lasse Deo hominum uictimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Rectè igitur
eos, q. de tantis malis superessent, aliquādo respexisse calamitates suas, & belli lege cupe vul-
nerib. excipiendis ora p̄bere: atq; ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias misericordia dignas
existigarèt: nèue qd' ex ea natione restaret, his obijcerèt, à qbus crudelissimè lacerabatur: sed
patriam suam coniūgi Syriæ sinibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc
enim

Herodes accusa-
tur.

A enim modo probatum iri, Iudæos q̄ nunc veluti turbulentia ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, natura- que regibus vix pareret. vñ etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchi- as diuisit, duobusque alijs Herodis filijs attribuit. vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant. Batanæa uerò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes do- mus Zenonis, circa Iamniam. Philippo destinatę sunt: quæ talentorum centum redditus mi- nistrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnemque Iudæam, & Samariam habe- bat, quarta tributorum parte leuatam, pro munere, quia non rebellasset cum cæteris. Ac ci- uitates quibus imperaret ei traditę sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hierosoly- ma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant aut redditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomē p̄ter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaclidis idem Cæsar constituit: regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta redditus colligeban- tur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Hero- dis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easque nuptum Pherorę filijs collocauit. Diuiso autem Hero- dis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptisq̄ suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defuncti.

De subditicio falsq̄ Alexandro, eoq̄ deprehensio.

C A P. V.

I N T E R E A quidam iuuenis, natione Iudæus, apud quendam libertinum Roma- norum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem He- rodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus, affirmabat eorum se misericordia, qui sui atq; Aristobu- li occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Deniq; his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimi- litudine Romam secum nauigare pellexerat. Postremò delatus Dicæarchiam, multisque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc. n. fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum viderant, planeque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, visendi eius studio circumfusi p- perabant: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunq; ferebatur, conueniebāt.

E Tanta namq; dementia multos ceperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium pro- prijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri utultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis ad- uerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adoleſcētem deduceret. Qui illo conspe- cto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem cō- motus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem il- lum esse commemorabat: consulto uerò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauēdo in- sidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab alijs ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset authorem. Id autem se facturum ille pol- licitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Ale- xander non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudi- nem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro amentię precio satis esse iudicauit.

Nicolaus Iudæo- rum cōtra reges accusacionem dissoluit. Archelam eth- narcha designa- tur. Regni Herodia- ni diuisio.

Archelam ciuita- tibus præficiunt. Salome Azoti & Phasaclidis domina.

Ant. lib. 19. cap. 18. Alexander fidei- tim instruitur.

liberaliter susci- pitur: muneribus dona- tur.

sella portatur: falsus deprehen- ditur.

Aristobuli apud Cyprum degeret insidias cauendū asserit: q̄

remigū numero inseruit.

De

Ant. lib. 17.

cap. 19.

Archelam in
exilium ablega-
tur: & patri-
monium eius fisco
Cæsaris adiudi-
catur.

A THNARCHIA uero suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Nonoq; principatus sui anno, legatis contra se ab utrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliarum ciuitatem: patrimonium uero eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quam euocaretur ad Cæsarem, huiusmodi somnium uidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde uates, Chaldæorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesque rerum mutationes: eo quod agros arando verterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisque auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiarum Cappadocum regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptâ, eoque defuncto domum reuersam, domique apud patrem in uiduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata coniuge sua Mariam me, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redijt, videre uisa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris audissima uiri tertij: & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, teque licet inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudeos. CAP. VII.

Ant. lib. 18.

cap. 12.

GITUR Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc acceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominosque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis alijs. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiarum. Horum vnum Pharisei profitentur, alterum Sadducæi, tertium uero, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidē Iudæi, verum inter se multo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros voluptates quidē quasi maleficia vitarent: continentiam uero seruare, neq; cupiditati succumbere, uirtutem maximā ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos uero filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam sceminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habetur, neq; inuenias alteri alterum opulentia præstare: legemq; sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari uellet, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne uel paupertatis humilitas, uel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probros autem ducunt oleum, & si quis uel inuitus vnctus fuerit, munditijs corpore absterget: quoniā squalorem decorem putant, dummodò semper in veste sint candida. De signatos autem communium rerum procuratores habent, & ad usus omnium singulos indiuisos. Non est autē illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent, quasi propriū. Deniq; tanquā cōsuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquā antè viderunt. Hinc est, quod cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neq; præterea quicquā ferant. In singulis autē ciuitatibus, ex eodē collegio specialis curator hospitem constituitur: qui eorum vestimenta cæteraq; usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus, par est. Nec verò vestitū siue calceos mutant, nisi aut omnino confectis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autē inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libere accipiendi quod opus sit. Præcipue circa Deum religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil

- A** nihil profani loquuntur, sed ei patria quædā vota celebrant, quasi ut oriatur precantes, Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintā studeant: laborant: diosē fuerint operati, rursus in vnum congregantur: linteisq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione facta, in eadem secreta coeunt, quo neminē alterius sectæ hominem aspirare concessum est, ipsiq; purificati, uelut in sanctum quoddam lauant: templum in coenaculum ueniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neq; gustare quemquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi da Deum laudant: rorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere usq; ad vesperam versantur. Similiterq; inde reuersi coenant, considentibus etiam hospitibus, si quos fortē interuenisse repperint. Neq; verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cum etiam loquendi ordine alijs alij cedant: eorumque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuando & miserendo, sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuiq; licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognaris dare aliquid sine curatoribus, interdū. Idem iracundiæ moderatores iussi sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci iracundiā moderantur, fidem obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autem iurandū quasi periurio deterius vitāt. Iam. n. mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autē studium veterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expédiant, eligentes. Hinc illis morborū remedia, stirpes medicæ, quamq; vim propriā singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuiq; eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoq; & quod prædictum est perizoma, & albam uestē tradentes. Cum verò processu temporis experimentum cōtinentiæ dederit, accedit etiā ad communem cibū: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neq; tamen in conuictum assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis alijs mores eius probantur, Cumque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius verò quam incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primū quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria spon te nocere cuiquam, neq; ex præcepto obesse: quinimò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè verò principibus. Neq; enim absque voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si verò ipse ceteris præsit, nunquam se abuturum uiribus potestatis ad contumeliam subiectorum: sed neq; veste aut ambizioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositū conuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam purā seruare ab iniustis compendijs: & neq; aliquid de mysterijs consecratos celare, neq; profanis eorū quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc aut addūt, nihil se de dogmatib. aliud, quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere aut latrocinia, & cōseruatū ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidem execrationibus explorāt, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui in peccatis depre taliter fuerit cōdemnatus, miserabili plerunq; morte consumitur. Illis quidē sacramētis ac benéficos expellit: ritibus obligatus, neq; capere ab alijs oblatū cibū potest. herbas uerò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum, quæ vsq; ad mortem adduxerit, poenam luisse cēsententes. In iudicijs uerò sunt diligentissimi atq; iustissimi. in iudicijs infli: Disceptāt aut nō minus q̄ centum in vnum coacti: q̄ aut ab his decretum fuerit, immobile e manet. Veneratio quoq; apud eos post Deum magna legis latoris est: ita ut si quis eum blasphemauerit, morte dānetur. Senibus verò obedire & plurimū quorumq; decreto, p̄babile arbitrantur officium. Cum simul deniq; sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, uel in dextram sui partem, quisque deuitat. Sabbata sabbata colit: tis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentius cauent: neque ei eum sibi solūm pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas ali-

quod trāſponere audent, imò nec aluum purgant. Alijs autem diebus fodientes foueā vno **A**
pede altam *maxi* hoc est, illa dolābella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa ue
ſte ſeſe diligentiffimè contegentes, ne ſcilicet ſplendori diuino iniuriam faciant, in eadem
fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram, quam effoderant, reducunt: idque ip-
ſum faciunt in locis ſecretiſſimis: & cum naturalis ſit iſta purgatio, nihilominus tamen ſo-
lente habent, ut quaſi ab immunditia diluantur. Diſcernuntur autem inter ſe, ſecundum
ſulceptæ abſtinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumque hi q̄ iuniores ſunt, inferiores
ſeu uiuunt. præcedentibus æſtimantur, ut ſi aliquos eorum contigerint, quaſi à contrectatu alienigenæ
diluantur. Viuunt autem quam longiſſimè, ita ut plurimi eorum uſque ad cētenariam pro-
ferantur ætatem, propter ſimplicitatem uictus, vt equidem puto, & institutionem bene in **B**
omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduerſorum: cruciatus ſiquidem uincit
firmitate conſilij. Mortē uerò, ſi cum decore obeūda ſit, iudicant etiā immortalitate melio-
rem. Prodidit autem eorum in omnibus negotijs animos, bellum quod geſtum eſt cum Ro-
Effenorum in manis. Tunc ſiquidem per artuum confractiōes & ignes, ac per tormenta omnigena tran-
tormentis con- ſeunt, ut uidelicet uel in legis latoris aliquid loquerentur iniuriam, uel ciborum quippiā
ſentia. quod non ſolent, ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: ſed neque deprecari
ſuos tortores, aut inter ipſa flere ſupplicia: in medijs quinimò cruciatibus ſubridentes, &
eis qui tormenta admouerant illudentes, conſtanter animas cum quadam hilaritate redde-
Effenorum de di- bant, ſcilicet quaſi qui eas eſſent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata conſi-
uinitate anime ſtit, corruptibilia quidem eſſe corpora, materiamque eorum non eſſe perpetuam: animas **C**
opinio. autem immortales ſemper manere, & de æthere ſubtiliſſimo commeantes, quaſi carceri-
bus ita corporibus implicari, uelut quas illecebra naturalis attraxerit. Quū uerò fuerint à
carnalibus releuatæ uinculis, quaſi de ſeruitute longiſſima liberatas, ita illic lætari eas, ſubli-
mesque ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Græcorum ſententijs, pronuntiāt vltra
Oceanum degere, ubi eis ſit reſoſita perfructio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque im-
bribus, neque niuibus, neq; æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & le-
niter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena
gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam
Græci. intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos uocauerunt, beato-
rum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impio- **D**
rum: in quo etiam cruciari quosdam commentati ſunt, Siſiphos uidelicet, & Tantalos, &
Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortatio-
nem utique virtutis dehortationemque nequitix: Bonos quippe fieri in huius uitæ con-
ſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum
autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius uitæ ſpatio latuerint, poſt obi-
tum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate ani-
mæ philoſophantur, planè illecebram inuiriabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſta-
uerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris uidelicet li-
Effenorum ali- bris, & varijs ſanctificationibus, prophetarumque dictis à primis ætatibus adhærentes: raro **E**
ud collegium. autem accidit, ut prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſeno-
rum collegium, cibos quidem & mores legesque ſimiles cum prioribus habens, diſtās uerò
opiniōe de coniugio. Maximam ſiquidem uitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet,
amputare eos, qui abſtineant nuptijs, arbitrantur: quippe ſi in eandem uelint omnes ire ſen-
tentiam, deſecturum conſeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi mo-
deratione conueniunt, ut per triennium explorent ualeitudinem ſcœminarum: & ſi conſtā-
ti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen co-
rum cum prægnante concumbit: ut oſtendant, q̄ nuptias non uoluptatis, ſed liberorū cau-
Phariſæorum ſa inierint. Lauantibus autem ſcœminis, ita ut uiris perizomatū ineſt amictus. Tales ſunt
ſecta. mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certio-
rem legalium rituum notiā profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo **F**
vniuerſa deputent: & quidem uel agere quæ iuſta ſunt, uel negligere, ſecundum maiorem
partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autē
Sadducæorum omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improbo
ſecta. rum uerò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino
negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionemque conſtituant. Aiunt au-
tem,

rem, electioni hominum vel bonum vel malum esse propositum: & secundum voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeant se mutua dilectione compleri: Sadducei verò & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudeorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

De Pilati regimine. CAP. VIII.

RACHELAI tetrarchia in prouinciâ redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliz Augusti coniugi tetrarchiâ quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmetra testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliz filium Romano Imperio post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Pancade condidit ciuitatem; quam Cæsaream vocitauit: aliamque in inferiore Caulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Perzæ autem cognominem Iuliz. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curâdam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudeos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse, collocari in vrbe simulachrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Ecuntes autem ilicò Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iuxta patria seruarentur. Pilato autem supplicantiibus abnuente, circa domum eius pròni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusque mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudeorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circumsteterunt Iudeos: circumdataque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denunciatis trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus parauerunt: vociferantes vniuersos se interfici magis velle, quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Dein de verò cōturbarionem alteram cōmouebat. Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. Ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati, qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepitque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectorum stupens multitudo conticuit: atque ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non suscipiente accusationem, residens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus, quibus cum demerebatur, ad vltimum extensis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cum quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaisset, statim concludi iussit Agrippam, qui sub grandi ærumna, vsque ad mortem Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo post regnum annorum duorum & viginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imperium C. Cæsar absoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemque appellauit. Cum venisset autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam suscitauit. Irritabat autem eum maximè in spem regni Herodias vxor, exprobrans ei socordiam: & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nattigare, careret potestate maiore. nam cum Agrippam ex priuato regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore

Joseph.

Q donaret.

Ant. lib. 12. cap. 5.

A. M. 3997. Ante Chr. nat. 27.

Ant. lib. 12. cap. 7.

Pilatus imagines Cæsaris Hierosolymam intrudens: 30.

denovo aufert.

Corban thesaurus.

Pilatus Iudeos seducit: 30.

Agrippa Aristobuli filius Herodis accusator:

carceri includitur:

vinculis soluitur: 30. rex constituitur: Ant. lib. 12. cap. 14.

Herodes in Hispaniam fugit. donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpat⁸, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæsar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hispania, peregrinante secum etiam vxore, descendit.

De superbia Caij, & Petronio præside. CAP. IX.

*Ant. lib. 15.
cap. 15.
Caius Cæsar se
Deum putat, &
uocari affectat.*

At vs verò Cæsar intantum contumeliosè abusus est fortuna, vt etiam & Deum se putaret, & vellet vocari. Patriam quoque suam multorum nobilium cede trūcauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens vt in templo statuas eius locaret:

Ptolemaidis descriptio.

*Beleus fons.
Memnonis sepulchrum.*

*Petronius vim
Romani exerci-
tus, atq; minas
Cæsaris exponit*

Iudæorum constancia.

Petronius Iudæorum primates compellat:

ad Cæsarē de Iudaica gentis supplicationibus scribit.

quas nisi susciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permovebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; è Syria auxiliariis properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nūciant. Qui verò credebant, nihil de resistendo poterāt cōminisci. Celeriter aut in omnes peruadit metus: nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circumdatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana aut Carmelo, qui abest stadijs centum viginti: à septentrionali quoq; monte qui est altissimus, quæ vocat incolæ Scalam Tyrionū: & hic aut distat stadijs centum. Ab ea aut vrbe distans duobus stadijs præterlabitur fluius, quem vocant Beleū, exiguus prorsus: cui ppè est sepulchrū Memnonis, habens iuxta se centū ferè cubitorū spaciū, sed admiratione dignissimū. Est. n. specie vallis rotundæ, vitreā emittens arenā: quam cum exhaurerint multæ naues, pariter accedentes, locus idē rursus impletur. Venti siquidē quasi dedita opera, conuehunt illuc de circumstantibus supercilijs arenā istā, vtiq; cōmunem. Locus aut metalli, statim in vitrum quod suscepit mutat. Mirabilius quoq; mihi illud videtur, quod iā conuersæ arenæ in vitrū, quæcunq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in vulgare arenā denuo cōuertitur. Igitur loci quidē illius natura talis est. Iudæi aut cum mulieribus & filijs collecti in campum, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiā pro suo statu. Ille aut ob multitudinē precantiū & precū inflexus, exercitū quidē & statuas in Ptolemaide reliquit: procedēs aut in Galilæā, & conuocās in Tiberiadē tā populū Iudæorū, quam omnes eorū nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæsaris: his addens, qd & contumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cum omnes siquidē gentes quæ parerent imperio Romano, in suis vrbibus inter reliquos Deos, imagines quoque Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidem quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsentis. Illis verò cōtra hæc legem moresque patrio sallegantibus, & quia ne Dei quidē simulachrū, ne dum hominis, nec solum in templo, sed neq; in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripiens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. Si eā quippe transgrediar, vobisq; parcam, iustè animaduersionem subibo. Impugnabit sanè vos nō Petronius, sed ille à quo sum missus. nam & ipse æquè ac vos cogor implere quæ iussu sunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter succlamauit, ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sed dato aut eorum clamore, Petroni⁹ ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, Pro Cæsare quidē & populo Rom. se per dies singulos offerre sacrificia: si autē in tēplo imagines æstimet collocādas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere se quippe iugulos cū mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluisset. Ad hæc admiratio Petroniū miseratioq; peruasit, intuentē & insuperabilem religionem virorum, & tantū vulgus ad mortē cōstanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim viritimq; compellans, populū quoque publicè alloquens, nunc quasi consulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanā, & indignationem Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedenti-¹⁰ bus, cum videret etiam sementem regionis intercipi (ipsum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otiosa morabatur) ad vltimum conuocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæsarem, ac vobiscum saluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo

vota.

A vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitū: atq; illinc confestim misit ad Cæsare, referens & quo apparatu in Iudæā irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nollet cum viris etiam prouinciam esse perdendam. Seruare illi quidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis vehemēter obistere. His epistolis respondit Caius immodicē, cōminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitū C. Cæsaris nunciantes, prosperē nauigauerunt: deniq; ante septem & viginti dies epistolās Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quā illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

*Caij Petronio
minantis mortē
responsio.*

De Imperio Claudij, & regno Agrippæ, ac morte.

CAP. X.

CAI O per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus cōsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbānis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperiū ad optimates reducere: vt, sicut olim, ad regendum dignissimi eligeretur. Accidit interim vt Agrippa adueniret: quem cū & Senatus in cōcilium, & in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quē ille ilico legatum ad Senatum misit, indicāterē suū ppositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa desereret. Imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, q̄ in regnum vōcatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippē honorem nominis. De singulis autem negotijs communem omnium stare sententiā. Nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandę potestatis exemplum Caij morte esse ppositum. Quæ cū detulisset Agrippa, respōdit Senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto Patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci vt eos proderet, quorū consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cū quibus configere minimē veller: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo configerent. neq; enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cede foedari. Et Agrippa quidem ista Senatui nūciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum Patribus, erant, educens gladium. Commilitōnes, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos: maximē cū habeamus Imperatorem, quem in nulla re culpate possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quā cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. Ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladijs hi, qui fortunę regis ambitiosius adulabantur: & penē accidit vt progressi quinque interficerentur, antē scilicet quā militum impetum Cæsar agnosceret, nisi accurrens Agrippa, imminētis ei facinoris periculi nūciaisset: dicens quod nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentē, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, Continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem Senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum Patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Aurantidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lyfaniz vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdē erat, iunctus Berenicę reginæ Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: quæ sanē pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam im-

*Ant. lib. 16.
cap. 3.
Caius annis tribus, & mensibus sex regnum præfuit.
Ant. lib. 19.
cap. 4.
Claudius opibus Cæsaris, Agrippæ ad Senatum relegendus.*

*Senatus Romanus responsio.
Agrippa rursus ad Claudium mittitur.*

Senatus cum exercitu ad Claudium transiit: &

*honorifico complexu suscipitur.
Agrippa regno paterno donatur.*

*Ant. lib. 19.
cap. 5.*

Isa. 64. 11.

Q. 1. plerq;

Agrippa mori. *Ant. lib. 19.* *cap. 7. 8.* *Agrippa liberi.* *Alexandri & Aristobuli progenies.* *De varijs tumultibus in Iudea & Samaria.* *CAP. XI.*

pleret opus, decessit in Cæsarea. Regnavit autem annis tribus. Antè quoque cùm tettrachiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicen, Mariammen atq; Drusillam: filium autem ex eadē ipsa coniuge, nomine Agrippam, Qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciā redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hūc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratribus quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariammē Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filiā Iopara. Hi quidē erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexāder autē & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autē posterī in maiori Armenia regnauerūt.

Claudius Agrippa filius Agrippæ patri sui regno præficiat. *A.M. 4020.* *Ante Chr. nat. 50.* *Miles impudētia tumet: & ad supplicium deponitur.* *Cumanus vulgi impetum foris hostilem veretur.* *Latrocinantium tumultus.* *Miles liberos legē sacræ cōburnit: at postea ad supplicium ducitur.* *Galilæorum & Samaritanorum conflictus.* *Galilæus interficatur.* *Eleazarus & Alexander Iudeorum principes immanes.* *Cumanus multos Eleazarum secutos cōprehendit.* *Ant. neci tradit.*

POST obitum autē Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippā filium Agrippæ in patri sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuò Iudeos calamitas cōprehendit. Cōueniente quippe multitudine ad diem festum azimorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticū templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderēt) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis, inclinās posteriora sua vertit ad faciē Iudeorum: & ad hunc habitū vocem emittens similē succlamauit. Ob quod factū tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanū, ad supplicium militē deposcentes. Ex his autem in cōsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam proficiebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebāt milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eū vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cū essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudeis: statimque in fugā versi, relicto tēplo refugere cœperunt. Tanta autē per egressus de cōstipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decē millia hominum cōsumpta sint. Facta est autē vniuersę genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autē huic calamitati latrocinantiū tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per uia publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris suppellestem quandam vehabat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autē ad inquisitionem mittēs eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obijciēs q̄ latrones illos non cōprehendissent: qua occasione quidā militū in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atq; cōbussit. Iudei autē quasi totam religionē inflammātā viderent, vndiq; cōfluxerūt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnā euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrūt: precantes vt militē qui, tantam contumeliā Deo legiq; ei⁹ intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat. n. multitudinē nequaquā quieturam, nisi aliqua esset satis factione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudei placatis animis recesserunt. Denuò autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Geman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascēdens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autē nobiliores conuenerūt ad Cumanū, rogantes vt antequam grauis calamitas oriretur, transfiret in Galilæā: & in eos q̄ authores essent homicidij vindicaret. Cumanus verò his negotijs quæ habebat in manib. postponēs illorū petitiones, sine effectu precatōres remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo cōmota est: & relicta diei solennitate, in Samariā vulgus impetum fecit, sine villo duce, nec cuiquam principū suorū retinēti acquiescentes. Latrocinij autē eorum & tumultus, quidā Dinai fili⁹ Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruētes, promiscuā edidēre cādem, & à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiā inflāmauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum vnā equitum alam, quæ vocatur Sebastenorum, vt auxilio his, qui vastabantur esset: sicque eorum multos qui Eleazarum erant secuti, cōprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, q̄ in vastādos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: operti quoque cilicijs, & aspersis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto desinērent: nec propter excēndam

A tendam in Samaritanas ultionem, ad Hierosolymam perniciem Romanos commouere: misererentur autem patrie suae atque templi, filiorumque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob unius Galilaei vindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudaei, a negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quae in omni regione agebantur rapinae, & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidum Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his qui regionem eorum depredati fuerant postulantes. Praesto autem fuerant etiam Iudaeorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritanis fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum praebuisse Cumanum, qui inter principia auctores caedis noluisse vlcisci. Tunc Quadratus utranque partem interim distulit, dicens se cum ad ipsas regiones venisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps verò progressus Caesaream, eos omnes quibus Cumanus viros ceperat, in cruce sustulit. Inde cum Lyddam venisset, denuò audiuit Samaritanorum querelas, & accitros Iudaeorum decem & octo viros, quos cognouit pugnae fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiusque filium Ananum, & nonnullos alios Iudaeos nobiles ad Caesarem misit: similiter autem & Samaritarum nobilissimos quosque. Pracepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare, reddituros Claudio rationem per his quae in regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine ulla conturbatione, Antiochiam rediit. Romae autem Caesar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudaeorum causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multum potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritanas, tres eorum nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerum autem tribunum victum Hierosolymam missum, Iudaeis ad supplicium tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Post haec Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudaeos, qui & eorum provinciam cum Samaria & Calilaea curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque provinciam, quae Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanaea & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniam, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinae uxoris suae in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuilegio collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem foelicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos inhumanitatem suam conuertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio praeterire melius puto.

De tumultibus in Iudaea sub Felice. CAP. XII.

E **ONVERTAR** autem ad narranda quae ab eo aduersus Iudaeos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio Regno autem Agrippae quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Perza scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilaea autem Tarichaeam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudaeae Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depredatus, aliosque cum eo multos cepit, victosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum vel in comunione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo: sicut sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi caedebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello, per singula momenta omnes morte operiebantur. Circumspectiebant autem eminus quosque, appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamē

in medijs

Latrocinia.

Iudaei à Quadrato Syriam procuratore audiuntur.

Iudaei securi percussuntur.

A. M. 4023.

Ante Chr. nat. 53.

Cumanus exilium punitur.

Celeris mori.

Claudio obitus.

A. M. 4025.

Ante Chr. nat. 55.

Neronis crudelitas, cuius Chronologia vide Ant. lib. 19. cap. 7. & 8.

Ant. lib. 20. cap. 11.

Eleazarus cum ceteris latronibus suspenditur.

Sicarii.

Ionathas pontifex à sicariis interficitur.

in medijs suspitionibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinan-
tium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiã malorum collectio facta est;
cæde quidem abstinentium, sed consilij magis impiorum, quæ pars non minus quàm sic-
riorum felicitatem vrbis statumque corruptit. Seductores namq; homines & circumnento-
res, sub specie religionis nouis rebus studētes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines
egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis: Contra quos Felix (vide
Ant. lib. 10. cap. 12. ban-
tut: & aufugit. tur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnā mul-
titudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudeos afflixit Aegyptius quidam pseudoprophe-
ta. Adueniens quippe in provinciam, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans;
triginta ferme millia hominum cōgregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumdu-
cens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam niteba-
tur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationē. Vte-
batur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanē eius impetum Felix,
& occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudeorum reliqua multitudo iuua-
bat, iniit conflictum. Et Aegyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso
tuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones pro-
prias dispersa est. Compressis verò his etiam, sicut ferē in ægro corpore, rursus pars altera tu-
mescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi
ad libertatem vocabāt, mortem apertissimam cominātes his, qui Romanorum principatui
obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem.
Dispersi ergo per totā regionē diripiebant quorumq; potentiū domos, eosq; insuper truci-
dabant: inflammabāt etiam vicos, ita vt desperatione corū tota Iudæa protinus impleteretur.
Et hoc quidē bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream,
inter Iudeos scilicet qui ibi permixti habitabāt, & Syros, seditione commota. Hi siquidem
postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem
rex Herodes. Aemuli verò conditorem quidem cōfitebātur Iudæum, ipsam verò ciuitatem
fuisse gentiliū vindicabant. Neq; enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudeos
eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterq; iurgabāt. Pro-
cedebat autem usq; ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quiq; partis
alterutæ posiciebant. Neq; enim Iudeorum seniores cohibere tumultus gentis suæ pote-
rant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidē
diuitijs & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ
manus de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris.
Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque compre-
hensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamē supplicia comprehensorum, impedimē-
tum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabantur au-
gmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosq; vrbe discedere:
non parentium autem immixtis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona di-
repta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Ne-
ronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maximè infestabant pro-
uinciam sollicitè persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

De presidibus Iudææ Albino & Floro.

CAP. XIII.

A.M. 4026.
Ante Chr.
nat. 56.Ant. lib. 20.
cap. 15.
Albinus Iudææ
praeses malignus

ERV M successor huius Albinus non eodem modo negotijs præfuit, neq; enim
fuit aliqua malignitatis species, quam ille præterierit. Denique non solum causis
ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neque solum tributorum ad-
ditamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decu-
riones ciuitatum cōprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, ac-
cepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in carceribus quasi
nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq; qui res nouare cupiebāt, in Hie-
rosolymis crescit audacia. Ex quibus sanē qui crāt opulenti Albinum largitione redimebāt,
vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non satis gaude-
bat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisque ergo improborū cohorte propria
circumdatus, ipse quidem inter ceteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat. Sti-
patoribus verò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita se habebat, vt hi quidem quo-
rum

Arum vastabantur domus, tacerent illi autem qui extra incommodum steterant, metu ne similia paterentur, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, optimum eum per comparisonem sui fecit uideri. Ille siquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Gessius verò iniquitates suas in vniuersam gentem, tam palam quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum poenas carnifex missus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissim⁹ erat, in turpibus verò impudenterissimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neq; commētus est callidiores nocendi vias. Huic siquidem viritum illatis dispendijs lucra querere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labeis populi inferebat, tantum nō voce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædarum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiā contigit totam penè deseri regionem, ita vt plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciā regebat, neque ausus quispiam Iudæorum est aduersus Florum eum mittere legatos. Cum verò instante azymorum solennitate ipse Hierosolymam venisset, occurrens multitudo, quæ faciliè tricies centenorū millium fuit, precabatur, vt gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum vt eiceret clamitabat. Quā tamen cum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed voces illas etiā deridebat. Cestius tamen compescēs impetum populi, & edicens quod deinceps placatiore eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsareā Florus, illudens mendacijs, & Iudæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solò iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem acculatores Iudæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, maiore utiq; malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrupteretur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitere, decretumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimode-

Ant. lib. 20.
cap. 1.

Gessij Flori iniquitas.
A.M. 4036.
Ante Chr.
nat. 66:

Flori avaritia.

Cestius impetum populi compescit.

Belli Iudaici exordium.

Dcimo autem regni Agrippæ, mense Maio.

De Floro se ueniente in Iudaos, Cæsarienses & Hierosolymitarum. CAP. XIII.

A magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisseprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium, quam res meruerat, offerentes: dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustū eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum proficientes, ædificationem vetabant. Cum verò Florus hos à prohibendo cohiberet, nō habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiā Ioannes publicanus, insectū Florum oblatione octo talentorū, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodò, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnae spatiū Iudæorū summis vendidisset. Sequenti autē die, Iudæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorū ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locū ipsum dicebāt fuisse pollutum. pars autē Iudæorū quæ erat constātor atq; moderatior, denuò apud iudices esse conquerendū rebatur. Seditiosi autē & iuuentute turgētēs Iudæi, effundebantur in rixā. Stabant autē ad confligendū parati etiā Cæsariensium tumultuosiore. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagoga foribus immolaret. sicq; continuo est pugna commissā. Interueniens autē Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positū fuerat, iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum verò superat⁹ esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rāpiētes secesserūt in Nabata: regio quædam eorū hoc nomine appellatur, dirēpta à Cæsarea stadijs sexaginta. Primates autē eorū duodecim, cū Ioāne in Sebastē ad Florū venerunt, de his q

Ant. lib. 20.
cap. 15.

Belli Iudaici causa.

Floris perfidus deprehenditur

Q 4 acciderant

acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen cum & de octo talentis admonentes. Ille verò illicò comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauiissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc iram suam frenabant. Florus verò, quasi ad hoc opem suam locasset, vt bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, vt inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc verò statim inuasi sunt populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæsaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad depradandum irritatus est. Denique cum deberet Cæsaream veniens, ignem belli illic nascentis extinguere, causasq; tumultuū submoüere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymani contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis urbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus processit, cum solitis vtrique fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit: neue eum, in quem tam graua maledicta iecissent, falso denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, si viri sunt fortes, animique constans, etiam in præsentem effundere contumelias: nec solum in verbis, sed etiam in armis amorei libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus qui cum Capitone venerat, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem deguit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: conuenientesque sacerdotum principes, & ciuitatis vniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos producerint, vindicandum. Ad hæc respondent Iudei, populum quidem pacifica quæque sentire, illis verò qui errauissent in verbis, veniam conferendam postulabant. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem insipientes: esse autem impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari, cum & singulos nimirum poeniteat, & præ timore ad negandum sint parati, debere tamen illum si consuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio seruare urbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi uerò ad lucri sui cupidinem addita autoritate rectoris, non solum illum diripuerunt locum, in quem fuerant immissi, sed in vniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla species præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam prius, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestri ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppressione Hierosolymorum, dolo Flori. CAP. XV.

Berenice, Agrippæ germana vt à cæde definit, Florum precatur: &

ER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus, vt Alexandrum, qui Aegyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicem, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde delineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersum reginam effusus est. Non solum quippe sub oculis eius obuios quosque maledicabant

A bant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem perugilem noctem cum intenta custodia egit, verens utique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, ut vota Deo solueret. His enim qui morbo vel alijs necessitatibus vota Deo faci-
implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolet hostias: abstinere quoque tium consuetudo
vino, & capillos radere. Quem mortem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam que olim fuerit
ante tribunal stetit, deprecans Florum & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de conservata.
vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem
Cōueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus
de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces *Florum inuidiosis*
erant: quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos cōpre- *vocibus expeti-*
hendentes, postulabant, ut ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisteret, neque *tur:*
B in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia
precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos seuiret. Ille autem videns mul- *populo infidia-*
titudinis tumultum fuisse compressum,angebatur, & denuo eam inflāmare cupiens, pon- *tur consilio ex-*
tiffices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil ulterius *post facto doli*
de nouādis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venienti- *ostendit.*
bus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurrendum, mā-
dat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offen-
si petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta
C multitudo in templo, precabantur ut occurrerent Romanis, & ante graue incōmmodum co-
hortes solenniter salutarerent. His hortationibus seditiosi quique abnuebant, & ob interfecto-
rum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes om-
nesque Leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cātores cum mu-
sicis organis procidebāt ante multitudinē, & obnixissimē precabantur, ut illum templi ho-
norem custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorū Romanos contume-
lijs incitaret. Erat autem videre ipsos sacerdotū principes sparsis cinere capitibus, & pectora
disruptis vestibus nuda monstrātes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac
denuo in cōmune multitudinē precari, ne ob modicū peccatū patriam suam proderet his,
qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salu-
tatione tribuendam, vel illis que acciderant correctionē, si in præsentī procedere cessarent?
D At contra, si officiosē susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionē pugnæ: ipsos
verò saluare patriam suā, & providere, nequid ultra quā pertulerāt, experirent. His addūt,
quod paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificū cōsiliū suā deberet au-
thoritatē trāsferre. Tali hortatu, multitudinē inflectētes etiam ipsos seditionis authores quos-
dā quidē minis, quosdā autē sui reuerētia mitigauerūt: ac deinceps præcedētes cū gēte, omni
populo sequente, militib. obuīā prodierunt. Iāque cominus, factos salutauerunt: illis autē nihil *Iudæi fustibus*
respōdētibus, seditiosi Iudæorū aduersum Florū cuius hæc fierēt cōsilijs, succlamauerūt, cō- *caduntur à Ro-*
festimque milites cōprehendentes eos, cedere fustib. adorti sunt: atque in fugā versos persequē- *manis.*
tes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cū à Romanis caderentur,
E plures autē cū se mutuò propellerent. In ipsis autē portis grauis facta est compressio, & vno
quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiū verò durus erat
interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperiebāt, & neque ad sepulturā quisquā
proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autē etiam pariter milites immoderatē, eos
quos comprehendissent, cædentes: & per ingressum, qui Bezetha vocatur, detrudebant *Bezetha.*
multitudinem, transire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Flo-
rus cōfsecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustra-
tus tamē est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per te-
sta euadentes obruebant saxi Romanos. Qui cū supernē venientibus sagittis vincerentur,
nec possent defendere multitudinem, quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reli-
F quum se exercitum, qui erāt in regia, receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniēs *Flori auaritia*
denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à tēplo *desperatione cō-*
ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compes- *pescitur.*
cerent. Nam cū diuinis inhiaret thesauris, proque his in Antoniam trāsire niteretur, ubi in- *Florum obsidionē*
tercillas porticus vidit, ab impetu conqueuit. & conuocans sacerdotum principes atque cu- *templi solueret*
riam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamē apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. *cogitur.*
Ad hæc

Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè confixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte, sicut precabantur, mutata cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudeos, ad obediendum Romanis hortantis. CAP. XVI.

*Florus Iudeos de
sektionis crimi-
natur: intereaq;
ipse accusatur.*

LIVD autem denuò pugnae consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudeos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunq; eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè

*Cestius quid fa-
cto opus sit deli-
berat: &
Politianum Hiero-
solyma mittit.*

in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusq;, quid facto opus esset, cū principib. deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæa Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudeos, eorumq; accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquè de suis præire, qui & negotia & consilia Iudeorum posset ei fideliter nunciare. Mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniâ occurrès, & à quo fuisset missus, & ob quas causas, indicat.

*Hierosolymitani
Politiano & Agrippæ venien-
tibus obviam
procedunt: eosq;
officiosissime
suscipiunt.*

Quo loci Iudeorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, ut circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò q̄ illum congrua humanitate coluerūt, conquesti sunt quàm potuerūt flebiliter, de calamitatibus proprijs, & inhumanitatē Flori explicauerūt. Quam licet argueret Agrippa, uasrè tamen inuectionem suam in Iudeos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod viderentur nihil perpeSSI iniuriæ, ab ultionis desinerēt appetitu. Ad hæc ergo quicūq; egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionē esse plenam benignitatis. Populus autē Hierosolymorum sexaginta stadijs obviam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabatur tamen interfectos coniuges mulieres: quarū plāgorib. reliquus quoq; populus ad Iamniâ cōuersus, precabatur Agrippā ut gēti cōsuleret. Succlamabat etiā Politiano, ut ingrederetur vrbe, videretq; q̄ essent à Floro gesta: & ita ostendebāt forū desertum, domosq; vastatas. Deinceps verò per Agrippā suasere Politiano, ut is cum vno tantum famulo ad Siloam usq; totam circuiret ciuitatē: quatenus ipsi cognosceret oculis, Iudeos omnibus quidem alijs parēre Romanis, soli autem Floro aduersari, propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cū circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentū teneret, ascendit in templum, quod etiam multitudinem cōuocauit: & cū plurimis verbis fidem eorū circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusq; sanctā: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem. sicq; regressus ad Cestium est. Vulgus autem Iudeorum, ad regem pontificesq; conuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronē mitterentur, neq; de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent, visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præueniētes ostendissent illū esse qui dedisset exordiū. constabat autē multitudinem non esse quieturā, si legationē aliquis impidisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidē legatos, qui Florū accusarēt, inuidiosum putabat: despicere autē Iudeos in bella cōmotos, neq; sibi expedire cernebat. Aduocata igitur cōcio- ne in xystū, & in suggesto cōstituēs germanā suā Berenice, in Asamonzorū domo (ca siqdē xysto imminēbat cōtra superiorē partē vrbis: nā xysto tēplū erat pōte cōinnctū) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnādum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimamque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulerē confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendū inferioribus luctum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, ut omnibus vobis in unum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autē nemo, si nō ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionē irrevocabiliter incitati, licebit etiā post meos monitus manere in pristina volūtate: mea autē etiā ad illos q̄ audire cupiūt, intercipietur oratio, nisi ab omnibus

*Politianum vrbe
circuit: inq; tem-
plum ascendit:*

*Deum adorat:
&
ad Cestium re-
greditur.*

Agrippa ad Iudeos oratio.

- A** omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiā qui sitis, & contra quos bellum suscipere tenteris, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis ulcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire, Cōsiderate autē singillatim, & videte: quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerata sunt crimina. Colere siquidem officijs, non exasperare oportet iurgijs potestatem. Cū verò modicorum peccatorū exprobratiōes maximas facitis, aduersum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculò
- B** & cum quadā verecundia nocebant, palām vos confidenterq; populantur. Nihil autē ita plagas coercet vt patientia, & violatorū quies violentibus inijcit pudorē. Fac autē eos, qui à Romanis in prouincias mittūtur, esse grauiter molestos, nō tamen etiam Romani omnes violāt vos, neq; ipse Cæsar, aduersum quem pugnare uultis. Neq; n. ex præcepto illorum improbad uos quisquā venit: neq; possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente cōspicere. Sed neq; facile ea quæ hic sunt, illic audiuntur. est autem importunissimū, & propter exiguas causas, tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle conflagrare. Et quidē nostrorum criminum citò erit futura correctio. Neq; n. vnus atq; idem prouineia semper curā tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autē semel bellum, neq;
- C** deponere facile est absq; magnis calamitatibus, neq; sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atq; certandum est, vt principio non ea careant: molesta n. est nouitas seruitutis: quam ne utiq; subeas, iustum suscipi certamē videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, cōtumax magis seruus, q̃ amator libertatis ostēditur. Tūc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cū in prouinciam Pōpeius intraret. Maiores uerò nostri corūq; reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exigua parti potentia Romanæ obsistere nequiverunt. Vos autē qui hæreditariam obediētiā suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere, longè inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondā ignibus tradidēre, qui superbissimum illum Xerxē per terram nauigantē, per mare verò ambulātem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorē autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam, cum vna naue fugientē gloriosissimè persecuti sunt: circa partem autē Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregēre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonij quoq; post Thermopylas, & Plateas, & Agēsilaum Asiam perscrutatam, eosdē dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penē imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos, ad quos fortuna migrault. Alię quoq; multe gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autē soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ
- E** peruagetur Romanorum maria? vbi autē qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Aegyptios fortē aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? Non metimini vestram imbecillitatem? Nōne scitis, vestrā ciuitatē à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit: imò etiā hoc orbe plus aliquid quæsierūt? Neq; n. sufficit eis ad orientem quidē totus Euphrates, ad septentrionē Ister, neq; in meridie solitudine tenuis perscrutata Libya, neq; in occidente Gades: sed vltra Oceanū aliū quæsierunt orbē, & vsq; ad Britanias, in accessas prius, arma & exercitū transtulerunt. Quid ergo? Vósne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degētibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, Seruire molestissimum est. At quādo magis id Græcis, qui vniuersis sub sole habitātibus videbantur præstare nobilitate: & tā latā quondā prouinciam possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certē multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absq; vllō præsidio, vni tantummodò rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Pontum

Agrippa Romanos & Cæsarem excusat.

Lacedæmonij, Macedones,

Indæcorum imbecillitatis, & Romanorum fortitudinis collationem.

historia

ti littora nationes, Mæoticasque gentes? apud quas nimirum olim neq; domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subijciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, in nauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperioresque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiores, altissimoque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici usque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursum cum maioribus opibus rebellant, nunc sub vna Romanorum legione agant quietem. Veruntamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent. Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munitis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente uerò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihil ominis vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idque sanè ipsum non per animorum molliem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt, horrueruntque cum uirtute fortunam, qua illi plura sæpe obtinuere quàm bellis: denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosas gentibus, tantoque (ut dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrum non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (ut arbitror) sæpe vidistis. siquidem ubique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatijs regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ cōfidentis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tumentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obsides tamen mittunt Romanis: estque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatē. Vniuersis penè qui sub sole incolunt Romanorum arma veneraribus uos soli bellum geretis? Neque Carthaginensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe uenientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi, Lacædemone oriundi, neque Marmaridarum genus usque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum, virtutes impedire Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis usque ad rubrum mare, infinitos numero & locis Aethiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas, quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumeliosum putantes. & quidem vna cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potentiā explicare Romanam, cum eam possitis de vicina vobis Aegypto diligenter inspicere? Hæc enim cum usque ad Aethiopas porrigatur, opulentamque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet,

A licet, deuotissimè penditis, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnū
stimulū defectionis habens, Alexandria scilicet, multitudine & diuitijs abundanti, ma-
gitudine quoq; non imparē. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò
non minus quàm decē, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm
vos toto anno penditis, & prætè pecuniam, quatuor mensium Romanæ plebi annonā mi-
nistrat. Munitur autem vndique aut incommeabili solitudine, aut importuoso mari, aut flu-
minibus, aut cœnosis paludibus: quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius
fuit. Dux enim legiones ciuitati insidentes, profundam Aegyptum cum illa Macedonum
nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siqui-
dem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi fortè quis vestrū spes suas vl-
tra Euphratem porrigat, et Adiabænorum regionem gentiles suos estimat adiutores. Porro
nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabūt: nec si tam probroso operi
assensum darent, Parthus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuendæ cum Romanis amici-
tiæ, & arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his, qui subiecti sūt eius imperio, aduer-
sum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur auxilium. verū
& hoc apud Romanos est. sine Deo quippe impossibile esset tantū imperium consistere.
Considerate autem quemadmodū hæc ipsa erga ipsam religionem immoderatio, etiā si cū
longè inferioribus bellum geratis, tamen ad dispensandum sit vobis difficillima, atque ea-
dem transgrediendo offendatis Deum, per quæ cum auxiliaturum putatis. Si enim seruetis
sabbatorum consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facilè profectò capiimini. Sic
quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maximè dies Pompeio ad bellum destinante:
in quibus scilicet hi, qui oppugnabantur, otia gerebant. Transgredientes autem in bello legē
patriam, nescio propter quid in reliquum dimiceris. Vna siquidem nunc vobis intentio est,
ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmodū autē aduocabitis in adiutorium De-
um, si cultum ei debitum sponte violeris? Assumunt autem singuli quique bellum, vel diui-
næ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cū verò vtraq; hæc, quantum ad ipsam perti-
net consequentiā, deseruntur, in manifestā utiq; captiuitatē volentes pugnare profiliūt. Quid
autem prohibet proprijs manibus filios vestros coniugesq; laniare, & hanc pulcherrimam
inflammare patriam? Erumpentes siquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiā supera-
torum. Bonum est, o amici, bonum est, dum adhuc stat naus in portu, præcauere tempesta-
tem futuram, & non eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His siquidem
qui in improvisa mala inciderint, superest vt digni vel miseratione videantur: qui verò se in
apertum discrimē iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Nisi fortè aliquis vestrū
æstimet secundum pacta conflictum ire Romanos, aut postquam vicerint, moderatè vobis-
cum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacram hanc urbem inflammaturos, in-
terfecturos autem vniuersū genus vestrū. Neque enim qui superfueritis armis, vsquam
locum fugæ habebitis, vniuersis scilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos,
vel habere metuentibus. Periculum autem non solum vos manebit, sed etiam in reliquis ci-
uitatibus habitantes Iudæos. Neq; enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio
sit: quos certè omnes vobis rebellantibus, eadē crudelissima diuersi quique conficient. & pro-
pter paucorum virorum praua consilia, Vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redūdabunt. Ma-
net autē venia eos, qui talia patrauerint, quod sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadē
exequi superfederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse.
Subeat autem vos misratio, & si non filiorum vestrorum atq; coniugum, saltem istius ciui-
tatis, quæ mater urbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabili-
bus adytis, templumq; vobis & sancta sanctorū seruate. Neq; enim vltèrius victores Roma-
ni his abstinebunt, quibus primò parcētes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem
sancta vestra, sacrosq; angelos Dei, patriamq; communem, quod nihil eorum consiliorum,
quæ vobis uiderim expedire, subtraxerim. vos autem decernētes quæ oportet, mecum in pa-
ce degetis: si verò protuleritis iras, absq; me periculis subdemi. His dictis, astante etiam so-
rore lacrymauit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succubabant au-
tem, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florū ob ea, quæ pertulissent, bellum gerere.
Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnā-
tium. Neq; enim Cæsari vestigal dedistis, & Antonianas porticus incendiistis. Sopietis autē
causam defectionis, si & porticus denuò cōstruat, & tributa reddere matureris. Neq; enim

Romani diuino
auxilio elari.

Iudæi virtute di-
uina & huma-
na destituti.

Malo imminen-
ti obstandum.

Agrippa populū
arma Floro illa-
turum obsecra.

Ioseph.

R Flori

Flori hoc praesidium est, aut pecuniam Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Berenice ascendentes in templum, porticus edificare adorti sunt. Per vicus autem & regiones principes quiq; decurionesq; dispersi, vestigal colligebant celeriterq; XL talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumelijs temperavit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: apudque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irrevocabilem impetum, & conquerendo quod contumelijs esset affectus, principes quidem eorum una cum alijs potētibus misit ad Florum Caesarem, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vestigal exigerent: ipse verò discessit in regnum.

De capta rebellionē Iudaeorum contra Romanos.

CAP. XVII.

ER idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati iruebant in quoddam praesidium, quod vocabatur Massada: & occultè eo peruerso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoq; Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiae pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his, qui sacrificijs ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudaeorum gente susciperetur. Id autem erat Romanorum belli seminarium atq; materia. Reiecit siquidem hostias Caesaris, quae pro Romano populo, offerri solite erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, ut non praeirent eum morem; quo supplicabatur pro regibus: nihil tamen acquieverunt, non parum quidem et suae multitudini confidentes: robur siquidem omne res novare cupientium, eorum voluntates iuuvabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Convenientes igitur potentes quiq; cum pontificibus, & Phariseorum nobilissimis, & videntes quàm grauib; malis pergerent subijcere civitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam, quae Aerea vocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quae respicit ad solis exortum): ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quod tam graue bellum patriae commouerent: deinceps irrationabilitatem causae ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperque eorum, qui se-
ris essent, populorum munera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorum hostias (id siquidem esse impiissimum,) sed etiam eas, quae viserentur permanerentque ad praesens usque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma irritarent, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere civitatem, impietatis videri: siquidem ea sit, in qua praeter solos Iudaeos, nullus alius immolet externus, neq; ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa unius alicuius priuati personam lex ferreretur eiusmodi, posset nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani & iudicatur Cæsar profanus. Vnde nendum esse, ne qui immolandum pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatque uerè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum est, huius ausus pertueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum patrum, sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res novare cupientium his, quae dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, ut belli materiam praeparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eò iam processisse, ut eorum non posset auctoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiae Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrunque, ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intollerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit, volensque inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtrisque parcens, scilicet deficientibus, & ijs aduersum quos bellum mouebatur, volensque & Romanis conseruare Iudaeos, & Iudaeis templum atque patriam: ad haec autem nec sibi con-

ut Floro obedi-
entiam probent,
monet: &
à Iudaeis vrbe
pellitur.

Belli Romani
materia.

Eleazarus hosti-
as Caesaris rei-
cit.

Seditiosorum con-
cilio congregata.

Legati aduersus
seditiosos Floro
& Agrippam
missi.

condit.

A conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanzos, & Trachonitas, sub præfecto equitum Dario, duce verò Philippo Iachinti filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine, quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus & fundis indefinenter vrebantur, & cōtinua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte. erat autem quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Ex his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniēte ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam cōuehere ad templum, quatenus nūquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibils perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluderunt. inter infirmiores autem vulgum irrumpētes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimè prosequerantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Ananias pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtq; omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruerunt. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidā cum regijs in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam sanctos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quinta decima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam, & omnes in eo præsidio agentes, per biuum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiumq; incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. Eorum verò, qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē confictus, nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regijs verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quod post Deum subijceretur Romanis: assu ptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentariū Herodis regis erat: eoq; **E** perrupto, populares aliosq; latrones diligenter armauit. hisq; vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, supernè hostibus tela iacentibus. Cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrin agentes, suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidem extemplo emota est: alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cum vidissent alium murum, stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemū aliosq; seditionis principes mittebant, præcantes vt eis discedere liceret. Quod cum solis regij eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autē, qui soli relictī erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant, & præcari vt exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si pmitteretur, nequaquā tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorē locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariāne. Hi verò, qui cū Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quib. milites fugerāt, si quos eorū cōprehēderēt trucidātes, omē reliquū apparatū diripiētes, Stratopedū incenderūt. Hæc igitur acta sunt vi die mēsis Septembris.

Agrippa populo in auxilium misit ter mille equites. Bellum Hierosolymitanum.

Xylophorias festiuitas.

Regij à seditiosis vincuntur.

Antonia vbi occupatur.

Manahemus alias Manaimus dictus, seditionis princeps constituitur.

Regij discedendi copia annuit.

Romani in turres regias confugiunt.

Ananias pontifex
una cum Ezechia
a fratre interfici-
tur.

Eleazari secta-
tores in Manabe-
mum impetum
faciunt.

Ophlas locus.
Manahemi inter-
ritus.

Romani Eleaza-
ro sese dedunt.

trucidantur.

Captiuitatis In-
daica exordium.

Sabbato cades
perpetrata.

Iudaei Caesari-
ens trucidantur.

Iudaei Syrorum
vicos & ciuita-
tes finitimas va-
stant.

SEQUENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regia domus latēs ca-
pitur, & a latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumfidentes autem etiā
turre seditiosi custodiebant, ne quis militum posset effugere. Manahemum au-
tem & munitorum locorum destructio, & pontificis Anania mors, in crudelita-
tem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intollerabilis erat tyrannus. Insur-
rexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet a Romanis desi-
derio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumq; ferre, & si non uiolē-
tum, tamen seipsis humiliorem. Nam si oporteat cunctis aliquem praeesse, quemuis magis
alium quā illum decere: atq; ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu ado-
raturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cū igitur hi,
qui circa Eleazarum erāt, in illum profiluissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapida
uit sophistam, existimantes quod illo interempto tota seditio solueretur. Paululū autem
stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem ir-
ruere, quisq; quod potuit diffugit. Et cades quidē erat eorum, qui comprehensi sunt, perscru-
tatio aut latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus &
Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahem, qui postea etiam in Massada tyranni-
dem egit. Ipsum autem Manahemum cū fugisset in locum, qui Ophlas vocatur, atq; illic
humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq; tormentis ex cruciatū
interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, praeipuumq; tyrannidis eius adiu-
torem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans ali-
quam totius seditionis correctionem futuram. Hi verō non ut comprimerēt bellum, sed ut
cū maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Deniq; cū populus multum
precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, vehementius insistebāt, donec vltius
resistere non valentes, Metilius Romanorum praefectus & reliqui mittunt ad Eleazarū, pra-
cantes ut solā eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quae haberent, ipsis tradenti-
bus sumeret. Qui praecationem illic arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi fi-
lium, & Ananiam Sadducum, & Iudam Ionathae, scilicet eis dextras & sacramentum datu-
ros. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebāt, nemo
aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. Postea verō quā secundum pactio-
nes omnes scuta gladiosq; posuerunt, nec quicquam vltius suspicantes discedebāt, facto
in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neq; resistentes, neque suppli-
cantes, solas autem pactiones & iuramenta, quae dederant, inclamantes. Et hi quidem ita cru-
deliter interfecti sunt, praeter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circumcisio-
nem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidē
erat leue: ex copijs siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudaeorum autem capti-
uitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, urbē
autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminabat, etiā si
a Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicē, & tristitia ciuitas premebatur. Modera-
ti autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur: siquidem sabbato illam
cedem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem a sanctis quoque operib.
agunt quietem.

De Iudaeorum maxima strage Caesarea, & in omni Syria. CAP. XIX.

IODEM autem die, eademq; hora, quasi aliqua coelesti prouidentia, Caesarienses
quoq; Iudaeos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut vno tempore super vigin-
ti millia hominū caderēt, & cunctis Iudaeis vacuata Caesarea remaneret. Nam &
eos qui aufugerant cōprehēdens Florus, victos in arenā deduxit. Post Caesarien-
sem verō cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudaei, Syrorum vicos ac finitimas ciuita-
tes protinus vastauerunt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasan, & Pellam, & Scy-
topolim. Deinceps verō irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia qui-
dem subruētes loca, alia verō inflammantes, etiam in Cedasam Tyriorum, Ptolemaidem,
Gabam quoque, Caesareamque tendebant. Obstitit autem eorum incursum neque Seba-
ste, neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa
autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumque qui capie-
bantur,

Abantur virorum immensa cædes fiebat. Neque tamen Syri minorem numero multitudinē ^{Syri Iudeorum} de Iudeorum gente vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant comprehensos disper- ^{multitudinem} debant: non solum ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo ^{perdunt.} conturbatio totam Syriam peruasera, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnā- que alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Iu- dæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ip- sum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ip- sam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cæ- des aduersæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, auaritia. Siquidem substantias ex- ^B sorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam, quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autē cernere ciuitates plenas cadaueribus inscuptis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, foeminas autem neque pudenda contestas. Et omnis quidem p- uincia plena erat inenarrabiliū calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hæcenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos, qui illic habitabāt, experti sunt ^{Iudæi Iudæos in-} hostes. Hi. n. cum Scythopolis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postpo- ^{nerent.} nentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant. Suspecta ramen eorū ipsa belli fuit a- uiditas. Deniq; Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ci- uib. excusarent defectionē, edixerūt eis, vt si vellent inter eos firmare cōsensum, & circa alie- nigenas ostendere fidem, transirēt cum omnib. filiis suis in lucum. Quibus quæ fuerāt iussa sine suspitione facientibus, diebus quidē securis duobus quieuerūt Scythopolitæ: tertia ve- ^{Scythopolitæ Iu-} rō nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadūt, subitoq; omnes inter- ^{daos trucidant.} fecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postq; eorum bona diripuerūt. Dignum autē etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri fili- erat, fortitudine quoq; corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtriq; ad incōmo- da suæ gentis abusus est. Multos siquidē Iudæorū propinquos Scythopoli, quotidie obrun- ^{Simon Iudeorū} cabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momentum solus existeret. ^{plurimos propin-} ^{quos obruncat:} **C**omprehendit autem eum digna ciuili cæde poena. Nam cū Scythopolitæ circumfusi Iu- dæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem ho- stium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamās au- tem miserabiliter: Digna, inquit, Scythopolitæ, his quæ gessi patior: q̄ppe qui tam multa cæ- de ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis externa gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. Morior ego quāsi profanus p- prijs manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Ille autem ipse finis mihi & sceleris di- gna poena, & idoneū virtutis dec- erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit om- nem familiam suam. Erat autem ei vxor & filij, & puecti in senectutem parentes. Ille igitur ^{patrem, matrē,} ^{coniugem, filios:} **E** primū quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stās ense penetrauit: post- quem non sanè inuitam matrem suam interfecit: super hos autem coniugi & filijs intulit fer- rum, singulis sanè horum plēnè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cū verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cēsis superstans extulit dexteram, vt ^{demum semen-} ^{psum ense pene-} ^{trat.} neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demerit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis, atq; animi firmitatem: cæterū quantum ad fidem, quā alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

De Iudeorum alia graui cæde. C A P. XX.

Ad cædem autem, quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos ^{Iudæi cæsi.} apud se habitantes irruerunt: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Prolemais autem duo millia interfecit. Vixerunt quoq; non paucos Tyrj: multosq; tru- cidauerunt: plures autem eorum victos custodijs tradidēre. Hippeni quoque ^{vrbes aduersus} & Gadarense similitur audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem ^{Iudæos sese mo-} sollicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebāt, vel ^{ueni.} timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apamēni, suis cohabitā- toribus pepercerunt, & neque interfecēre quempiam Iudeorum, neque vinculis tradide-

Ioseph.

R 3 sunt.

runt. Fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui mortui fuissent. ▲
Mihi autem videtur magis erga eos miseratione moti, quos utiq; nihil moliri videbant. Ger-
raseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: &
egredi volentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ
aduersum Iudæos perniciēs. Ipse siquidem perrexit ad Cestium Gallum Antiochiam, re-
lieta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Ve-
nerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri, & nobilitate & prudentia ciui-
um suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque mo-
tus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque compri-
mere. Hos Varus, quosdam armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Au-
sus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in
gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrumpit, perseverans post tale scilicet prin-
cipium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduerte-
re quidem in eum veritus est, propter propinquitatem Sohemi, procuranda tamen cum re-
gione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus, imminens fini-
bus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eos-
dem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Ro-
manis, deferere castellum, eisque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pa-
cti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligen-
tibus coperunt Machæruntij custodijs obtinere.

Varus septuagin-
ta viros nobiles
interfecit.

Romani Iudæis
castellum tra-
dunt.

Iudæi Alexandria occisi. CAP. XXI.

Seditio Alexan-
driæ inter Iudæ-
os & Græcos.

N Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam
ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Aegyptios usus Iudæis, præ-
mium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ci-
uitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores
quoque Alexandri: denique & in parte urbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus
haberent conuersionem per omnia mundiorem, à communione scilicet gentium seque-
stratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarentur. Deinceps verò cum in di-
tionem Romanorum Aegyptus venisset, neq; Cæsar primus, neq; post eum quispiam, ho-
nores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. Cōflictus autem eorum aduersus Græcos
penè continuus erat: & iudicijs in multos quotidie ab vtraq; parte animaduertentibus, se-
ditio accendebatur. Tum verò cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, ut ordinarent pro certis negocijs lega-
tionem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi
Iudæorum. Quos quum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hostes & ex-
ploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugien-
tes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahebant quasi viuos incensuri. Commoti
sunt autem vniuersi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidē in Græcos saxa iaciebāt,
postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod
in ipso loco tantum simul populum cōcremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras
eorū cōpressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi prin-
cipium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosq; submittens, hortabatur ut desinerent,
neq; aduersum se milites Romanos cōmouerēt. Seditiosi autē benignā deprecationē riden-
tes, Tiberiū contumelijs appetebant. Qui postquam vidit absq; magna calamitate tumultu-
osos non posse cōpesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quę in ciuitate erant:
& cum his alios qnq; mille milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya venientes: præce-
pitq; ut non solum interficerent, sed etiā bona eorum diriperent, domosq; inflammarent.
Qui protinus concurrentes in locū, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multi-
tudo collecta) exequébantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati. n. Iudæi
his, quos melius armatos habebant, in fronte positos, aliquādiu quidē restiterūt: semel verò
in fugā versū macabātur. nec vn⁹ erat exitij mod⁹, cum alij sub diuo atq; in cāpo dephenderē-
tur, in cedes autē alij cōcluderētur, & eas quoq; succederēt Romani, vnā etiā diripiēdo q̄ in his
reperissent: cum neq; illos aut infantū misericordia, aut reuerētia senectutis moueret, sed in
omnes etates pari cæde sauirēt. Vnde tot⁹ qdē ille loc⁹ sanguine redūdabat: L verò cōgesta
sunt millia mortuorū: nec tamen saltē reliquæ remansissent, nisi ad preces se contulissent,
eorumq;

Iudæi in Græcos
seuientes à Tibe-
rio Alexandro
opprimantur.

Seditionem exci-
tantes à Roma-
nis occiduntur.

A torumq; misertus Alexander Romanos inisset abscedere. Sed illi quidem, quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autē Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixque à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandrium quidem talis casus euenit.

De clade Iudeorum, auctore Cestio.

CAP. XXII.

EST IO verò iam quiscendum esse non videbatur, infensis ubiq; Iudæis, sed duo decimam legionem integram ex Antiochia secū ducens, & ex reliquis bina milia lecta peditum, & quatuor alas equitum: in superq; regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditū tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò

Romanus exercitus.

B tū eundem peditum, & equitum mille, & cum Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenire, peritiam quidem militibus inferiores: quod autē scientiæ decrat, in Iudæos odio, itemque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestio, & eorum, quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatē contendit Zabulon, quæ appellatur

Zabulon validissima Galilææ ciuitas.

C virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cumq; offendisset eam ciuitus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenā, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum verò oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domos habebat similiter, ut apud Tyrum & Sidonā & Berytum edificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam, depopulatus est inflammatisq; etiam circum eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autē adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim cecisisse cognouerant) repente in eos, qui remanserant irruunt, propè ad duo millia cædunt. Cæstius autē ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit in Ioppen verò partem præmisit exercitus, cum præceptis huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quam cæterorum militum præstolarētur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, vtrinque Ioppen facillimè capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autē cunctos interficiunt cum familijs, direptamq; ciuitatem incendunt. Intersectorum autē numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samaritæ Nabatænen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnāq; indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimonijs, etiā vicos igni dederūt.

Iudæorum clades.

Iudæi Syrorum duo millia cædunt.

Romani Ioppen capiunt: &

Nabatænen toparchiam expugnant.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

CAP. XXIII.

IN Galilæam quoq; misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiq; tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cū fauore suscepit.

Romani fauore & Sepphoritis suscipiuntur.

E Huiusq; prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebāt. Qui verò seditio-nibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem vndiq; medium recessere, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitū. Illi autē quàm diu superiores erant, facillè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumactō itinere ad celsiora progressos, maturè victoriā cōcesserunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neq; si terga dedissent, equitū poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius verò quàm duo millia trucidarētur. Gallus igitur cum nihil iā tētari nouitatis apud Galilæā videret, Cæsareā cū exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus, in Antipatri dē perrexit. Cognitoq; non parū multitudinē Iudæorū in turrim, quæ Aphæci vocabatur, esse collectā, q cū his cōgrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorumq; castra desolata milites adorti, cum vicis circūpositis incenderunt.

I seditionis Iudæi vincuntur.

Aphæci turris.

E Ex Antipatride autē Cestius in Lyddā profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter Scenopegiarum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascēderat. quinquaginta verò, quos ibi cōprehendit, occisis, exustoque oppido vterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ob Hierosolymis stadijs L. Iudæi verò cum iam ciuitati propinquare bellum viderent, omisissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incompediti ad pugnam & cum clamore proficiebant, ne dierum quidam septē habita ratione feriatorū erat.

Lydda viri vacua reperta exuit.

Cestius quinquaginta Iudæos occidit.

enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in praelio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, ut eorum & aciem peruniperent, viaque aperta cœdibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quique nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, ceteri equites erant: Iudæi verò vigintriduo. Fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni, ppinqui, Monobazus & Cenedzus: & posthos Petaira Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactores laniauit: ac multos caros cum cœcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, & Romani proficisci cœpissent.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage. CAP. XXIIII.

ITA QUAE dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit: vel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos, ut à Cestio fœdus amicitiae, certamque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbū quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulnēratus effugit: populares aut, hoc indignè ferentes factū, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinā eorum discordiā, opportunū ad irruendū tempus inuenit, totū in eos duxit exercitum, inque fūgā verfos, usque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autē die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitū. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorū disciplina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bethetham, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit: deinde cum ad superiorem ciuitatem venisset, propē aulam regiā castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumperē, ciuitatem ilicō possedisset, belloque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum, & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleti cladibus contigit. Interea plurimi populariū nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestiū, quasi portas ei petefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret, tam diu id neglexit, donec proditiōe comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriēdo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi verò per turres dispositi, murū tentantibus repugnabāt. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. Sexto autē Cestius cum plurimis selectis, itemque sagittarijs, à septētrionali tractu templū aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. Qui frequenter quidem Romanos ad murum aduētes auertere, postremo autē repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, alijs ac per ordinem alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, vestudinem contexerunt. Vnde sagittæ iam eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehementes autem seditiosos stupor inuaserat, iamque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti cōtinuō caperetur. His autē populus alacrior efficiebatur: & quātum nequissimi cædebant, tantū ut ipsi portas aperirent, Cestiumque quō optimè de se meritū, reciperent, appropinquabant. Et profectō, si paululū in obsidione perseverasset, statim ciuitas obtinisset. Sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatio ne per-

Ane perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, Inconsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata verò eius fuga, latronum fiducia recreauit: insecuti que nouissimos aliquot equitum, peditumque peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die vterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamque postremos affecuti multos necabant, tum vtraque; itineris parte vallata, in transuersos tela iactabāt. & neq; in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quædam infinitam multitudinem insequi existimantes: neq; à lateribus instantium vim repellere sufficebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemq; interrumpere formidarent: viderent aut Iudeos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpererentur, cum nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Lōginus tribunus, & Aemilius Lucūdus, alq; præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra prius posuerāt, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium vidisset numerum, & omnia circum loca plena Iudeis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturū. Itaq; pro cōpendio fugæ, cuncta, quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisq; mulis atq; asinis, alijsq; iumentis, præter illa, quæ sagittas & machinas ferrent (hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudeis contra se capta prodesse) Bethoron versus antecedeat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebāt in vallem: fusaq; omnis multitudo per itineris iuga, militē sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto si bimet subuenirēt, hesitantibus, equitū periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterāt, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irēt, ascensus ardui prohibebant equitatibus inuij: iaculatoribus aut rupes ac valles tenebatur: in quas deiecti, qui aberrassent, consumebatur: nullusq; locus aut fugiendi aut resistendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletusq; conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorū exhortatio, cum clamore letantium pariter atq; sequentiū. totusq; penè q cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Deniq; vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad c c c c omnium fortissimos milites, tectorum fastigijs imposuit. hisque præcepit vigiliam, qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militū numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum ceteris otiosè vsque ad x x x stadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locū quò Romani tetenderāt, desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant, concurrerunt. & illos quidem sine mōra iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementius quoq; fugiebat: adeò vt metu percussī milites, machinas, siue tormenta muralia, itemque balistas, multaq; alia instrumenta relinquērent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos, qui ea reliquerant, vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeuntēs & machinas secum asportarunt, mortuosque spoliarunt, & prædam, quæ remanserat, collegerunt: & præna canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxilium quinque millibus peditum ac c c c, itemque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouembris mensis v i i die gesta sunt, anno x i i Neronis principatus.

De Damascenorum sanctia in Iudeos, deq; Iosephi studijs in Galilea.

CAP. XXV.

POST Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorū multi, tanq̃ è nauis pessum itura, ex ciuitate enatabāt. Deniq; Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachini filio, q princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiū trāsfigerunt. Qui verò cū his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quæ admodum a seditiosis interemptus sit, aliàs indicabimus. Cestius aut Saulum & ceteros in Achaiam ad Neronē misit, & propriam necessitatē indicaturos, & belli causas deriuaturos in Florū. Sperauit enim, & iram in illum excitatū iri, & sua pericula summouēda. Tunc aut Damasceni, cæde Romanorū cognita, Iudæos apud se degētes opprimere studuerūt: & cum

milite reuoca discedit

*in periculo ver-
saturus deniq;*

à Iudæis fugatus

*Iudæi nobiles ex
ciuitate enatare*

eos in publicis thermis collectos haberent (namque id propter suspiciones meditabantur) **A**
 facilem quidem sui conatus exitum fore putabant. Verebantur aut mulieres suas, ferè om-
Iudai à Dama-
scenis victi.
 nes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hic magna cura fuit eas
 cælandi, quid agerent: Iudæorū autem decē millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes
 inermes aggressi, vna hora sine metu iugulauerunt. Qui verò Cestiu fugauerant, in Hiero-
 solymam reuersi, quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent, partim vi, partim blāditijs
Iosephus Gorio-
nis F. belli dux
declaratur.
 sibi etiā sociabāt: & in templum congregati, plures belli duces eligendos esse censebāt. De-
 claratus est igitur Iosephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerē
 da essent, imperaturi: maximeque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namq; Simonis Elca-
 zarum, quamuis Romanorum prædā, & creptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex
 thesauris publicis in potestate haberet, tamen nullis necessitatibus præposuerunt: quod & **B**
 ipsum tyrannidis superbia uiderent efferri, eiusque studiosos, siue imitatores, satellitū mo-
 re versari. Verū paulatim Elazarus ambitione pecuniæ, itemque astutia persuasit populo
 vt omnibus sibi parerent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt,
 Iesum filium Sapphe, vnum è pōtificibus & Elazarum noui pontificis filium, Nigro autem
 mandauerūt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem posita genus ducens,
 vnde Peraides cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones
 omittēdas putabant, namq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumen Ma-
 nasses, & Tamnam Ioānes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic autem Lydda,
 & Ioppe, & Ammaus erant additæ: Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes,
Iosephus Mat-
thiæ F. rector
Galilææ designa-
tur.
 filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusq; Galilææ Iosephus, Matthiæ filius: huius aut p- **C**
 secturæ iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatū, quæ ibi fuere: Aliorum igitur rectorū,
 pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autē cum in
 Galilæam venisset, primū curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolentiā: multa
septuaginta to-
tius Galilææ re-
tores constituit:
et septem iudi-
ces eligit:
 sciens ea confici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde considerato, quod potētissimos qdē
 amicos haberet, si eos participes potestatis fecisset, omnē verò multitudinē si pleraq; p indi-
 genas & cōsuetos fieri p̄ciperet, LXX de seniorib; eius gētis prudētissimos elegit: eosq; re-
 tores toti⁹ Galilææ cōstituit. V I I verò p singulas ciuitates minorū litiū iudices. nā maiora
 negotia causasq; capitales ad se referre iussit, & illos LXX. Cæterū disposito p ciuitates iure,
 quo inter se vterētur, etiā quæadmodū extrinsec⁹ tuti essēt, animaduertit: cert⁹q; in Galilæā
opportuna loca
muro cingit: si-
mul ac
 Ro. esset vteruros, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatam, & Bersabee & Selamin, **D**
 necnō & Perekcho, & Iapha & Sigoph, & mōtē, cui nomē est Itaburio, & Taricheas, & Tibe-
 riada: ad hæc etiā circa Genesar lacū spelūcas in ea q inferior Galilæa vocabatur, muniuit. Su-
 perioris aut Galilææ Petrā q Achabrorū dicitur, & Seph, & Iānit, & Mero: in Gaulaniti de ve-
 rō Seleuciā, & Soganē, & Gamalā munitione circūdedit. Solis aut Sepphoritis permisit, ut
 murum sibi metipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos, etiam
 sine præcepto, videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes
 Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atq;
 opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra c millia virorū comparauit: quos om-
 nes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputās, hoc maximè Rom. inuic-
 tam esse virtutem, quod dicto essēt audientes rectoribus suis, & armorū exercitationi operā **E**
 darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus
 regentium multitudine posse cōtingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, pluresq; fecit
 ordinum principes. diuersisque militū generibus constitutis, alios decadarchis, alios cen-
 turionibus, alios tribunis subdidit: et insuper his ipsis rectores, maiorū rerum administra-
 tores dedit. Docbatq; signorum disciplinas, & prouocationes reuocationesq; buccinarū,
 & principia cornuum, & circumductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus suc-
 curere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæq; ad fortitudinem animi corporis-
 que tolerantiam pertinerent, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellum, vsquequa
 que Rom. referens disciplinam, & quod cum uiris essent præliaturi, qui & uiribus corporis,
 & animi obstinatione, totū penè orbē terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tēpore **F**
 suis essent parituri pceptis, iam nūc piculū se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis &
 latrocinij & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gentilibus fraudē facerent, aut cōsuetissimo
 rū damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum mili-
 tes bonam conscientiam gererēt: qui verò per se prauī fuissent, his non solum inimicos, sed
 etiam

A etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. & iam quidem quantum praelio parandum esset, constat erat. Nam sexaginta peditum millia, & equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxime frater erat, habebat 111 millia quingentos: nec non & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facile cæteri milites à ciuitatibus alebatur. namque singule, quas enumerauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: ut pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus comitum.

De Iosephi periculis & euasione, & Iohannis Giscalai malitia. CAP. XXVI.

IOSEPHO autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Iohannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper & aliquandiu malitiz suæ impedimentum passus inopiam, facile mentiri paratus, mirusque fidem

Iohannes Leuiæ filius Iosephi insurgit:

adhilbere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaque aduersus amicissimos uteretur. simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cedium: qui semper quidem immerata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciz, primò quidem paruum, ampliorem aut proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumque peritia præstarent, hos eligebat: donec quadringentorum

comitatum audacia inuenit:

C virorum cateruam cōgregauit: quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur, & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hūc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. Cumque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primum, ut fabricandi muri patriæ sollicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude cōposita, velut oleo, quid non à gentilibus suis tractatum esset, uti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, ut ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummoque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem pretio amphora dimidium venundabat. Cumque Galilæa ferax esset olei, maximeque, illò tempore magna vbertate redunderet, in ea loca ubi erat penuria solus multumque mittendo, infirmam sum-

Galilæam depopulatur:

auaritia fradit:

D mam pecuniæ congregauit: qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat

Galilæa gubernationem assumptam erat:

latronibus imperauit prædam vehementius exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc enim apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quod res Galilææ Iosephus Romanis prode cogitaret: multaque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore cum quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agētes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes, quas ferebat, sarcinas abstulissent, in quibus erant non pauca vestes preciosæ, plurimaque argentea pocula, & aurei, neque hanc prædā occultè administrare potuisset, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potētissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculū comparatum est. Namque raptores earum, quia prædæ nullā partem acceperant, agræ ferētes, & perspicientes quod Iosephus cogitauerat ab ore suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibusque prædicant Iosephum proditorem esse: eodemque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeo ut & armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidē, in circo apud Taricheas cōgregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concre-

falsos rumores de Iosepho spargit:

I mari vociferans proditorē: plerosque autem incitabat Iohannes, & cum eo Iesus quidā Sapphæ filius, tūc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu pterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, prope cum iam ignis admo-

Iosephus ab amicis & satellitibus omnibus, præter quatuor tantum desertur:

retur exurgit: & monentibus eum quatuor, qui remanserant, ut fugeret, neque solitudine sua, neque illorum, qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum profilit, veste discissa, infususque capiti puluere, auersisque post tergum manibus, suoque cernici gladio annexo. Hæc autem amici ei, maxime Taricheas ad misericordiā cōmouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubeant publicas proferre pecunias, &

proditoris oburgantur:

facta

facta proditoris fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandae ueniae causa fecisse omnia quae misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium praestruerat: & contra se indignantes arte circumueniens, ut super his, unde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessuri se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa: Ego, inquit, has pecunias neque Agrippae remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere: absit enim ut amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut questum ex re capiam, quae vos communiter laderet. Sed quia videbam, o Taricheatae, maxime ciuitatem vestram munitionis egere, & ad extruenda moenia minus habere pecuniae, timebamque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, ut uos muro circumdare. Si hoc non uideretur, profero quae ablata sunt, & diripienda propono. Sin recte consului, bene de vobis meritum coerceatis. Haec Taricheatae quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses uero cum alijs deprauando, insuper etiam minitabantur: utrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim prope ad quadraginta millia Taricheatae) cum multitudinem liberius loquebatur: multumque in eorum temeritatem inuectus, ex praesenti quidem pecunia Taricheam ait esse munitionem. curae autem sibi fore similiter, ut etiam caeterae tuta sint ciuitates: nec enim pecunias de fore, si concordare uelint in eos, unde parandae sunt, & non in eum moueantur, qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quae decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo uero armatorum millia impetum in eum fecere. Cumque se ille testis ante recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autem Iosephus in hos quoque altera fraude utitur. Cumque in summum testem euasisset, compresso dextera strepitu, nescire ait se quid peterent sibi praestari: voces enim se non exaudire confusas. omnia uero, quae iuberent, esse facturum, si aliquos intromisissent, qui secum otiose colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas adium partes inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viscera nudata sunt: Circumstabat autem interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cum subito Iosephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. unde tanto terrore quatinabantur, affecti sunt, ut proiectis armis aufugerent. Ob haec Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia, aliaque nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morboque simulato per epistolam postulauit, ut sibi medicinae gratia Tiberiensibus aquis calidis uti permetteret. Iosephus autem, quia nondum ei suspectus erat insidiator, ad praefectos ciuitatis literas fecit, ut & hospitium & utensilia Ioanni praerberet. Quibus ille potitus, biduo post cuius rei causa uenerat, agebat: & his fraude circumuentis, alijs uero pecunia corruptis, ut Iosephum desereret persuasit. His autem cognitis Silas, quem Iosephus custodiae praeposuerat, prope de insidijs ei scripsit: atque ille accepta epistola, nocturne itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et caetera quidem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autem, quamuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus autem a Iosepho in stadium congregatis, ut ad eos quae sibi scripta fuerant, loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit, atque ita conuersus ad eius uocem Iosephus, ubi ferrum prope iugulo suo imminere prospexit, in litus desiliit ex tumulo, excelso cubitis sex, in quo uerba faciens cum populo steterat: astensaque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quae illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites uero eius ilico raptis armis, contra insidiatores irruerant. Mox autem ueritus Iosephus ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur, nuucium suis misit, qui eos moneret, ut propriae tantum saluti consulerent: neque uero quemquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conqueuerunt. Qui uero circum ciuitatem per agros habitabant, auditis insidijs, & quis earum fabricator esset, contra Ioanem ueniebant. Sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est: At Galilaei totis iam ciuitatibus ad Iosephum confluebant, & cum multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioanem communem insidiatorem adesse clamabant: unaque cum eo ciuitatem, quae illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse, dicebat. prudentia magis inimicos vincere cupiens, quam perimere. His uero, qui de singulis ciuitatibus cum Ioane rebellassent nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, praekonum uoce denun-

se ipse defendit:

*altera fraude in
Iudas utitur.*

*Ioannes Iosephum
iubet interfici.*

Iosephus ex periculis euadit.

*Ioannes in Giscala
fugit. Galilaei ad Iosephum
confluunt.*

A denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannē non reliquissent, patrimonialia diripienda, domosq; eorū cum familijs exurendas. Et tria quidē millia statim ab eo reuocauit, qui p- fugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis aut Ioannes propē mille Syris fugitiuis, transiit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymā clam missos, Iosephum accusabat, quod magnum exercitum collegisset: iamq; nisi praeueniatur vi, tyrannus metropolcos venturus esset. Verū ea populus quidem praesciens negligebat: liuore aut potentes, nonnulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretumq; inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideoq; duo millia & D armatos, & IIII miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Io-
zaram, & Ananiam Sadducum, & Simonem & Iudam Ionathae filios, omnes eloquentia
validissimos vt eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: &
si quidē ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationē reddere: si remanere contenderet,
pro hoste haberent. Amici aut Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripse-
runt, causam verō non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium:
vnde factum est, vt quia precauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transi-
rent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Gischala, & Tiberias: quas tamen continuo sine armis
recepit. captos autem quatuor duces consilij amatorumq; fortissimos, remisit Hierosoly-
mā: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & quibus
C praemissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

*Ioannes Iosepho
insidiatur.*

*Galilae urbes
inimici Iosephi
afficiuntur.*

Tiberias a Iosepho recuperatur, & Sepphoris. CAP. XXVII.

I OANNEM verō iam intra muros Gischalae, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocanti-
bus. Et cum ille constituto die ad eos non venisset, pauciq; Rom. equites ibi tum
cōparuissent, a Iosepho defecerūt. Hisq; apud Taricheas cognitis Iosephus, q mi-
lites frumentatū miserat, neq; solus egredi cōtra desertores, neq; se cōingere patiebatur: me-
tuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatē occuparent. nec enim postero die obstāte sabbato
quicquam facere poterat. Itaq; dolo eos, qui se deseruerant, circumuenire cogitabat. Et por-
tas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos

D suscipiebatur. omnibus aut scaphis, quas in lacu cōperit congregatis (ducentae aut & XXX fuerunt, quaterniq; nautae, non amplius, singulis inerant) maturē ad Tiberiadē nauigat. Cumq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facile videri non posset, inianibus scaphis in salo re-
lictis, septem ipse solos inermes satellites secum habens, propius vt conspiceretur accessit.

*Iosephus ad Ti-
beriadē nauigat.*

*Tiberiensibus ea
laminitates mini-
stratur.*

Quem cum inimici adhuc maledicētes ei ex muro cōspexissent, metu perterriti, & scaphas
armatorum esse plenas existimantes, arma projiciunt: manusq; supplices agitantes, vt ciui-
tati parceret, precabātur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus
castigauit: primū q bello contra po. Rom. suscepto, intestinis dissensionib. vires suas ante
consumerent, inimicorumq; vota cōplerent: deinde, q securitatis suae curatorem de medio
tollere properarent, ciuitatemq; nō erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: nō

E repudiaturum se ait, si qui sibi satisfacerent, quibus interuenientibus amicitia cum ciuitate
firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt. His autem in
vnam receptis nauiculā piscatoriam, & procul abductis, alios L senatores venire iussit, ma-
ximē nobiles, velut illi quoq; fidem sibi praebere deberent. Deinde nouas causationes excō-
gitans, alios in super atq; alios obtentu foederis euocabat: vtq; maturē Taricheas recurrerēt,
gubernatoribus nauium repletarū imperabat: quosq; auxissent, in carcerem collocarent,
donec omnem curiam, quae D C haberet viros, duoq; millia popularium cōprehensa in Ta-
richeas scaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus, Clitum quēdam esse principem de-
fectionis auctore, iramq; ipsius poena illius precatibus satiari, nullū quidē Iosephus volebat
occidere: suorum verō satellitū quendam Leuiā egredi iussit, qui Cliti manus abscinderet. Cum

*senatores quinquaginta euo-
cati.*

*duo millia popu-
larium compre-
hensa abducti.*

*Clito manus v-
triusq; abscindi
iubetur.*

*Gischalam de-
predari permit-
tit: & praeda po-
pularium resti-
tuit.*

F verō is prae timore solum se globo inimicorū cōmissurum negaret, eaq; causa indignari Io-
sephū stantē in scapha videret, ipsumq; vellē descendere, ac de se supplicium sumere, vt saltē
vnā manū sibi cōcederet, orabat. neq; hoc abnuēte Iosepho, dūmodo alterā sibi met Cliti
ipse praecideret, educto ille dextera gladio, leuiā sibi truncauit. tantus cum timor Iosephi in-
uaserat. Ita tunc Iosephus vacuis scaphis & satellitibus v i i populo capto, rursus Tiberiadē
sibi sociauit. Paucis autem diebus post Gischalam quae cum Sepphoritis defecerat, militi-

Ioseph.

S bus

bus deprædari permisit: omnemq; prædam conquistam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit: & redhibitione rerum rursus eos ad benevolentiam reuocare.

Quomodo Hierosolymita bello se preparauerint: deq; Simonis Gioræ tyrannide. CAP. XXVIII

*Hierosolymorum
status inquitur.*

IACTENVS apud Galilæam motus erat, iamq; ab intestinis dissensionib; quiescentes, aduersus Rom. instruebantur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorū parte sentirent, muros instaurare properabant: multaq; bellica instrumenta, perq; omne oppidum sagittæ, aliq; arma fabricantur: & exercitationibus iussis manus iuuenum operam dabat. Erantq; vniuersa plena tumultus, magnaq; tristitia moderatos occupauerat: multiq; futuras elades prospicientes, fletum cohibere non poterant: infestaq; pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autem incentoribus, quæ illis placerent, ex tempore fingeantur: statusq; iam tunc quasi peritura ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatus belli omittitur, cura fuit: & seditioforum, quos Zelotas vocabant, a mentia ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est: & quis illius finis fuerit, in posteriorib; explanabimus. At in Acrabatenā toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidus congregatis, ad rapinas conuersus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: iamq; tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit ibiq; manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidij tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

Zelota.

*Simon Gioræ
filius ad rapinas
& sedes conuertitur.*

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IUDAICO

LIBER TERTIVS.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

CAPVT I.

Nero, rebus apud Iudæam infelicitate gestis, timet.

NERONEM autem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: aperte autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magisq; ducis negligentia, quam virtute hostium quæ contingerant, facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, viderique malis omnibus superiorem animū gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cui nam commotū crederet orientem, qui vnā & Iudæos rebellantes vlcisceretur, proximasq; his nationes simili morbo correptas antè caperet. Intuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui populo Rom. iam pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussam: armisq; ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoq; ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaq; his omnibus fretus, ætatemq; illius cum peritia stabilem cernens obsidesq; fidei liberos, eorumq; florē manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atq; obsequijs animatū, qualia necessitas imperare cōsuevit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itemq; decimā legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontū, terrene itineris in Syria peruenit: ibiq; Romanas vires, multaq; à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublatis, animorū impetus cohibere nō poterant;

Vespasianum ad regendos exercitus mittit.

A rant: sed tanquam fortuna eos exagitare perciti, bellum ulterius producebat. Deniq; omni, *Iudas Ascalonē collectis copijs petunt.*
 quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonē petierūt. ea est ciuitas antiqua, D C
 & x x stadiorū spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: q̄ res fecit, vt etiā tūc
 primis eorū incurſibus propior videretur. Tres aut viros aggressionis duces habebāt, & cor
 poribus & prudentia præstantissimos, Nigrū Peraitam, & Sylām Babylonium, & Ioannem *Iudæorum ducē*
 Essanum. Ascalon verò validissimò quidē muro cincta erat, sed vacua penē præsidijs. vna. n.
 cohors eā peditū, & vna equitū ala tuebatur, cui p̄fectus erat Antonius. Illi igitur ira multa
 velocius itinere peractō, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enī
 eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem veri
 tus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murumq; properantes aggre
 di refrenauit. Itaq; Iudæi qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum sti
 patis autem inordinati, leuiterq; armati cum instructis, plusq; indignationi quā consilio
 tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, faciliē proſigari
 tur. Nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam perunt: & murum
 versus se, à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incurſibus e
 quitum victi, per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totusq; habilis equitanti
 bus: quod quidem Romanos iuuat, vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes
 præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infini
 tos peremere. Alij verò alios quocunq; se vertissent circumdatos, exagitantē faciliē iaculis
 opprimebāt. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo vide
 batur. Rom. verò, licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam super
 fluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mu
 tari fortunam sperant. Romani autem, in his quæ prosperè agerent, minimè delassati, ad ma
 iorem vsq; dici partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem perempta sunt de
 cem millia, duoq; duces Ioannes & Silas: cæteri verò pleriq; faucij, cum Nigro, qui vnus re
 stabat ex ducibus in oppidū Idumææ, q̄ Salis dicitur, confugere. nonnulli tamē etiam Rom. *Salis oppidum Idumææ.*
 in illo prælio vulnerati sunt. Sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multoq; ma
 gis eorum dolor incitauit audaciā, & contemnentes quantū ante pedes mortuorū iaceret,
 pristinis rebus foeliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. deniq; paruo tempore inter
 misso, q̄ ne curandis quidē vulneribus satis esset, cunctisq; aggregatis viribus, maiore cum
 indignatione multoq; plures Ascalonē recurrebant, eadem se præter imperitiam aliaq; bel
 li vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius quā trahituri fuerant, posuisset insidias, *Antonius secun
 dō Iudæos pro
 sternit: &*
 ex improviso in eas delapsi, & ab equitibus circumdari, priusquā se ad pugnam cōponerent,
 iterū super octo millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cumq; his Niger mul
 tis, dum fugeret, magni animi facinoribus demonstratis, & quoniam hostes instaret, in tur
 rim quandā tutissimā cōpelluntur cuiusdā vici, cui nomen est Bezedel. Antonius verò cum *Bezedelon tur
 ritis incendit.*
 suis ne vel moras circum turrim, q̄ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducē hostiū fortis
 simū viuū relinquerent, ignē muro supponunt. turriq; inflāmata, Romani quidē exultantes
 recedunt, quasi etiā Nigro consumpto: ille aut in castelli specus intimum ex turri saltu de
 missus euasit: triduoq; post socijs cum fletu cum ad sepulturā inuestigantibus sese ostendit,
 gaudioq; insperato repleuit omnes Iudæos, tanq̄ Dei providentia dux eis in posterum ser
 uatus. At Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudi
 ne simul aliaq; foelicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locū obti
 nens,) vbi etiam aduentum suum regem Agrippam, cum omni manu propria offenderat *Vespasianus An
 tiochiam exerci
 tum ducit: &*
 præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerūt ei Sepphoritz ci
 ues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis providentia solliciti,
 quā Romanarum virium gnari, etiam prius quā Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidē
 dederant, dextrasque iunxerant, præsidiumque militare susceperant: tunc quoque beni
 gnissimè duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt. Qui
 bus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditumque tantum nume
 rum tradidit, quantum ob stare posse arbitrabatur incurſibus, si quid Iudæi com
 mouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli pe
 riculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam,
 & in loco tutissimo conditam, totiusque gen
 tis futuram præsidio:

Galilae sita.

V A E sunt autem Galilae, quae superior & inferior appellantur, easque Phoenice & Syria cingunt. Discernit vero ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilaeorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quae sic appellatur, eo quod equites ab Herode rege dimissi, coloni eo deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, usque ad flumen Iordanem. Ab oriente vero Hippenae & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippae fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilae longitudo a Tiberiade usque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet a vico Xaloth, qui in magno campo situs est, usque ad Bersabem: unde etiam superioris Galilae latitudo incipit usque ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo vero eius a Thella vico Iordani proximo, usque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utraque magnitudine, tantisque gentibus alienigenis cinctae, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. Nam & pugnaces sunt ab infantia Galilaei, & omni tempore plurimi, neque aut formido unquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totae optimae ac fertiles sunt, omniumque generum arboribus consitae, ut etiam minime agriculturae studiosos ubertate sua prouocent: denique exultae sunt ab incolis totae, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebrae sunt, & ubique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, ut qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus ut etiam si quis magnitudine minorem Galilaeam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam praetulerit. haec enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quae trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Perae sane mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum varijs arboribus consitos, tum maxime oliuetis ac vineis & palmetis exultos. Irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquae perennis, quoties illi Sirio aestuante defecerint. Et longitudo quidem eius est a Machaerunte in Pellam: latitudo vero a Philadelphia usque ad Iordanem. Et Pella quidem, quam supra diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus vero Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat. ab oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemque Gerasis clauditur. Samaritensis autem regio, inter Iudaeam quidem & Galilaeam sita est: incipiens enim a vico in planicie posito, cui nomen est Ginza, in Acrabatenam definit toparchiam: sed natura nihil a Iudaea discrepat. nam & utraque montosae sunt & campestres, agrosque colendo, molles atque optimae, necnon & arboribus plenae: pomisque tam syluestribus quam mansuetis abundant, eo quod natura sunt aridae, imbriumque satis habent. Dulces autem per eas supra modum aquae sunt, bonique graminis copia praeter alias earum pecora lactis abundant: quodque maximum virtutis atque opulentiae specimen est, utraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudaeae limes a septentrione. Meridiana vero pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iordan. Latitudo sane a Iordane flumine usque ad Ioppen explicatur. Media vero eius est Hierosolyma: unde quidam non sine ratione, umbilicum eius terrae, eam urbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudaea delicijs caret, ad Ptolemaidem usque locis extenta maritimis. In undecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, praeter ceteris inter omnes accolae eminens, velut caput in corpore. alijs vero post hanc toparchiae sunt distributae. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. Ad hoc Thamna, & Lydda, itemque Ammaus, & Pella, & Idumaea, & Engadda, & Herodium, & Hlericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis praesunt. & praeter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanza, & Trachonitis: quae etiam regni Agrippae partes sunt. Eadem vero terra incipiens a monte Libano & fontibus Iordanis, usque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. a vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iulida oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudaeis Syrisque permixtis.

E Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quam maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis, bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causâ, equitatus verò in castris degebat. Vtrinq; autem assidue procedendo, & circa eam regionem loca omnia incurfando, magnis incommodis Iosephum, eiusq; socios, quantum quietos, afficiebant. Et præterea ciuitates extrinsecus depredabantur: ciuiumq; conatus, si quando excurrēdi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoq; esset inuicta. Vnde etiā spe frustratus est, cum nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agtorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamē cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilææ totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitalis aut cladis erat. Vnam salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorū ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quam per hyemen sperabatur, mañum militum, cuius causâ missus fuerat, suscepit: contentoq; vsus itinere, maturè ad Ptolemaidē peruenit. Cumq; ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam, quam ille adduxit, quintam decimam. Eas autem sequebātur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinq; cum vna ala equitum, & ala quinq; Syrorum equitum. Decem aut cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autē auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoq; rex Malchus præter quinq; millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regijs, sexaginta millia circiter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti, nihil à pugnacissimis aberant: quòd tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli aut pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus à quoquam, nisi à dominis, vincerentur. Qua quidem in re nimis admirandā quis existimauerit Romanorū prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solū vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtilis sint. Quòd si quis eorū aliam quoq; respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscant tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quesisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neq; solū, si necesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura coherentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tanquam in pæcinctu positus, exercetur: quò etiā facillimè prælia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à consuetâ dispositione dispergit, neq; metus stupefacit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur vt semper superent, quos non itidē confirmatos inuenerint. Nec errauerit, si quis eorū meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraq; prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incurfatione opprimi possunt: sed quocunq; in hostilem terram irruperint, nō nisi permunitis castris prælio decernunt. Quæ quidem nō leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horū dimensio designatur. Nam & fabrorū multitudo, & ferramentorū copia, quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorū tabernaculis distribuitur, ambitus aut eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarū interualla catapulis atq; balistis, & alijs machinis saxa intorquentib. omnibusq; instrumētis missiliū cōplent, vt cūcta scilicet iaculorū genera in pròptu sint. portas aut quatuor ædificāt, tam iumētis aditu faciles, q̃ ipsis, si quid vrgeat, intro currentib. laras. Intus aut castra vici spatij interpositis dirimūt, mediāq; rectorū tabernacula collocāt, & inter hæc prætoriū diuūm tēplo simillimū: p̃sus vt quasi repentina quēdā ciuitas existat:

Vespasianus Sepphoritis auxilium mittit.

Galilæa igni & sanguine repletur.

Titus copijs stipatus ad Ptolemaidem peruenit.

Auxilium à regibus missum.

Romanorum in rebus bellicis exercitationes

in castris ordo:

forum quoq; & opificū stationes: & sedes militū primatibus, ordinumq; principibus, vbi si **A**
qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia q̄ in eo sunt, multitudine
simul & scientia, fabricantiū opinione citius cōmunitur. qui si res vrgeat, fossa extrinse-
cus cingitur, depressa cubitis quatuor, pariq; spatio lata. Armis autē septi, per cōubernia cū
decore atq; otio in tētorijs agunt: omniaq; ab his ordinatē etiā alia cauteq; per cōubernia
expediūtur: veluti si ligno aquaue opus sit, aut frumēto. nec. n. corna vel prandiū cū uolue-
rit, in potestate cuiusq; est: simul aut omnibus somnus est, excubias & vigilādi tēpora bucci-
nae significant: neq; est omnino quicquā quod sine edicto geratur. Manē autē milites qui-
dem ad cēturiones, illi verò ad tribunos cōueniunt salutatum: cū quibus ad summū om-
nium decem vniuersi ordinum principes. Ille autē his signum aliaq; dat ex more praecepta **B**
proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac vniuersi pariter
incurrunt, itemq; sese recipiunt. Cū aut castris egrediendū est, tuba indicū facit: nemoq;
otiosus est, sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaq; ad profectiōē instruunt.
deinde iterum tuba vt sint parati, significat. Illi autem cū mulos & iumenta sarcinis one-
rauerint, velut in curuli certamine, signū expectant. Castra verò incēdunt: eo quòd sibi alia
munire facilē sit, & ne quādo hostibus eadē vsui sint. Et tamen tertio quoq; tubae signo indi-
cant, vt exeatur, vrgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterq; duci
præco astans, si ad bellū parati sunt, voce patria ter percontatur. Illiq; toties alacri & magna
voce paratos esse se, respondent, interrogantemq; praeueniunt: & Martio quodā spiritu re-
pleti cū clamore dextras erigunt. Deinde otiosē, & cū omni decore progredientes am- **C**
bulant, suum quisq; ordinem velut in bello custodiens: pedites quidē thoracibus & galeis
septi, & vtroq; latere gladijs accincti. Leuus aut gladius multo est longior, cū dexter men-
suram palmæ non excedat. Qui verò ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: ce-
tera manus hastas & clypeos longos, ferramq; & corbem & sarculū & securim, necnon &
habenam & falcem & catenam, & iudiciū, viaticū, vt parum intersit inter onusta iumēta & pe-
ditum arma: Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersusq; ad **D**
equitum muni-
menta: equi latus clypeus, ternaq; in pharetra vel amplius dependēt lata cuspide iacula, nihil ab ha-
stis magnitudine differentia. Cassides verò & thoracas peditibus habent similes: nulloq; ar-
morum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circum ducem vertantur. Agmina autē
semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorū itinera & māssiones, **D**
itemq; armorum varietas. Nihil verò nec in praelijs inconsultum aut subitum agūt: sed om-
nia semper sequuntur facta sententiam: opusq; adhibetur antē decretis. Vnde aut minimā
peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autē successibus meliores cō-
siliiorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad
rem inconsultē gerendam illicit: quæ verò antē cogitata fuerint, etiam si aduersus casus ex-
ceperit, bene iā mediratos exhibeant ad cauendū, ne idem rursus eueniat, & bonorū quidē
fortuitorum non is author sit cui contigerint, tristium verò, quæ præter sententiam accide-
rint, saltem rectē consueta videantur esse solatium. Armorum quidē exercitatione compa-
rant, vt nō modò corpora, sed animi quoq; militum fortiores sint. Maior autem illis est ex ti-
more diligē-
tia: & more diligentia, namq; leges apud eos non desertionis solū, verum etiā minimæ negligē-
tiæ sunt capitales: ducesq; magis quā ipsæ leges terribiles. namq; bonos honorando redi-
munt, ne in coercendis noxijs videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parēt,
vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic corū
copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis aurib. ad praecepta, oculisq; ad
signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē semper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec
est vbi præliantes aut multitudinē hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatē re-
gionum: sed ne fortunæ quidem succubere. nam in ea certiorē putant esse victoriā. Quorū
igitur actus à consilijs incipiunt, consultaq; adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirū
si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itēq; à meridiano tractu Africæ fertilissi-
ma regio, & à septentrione Rhenus atq; Danubius sunt imperij limites, cū minorem esse
possidentibus possessionem rectē quis dixerit? Hæc ergo profectus sum, nō tam proposito
laudandi Romanos, quā solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrere:
fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis,
Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo
tamen vnde digressus sum.

Impetus Placidi contra Iotapatam. CAP. IIII.

A **E**SPASIANVS quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam *Placidus Galileam peruadit* eorum, quos comprehēdisset, multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, *in Iotapatam impetum vertit* quæ omnium tutissima erat, in petū vertit existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnamq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatā vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, *à Iotapatenis* cuius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressi q; cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnō & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorumque dimicantes) in fugam eos vertunt, multosq; sauciant, septem solū interfectis: quia neq; inordinatè pugna decesserant, septisq; vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cum Iudæi quoq; magis eminus iaculari, quàm manus conferere inermes cum armatis confiderent. Ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit. *turpiter aufugit.*

Galilea à Vespasiano innaditur. CAP. V.

C **A**LILÆAM verò ipse cupiens inuadere Vespasianus, ex Ptolemaide proficisci *Vespasianus Galileam inuadere decernit.* tur ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerūt. Auxiliatores enim, qui leuius armati essent, itemq; sagittarios præire iussit, ad repētinis incurfus hostiū cohibendos, & vt suspectas atq; opportunas insidijs syluas scrutaretur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos è singulis centurijs dñi armaturam suam ferentes, mensurasque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluasq; obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. Post quos ipse veniebat, lectos pedites equitesq; necnō & lancearios secum ducens, equitumq; præterea suorū agmine comitatus. De singulis *Aquila currutur in vexillo* turmis proprios centū & viginti equites deputatos habebat. Hos sequebatur, qui expugnandis ciuitatib. machinas & cætera tormēta portaret, deinde rectores, itemq; pfecti cohortib. tribuni, stipati lectis militibus: & post hos circum aquilā signa alia, quæ omnib. apud Romanos agminibus præest, quod & vniuersarū auium regnum habeat, & sit validissima. Itaq; illam & principatus insigne putant & omen victoriæ, quoscunq; bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinē senis digesta militibus: hisq; adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atq; ordinis custos. Serui autē singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis alijsq; iumentis vehentes militū sarcinas. Postremū agmē, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitumq; nō pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibiq; positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat vnā, & ostendēdo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumq; indulgēdo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatē mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamque Romanos prælio secum congressuros, nō modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt. Cum paucis autem relictis Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes detestum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit. *Iosephus à suis desertus, Tiberiadem se confert.*

Gadara expugnatio. CAP. VI.

F **E**SPASIANVS autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, *Vespasianus Gadaram expugnat.* quoddam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gētis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit aut non solū ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædā penitus desolata,

Iosephus metu obruitur: & nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam cum, nisi de omni bello desperasset, in fugam versum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: vnamque; illos viam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse verò, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quam prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos foeliciter agere, contra quos fuerat missus. Deceuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne vel minus extollendo vires hostium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortasse coepta etiam poenitentes ad ferociam reuocaret, utque si foedus eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam literas ferret.

Iotapata obsidio. CAP. VII.

NESPASIANVS autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugiisse cognouerat, & præterea validissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coæquarent, saxi asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem

Iosephus Iotapatam se confert.

quatrinduo fecerunt quod iussu est, latamque aperuere exercitui viam. Quinto autem die, qui mensis Maii vigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectosque Iudæorum spiritus erigit. Cum verò transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, utque mox ciuitatem peteret, incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima foelicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus videretur, vltro se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnaque decadarum Ebutium, tam manu quam prudentia virum insignem, circumvallare ciuitatem iussit, ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem vsque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoque in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadiis septem. Consulto autem quam maximè conspici ab hostibus affectabat, ut visu attoniti turbarentur: quod etiam factum est, eosque tantus continuo stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuere, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, Iudæi primò quidem locis suis manentes. Romanis castra ante muros habentibus resistebant: postea verò quam Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti: atque ipse cum peditibus in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti coepit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eocuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul a muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur, quam faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos: & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cum sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihiloque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multoque fortius resisterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eos pridie præter spem sustinuerant. Sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressionem cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, narique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Ro-

Vespasianus Iotapatam obsidio ne premit.

Iotapateni strenue se defendunt.

Iosephus vna cum multitudine in Romanos irruunt.

Iotapata situs & munio.

Iotapata situs & munio.

manos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus antè deficiat. Ab vna verò tantum Boreæ parte adiri potest, vbi per transversum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Alijs verò

- A** verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici: lo-
tapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certadum *Vespasianus ob-*
putans, & cum audacia Iudæorum, intipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque recto- *fidionem acriter*
ribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cumq; aggerem fieri placuisset, qua parte mu- *incipere statuit.*
rus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoq; pro-
pinquis montibus excisis, magnaue vi lignorum & lapidum comparata, cratibusque ad e-
uitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant: nulla
autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex p-
pinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifariam distribu-
B tis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum regmina saxa ingentia & omne telorum genus
curabant immittere: quæ licet minimè penetrarent, magnos tamen crepitus dabat, & horri-
bile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium cir-
cumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit
tela contendere: simulque ex catapultis lanceæ percurrerant, saxaq; tormentis ingentia mitte-
bantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam
totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sagittariorum
manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen *Iudæi per cune-*
his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quiети erant: sed excurrendo per cuneos mo- *excurrunt*
re latronum, regmina operantium detrahebant, nudatosq; feriebant: & ubi illi cessissent, ag- *aggerem disti-*
C gerem dissipabant, vallorumq; munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasia-
nus cognito, huius damni causam ex distributione operum cõtigisse, quod interiecta spatia,
Iudæis locum aggrediendi præberent, adiunxit regmina coniunctisque pariter viribus ob-
reptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propetmodum aggere, pauloque minus
æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido sa-
luti foret, conuocat fabros, murumq; aliis iubet extolli. Cumque illi tam multis obstanti-
bus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus
fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata *Iosephi strati-*
fuserent, quibusq; repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. Hisq; *gema.*
ante fabros oppositis, illi murum die noctuq; operando, ad viginti cubitorum altitudinem
erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisq; validissimis aptatis. Quæ quidē
D res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magni mororem comparauit, tam-
Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

*Obsidio Iotapatænorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi: deq; Iudæorum
excursione in Romanos. CAP. VIII.*

- A** T Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui
iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incurfabant: inque dies singu-
los prælia cateruatim, & cuiusque modi latrociniales doli, & eorum quæ casus
obtulisset rapinæ, aliorumque incendia fiebant: donec Vespasianus retento mi- *Vespasianus & pro-*
lite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut e- *græ omnes mite-*
E nim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsq; in eadem pertinacia durauissent, *te Iotapatæ*
fame consumendos eius habitatores putabat: multoque faciliores expugnati fore, si post *obsidet.*
interuallum rursus anxij incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi
autem frumenti quidem, aliarumque omnium rerum intus habebant copiam, præter sa-
lem: aquæ verò penuria eos affligebat, quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbreque apud Iota-
patenosis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obses- *Iotapatænos penu-*
si etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quodque *ria.*
fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægre ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatem vi-
deret abundare alijs rebus, fortesque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidio- *Iosephus Iotapa-*
nem faceret, quàm sperabant, iam tum potum mensuræ ciuibus ministrabat. Illis autem *tem potum sub-*
conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: amplioreque cupiditatem mouebat, *ministrat.*
F quod ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentum esset,
labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex ad-
uerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere pro-
spectabant, quod etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus
quidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditū iri ciuitatem sperabat.

Iosephus

Aliud Iosephi Iosephus autem, ut hanc eius spem frangeret, iussit quam plurimos per murorum minas
stragem: demersa vndis atque humida vestimenta suspendere, ut omnes repente aqua perfluere
 Ex quo moeror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquae viderent eos ludibrio con-
 sumere, quos potu indigere credebant. Denique Dux belli etiam ipse, quia penuria ciuita-
 tem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudaeis quo-
 que id maxime cupientibus: quod nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam
consilium vaser fame vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, praeter hoc etiam aliud co-
ritum. silium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea quae minus curio-
 se habitam a custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad
 quos vellet Iudaeos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quae in ciuitate
 defecerant, accipiebat: mandato committens, ut plerumque ad excubias reperent, terga
 velleribus recti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur: idque factum
Iosephus de fuga est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallemque cinxerunt. Itaque tunc Iose-
deliberat: phus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamque pariter salutem, si vellet re-
 manere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit, & circa
 eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse
 ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. Quod si etiam capti-
 tur, eundem solatio fore. Decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut
 quasi ex haui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. Ipsum enim
 magis demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessis-
 set cui confiderent. Iosephus autem quod sibi caueret occultans, illorum commodum se exit-
 tum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profu-
 turum: & si caperetur, vna cum his esse frustra periturum: obsidione vero liberatum, extrin-
 secus maximo eis emolumento fore. Maturum enim congregatis ex territorio Galileis, alio
 bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. Nunc autem non videre, quid apud
 eos residens vtilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionem magis incitaret, ut se ca-
 perent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impe-
 ra remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circumstiteret se magis incendit. De-
 rumque pueri & senes, itemque mulierculae cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant,
 cumque omnes complexi tenebant, & ut fortunae socius sibi remaneret, cum vlulatibus sup-
 plicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. Nihil enim se ma-
 li, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem, si quidem paruisset, haec pre-
 ces esse ratus: custodiam vero, si per vim cogeretur (multum enim propositum discessus e-
 tiam querelarum misericordia frugerat) remanere statuit: communique desperatione ciui-
 tatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pul-
 chrumque vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteri-
 tatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custo-
 diibus, usque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub
 quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere, posteroque die similiter
 ac tertio, & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasia-
 nus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Iudaeis pudebat, &
 fugientes insequi armorum pondere tardabantur: quum Iudaei semper aliquid agentes,
 priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum de-
 clinarent, ne ue cum hominibus mortis audis manum conferrent. Nihil esse fortius de-
 speratis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam, si
 materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs querere victoriam, augen-
 dae possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum &
Vespasianum in Syriae & funditores, perque saxa tormentis emissa plerumque repellebat Iudaeos. Nulla e-
daos repellit. nim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male accepti cedebant: verum
 eminus missa intra iactum subeuntes, sauius Romanis instabant: cum ne-
 que corpori, neque animae parcerent, sed per vicem vtrinque
 pugnarent, suorum quisque laborantibus
 subuenientes.

U G I T V R Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis, hostiumque incur-
sibus obsideri, cum propè iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere
decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauiis assimilis: cuius summum
gravi ferro solidatum est in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen acce-
pit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrunque fultus, be-
ne fundatis: retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdemque simul rur-
sus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam vali-
da turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt et si priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos
vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit, vi capere oppidum properan-
ti: quoniam perniciofa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani
quidam balistis cæterisque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare
tentassent, propius adhibitis utebantur: neque [sagittarij] aut funditores longius aberant.
Cum verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper
itemque pellibus septem, tam pro sui defensione quam machinæ. Et primo quidem impe-
tu mœnia concussa sunt: clamorque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus
est. Iosephus autem eundem locum sæpè feriri, neque multo post murum disturbatum iri
prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret, excogitauit. Saccos enim pa-
leis confertos, quæ semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro, vt eo mo-
do secundi ictus erarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res
multum Romanis moræ attulit. Nam quocunq; hi machinam conuertissent, contra illi qui
super murum stabant, palearum traduentes saccos, ictibus supponebant, nihilq; murus re-
percussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: pceris. n.
contis expeditis, in his summis falcès quibus saccos absconderent, alligarunt. Cum autem
hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet,
quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq; to-
tum quod arida fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnaq; machinas & pro-
pugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant,
audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent flammis proruentibus impediti: quæ a-
ridum naçæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius
volitabant: operaq; Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt.
Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæi filius
Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super a-
rietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos
delatus auferret, nullq; metu reportaret ad tritum. Postremo tanquam signum quò telà
mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: ea-
rumque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua auda-
cia ibi constitit, contractusque dolore plagarum etiam ariete decidit. Post hunc fortissimi ex
titerunt duo fratres Netiras & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cum super milites deci-
mæ legionis prosilissent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum petrum-
perent, quique aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque
& cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemque de-
cimæ, cuius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, &
instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vespèram, ere-
ctum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuit, appulere: ibique propugna-
torum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam lenitè vulnerat, quia vis teli spatio
defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. His enim qui propè aderant,
viso sanguine perterritis, per omnem fama euerrit exercitum: reliq; obsidione, pleriq;
cum stupore atq; formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus aderat me-
tuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorum, & filij trepidatio cunfunderet
multitudinem. Facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum.
Superato enim dolore vulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici
studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. Nam velut ultor quisque imperatoris om-
ne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant.

Iosephus

Arietis, instru-
menti bellici de-
scriptio.

Iosephus consiliū
aduersus arietis
impetum excogi-
tat: &

machinæ, pro-
pugnacula, &
aggeres Roma-
norū concremat.

Eleazarus præcla-
rum facinus.

Netira & Phi-
lippi fratrum,
virtus.

Vespasianus in
plantâ vulnera-
tur: &

vulneris dolore
superato bellum
in Iudæos inci-
tat.

Iosephus autem cum suis, licet assiduis balistarum itemque tormentorum ictibus caderent, A nequaquam tamen deterrebantur a muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protegi cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. Nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum, quo tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quam iaculorum vi simul multi transfigebantur: missaque machinis saxa & murorum minas auferabant, & frangebant angulos turrium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usque ad extrema aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinae vis quantum valeat, ex his quae illa nocte contigerunt. In muro cuidam ex circumstantibus Iosepho, saxo percusso caput anulum est, eiusque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdum quoque praegnantis foeminae transiecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deicerentur, sonabant: & acerbissimus quidem intus excirabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat iamque ascendi poterat congestione cadauerum. Montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus, vel oculis terrorē posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati, & sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quae deiecta fuerat, priusquam Romani pontens apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum. CAP. X.

Vespasianus ad Iotapatam occupandam exercitum ducit & di-
spouit.

ANE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idemque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosque praetenderent: & cum pontes admoueri coepissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam vero equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare praecipit, ut qui hos prohibere tentassent, deiectae partis defensionem relinquerent: ceterique omnibus simul telis oppressi, violentiae irruentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum quidem integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi laedi non possent: in parte vero collapsa validum & potentissimum quemque: senosque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque praecipit, ut agminum ululatus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum vero multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarii pharetras exinarent. Si vero pontes a Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquemque vero ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi: vimque futurae cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. Ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbellis, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie videre circumdatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat a custodijs) strictisque gladijs ad partem muri deiectam hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta vrbe consonuerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effeminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse vero ad partem muri, quae sibi obtigerat, transiit: & scalas quidem applicatibus animum non intendit, sed tantum speculabatur imperum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signoque dato, missis undique sagittis lux obscurari coepit: Iosephi socij memores praceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communis,

hostibus resistit

mulieres & pueros ululantes intra domos concludit

Antis, cum admoventur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itemque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant: nec prius à Romanis diuellebantur, quam vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuo dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assidue substituerentur: proque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectique defuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulat: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. Id autem Iudæi multi, qui & paratam habent, & plurimum, citò Romanis infundunt: ipsi etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore leuissimo deuoluebantur à muro. Siquidem facile à vertice ad pedes usque, sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calefceret, seroque pro sui pinguedine refrigeraret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facile ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant sciebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum foeno Græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, ut neque fugientium quisquam, neque aggreddientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis defiliantibus confictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quam trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnarum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorum causa quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortationem quam opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro vndique tectas, ut & pondere stabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itemque leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis feriebant. At illi cum neque à vertice venientes sagittas facile declinarent, neque vlceri possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante ferro autem, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidam ita resistebant, quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

feruenti oleo hostes perfundunt ab urbis muris abigunt

pontium tabulata foeno Græco decocto perfundens Romanos repellit

Vespasianum aduersus Iotapatenos turres ferro obductas erigit

Iotapateni Vespasiano fortiter resistunt

Iapha expugnatio à Traiano & Tito. CAP. XI.

In autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos, in fugam vertit: quos vestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quod confugerant, cum ipsis irrumpunt: secundum autem murum petentibus, ciues sui claudere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intraret. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, quæ etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus proprijs, ad interitum hostibus dedit audissimis cedidit. Multi enim simul ruentes ad portas, multumque nomi-

Traianum Iapha expugnat

Iapha à suis exclusum, &

Ioseph.

T. natum

natim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauferant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladijs transfigebantur: infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscentium quid recepta fiducia. Nam præter hostilem metum, etiam domestica peditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interire numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuum esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium referuauit: eumque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, si nem victoriæ impositurum. Ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum cōstitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt. Titus verò eiusque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Tumque vehemens cum his, qui se intus congregauere, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc foeminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo usque ad sextam horam sustinuerè conflictum: absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus, præter infantes, nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit quindecim millia: captiuorum autem duo millia centum & triginta. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

De Samaritis à Cereale deuictis. CAP. XII.

Samaritæ in monte Garizin congregati.

EDNE Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur: nec saltem vicinorum malis corripiebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumque impetus præuenire. Nam & si prædijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Eaque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioque congregi nequaquam tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites verò circumvallatis vndique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessarijs vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseverarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si armia proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Aquæ in monte Garizin penuria.

Vespasianus Samaritæ infestat.

Samaritarum castrorum numerum.

Iotapata excidium. CAP. XIII.

IOTAPATENSIS autem diu durantibus, & præter spem aduersa tolerantibus, quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. Quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodque diuturnis vigilijs, & prælijs assiduis consumpti, minimè quidem vlterius vim ferre possent, verum do- lo etiam caperentur, si quis instaret. Circa extremam namque vigiliam, quando & malorum requiem habere viderentur, & maximè defatigatos custodes marulinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademque hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se Iudæorum, quantaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pettulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prædidisset, mor-

Transfuga consilium dat Vespasiano.

- A** tom deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vena dicere: ipse aut nihil ex eius fallacia magnū sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitū. Hora igitur, quę fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq; incedebat Titus cum vno ē tribunis Domitio Sabino, paucis ex quinta decima legione comitatus. Interfectis aut vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, *Iotapata capta.* & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, iamq; *planē* dies esset, ne tunc quidem illi, qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Ex si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, quę casu tūc plurima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorum periculo exuscitati sunt, morientesq; demum se periisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neq; parcendi cuiquam, neq; miserendi quenquam rangebat cura: sed ex auro plebem ad prona compulsam facillimē trucidabant, vbi loci difficultas pugnacib⁹ quoq; negaret copiam resistendi. Viarum namq; angustijs pressi, ac per decliua dilabentes, fluente de super bello obterebantur. Id multos etiam, qui circa Iosephum lecti erant, vt manibus proprijs liberarentur incitauit. Nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent, pręueniunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumq; tamen vigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turtim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt: deinde circumfusi hostium multitudine, serò dextras dedere: hisq; instaribus, mortem suam æquo animo prębuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis sine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his, qui ad spelūcas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidē salutis ac pręsidium, quo tutus ascenderet. Cumq; is manum porrēxisset incautē, hasta ille pręuentum sub inguine percussit, statimq; confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani. Postea verò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sauebant ætatem, pręter infantes ac foeminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata sunt excidij tempore pugnīs superioribus mortuorum. At Vespasian⁹ ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaq; *Iotapata excinditur.*
- D** eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit factō & verbis.

CAP. XIII.

- R**OMANI verò Iosephum requirentes, & proprię indignationis causa, & quod imperatori operę pręrium videbatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunę quodam *Iosephus in puteum se abdit.* vis auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre nō possent: vbi XL insignes viros latitantes offendit, rerumq; vtiliū apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdū quidem se occultauit: nocte verò sursum ascendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumq; omnia vndiq; ipsius causa maxime custodirentur, neq; fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumq; ibi deliruit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quę cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumq; Vespasianus propter duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum, vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquā ad eū venerūt, fidemq; pro salute dantibus minimē paruit. Ex his autem magis, quę pati meritis esset, qti plurima commisisset, quā ex naturali mansuetudine rogātium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoq; tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atq; olim consuetum misit. Is autem quā mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodq; ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quā inuisus ducibus haberetur: essetq; Imperatori studium non eū ad supplicium ducere, quod etiam sine deditioe sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimā, hoc est, perfidię prętexeret amicitiam: neq; semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verū Iosepho etiam post Nicanoris dicta hanc *Ioseph.*

F 2 stante;

stante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. Sed retinebatur bellī dūctor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instantē, ubi etiā hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Romanis essent euentura principibus, ostendit. Erat autem interpretandis quoque somnijs idoneus, & coniectare quæ ambigūe diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Romanos tota migrauit, animamque meam, quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Romanis & viuor: testor autem, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo.

Deum precatur:
se dedit. Simulque his dictis Nicanori consentiebat. Verū qui vnā confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimū ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus anñuit? quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris intueri seruientē: quā citò tui oblitus es? quā multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecō opiniōnem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiā certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus: tu verò si quidem sponte moriari, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos Philosophiæ necessariò tractare incœpit. Et quid enim tantopere, inquit, ô socij, propriæ cedis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus: mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, verò meo gladio meaq; manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putāt, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissimimus. Pulchrum enim esse, pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuere: nunc autem neque prælia nobis obstant, neq; nos interficiūt. Idem autem timidus est habendus, qui mori non vult, cū opus est, & qui vult, cū non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nēpe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verū seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est, semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem sponte submergit. Quin etiā propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in creatorem nostrum Deum summū scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Si quidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putāt, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, poena persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cū donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursūq; vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex cādūca materia fabricata: anima verò semper immortalis est: Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlscisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimū Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quod eorum, qui lege naturæ vita excūt, acceptumque Deo debitum soluunt, cū id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cœlo adeptæ sanctissimum: atque inde rursū voluentibus sæculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in se ipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit: pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes vlsciscitur. Hinc & Deo iniurū est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si

*Iosepho mortem
sui minatur.*

*Iosephi ad socios
oratio.*

*Timidissimum esse,
sibi ipsi manus
adferre.*

*Anima Dei par-
ticula in corpori-
bus collocata.*

*Dei iniuria au-
tores vlscitur.*

qui

- A** qui se occiderint, apud nos quidem vsq; ad solis occasum insepultos abijci decretū est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubetur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sūt: quoniā vt corpus ab anima, ita manū esse à corpore alienā existimarent. Pulchrum est igitur, o socij, iusta sentire, neq; humanis cladibus addere, vt Creatorē omniū impietate lædamus. si salui esse volum⁹, salui simus: nec. n. salus apud eos ignobilis est. quib. tātis virtutē operib. demonstrauim⁹. Sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. Multo enim stolidior sim, quā qui ad hostes vltro profugiūt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto.
- B** Nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratoq; moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis auribus desperatione, quæ se iamdudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrentes ignauiam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autem cum aliū nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dextram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mētis affectione (vt in tali necessitate) distractus ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secūs vt ferē bestię circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum aut, qui ducē in extrema quoq; clade reuerēdum putabāt, debilitabantur dextræ, gladij; de manibus elabebantur: multi cum manus ei afferrent, sponte fræmeas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas fortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atq; ita omnium fortuna perambulet, neq; sua se quis dextera feriat. Iniustum est enim, cæteris interemptis, ex alijs quæquam si poenituerit, saluum esse. Visus est vera dicere, & quod persuasit agitur: vt fors cuiq; obtigit, paratam ei, qui sequeretur necem suam præbebat, quasi mox etiam duce perituro. Cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultoque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus recessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt uiueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebāt: & cum se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, alijs minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupecebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licet antè irasceretur nomini eius, viri aspectu non mitior factus sūt. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quāmq; velox belli momentum, humanarum autem rerum
- E** nihil firmum atque perpetuum. Quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimaq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisq; ab illo omnibus alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsq; ad te successuri sunt, maneat. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam Dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verum etiam terræ marisq; ac totius hominum generis. Me autem ad maiorem poenam custodiri oportet, si ex tempore & subito in Dominum ista cōfingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Iosephum existimabat salutis gratia cōminisci, paulatim verò ad credendum impellēbatur, iam pridem illum excitāte ad imperium Deo, sceptraq; multis præmonstrante alijs portētis. Sed & in alijs verum esse Iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorum, qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neq; Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captiuitate quicquā diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quod

Iosepho.

T 3 esset

Violentas manū
sibi metipsis in-
ferentium poenasIosephus ad Ve-
spasianū adduci
tur.Titi erga Iose-
phum clementiaIosephus Vespas-
ianū alloquitur.Iosephi vatici-
nium de Vespasi-
ano & Tito.Iosephi de Iota-
pata & seipso
vaticinium.

post diem septimum & quadragessimū eos maneret exitium, quodd; ipsū Romani viū v
essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsitā, Vespasianus vbi vera esse comperit à cap
tuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cæperat existimare: sed neq; custodiam Iosepho, nec
vincula remittebat: vestimentis autem alijsque muneribus eum donare benignissimeque
fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto au
tem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream
peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet.
Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu
quidem quo Romanos diligerent, plus autem illorum, qui excisi fuerant odio: vnde etiam
multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore præcabantur. Vespasianus au
tem de ista quidem petitione, velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo
dissoluit: legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quod oportunā
videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintā Scythopolim misit, ne totius exercit⁹ mo
lestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis ca
loribus æstiosa, vt in planicie sita atque maritima.

Ioppe denud capitur. CAP. XV.

Ioppe seditionis
receptaculum.

VM hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione
defecerant, vel ex ciuitatibus euerfis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouāt,
quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migran
dum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phænicen,

Vespasianus ex
ercitum Ioppen
mittit.

itemq; in Aegyptum conmeantes, plurimos latrocinij prædabantur: omnibusque nauib;
gijs inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constitui
sent, equites in Ioppen, necnon & pedites mittit, hiq; nocte in ciuitatem, quod incusto
dita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionem præsenferant, ne tūc
Romanos arcerent, metu deterri, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ
spatium, pernoctauere. Cum verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæ
teraq; arduum littus desinit, ac summis vtrinque cornibus leuiter ineuruum, quæ vastè su
per sunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum si
gnis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem aquilo feriens littora, sum
mos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudineq; in tutiorem efficit stationem) in eo salo
fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quem illac nauigantes Melamboream vo
cant, flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos: multæ au
tem cum magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxi infestum, & ho
stes in eo constitutos timebant) sublata in sublime gurgite mergebantur: & neque fugæ v
piam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romano
rum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi cre
pitus fractis. Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati morieban
tur: nonnulli autem ferro se interficientes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi
autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque
ora maritima cadaueribus impleretur: cum etiam ad littus appulso, in eo stantes Romani
milites trucidarent. Eiektorū autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captā
nullo prælio ciuitatem Romani funditus erunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore
bis à Romanis excisa est, Vespasianus aut, ne rursus eò piratæ confluere, castris in arce mu
nitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadē
castra defenderēt: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos
& oppidula simul exurerent. Illi igitur præceptis obediētes, in dies singulos incurfando,
exindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatē apud Hierosolymam casus
nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo, qui se
vidisse diceret, quæ iactabantur, aduenerat, non credebant. Nec enim vel nuncius aliquis su
perfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per
fluitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. Quin etiam re
bus gestis plura, quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus diceba
tur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itē
que cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. Et hi
quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autē
vni.

Ioppe importu
osa.

Andromedæ ca
tenarū vestigia.

Ouid. 4. Metam:
fermē sub finem.

Ioppeni nauigā
tes fluctuū tēpe
state multi obru
ti.

Ioppe diruitur.

Iosephus perem
ptus dicitur.

A Vniuersi: adeo ut per dies XXX nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnamque mercede conducereantur tibicines neniurum. Tempore autem ueritate reuelata, ubi de Iotapata quidem ut res habebat, fictum uero quod de Iosephi morte vulgabatur, eumque uiuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam a ducibus honorari: tantam in eum uiuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauia, apud alios proditoris arguebatur: totaque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuijs. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magisque accendebantur rebus aduersis: & offensio, quae prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiae causam praebet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. Denique maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

a Iudaeis uelut mortuis, desolatur.

Extrema Iudeorum insania.

Deditio Tiberiadae. CAP. XVI.

VESPASIANVS autem studio visendi regnum Agrippae (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos agras partes regni compescere) motis ex Caesarea maritima castris, in eam quae Philippi dicitur Caesaream demigravit: ibique per dies viginti milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. postquam uero Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippae utraque pertinebat) decreto apud se undique Iudeos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippae hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Caesaream, ut inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Haec autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quod cum ipse venisset, ibi filium praestolabatur. Deinde cum tribus ultra legionibus progressus, ad trigesimum a Tiberiade stadium, in quadam mansione conspicua nouarum rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim quod pacem populus desideraret: a nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaque Valerianus ubi muro appropinquat, & ipse de equo desiliit, & suos comites idem facere iussit: ne laceffendi prelij causa, potius uenisse uideretur. Sed priusquam uerbum faceret, armati excurrere in eum seditionis, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobiae filio, latrocinialis agminis principe. Valerianus autem, neque praeter mandata ducis praelio congregi tutum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnamque periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata praeterea Iudeorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque alij similiter equis relictis: quos Iesus eiusque socij, ueluti pugna non insidijs captos, laeti in oppidum adduxerunt. Id autem ueriti seniores, & qui eminere in populo uidebantur, in Romanorum castra profugiunt: adhibitoque sibi rege, ad Vespasiani genua simpliciter accidunt, ne se despicere obsecrantes: neque quae paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magisque ultro iret defectionis autores, a quibus ipsi olim ad foedus venire properantes, nunc usque ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infensus esset, indulgit. nam & Agrippam uidebat eius oppidi causa trepitare. Fide autem per eos populo data, Iesus eiusque socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteroque die Vespasianus in arcem praemittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. Cognito autem populum eadem sentire, quae supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis ominationibus obuiam prodeunt, salutis datorum ac benemeritum acclamantes. Cum uero militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit, eoque pacto dilatauit ingressum: ut praeda tamen & iniurijs abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdemque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordantes: alijsque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Vespasianus in Caesaream Philippi demigrat.

Scythopolis.

Iesus Tobiae filius. latrocinis dux, equos quinque ex Romanis accepit.

Vespasianus populum ad pacem vocat. Tiberiade deditio.

Tarichearum
situs ac munitio.
Genesar.

E I N D E ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muroque firmavit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis barbarum cupiens multitudo ad Taricheas conflueret, munitione confisa ciuitatis, & lacu, qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita ut Tiberias sub monte positam, qua lacu non alluebatur vndiq; muro validissimo, sed minore tamē quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. Nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemque virium copia cōmunierat: Taricheis verò largitatis eius reliquiae profecerunt: Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas videlicet, si terrestri praelio vincerentur, refugerent: simulque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiae perterriti, cursu in eos irruunt: primoque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua aedificij dissipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eosque insecti Romani, ad nauigia compulere. Et illi quidem tantū profecti, vnde Romanos contingere missibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali praelio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatā, filium suum cum sexcentis equitibus lectis eō mittit. Qui cum infinitum hostium numerum reperisset, patri quidē maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum plerosque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudinem Iudeorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: & o Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, ut qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis ullus euasit: Iudaei verò, ut etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc usque tempus uicti non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseverantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incuriat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodque Iudaei, licet satis sint audaces, mortemque contemnant, in cōpositi tamen bellorumque imperiti sunt, vulgus rectē potius, quam exercitus appellandi. De vestra verò peritia atque ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exerceamur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. Nam quod perpetuae militiae commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum uagis neque rectorem habentibus decertabitis: quodque nos hae virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si uel in paucis sit fortitudo. Hi enim & ordinari faciles sunt, & sibi met subuenire: numerosae autem copiae plus incommodi ex semet ipsis, quam ex hostibus capiunt. Itaque Iudaeos audacia & ferocitas ac desperatio siue mētis sauitia ducunt, quae rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur. Nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quae & in prospera fortuna viget, nec ad finem usque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quae Iudaeis, causae certaminis. Nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama praestantius? & ne post orbis terrae imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudaeos habere. Praeterea considerate, quod ne patiendi quidem, alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos a patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit ante capere, ut & maior sit, & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus antē gloriosē gestis dignus fuit, ego uero eius sum filius, vosque milites mei. Nam illi vincere consuetum est: ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrumpā. Nemo autē vestrum a me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissime praesumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quam si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus haec profequutus est, diuina quaedam alacritas militibus incidit, & quia Traianum aduenire cum cccc equitibus ante praelium contigit, aegre ferebant, tanquam minueretur

Iudaici belli
Romani causa

- A** minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus milibus sagittariorum, ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut preceptum fuerat, circumnenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum ceteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa abies occupauerat, unde multo etiam plures quam erant apparuerunt. Iudaei vero, licet incursum eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinere congressus. Perculsi autem contris, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitate, ut quilibet velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu arreptiens, ictu ora transuerberabat: multos autem, alium super alium lapsos indolens, conficiebat: omnesque ad moenia confugiētes praeueniens, detorquebat ad caput, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio: namque indigenis, & fortunarum suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeque quod male pugnatum fuerat, non placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus esset, vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis docente Iudaeos, suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatem, si modo properamus. Veruntamen cum velocitate animis opus est. Nihil enim magnum effici sine periculo contineuit. Non solum autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabat, sed etiam nostrorum auxilia praeuenire debemus: ut praetor victoriam, quae tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem ceteri consecuti sunt. Pauor autem eius audacia murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit: relictis autem excubijs, Iesus quidem cum socijs in agros effugit: alij vero decurrentes ad lacum, in manus hostium contra uenientium incidebant. Maestabantur autem alij cum scaphas scanderent, itemque alij, cum iam prouectas assaequi natando conarentur: plurimaque per ciuitatem fiebat hominum caedes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum vero sine pugna, quoniam spes eos foederis, & conscientiam quod belli consilium non habuerant, à praelio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, ubi ciuitas captam viderunt, quam longissimè ab hostibus recesserunt. Titus vero missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum laetus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, eademque euaderet: postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos, qui eo refugerant, fabricari iussit, quae tam materiarum quam artificum multitudine mirum in modum contextae sunt.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis. CAP. XVIII.

- E** A C V S autem Genesar quidem à terra continente appellatur. XL verò stadijs in latitudine patens, centumque in longitudine, aquae dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undique in littora ac arenas desinens, purus est, ac praeter hoc temperatus ad hauriendum. Et fluuius quidem siue fonte lenior est, semper autem frigidior, quam lacus diffusio patitur, manet: aestiuisque noctibus eius aquae sub diuo perflant, nequaquam aestibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quam specie discreta: mediusque fluuius Iordane secatur. Ceterum Iordanis fons Panium esse videtur: sed reuera huc terra conditus fertur ex ea quae vocatur Phiale. Haec autem est, quae in Trachonitidem ascenditur ad CXX stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem praefrens: semper autem intra eius labra cohibetur unda, nunquam deficiens vel exuberans. Cumque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à retracha quondam Trachonitidis Philippe deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panion redditas, unde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antio incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cornosae: centum autem & viginti alijs praetertis

Vespasian. Titus exercitum mittit.

Titus in hostes pergit:

Iudaeos in fugam cogit:

Militum ad fortitudinem animi declarandam commonefacit:

Trachonem capit.

Iordanis fons per lacum Genesar fluuit.

is Asphaltitem lacum se exonerat. tis stadijs, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transmensus, deinde multam p solitudinem in Asphaltitem lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra pre tenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vberitate sui ne gat arbutum, totamq; plantis consenere cultores. Coeli verò temperies etiam diuersis ap tissima est. Nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & olæ, quibus aura mollior destina ta est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueni ant inter se repugnantia, anni que temporum contentionem bonam, veluti singula peculia ri studio terræ fauerent: non enim solum nutrit præter opinionem posma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vna sanè & caricas sine intermissione de cem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spacio senescentes. Nam præter aeris le nitatem, & fonte quoque irrigatur vberissimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eū nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus x x x stadijs exten ditur, & latitudo XX. Horum quidem natura eiusmodi est.

TARICHAARUM EXCIDIUM. CAP. XIX.

Genesar longitu do & latitudo

Vespasianus nauale prælium contra Tari chaas instituit:

Tarichas in la cu Genesar prouit:

aduenam popu lam ab indigenis fecerunt

de Iudæorum moris genere cogitat

seniores cum im bellibus occidit:

ESPASIANVS autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos, qui lacu effugerant satis esset, vna prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terræ euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari condi tione pugnandi. Nam & scaphæ paræ, atq; piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metu ebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam prope accedendo, lapidi bus Romanos eminens appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis utroq; modo nocebatur. Nec enim saxi quicquam præter crebros sonitus agebant, quoni am contra septos armis iaciebantur, contiguiq; sagittis eorum afficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumque ipsis nauigijs mer gebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desili endo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem, qui capita sustulif sent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi ini diuis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimisque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis na uiculis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur, multos verò in terram egressos peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine, plenumque cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. Nam littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis: calescentes autem actabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solum ille casus: miserabilis videretur, verum etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuita te cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Ta richas residens, aduenam populum ab indigenis scernebat, qui autor belli extitisse vide batur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. His autem affirmanti bus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homi nes, qui & patrijs carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent, ad quos cōfugissent Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraq; seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpeffuros suspicaba tur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: si de que interposita deditis vim pigebat af ferre: verum ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quodque utile esset, honesto debere præponi. cum vtrunq; obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos trinare, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cumque illi facile his, quæ cupierant, credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecunijs suis quicquā me tuentes abirent, totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et se niores quidē cum imbellibus, qui mille ducenti erant: iussit occidi: iuuenū autē ualidissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæterum verò multitudinem triginta mil lia

lia & quadringentos vendidit, præter alios; quos Agrippa donauerat. nam his qui ex ciuis ^{triginta millia} regno essent, facere quod vellent, ipse permisit. Verum & istos rex vendidit. Reliquum vul. ^{& quadringentos vendit.} gus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresque Gadaritæ, seditiosi & fugitui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem sexto Idus Septembris:

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVARTVS.

Obsidio Gamalensium. CAPVT I.

C VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatæ excisus à Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichæatæ superati sunt, applicabant: ^{Romani aduersus} omniaque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam, & ^{in Iudæos victo} qui montem Itaburium occupant. Cum his autem rebellarat ^{Gaulanitis} mala ciuitas, contra Tarichæas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemque Sogane & Seleucia. Er hæ quidem Gaulanidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia uerò ad lacum ^{Semechoni lacus.} Semechoni-tem, triginta latum, & sexaginta stadiis longum, paludēsque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cum alijs sit deliciosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi foedere sociauerat. Gamala uerò ei non cedebat, freta locorum difficultate, amplius quam Iotapata. ^{Gamala descriptio.} **D** Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contra decliuè, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars uerò qua de monte peridet, paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt: Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem vergens. Australis uerò collis immensa æditus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupesque superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. ^{Iosephus Gamalam reddit firmiorem.} **E** Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus eum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitère. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra ^{Vespasianus Gamalam obsidet.} (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitijs idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatē, ita vt diximus, positam, custodia circumuallare nequibat. quæ uerò fieri posset, exuebias collocauit: montemque occupat superiorē: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circūdati, opus aggerū postremò aggrediuntur. Et à parte quidem Oriētis summo supra ciuitatē loco turris erat: ubi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad ^{Agrippa lapide percussus.} muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Roma-

Romanos autem ira simul ob regē, suisque metus ad obsidionē protinus incitant: nullam in A
 dzos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes pratermissum ire credentes, qui circa
 gentilem suum, & eorum quae ipsis conducerent suam rem, tam immanes fuissent. Aggredi-
 bus autem manus multitudine, operisque consuetudine cito perfectis machinas applica-
 bant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos
 licet metu percussos ordinauere: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitra-
 bantur, quibus aqua itemque alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad
 moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnauerunt. balistis
 enim tormentisque percussis, in oppidum recesserunt. Itaque Romanis ex locis aggres-
 si, murum arietibus quatunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu B
 ac turbarum sonitu ipsi quoque insuper uolantes cum oppidanis conflegebant. Illi autem
 ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progredere tur, obstabant. Ceterum
 vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes in-
 stantibus sibi hostibus incumbunt: illosque impingendo per decliua, locorum difficulta-
 te, & angustia depresso interficiebant. Romani autem cum neque a vertice imminentibus
 repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in
 domos hostium plano contiguas refugiebant. sed haec repletae labeantur, quod pondus su-
 stinere non poterant: vnaque deiecta multas inferiores, itemque illae alias deturbabant. Ea
 res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subsi-
 dere tecta viderent, tamen eo conuolabant. Atque ita multi quidem ruinis opprimeban- C
 tur: non pauci vero subterfugientes, parte corporis mulcebantur. Plurimi autem pul-
 uere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaque incom-
 moda negligentes, magis instabant: hostesque in sua tecta urgendo compellebant. qui vero per
 angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis de super missis interficiebant. Et ruinae quidem
 lapidum copiam, ferrum vero eis mortui hostes dabant. cesorum enim gladios auferentes,
 his contra semineces utebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proijciendo
 moriebantur: tergaque dantibus ne fuga quidem facilis erat. Viarum namque ignorantia, &
 caligine pulueris alius alium non agnoscentes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi
 quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus sem-
 per interfuit, saeuissimo dolore percussus, cum super militem ruere ciuitatem videret, pro- D
 priae tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in oppido locumprehendit, ibique inter me-
 dia pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Muti-
 anum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi
 putabat: rerum autem, quas ab adulescentia gesserat, ac propriae virtutis memoria, quasi Deo
 repletus, corpora fociorum atque arma condensat, & cum his bellum vna a vertice defluens
 sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec
 eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. Illis autem
 iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quam extra
 muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos
 Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prelio quo periit, sed ubique antea fortissimus co- E
 probatus, qui quae plurimis malis Iudaeos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomi-
 ne Gallus, cum decem militibus in quadam domo lauit. Eius autem habitatoribus dum
 cenarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito
 (nam & ipse Syrus erat, et hi, quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusque ma-
 ctatis ad Romanos salutis cum militibus euadit. Vespasianus autem morere exercitum ad-
 uersis casibus videns, quodque nullam interim tantam experti fuerant cladē: huiusque rei ma-
 gis eos pudere, quod solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se ni-
 hil quidem dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem, inquit, quae
 communia essent, fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quodque nusquam eueniat sine
 cruore victoria, iterumque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudaeorum millibus in
 perfectis, exiguum pro his stipem se inimicae pependisse fortunae. Atque ut iactantium esse, ni-
 mis secundis rebus inolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. Velox enim est,
 inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque
 infeliciter gestis: ut idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quanquam ea,
 quae nunc acciderunt, neque molitia nostra, neque Iudaeorum virtus effecit. Nam & illis pugnae
 melioris,

Romani Gam-
 le muros arietibus quatunt

Romani perierunt

Vespasianus do-
 lore percussus a
 suis relinquitur.

Ebutius mori.

Gallus saluus
 euadit.

Vespasianus ex-
 ercitus morren-
 tem consolatur.

Vir fortis quis
 fit, ostenditur.

A melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestrae temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. Nuncautem immoderata festinatione vincendi, quam id incaute fieret, non curastis. Incon-
B sultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritia-
 que perficimus; Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensionis irasci potius quam mœrere. Optimum autè quisque de sua manu solatiū querat. Ita enim fiet, ut & amissos vlciscamur, & in eos, à quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autè, ita ut nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimè inde discedere. Ille quidè his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses benè gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, ma-
 gna magnificèque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quod-
 que minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebāt, animos
 que remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam distur-
 batas partes mûri, qui erant fortissimi, quam integras, ceteri amplexi custodiebant. Roma-
 nis autem construentibus aggeres, iterumque tentatibus irruptione, multi ex ciuitate per-
 ualles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos, qui metu ne caperen-
 tur, ibi remanerent, inopiâ consumebar. solis enim vndique alimenta qui pugnare possent,
C congregabantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

*Gamalenses
victus deficiunt.*

*Romani Gama-
lam iterum ir-
ruptione tentant.*

Itaburius mons occupatur à Placido. CAP. II.

A ESPASIANVS autem inter curas obsidionis, subcisiuū opus aggreditur aduer-
 sus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scy-
 thopolim situm: cuius altitudo quidem XXX stadiis consurgens, septentrionali
 tractu inaccessa est: in vertice autem, XX stadiorū planicies patet, totā muro cir-
 cundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & ali-
 as ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem ha-
 bebant. Magna igitur in eo multitudo congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis
D equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. Multos autem fœ-
 deris ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendeabant ad eum ipsi quoque insidias moli-
 entes. nam & Placidus eo studio mitissimè cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet:
 illique, tanquam dictis obediētes, ad eum veniebant, ut incautum aggredirentur. Vicit tamē
 astutia Placidi. Cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam, & postquam insequentes ad
 magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga ver-
 sis, aliquos interfecit: semotam verò multitudinem ceteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij
 quidam Itaburio relicto, in Hierosolymā refugiebāt. Indigenæ autem fide acceptā, quod
 eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

*Itaburi montis
descriptio.*

Placidi astutia.

victoria.

Excidium Gamala. CAP. III.

E PVD Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbel-
 les autem tamen corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidione susti-
 nebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decima-
 quinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimā præ ceteris turrim, quæ
 in sua parte fuerat, subirent: eamque occultè suffoderent: cum appoliti ei custodes neque ad-
 uer-
 tes eos (nox enim erat) nec postquam adire, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne
 strepitus fieret, quinq; saxis durissimis euolutis resiliunt: subitoque turris cum magno frago-
 re decidit, vnaque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati
 fugiebant: multosque euadere ausos peremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super
 dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate dēgen-
 tibus, sono concussis, multus erat pavor atque discursus, tanquam omnes essent hostes in-
 gressi. Tuncque Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum ei-
 us plurimum inuisset ad mortem, Romani tamen prioris cladis memores, usque ad vige-
 simam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam e-
 nim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos se absente perculerat, ducentis equi-
 tibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eoque prætergresso, vigiles quidem
 Ioseph.

*Romani Gama-
la turrim suffo-
dunt.*

*prosterunt.
Iosephi mors.*

Chares.

*Gamala expug-
natur & occu-
patur.*

ubi

Vespasianus ar-
cem Gamalæ
oppugnante

oppugnatam ob-
tinuit.

Mulieres duæ in
excidio Gama-
læse incolumes
evadunt.

vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. Cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur. Qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidij incidebant. Vbi que autem infinitus erat morientium gemitus: perque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilissim⁹ vertex, in immensum æditus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipsos in excelsio loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur. Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiam status possent, cum nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaque supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdidierant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in vallem præcipientes dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se qui capti fuerant immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. Ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque, quisquam, præter duas mulieres, saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo C genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. Seruatæ sunt autem, quod excidij tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce proieciabant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris, quæ vigesimo & primo die mensis Septembris coeperat rebellare,

Giscala à Tito capitur. CAP. IIII.

Ioannes Leuia
F. homo fallax.

Vespasianus
Titum Scytho-
polim versus
mittit.

de Hierosolymis
laborem super-
esse maximum
providet.

Titus Giscalam
pactione subi-
gere cupit.

AMQVE solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant plerique agricolæ, spemque suam semper in fructibus collocauerant. Non parua autem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflagrabat Leuia cuiusdam filius, nomine Iohannes: homo veneficus & fallax, variusque moribus, & immoderata sperare promptus, miroque modo quæ sperasset efficiens: atque omnibus iam cognitus, quæ affectandæ sibi potentiae causa bellum amaret. Huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsariam ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorumque corpora, itemque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. Nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem qui ex bello fugissent, in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemque murorum eius constructio, non minimam ei sollicitudinem comparabat: cum virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea uicincta, passim à militibus populus absumeretur (namque satius erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatem volebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quoniam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam si quis impossibilia velle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemque dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamque cognituros esse.

A esse, moenia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, popularium quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad foedus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet: Ioannes autem accipere se condiciones, ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum, Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire, nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab omni cessaret opere dierum septem circuitio: quam si temerassent, non minus coactos, quam qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despiciere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute sollicitus. Verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga uitæ spem collocasset. Verum profecto Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est vt non solum induciarum causationem Titus admitteret, uerumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydossam, qui mediterraneus est Tyriorum uicus ualidissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, ut mulieres ac pueros, aliamque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itemque salutis metus urgeret. Ultra uero procedente eo, relinquebatur, & oriebatur arrox remanentium fletus. Quanto enim quisque longius a suis aberat, tanto propiorum se hostibus esse credebat: iamque affore qui se caperent existimantes, necessario pauitabant: & ad strepitum, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa uiam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autem foeminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent uocem, nonnulli uiros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut seipsos seruarent in clamantis: eoque confugerent, unde pro remanentibus etiam si raperentur, poenas a Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, ut cuique uirium fuit, citò dispersa est. Luce uero facta Titus ad muros aderat, foederis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam bene merito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simulque Ioannis fugam significantes, ut & sibi parceret obsecrabant, & eos, qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, ulcisceretur. Ille autem precibus populi postulat, equitum partem vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed cum quidem occupare nequiere, quod antequam uenerat, in Hierosolymam sese receperat. Vna uero fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulò minus quam tria millia circumactos reducant. Titus autem indignè ferebat, non statim a Ioanne poenas fraudis exactas, irato uero animo satis esse quod spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidari fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumperet, minitendo magis quam puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentie fore credebat, si dignos poena discerneret: meliusque noxium relinquere metu suspensum, quam inmeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quod erubesceret præteritorum criminum uenia: sine causa uero morientium poenas, nullo modo corrigi posse. Præfidijs tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent, quam pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Ioannes Titum exhortationi respondet

fallere Titum statuit: &

fugit.

Iudæorum una cum Ioanne fugientium pauor.

Titum a Giscala ciuibus suscipitur:

Ioannem fugientem persequuntur:

perturbata ciuitatis autores punit: & clementiam suam hostibus probat: & ciuitatem præfidijs munis.

P V D Hierosolymam verò, ad Ioannis introitū omnis populus erat effusus, & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades expecti essent, percontabantur. illorum autē seruens quidem adhuc atq; interruptus amhelitus, necessitatē significabat. Veruntamen in malis quoq; sibi arrogabant: nō

Ioannes, & aliorum fugientium dissimulatio:

de Giscalorum excidio confessio.

Ioannes Hierosolymitanos ad bellum incitat.

Romanorū vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorū enim atq; inutiliū esse hominū, incautē pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; seruare: significando tamen excidiū Giscalorū, etiā quam dicebāt honestā discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autē q̄ captiui pertulēre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnaq; id esse argumentū proprii reputabant excidij. At Ioannes eorū quidem quos fugientes reliquerat, causa minū erubescibat. Singulos autē circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatē Romanorū asserēs: propriasq; vires extollens, & imperitorū ea cauillatione inscitiam decipiens, q̄ etiam si pennas sumerēt, nunq̄ Hierosolymorum moenia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorū vicis tanta mala pertulissent, atq; in eorū muris machinas contriuisent. His eius dictis magna quidē corrumpebatur iuuenū man⁹: prudentiorum autē atq; seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidē in ea confusione tunc erat. At verò per territoriū manus

Seditio Hierosolymis orta.

Iudæi sibi ipsi manus violentas admovent.

Latrocinia & prada committuntur.

Latrones in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt.

Gentiles omnes sine respectu in urbem recipiuntur.

Hierosolymitani proceres a latronibus comprehenduntur.

occiduntur.

Latrones arbitrio suo pontifices designant:

agrestium, ante seditionem, q̄ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autē à Cæsarea Iamnam & Azotum profectus, vtramq; subegit: impositisq; illic præsidij, reuertebatur, maximā ducens eorum multitudinē, qui se fodere sociauerant. Singulas autē ciuitates tumultus bellumq; intestinū exagitabat: quantūq; à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebāt: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sœua contentio: dudumq; discordiū pertinacia primò inter domos accēderetur, deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisq; conueniens, aperte iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erāt: nouitatis autē armorumq; cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atq; audacia præstabant. Primò autē indigenarū singuli prædari cœperunt: deinde ex cōposito confertis cuneis, per territoriū latrocinabātur: vt quod ad crudelitātē atq; iniustitiā spectat, nihil à Romanis gētiles abessent: atq; ipsis, q̄ vastabantur, illatū à Romanis excidiū leuius videretur. Ciuitatū verò custodes, partim quia defatigari pigeret: partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndiq; congregati collegiorum latrocinialium principes, atq; in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullō regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuē cunctis existimantibus vniuersos, qui superinfluere, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo, q̄ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hisq; præter bellum etiam seditionem famemq; comparauit: alijque latrones ex agris eò transgressi, ac multò sœuiores quos intus inuenēre sociati, nullum atrox facinus intermittebāt. Nec enim rapinis & exspoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clām, neque per noctem, aut quolibet homines, verū luce palām nobilissimos quosq; adoriendo. Nam primū Antipam regij generis virum, & adeò potentissimū ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sophā filium Raguelis, regalis similiter vtrumq; familiæ, omnesq; præterea, qui præstare alijs videbātur. Grauis autē metus populum possidebat: & velut capti ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuere contenti, neq; tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorū non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendū esse idoneos, & præterea rebellaturū fortasse populum, iniquitate cōmotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendā de suo numero Ioannē, ad cædes promptissimū, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur, cumq; alij decē armati gladijs, secuti ad carcerē, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autē huius immanissimi sceleris causam, cū Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, cōmunisq; libertatis prædiores interemisse dicebāt, prorsus, vt audacia sua tanq̄ seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarētur. Euenit autē populū quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentię p̄gredi, vt in eorū esset arbitrio etiam pontificū designatio.

Deniq;

- A** Deniq; familijs abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent: nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediabant necessario, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, varijs machinis fictisq; sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum, qui se prohibere poterant, cōtentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibusq; polluris in sanctum locum introire coeperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namq; autor erat Ananus, xuo maximus pontificum, itemq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellū ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autē malis admiscebatur etiā cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. Tentando enim quāto metu populus teneretur, suasq; vires explorando, sorte pontifices creare conati sūt, cūm his (vt diximus) ex familijs successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. Nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant: re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licetiam compararent. Itaq; vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuq; fors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatē penitus nesciēti. Deniq; inuitū eū rure abstractū, vt in scena fieri solet, aliena ornauēre persona: indutumq; sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & iocum esse tantum nefas arbitrabatur. ceteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lachrymas vix tenebāt, honoresq; sacrorum solui, grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Goriō Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quā simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltimū irent, sanctumq; locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesū, Anani autem Ananus, populum frequenter in coetibus exprobrando eius segnitiam, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassēt. Itaq; in concionem populo congregato, cunctisq; indignantibus occupationes sanctorum, itemq; rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vliscēdum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebrò respectans, cū lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quā Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atq; inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verū tamen sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuō: atq; animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tãquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. Nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? Siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis quærar? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non depectis qui primi erant cū adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? Atq; illis armatis quietcentes, in vosmetipsos arma vertistis? cū primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuijs apperebant. Vos autem negligendo, ad deprædationē noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisq; cū per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecere: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, iudē natos, victos nemo adiunxit, restabat eosdem videre trucidari. Hoc etiam vidimus: velut è grege brutorum animalium cū præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidē quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi ergo, patiemi etiam sancta conculcari videntes? Cūq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euerterēt inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis super verticem

*in diuinitatem
contumelias trā
ferunt.*

*Phanes rusticus
Samuelis F. Pon
tifex constituitur.*

*populus ad vltio
nem concionib.
instigatur.*

Zelota.

*Anani ad popu
lum cohortatio.*

Fanum.

positis, ut videris, quid cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis vestris opitulētur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoque iam calamitatis ventum est, ut misceatur nostri etiam hostis. Non exurgetis o miseri, respectisq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussere? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Perijt apud vos (ni fallor) affectionum omnium charissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amātes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Aegyptiorum aut Medorum potentia cederent, dummodò ne facerent quæ iuberētur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verum commodè an contrà incommodè, non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos cælabo, quid, dum loquor, interuenerit, mentemque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecere. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: cosque viros truncatos videri, quibus etiam illi post victoriam optemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam verò in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est hostis, nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt. Sed hæc ut vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. Nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoque superiore utentur, & quidem cum apparatu, si his tempus demus. Quod si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credere, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumētur impij. Videant nos tantummodo, & deiectioni sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & cōiugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumque pertinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri ueniam his quæ perpetrauerant, sperabant: veruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dū Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciaret habebant) in pontificem commouentur: ac modò per cuneos, modò simul vniuersi profiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Citò autem & Ananus populum cōgregauit, multitudine quidē superiorē: armis verò constipatis, non erāt Zelotæ inferiores. alacritas verò, quæ deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis irā conceperāt fortiorē: & quæ de templo exierāt, quauis multitudine maiorē audaciā. quippe illi quidē habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerēt: hi verò nisi vicissent, nullū se non subito ros esse supplicium. Manus autem conseruere, pro ducibus obediētes motibus animorum.

Et primo

Belli inter Iudeos & Romanos auspiciati causa.

Epilogus Anani ad populum cōhortationis.

Ananus contra Zelotas præliū adornat.

Zelotarum cum ciuibus pugna.

A Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appe-
tebant. Si verò aliqua pars terga uertisset, uictores gladijs utebantur, cumque plurimi sau-
ciarentur, multæ cædes utrobique fiebant: Et populares quidem in domos referebantur à
suis. Zelotarum aut quicumq; vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum
erore perfundens, ut solo eorum sanguine uiolatam religionem rectè quis dixerit. Sem-
per quidem latrones excurrando in congressionib; præualebant. Irati verò populares, pro-
ficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur, non
aperiendo fugientib; viam inuitòs eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in
hostes conuertunt. Illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum rece-

Ananus vult de
socijs irrumpit.

B denibus, irrumpit, vnà cum socijs Ananus. Vnde factum est, ut eos quòd ambitu exteriori
expulsi essent, metus inuaderet: ideoq; in murum interiorum fuga recepti, maturè ianuas
occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus
quoque desuper tela torquentibus nefas esse existimanti, etiamsi vicisset, non lustratum
prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè athletarum mil-
lia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubijs alios
per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede condu-
ctos pauperes vice sua præsidij destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes,
quem ex Giscalis effugisse prædiximus. Is enim dolis plenus, & vehementem dominatio-
nis cupiditatem mente circumferens, iam dudum rebus communibus moliebatur insidi-

C as. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulàs, aderat Anano: tam diebus cum pro-
ceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniaque secreta Zelo-
tis renunciabat: nullumque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant
eius indicio. Immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in
aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium verte-
batur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoque ipso quòd etiam non accitus
alsiduus erat, arcanorū proditor habebatur. Et enim perspiciebat Ananus, omnia sua con-
silia hostes intelligere: & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditoris habebant. Submo-
uere autem illum non erat facile neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc
multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat.

Ioannes Leuia
F. arcanorum
proditor

D Visum est igitur ab eo Sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem
populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditi-
tutum: vnaque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque
Ananus eiusq; socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis cum consilijs
adhibebant: moxq; ab iisdem concordie causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ nam
que habebant ne fanum culpa sua pollueretur, neue quisquam in eo procumberet ludæo-
rum. Ille autem, quasi Zelotis, ac non contrà pro beneuolentia iurauisset, ingressus ad eos,
medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid
secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum socijs cogitasset. nunc autem ingens cum
ipsis omnibus subiturum esse discrimen. nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium.

fidem populo
se seruaturum
iurati

E Nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum lega-
tos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quamprimùm venire properaret: indixisse autem
lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus con-
fererent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta ma-
nu acie congregientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset cau-
sa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito ag-
grederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus
supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foue-
ret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam
statim eos, qui perpessi sunt, redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam poeni-
tudinē fieri, læsis aut iram in licetia sæuiores: imminere aut illis ait interfecto-
rum amicos atq;

concordie causa
legatus ad Zelo-
tis intromittitur

Zelotis in ci-
uitate oratione
mouet.

F cognatos, totumq; populum p dissolutis legib; ac iudicijs indignatione flagrantē: vbi etiam
si qua pars misericordie fuerit, maiori eam ià irascentiū turbæ cessurā. Talia quidē variabat
Ioannes, terrorē incutiens multitudini, externū verò auxiliū apertè quidē indicare quod di-
ceret non audebat: Idumæos aut significabat, utq; principes Zelotarum priuatim etiam cō-
moueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis cum maximè minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis, & acta.

CAP. VI.

RANT autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consulisset efficere, itemq; Zacharias filius Amphicali, uterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes, etiam priuatim interminationibus cognitis, quodque Anani factio potentia sibi comparanda causa Romanos accerferet (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustijs temporis conclusi.

Eleazarus Idumæos aduocandos esse censet.

Populum enim haud multo post eos aggredi paratū esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priusque fore ut omnia paterentur, quam auxilium quisquam ista cognosceret. Aduocari tamen Idumæos placuit. Scriptaque breuiter epistola, quod circumuento populo Ananus vel

Idumæorum ad bella alacritas:

let Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuncijs ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quodque his rebus esset vtilius, pedum velocitate præstantes: nam Idumæos confestim parituros certum erat, quod turbarum cupiens & incondita esset natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditijs ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solēnitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis, uterque autem Ananias vocabatur. Iamque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamque denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesque pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem

versus Hierosolymā profectio.

propè XXXM, cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est, Ioanne & Iacobo Soia filijs, & præterea Simone Cathla, & Phinea Clusoth filijs. Ananum autem profectio legatorum, itemque vigiles eius latuit, sed non etiam impetus Iudæorum. hoc enim antè cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congregari, sed verbis eis antè persuadere cōcordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum æuo pontificum maximus: Cum multe, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in

Iesu ad Idumæos oratio.

nulla re sic miranda fortuna est, ut in eo, quod pessimis etiam inopinata conspirat. Etenim perditissimis hominibus contra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem consensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum care re ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio cōcordiam firmat. Nunc verò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. Nam ludibria & purgamenta totius rusticę plebis, luxu absumptis patrimonijs suis, postquā in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere, postremò in sacra ciuitatem clam influxere ut latrones, solumque religiosum immanitate polluerūt scelerum, eosque uideas sine metu inter sancta ebrios, & auditate ventris peremptorum spolia consumentes. Vestra verò multitudo armatorumque talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturus auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunę iniuriā: cum pro nequissimis conuenisse & integræ nationis vestrę arma videantur conspirare? Iam dudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quod vos tam citò commouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset, ut arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis. Quid? Romanos audistis & prodicionem? his enim quidam vestrum obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa venisse dicentes. Vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale commentum. Viros enim natura libertatis amatores, eoque cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter contra nos efferare non poterant, quam vastatæ libertatis prodicione mentita. Sed enim vos considerare oportet, qui nos insimulauerint: fidemque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim

Zelotarum de opprimenda libertate & ciuitate prodenda depulsio.

passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vastarentur? Namque iam, ne volentibus quidem nobis, trāsactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantem placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autem bello appetitus, postquam pugna

A pugna commissa est, gloriosam mortem vita captiui existimo potiore. Sed vtrum nos populi principes aiunt clam misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suffragio? Siquidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui setui fuerint proditoris ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantum ciuium multitudinem lateremus cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitate quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quae occulte extra ciuitatem fieret? An verò nunc cognouere, quando auctorum poenae reddendae sunt? donec autem sine metu fuere, neminem nostrum proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe consilium, nemo aberat concioni: ideoque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset.

B Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit, dicant. Sed haec quidem male periturorum, & instantes poenas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur, auctores opinor, quorum audaciae vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vna nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permiscere: denique nobiles viros non inculatos, ex medio raptos foro, primum vinculis cruciarunt: deinde non voce, neque prece eorum morati, neci traderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quae dixi,

C desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri, ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem ululatus & fletus. Nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniam prorupere, ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quae & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferreret. Denique hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isque fiscus illis est eorum quae in nos comparantur: & locus toti orbi terrarum venerabilis, qui ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per haec quae apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesque in sua viscera delectum habere, cum debueritis, (ut dixi) quod factum esset optimum, ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permiscere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari, neque iudicare vultis, tertium restat, ut relictis vtriusque partis, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maxime quaequam nostrum suspicamini Romanis collocuturi, obseruare vobis itinera licet: tamen quae demum tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in auctores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos praue niunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positus. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Haec quidem Iesus loquebatur. Idumaeorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathae, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset: non iam mirari se, ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cunctae genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumaeos autem ex turribus alloquatur, captaque iubeant pro libertate arma proijcere: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri veliat: & alios accusando, quod indemnatos ciues occiderint, ipsi totam darent ignominiam nationem: denique urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis preclusis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum, qui ob hoc adesse properauimus, ut vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis laesere, tamque verisimiles puto suspensiones in illos quoque colligitis. Deinde qui reip. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus, simul vniuersam ciuitatem proclusam

Pax morti praefenda quidem ducitur: sed certamine commissa mors gloriosa captiui vita potior.

Iesus Idumaeos et Zelotas in urbe supprimant, monens

Idumaeos indicare de discordijs permittit. Simonis Cathae F. ad Iesum rationem responsio.

præclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubetis obtemperare. A
præceptis: nomenque potentie alijs, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauilla-
tionem vestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc
Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) rectè quis eos in-
cusauerit, qui custodiuntur in templo, quod cum ausi essent plectere proditores, quos vi-
ros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis incæperint, sum-
maque prodicionis membra præciderint? Sed licet illi molliores, quàm res poscebat, in-
uenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria pro-
pugnabimus: tamque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic
autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi B
recuperata libertatis cura mutemini.

De clade Iudeorum ab Idumæis facta. CAP. VII.

Iesus oppugnari
ciuitatem Iudeos
irascitur.

Is dictis, Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tri-
stis recessit, cum nec Idumæos quicquam sentire moderatum, & duplici bello
oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quie-
scebat, indignè ferentium contumeliam, quod essent ciuitate prohibiti: & quod

Idumæi prope
murum taberna-
cula ponunt.

Zelotarum vires esse firmas crediderant, erubescantium, postquam nihil eos sibi auxiliari
posse viderent, ut iam venisse poeniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, poe-
nitudinem superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positus, manen- C
dum esse statuere. Infinita verò hyems nocte illa uenit, ventique violenti cum imbris or-
ti sunt, & crebra fulgura, horrendaque tonitrua, concussaque terræ vasti mugitus: certum-
que erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum; neque paruum quid
rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem ira-
sci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim ar-
ma mouissent: Anano autem eiusque socijs, etiam sine prælio vicisse, Deumque pro se bel-
lum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui
passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verùm Idumæi quidem cateruatim densatis
corporibus inuicem sese fouebant, scutisque contextis protecti capita, minus pluuia læde-
bantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectique delibe- D
rabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus vi-
debarur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatem impetu facto palàm portas au-
xiliatoribus aperire. nam & custodes ex improviso, & quod plures inermes ac belli exper-
tes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam
domi quisque propter hyemem contineretur. Quin etsi periculum aliquod interuenerit,
quidnis subire satius, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui pruden-
tiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed
etiam ciuitatis murum videbant propter Idumæos diligentius custodiri: & vbi que adesse
Ananum, omnibusque horis inuisere custodias existimabant. Sed hoc alijs noctibus ita ha-
buerat, illa verò, non sua desidia requieuerat, sed ut & ipse & custodum manus fato duce E
interirent. Namque iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu disposi-
tos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacratis portarum vestes
secarent. Affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua:
fanoque egressi, ad murum clanculò veniunt: ferratamque portam, quæ versus Idumæos
erat, aperiuunt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisque dex-
tram ad gladium, quasi repugnaturi applicant maturè: deinde his, qui ad se venerant, agni-
tis introibant. Qui quidem, si tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat
quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. Verùm Zelotas primò eximere
custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant, ne despice-
rent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. F
captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos conci-
tassent, iam illos contineri non posse. quin si senserint congregentur, & per ascensus niten-
tibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iamque in templum per ciuitatem sub-
ibant, cum suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam
ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtique Idumæis in custodes irruerant.

ad murum clam
veniunt: portam
aperiunt:

cum Idumæis in
templo sibi in-
stet in custodes
irruant:

Cæsis

A Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: ubi verò foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sentire. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisque depositis in questibus erant: pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fleatibus respondebant: plurimusque mulierum ululatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisque horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi percere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyemē grauius afficiebantur. proptereaque his, qui se excluderant, vt inimicis utebantur, tam supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune sanum reuerentur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi lantabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incetti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitum, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito inuenissent, morti dabant. Et ceteræ quidem multitudinis cædem superuacua esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos plerique ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantesque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesū quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cum præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant, atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixerō excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remque publicam Iudæorum periisse, quo pontificem rectoremque salutis suæ iugulatum in mediâ ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat: & is qui populi affectaret Imperium. Commodis autem proprijs communes semper, utilitates anteponebat, super omnia pacis studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. Vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ vellent. Iam verò impediētes bellantesque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tantam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta veller, consultò defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaque paulo antè sacris indumentis armatos, & toto orbe celeberrimæ religionis auctores, quique vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto genuisse virtutem, tantum licuisse vitij silentem.

clamorem in urbe excitauit quos Hierosolymitanos trucidantibus Idumæis, gemmant.

Anani pontificis interitum.

Iesum mortem dixerō Hierosolymitanorum principium.

Anani pontificis inimicum.

Iesum cum Anano occisi sunt.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IUDAICO

LIBER QUINTVS.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumq. crudelitate.

CAPVT I.

Zelotarum & Idumæorum sceleris commemoratur.*Nobilium duodecim millia perire.**Zachariam Baruchi filium neci destituitur.**proditionis fide accusatur.**in carcerem ductus.**à iudicibus absolutur: at**in templo à duobus plebei interficiuntur.**Zelotarum scelera secreto Idumæis manifestantur.*

N A N O quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles: & adolescentes, victos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodò ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. Cumque iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. Quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosque inde, si quos mori contigisset, abijciebant, vt victis alijs locus esset. Tanta autem populum paor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquàm, siue sepelire proprium funus auderet: sed erant occultæ clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gemebant. paria nanque his qui lugebantur, etiam qui luxissent ilicò patiebantur. Exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam diè, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periëre. Illi autem iam cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cum illustrium quendam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim, quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicis, itemque locuples) neque solum fortunarum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se deiiciendos potentem, septuaginta plebeciorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quodque ad Vespasianum prodicionis causa misisset. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit. sed exorsus veri quidem similitudinem obiectionum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem oratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multaque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladijs temperabant, speciem cauillationemque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iusticiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiã ferunt, & pro eo mori, quàm sibi ascribi eius interitum maluere. Illo verò absoluto, Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur. qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. Duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo: Habes, inquit, & à nobis de absolutione sententiam certiores: eumque statim in subiectam vallem de templo proijciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladijs ferientes, templi ambitu pepulere: cadi enim eorum pepercerant, vt disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidem secreto indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant scelerrate fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur: reperisse autem nullum prodicionis indicium. Illos verò qui tutari eam simularent, & belli facinoraufos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent, finem delictis adhibendum, neque

A neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas gra-
uiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum poenas ab his, qui prohibuerāt,
esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè con-
sumptum. Quarum rerum multos quidem suorum poenitere sentirent: eorum autem vi-
derent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem, per quos salui e-
rant, erubescerent. in oculis enim auxiliorum pessima facinora committere, illorum-
que iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. De-
bere igitur (quoniam de prodicione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullusque
Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatē verò inexpugnabilis esset potentia cor-
roborata) illos domum recedere: malorumque societatem vitando cuncta diluere flagitia,
quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primum
eos, qui erant in custodijs soluunt, propè ad duo millia popularium, statimque relictā ciuitate
ad Simonem veniunt, de quo paulo post commemorabimus. deinde domum ex Hieroso-
lymis abiēre. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. Nam
& populus nescius poenitudinis, paululum fiducia recreatus est, veluti inimicis leuatus: &
Zelotarum creuit insolentia, quasi nō auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorum pu-
dore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora ne-
que cunctatio: sed festinatis quidem consilijs in rebus singulis vrebantur: quæ verò pla-
cuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes
caedibus sauebant: cū inuidia nobilitatem absumerent metu virtutum: vnamque cau-
tionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis alijs Gorion,
dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenusque spiritu, liber-
tatis amator vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit.
Sed ne Peraita quidem Niger corū manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus
comprobat: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem
trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat.
Illi autem prius interminati, quod humum ei quā desiderabat, concessuri non essent, mox
etiam mortem intulere. Qui tamē cū occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est:
fameque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eaq;
vniuersa confirmavit apud impios Deus, & quod iustissimū esset effecit, vt audaciam suam
quamprimum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de
oppressionē sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum exco-
gitabatur occasio. Namque alij quod iam dudum alij ciuibz restitissent interficiebantur:
qui verò nihil offenderant, subitas pacis tempore causas excipiebant. Et qui omnino liberè
eos non adissent, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habeban-
tur. vnaque maximorum criminū & mediocrium poena, mors erat. neque euasit quisquā,
nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

*Idumæi captiuos
soluunt.*

*domum Hiero-
solyms relictis
ab eunt.*

*Zelotarum post
Idumæorum a-
bitum visa &
comperta cru-
delitas.*

*Gorionis interi-
tus.*

*Peraitæ Nigri
mors: & mori-
entis impreca-
tio post à Deo
executa ac ad-
impleta.*

De intestina discordia Hierosolymorum.

CAP. II.

ROMANI autem omnes ad ciuitatem animos intendebāt, hostium dissensionem
lucrum sibi esse censentes, & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat,
incitabant, diuinæ prouidentię dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos:
veruntamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut
intestinis malis defessos, aut redactos in poenitudinē. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum
eos quid fieri conueniat, ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac mani-
bus possent ostentare potius cum periculo, quàm secum quid esset vtile reputare. Nam si
statim ciuitatem aggredierentur, ipsos causam hostibus fore concordię, ac vires eorum eti-
am nunc vigentes in se prouocatuos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his
vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quàm ipsos disponere, qui
sine labore Iudæos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui victoriam condonaret.
Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximoque malo, hoc est seditione tur-
batis, debere se potius periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appe-
tentibus atque intestina rabie insanientibus configere. Si quis autem putauerit victorię
gloriam sine prælio fieri viliorē, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse
commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minūs laudabiles,
qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminueren-
tur,

*Vespasianus à
Romanis aduer-
sus hostes inci-
tatur:
hostibus dome-
stica seditione
consumptis vi-
ctoriam expe-
ctatio.*

*Vespasianus
sentē seditionem
dum affirmat.*

tur, etiā milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse **A** tempus, ut maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis aut muris, vel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus notituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabilia pati quotidie, quàm ipsi eos capti afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: siquidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm utile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multiq; etiā transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabant. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, ut neque intus neq; per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patrijs legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suad; in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimq; sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisq; irritabantur noxij, quæ miseranda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitionibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodijs comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas: prophetarumq; responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. **C** Cum verò multa contempsissent de virtute ac virijs statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant vera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumq; Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt. **D**

Diuinitas &
Prophetarum
oracula contem-
nuntur.

De Gadarensium deditione & strage. CAP. III.

Ioannes ambi-
tiosus:
arrogans:

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parè cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimq; sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suad; iubendo imperiosius, quòd solus dominari cuperet non latebat, eiq; socie-
bantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia per-

strenuus: bonum
& consilio.

suadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potius ascribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites nō paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat: apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes ut paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. Nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, deijci posse: occasionemq; in se habiturum timebant, quòd in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus: parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erāt custodibus: nihilq; aut parum agebatur, si quando armis prælium lacebant. In populum verò vel maxime contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet vtrinque certabant. Cum tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur: denique relictis sedibus patrijs ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequerentur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat ualidissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis regibus ædificatum, & Massada dicebatur: id occupauerant qui vocantur Sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore

Seditio mota.

Hierosolymita-
ni trium malo-
rum tempestate
laborant.

Massada castel-
lum à sicarijs oc-
cupatur.

Liber III.

510

continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam
A verò Iudæos dominatione atq; discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo
 asymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, quæ ex Aegyptiorum seruitio liberati, in
 terrâ patriam denegerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis qui sibi erant oppositi, mu-
 nicipiis quoddam Engaddi invadere: vbi pugna quidem Iudæos antè prætentos atq; disper-
 sos, quàm arma caperent sine concurrerent, civitate populare. Eos verò qui in fuga defece-
 runt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerunt: ædibusq; deinde com-
 plicatis, fructus quoq; iam maturos depopulati in Massada portaverunt: & illi quidē omnes
 circum castelli vicinos, totamq; regionem populabantur, non parvo undiq; perditorum ad
 eos numero in dies singulos confluentes: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iu-
 dææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principa-
 le membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter civitatis tumul-
 tum atq; discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædæ inveniēre licentiam. Singu-
 li verò vicis proprijs dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem &
 catervatim coniurantes exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinialis conspi-
 ratio, in templa & oppida ferebatur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos
 male affici, quos petissent. Verum præveniebatur viro, cum mox latrones à prædæ refuges-
 rent: nullaq; pars erat Iudææ, quæ non una cum Hierosolymis præcellentissima civitate in-
 teriret. Hæc Vespasiano transfigis indicabatur. Nam licet omnes exitus à seditiosis custo-
 direntur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos etiam
 profugerent, ducemq; Romanorum & opem ferre civitati, & reservari populi reliquias hor-
 tarentur. Multos enim, quod bene Romanis vellent, petisse, multos adhuc in periculo di-
 cebant esse superstitibus. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos ve-
 nit Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera ut civitatem obsidione liberaret: spe au-
 tem ante reliqua subigendi nullūq; impedimentū extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum
 igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij
 quarta die civitatē ingreditur. Iam enim optimates, ignoratibus seditiosis, legatos ad eum
 de traditione miserant, tam pacis desiderio, quàm suis patrimonijs metuētes: multi enim
 apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationē inimici nesciebant, nisi quod Ve-
 spasiano appropinquante id cognoverunt. Et civitatem quidem se retinere posse despera-
 bant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neq; procul abesse videbant à ci-
 vitate Romanos. si verò fugere decrevisset, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs poena
 repetita, non honestū sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (namq; is nō dignitate
 solum ac nobilitate civitatis princeps habetur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt:
 nimiaq; iracundia mortuo verberato, extra civitatem dilapsi sunt. Iam verò propius acce-
 dente Romano exercitu, Gadarensem populus Vespasiano cum acclamationibus in ciui-
 tatē recepto, fidelē dextras ab eo accepit: equitūq; & peditū præsidia contra fugitiuorum
 excursus. Muros enim prius quàm id Romani peteret, ipsi destruxerāt: ut eo sibi fides esset,
 quod pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse videretur. Vespasianus
 autem misso Placido cum D. equitibus, ac tribus millibus peditū, aduersus eos qui ex Ga-
 daris fugerant, ipse cum cæteris militum copijs Cæsareā regreditur. At fugitivi postquam
 equites repente à tergo insequentes vidēre, prius quàm in manus venirent, in vicum querē-
 dam, cui nomen est Berhenabro, se recepēre. Vbi reperta non paucorum iuuenum multi-
 tudine hisq; partim volentibus, partim ui armatis, temerē cōtra Placidū eiusq; milites pro-
 siliunt. Illi autē primo quidē impetu paululum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro lō-
 giùs prouocarent: deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus sauciabant.
 Itaq; fugientes quidē ab equitibus præveniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent,
 à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. Condensos enim aggredi-
 endo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidē telis aditum nō inueniebant;
 neq; sufficiebant acie rumpere: illorum autē transfigebantur telis, & immanissimis feris
 similes ruebant vtrō in ferrum; & sternebantur, alij gladijs ora percussi, alij ab equitibus
 dissipati: quoniā cura erat Placido, cursum eorum à viā intercludere: assidueq; prætercur-
 rens ea parte, cedentesq; reflectēs, unā etiam libratīs sagittarum ictibus utebatur: hisq; pro-
 ximos interficiebat, metu verò longē fugientes auertebat, donec elapsi, qui fortiores erant,
 ad murum effugēre. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Ga-
 daren-

Joseph.

X 2

daren-

Ita ut
tunc.

Iudæa
premitur.

Simile veniit
à membrorum
corporis vni
sumptum.

Vespasianum, ut
civitati opem
ferret, à Trans-
figis monetur.

obsidione libe-
raturus urbem
profecturus.

Dolesum inter-
ficiunt.

Gadarenses se
Vespasiano de-
dunt.

Placidum aduer-
sus fugitivos mis-
sit.

pugnat.

darenfes suorū causa patiebātur, & si eos recepissent, vnā cū his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsi ad murū, penē cū his Romanorū equites irrupere. Por-
Bethenabrum
expugnat:
igni tradit:
 tis autē antē praelusis, admoto milite Placidus ad vespērā vsq; acerrimē oppugnato muro, pariter ac vico potitus est: ibiq; tūc vulgus quidē iners occidebatur, fortiores verō fugā petebāt. domus verō à militib⁹ diripiebātur, & vicus igni traditus est. Qui verō inde euaserāt, totā secum illam regionē ad fugam incitarunt: & extollēdo proprias calamitates in maius, totumq; Romanorum exercitū aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. Plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt: hæc enim etiā tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset valida & populosa. Placidus verō equitibus rebusq; antē prospere gestis fretus eos insequēbatur: & vsq; ad Iordanem quidē semper quos occupabat, morti dabat. omnē verō ad flumen coactam multitudinē, fluminis impetu prohibitam, quod auctū imbris vadum transire non poterāt, aperto praelio aggreditur. Itaq; necessitas eos ad pugnam compulit, quod fugæ locum non haberent: prætentiq; ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant: à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. Nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cū vim sustinere non possent, in Iordanem spontē defilierunt. Erat autem numerus infinitus. Et præterea capta sunt circiter duo millia virorum, ac ducēti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemq; camelorum & boum. Iudæis quidem hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus, maius tamen seipso visum est: non solum quod eam totam regionem quā fugerant, cædes repleuerant, sed etiam quod refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna vsus, in vicos proximos & municipia contendit. captisq; Abila, & Iuliade, & Besemorth, omnibusq; ad lacum Asphaltitem vsq; idoncos extransfugis vbiq; collocat: deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerāt subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis celsit, & vbiq; omnia vsq; ad Machærunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptio, ciuitatis Hierichuntina.

CAP. III.

Gallia mouetur.
Vespasianus ad bellum incitatur:
in vicis præsidia collocat.
D V M hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindeus vnā cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verō ad impetum belli quæ nunciata sunt, incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusque imperij pericula prospicientem: cū si partes orientis antē pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum, quæ vastata fuerant, instaurabat. Prius tamen comitatus militum copijs quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem venit: ibiq; per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemq; subuertendo circum Thamniam toparchiam, in Lyddam & Iamnam procedebat. Et cū sese vtraq; tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quinta; in his relicta legione cū cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaq; & vicina regione itemq; circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quàm decem millia hominum peremit: propē autem ad mille cepit: exactaq; inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incurfando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamnam redijt: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunij mensis die in Coream descendit: ibiq; positis castris, postridiē in Hierichunta peruenit, in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidē multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere, perimuntur. Desolatam verō offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus: à septentrionali enim regione vsque ad Scythopolitanos agros: à meridiana verō vsque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. Totus autem asper est: & quod nihil gignat, non habitat. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac septentrionali regione, prolixius autem in meridiem vsque ad Baera, quæ Petram determinat, Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsque

vsque longus. Inter duos autem montes regio, quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltitem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediusque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberienſis natura contrarij. Namque alter ſalsus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatisque tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & virioſo opprimitur aeris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem: vnde euenit, vt palmæ, quæ in ripis ſunt, magis floreant, & fertiliores ſint: minus aut, quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandisq; aruis vberriſſimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt non ſolum terræ atque lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitus, cunctaque pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contraque ſaluberrimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Helifæo quondam Propheta: qui Hæliæ notus fuerat atq; ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipſos et omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſſus que ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxta deinde ad cœlum dexteram tendens, fontique inuergens blanda libamina, ipſum quidem precabatur, vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret, orabat: tamq; vbertatem fructuum quàm ſucceſſionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. Ad has preces ex diſciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor eſt effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modò terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. Vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpaciū rigat, & ſeptuaginta quidem ſtadijs longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac deriſiſſimos educat, palmarumq; irriguarum genera, tam ſapore quàm nominibus varia: quarum pinguiſſimæ calcibus præſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis alitrix eſt illa regio, & opobalfami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. Itemq; cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illud tractum dixerit, nō errauerit, vbi & larga & optima generantur, quæ ſunt cariſſima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit, adeo multiplicatum quod ſatum eſt reddidit. Cuius rei cauſa mihi videretur eſſe aquarum vis læta, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint, atq; diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, viresq; ſuggerat æſtuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facile procedat ac pululet. Aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturamq; contrariam aeri ſumit: hyeme verò contepiſcit, eaq; merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autē cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ veſtiantur. Diſtat autē ab Hieroſolymis CL ſtadijs, & ab Iordane ſtadijs XL, totumq; habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atq; ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacū Asphaltitē, licet humilius, æquē tamen incultum ac ſterile. Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictū eſt.

Lacus Asphaltites.

CAP. V.

MEMORATIONE autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim ſalsus quidē ac ſterilis eſt: nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima ſunt, in eum iacta ſuuant: demergi autem quis in profundum, nec induſtria facile poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quosdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſuſum repulſos deſuper ſuutare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radijs variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper undam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores acceſſerint, naſti quod aggeſtam eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeant: ſed quali religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remedijs admisceſtur. Longitudo lacus eſt quingentorum & octaginta ſtadiorum,

Ioseph.

X 3 diorum,

Magnus campus.

Asphaltites & Tiberienſis lacus natura contrarij.

Helifæi prophetae miraculum.

Paradiſi optimi Hierichuntini contigui.

Asphaltitis lacus natura.

diorum, qui ad Zoara vsq; Arabiæ tenditur: latitudo autem centum quinquaginta stadijs patet. Huic Sodomitica terra vicina est, olim quidem tam fructibus quàm diuitijs ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrauisc memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomitica fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Gerasa deuastatio, simul de Neronis morte, Galba, & Othonis.

CAP. VI.

A T Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndique cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, vtroque auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. Annium, equitatus ei parte multisque peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, nulle iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodque occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibusque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiarum non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos verò qui etiam tunc à Romanis dissidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis hominibus Nymphidio & Tigellino, & indignissimis libertorum permixta republica: quodque horum captus insidijs, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit, & quod multo post tempore, qui eum deposuerant poenas dederint: bellumque per Galliam quo pacto desierit: & quod Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit Imperator, militesque suos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum Capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumque ciuile sedauerint: hæc omnia recusari narrare, confidens quod à multis Græcorum itemque Romanorum ea cuncta copiosè perscripta sunt. Ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisâ pendeat historia, summam singula designaui. Igitur Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quoniam vergeret imperium post Neronem: deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoque ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaia, quod hyems erat, longis nauibus præteruehantur, interfici Galbam coartigit, septem mensibus post, & toridem diebus. Deinde Otho suscepit Imperium, ac tres menses rempublicam gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quodam impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream venit ad patrem. Suspensi autem de omnibus quasi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. Patriæ quæque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno, noua conspirationis principē.

CAP. VII.

I N T E R E A tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Iohanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audacijs præstantior: ob quam ex Acrabarena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadā occuparāt. Is aut primò quidē ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellū cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excellentius incoleres: rursus aut propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatū exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur: nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. Dominandi enim cupidus, magnorumque appetens, quia

- A** quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit: ac voce præconum seruis libertate promissa, itemq; liberis præmio, cunctos qui vbique fuerant nequissimos congregauit. Iamq; validis conflatis copijs, montanos vicos diripiebat. Semper autē accedentibus pluribus socijs audebat etiam in humilia loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosq; potentium vis eius & prospere gesta sollicitabant. Nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim, cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis utebatur. *vicos montanos diripit*
- B** & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quod in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret, cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum *xx* millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinque ferè millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incurfus: Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. *ac Zelotis prælium init, cum Idumæis dimicatio*
- C** Non multo aut post, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat: castrisq; in quodam vico, cui nomen est Thecue, positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de socijs suis Eleazarum misit, vt castellum sibi traderent persuasurum: quem quidem sine mora suscipere custodes, causæ nescij cur uenisset. Mox autē de traditione prolocutum, strictis gladijs persequiebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidē hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus, placuit, priusquam bello congredierentur, explorare hostium copias. Ad hoc autē se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans prodicionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primumq; se patriam suam traditurum esse pauciscitur, accepta fide, quod semper ei charissimus foret: mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimisque promissis animatus, vbi ad suos redijt, primò Simonis exercitū multiplici numero mentiebatur esse maiore: deinde rectoribus etiam paulatimq; multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent suadebat, ei que sine pugna rerum omnium permitterent principatum. Simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitur Idumæos: quod & præstitit. nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum socijs corruptionis effugit. Pauor autem occupat vniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primumq; aggressus ex improviso Chebrō municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit. *socium Eleazarum ad Herodij custodes mittit.*
- D** Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus; verum etiam Aegypti Memphi antiquiorem. Denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant, Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiusq; posteros hinc ad Aegyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eamq; memorant ab initio mundi creati nunc vsque durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. Nam præter armatos *xl* eū millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas, & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cetrni solet frondibus spoliata, sic etiā quā Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem cōburendo alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natū esset conterendo calcibus, aut depascendo debebat: perq; terrā cultā iter agendo, faciebāt eā sterili duriorē, prorsus vt ne signū quidē vastatis relinqueret.
- Eleazarum mori.*
Iacobus Idumæus patriam prodit.
Simon Idumæam ingreditur.
Chebron Abrahami domicilium.
Terebinthus arbor.
Simon Idumæam vastat.

*Zelota Simonis
uxorem rapiūt.*

*Simon in imber-
bes & senes cor-
ruptos sauitatq;
tandem*

uxorem recipit.

A.M. 4040.

*Ante Chr.
nat. 70.*

Seditio Romana

*Orthonis interi-
tus.*

*Vespasianus Iu-
dææ fines inua-
dit.*

*Cerealis Idumæam vastat:
Caphetram in-
cendit:
Capharin capiti.*

*Chebron expu-
gnati &
exurit.*

*Simon uxore ve-
cepta Idumæos
persequitur.*

*Zelotæ urbem
impuris facinori-
bus profanant.*

linqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto **A** quidem bello configere pertinuere: insidijs verò per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorumque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. Continuò namque sperabant, armis eum depositis pro uxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaseraat. Cumque ad muros Hierosolymorum venisset, ut fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. Denique olerum sarmentorumque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores corruptos verberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse videretur, quod non etiam vesceretur corporibus mortuorum. Multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vna **B** perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat ut dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius madatis non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. Atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

De Galba, Othone, Vitellio, & Vespasiano. CAP. VIII.

N solum aut per Iudæam erat seditio bellumque; ciuile, verum etiam per Italiã. In medio namque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito aut apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcina Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Acceperunt aut Vitellij ducibus Orthonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quod primum ascendit, toparchias duas, Gophnitricam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidij collocatis, usque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multosque capiebat. Ducum aut vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur, vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit: alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. Diutius aut ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibusque iam captis, præter castella Herodiæ & Massadæ & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

De Simonis gestis contra Zelotas. CAP. IX.

S I M O N autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ redit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operariorum ex agris aduentem multitudinem cepisset, interficiebat. Eratque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriusque sæuiores: quos etiã Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi peruexerant: & Ioanes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perscrutatio. Cædes aut virorum & foeminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædamque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatē muliebri libidine caleſcebāt: cōptique crines, ac foeminarum veste induti, lotique vnguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari versabantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effoeminantes autem vultum, dextras ad cædē promptas habebant: delicatoque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladijs, casu obuios transfuerberabant. Eos aut qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædi-

A In caedibus Simon: quique intestinum euasisset tyrannū, ab eo qui propē erat occidebatur. Omnis autē fugę via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatiq; ab alijs, aduersum tyrannum tam liuore potentie quā crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelotarū perimunt, cæterosq; in aulam regiam cōpellunt, quam Grapte ædificauerat: hæc autem fuerat cognata Izatę regis Adiabenorū. Vnā verò irrupere Idumęi, atq; inde Zelotis in fanū pulsus, Ioannis pecunias prædabantur. In aula enim suprā dicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant, aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populū & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorū metuendus erat, cum pugna plus possent, quā confidentia, ne de templo nocte subreperent, seq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quonam pacto impetum præcauerēt. Sed profecto Deus sententias eorū in deterius vertit, & interitū acerbius excogitabant salutis remedium. Nam vt Ioannem delicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur, missosq; Matthia pontifice, rogant Simonem vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. Cum his autem præcatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suę desiderio & fortuniarum. Ille autem nimis superbē se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis cum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. Vbi verò cum suis copijs introijt, mox de propria potētia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quā eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum socijs diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perq; propugnacula stantes imperum propulsabant: multiq; ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnā ad orientalem angulum, ad septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verricem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusque vesperi, quod defineret, nunc ferias populo, hunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetum mouebatur, cum suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copijs fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

Zelotarum & Idumæorū dissidium

in templo certamen.

Simon ab Hierosolymitanis periturus

urbem ingreditur.

templum à Zelotis occupatū aggreditur.

Sacerdotum officium.

De Vespasiano in Imperatorem electo. C A P. X.

E R idem templus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt: aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemque domum repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitijs oculis insuetis, & auri argenti que stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeo vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse Imperium pati, sicut bene Imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumque dedignatus eum qui veluti desertum inuasisset Imperium. Dolo autem saucius cruciatum ferrē non poterat, neque alijs vacare bellis, cum patria vastaretur. Veruntamen quātum ira impellebatur ad vliscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunā posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tēpore ipse transiret: plusq; iam crescentem iracūdiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuerfientes, apertē iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romę cōstitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famā quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatū, & spe quæstus Imperatores creare. Se autem laboribus exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant Imperio.

Vitellius Romā pro castris habet.

Vespasianus Romanā vastationem fert agerime.

Imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiore, vel quando referrent erga se benevolentiae gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illi qui cum declarassent ipsi praestaret. Non enim se minora pertulisse bella, quam qui ex Germania venissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatum populumue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore praestantiam. Ergo siue peritiae senectutis debeat Imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiae viribus, Titum. ex amborum enim aetate quod sit commodum, decerpturos. Non solum autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regumque habeant auxilia: sed etiam totum orientem partemque, Europae extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate praeditos iuvenes sociatum iri sperabant, alteri vero etiam urbis esset commissa praefectura: quae pars ad Imperij principia non parum valeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quem conservatores milites dehonestarent. Haec primò per cuneos milites loquebantur: deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumque, ut in periculo constitutum Imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatae autem vitae securitatem, maioris fortunae periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus, quod renuebat Imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minimè dissuadere posset, accepit.

Aegypti descriptio, & Phari. CAP. XI.

M V T I A N O autem ceterisque rectoribus, qui cum ad Imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem Imperij, propter frumentariam functionem: eaque si potitus esset, vi quoque si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. Nec enim perpeffurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quae apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam pugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunae. Nam & terra difficilis accessu, marique importuosa est: & ab occidente quidem arida Libyam habet obiectam, à meridie vero limitē, quae Syenem ab Aethiopia dirimit, nauibusque inuias Nili fluminis cataractas: itemque ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem usque, diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram usque, ad Syriam, & quod dicitur Aegypti pelagus, totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usque, nauibus ascenditur. Namque ulterius progredi, ut supra diximus, cataractae non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & ostium perangustum habet, saxisque latentibus à directo cursu defleat: & laeua quidem pars manufactis brachijs cingitur: à de-

Pharus insula turrim ad trecenta stadia usque nauigantibus igne lucentem sustinet.

xtera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad CCC usque stadia nauigantibus igne lucentem, ut quam longissimè difficultatem applicandarum nauium precaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiores facit meatum, eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX stadijs magnus: in quem tam quae desunt illi terrae, ad beatitudinem deuehuntur, quam quae superant ex domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius Imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum litteras dedit, qui Aegyptum & Alexandria regebat, indicans militum alacritatem: quodque ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul ut Vespasiani legit Epistolam, prompto animo, & legiones eius Sacramento rogauit & populum: utrique autem libentissimè paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quae Imperij usus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

Vespasia.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat. CAP. XII.

P I N T I O N E verò citius declaratum in oriente Vespasianum Imperatorem, ubiq; fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciq; læti-
 tiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. Legiones verò apud Mœsiam Panno-
 niamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatae,
 iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuer-
 sus, item Berytum venerat, ubi multæ quidem è Syria, multæq; ab alijs prouincijs legationes
 aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit
 autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem, iurataq; per ipsum prin-
 cipem Sacramenta renuncians. Vbiq; autè Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebusq;
 ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, qd nō sine Dei prouidentia sumpsisset Impe-
 rium: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium princi-
 patum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant Imperium præmōstrā-
 tia) & Iosephi dicta, quibus cum Nerone uiuo, ausus fuerat appellare Imperatorem, admira-
 batur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectori-
 bus alijs, primū quā strenuus fuisset Iosephus, quantumq; Iotapatenis expugnandis p-
 pter eum laborasset, exponit: deinde vaticinationes eius, quas ipse quidē timoris causa suspi-
 caretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerū exitus probauisset. Tumq; inho-
 nestum esse ait, vt qui sibi augurasset Imperium, vocisq; Dei minister ac nuncius extitisset,
 adhuc captiui loco haberetur, fortunamq; sustineret aduersam: vocatumq; ad se Iosephum
 solui iubet. Hoc aut factō, alij quidē rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præcla-
 ra etiā de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat: Iustum est, inquit,
 pater, vnā cum ferro etiam probro Iosephum solui. Erit enim, tanquam nec initio vinctus
 sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namq; id agi solet in his qui non rectè fue-
 rint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abruptit. Io-
 sephus quidem pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui rat.
 credendum esset, habebatur.

De Vitellij morte & moribus. CAP. XIII.

V E S P A S I A N V S autem responso legationibus reddito, iustæque pro meritis ad-
 ministrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quoniam primū tenderet co-
 gitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare.
 Alexādiam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit
 igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum pedirumque copijs: qui tamen propter
 hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum: Inter
 hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabantur,
 (illam enim regebat prouinciā) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem
 cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quam primū
 circa Cremonam Galliæ Antonium cōsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibique con-
 specta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. Disces-
 sum autem periculosum reputans, de proditiōe deliberabat. Conuocatis autem centurio-
 nibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus
 detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomē Imperij tantū, alterum vir-
 tutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse
 est: cumque se multitudine superatum iri sciant, voluntate periculum præuenire. Nam Ve-
 spasianum quidem idoneum esse, etiam sine ipsis, ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne
 cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod voluit per-
 suasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites poenitudo simul ac
 metus eius, si vicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductusque gladijs, Cæcinnam obtrun-
 care voluerūt: Fecissentq; nisi his aduoluti tribuni supplicassent. Quamobrem cæde quidē
 se abstinerūt, vinctum autē quasi proditorē Vitellio transmittendū habebant. His auditis
 Primus Antoni cōtinuò suos mouet, eosq; cum armis in defectores ducit. Illi aut instructi
 ad præliū, paulisper quidē restiterunt. mox aut loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autē
 comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramque
 multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit: in
 quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periēre, totusq; Vitellij exer-
 citus,

citius, viatorum triginta millia & ducenti. Quin & Antonius eorum, quos de Moesia adduxerat, quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. Qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus, ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. Luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemque ab illis qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donarijs, templum incendunt. Tumque postero die cum exercitu venit Antonius, eumque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra urbem prælio, omnes interiè. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut assolet, in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. Tractus autem per populum, varioque contumeliarum genere dehonestatus, in media urbe iugulatur, octo menses ac dies quinq; potitus Imperio: quem si viuere diutius contigisset, ut opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset Imperium. aliorum verò mortuorum supra quinquaginta millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris aduentum. Populus autem iam timore liberatus, Imperatorem prædicat Vespasianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

Titus mittitur contra Iudeos à patre. C. A. P. XIII.

Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebusque populi Romani præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resque apud Alexandriam maturè componere proponebat: filium verò Titum cum selectis copijs ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usque progressus, ab Alexandria ciuitate viginti stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Niloque flumine post Mendesium tractum, Thmuin usque vehitur. hinc autem egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit: vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: vnamque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteroque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduecticia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem. Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Caesaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare:

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEXTVS.

De triplici seditione apud Hierosolymam. CAP. I.

IT V S quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa ultra Aegyptum ad Syriam usque solitudine, Cæsaream venerat: ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnâ cum patre Imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, con-
 tigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti. Quod vt in malis optimum quis dixerit, factumque iustitiz. Nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superius declaratum est: hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera seuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cædibus quiesceret: tunc autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiz cupiditate, ab alijs defecit: ascitis etiam Iuda Chelciz filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobaris filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui, sequebantur occupatoque in teriore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessarijs confidebant. Sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursum, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quam Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat: crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumque polluebatur cædibus templum. Filius autem Giorz Simon, quem rebus desperatis inuitatum, vltro sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat, & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannem eiusque socios adoriebatur, quasi desuper impugnarentur. Subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantoque vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterterer. Quippe ballistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumque tormentis: quibus non solam bellantes vel cisebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui sacrificare cuperent, recipiebant, cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcisiua seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram usque templumque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es, ô miserrima ciuitas, à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ fanum ciuili bello tumultum constitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum

Ioseph.

Y hoc

*Eleazarus, eiusque
socij in Ioannem
feruntur.*

*Templa vicina
omnia excutuntur:
indigenae autem
urbis ingenti ca-
lamitate premun-
tur.*

*Ioannes ex lignis
ad templi repara-
tionem aduectis
turrem erigit.*

Titus exercitum

hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cetera. Ergo diuisis trifariam insidiato-
ribus, Eleazarus quidem eiusque socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrii
ferēbantur. Qui verò huic parērent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi
quoque Simoni contra diuersae partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur
ex vtraque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeu-
tes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties au-
tem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessa-
bant) liberiùs in Simonem eiusque socios cum pluribus irruerat. Semper autem quātum
in ciuitate pepulisset in fugam versos, aedes frumenti plenas omniumq; utensilium incen-
debat: idemque hoc illo regrediente, Simon infecutus agebat: veluti consultò pro Romanis
omnia corrumpere, quae ad obsidionem ciuitatis erant praeparata, suarumq; virium ner-
uos absunderent. Deniq; contigit vnà exuri omnia circū templum, & inter proprias acies so-
litudinem atq; aream pugnae fieri ciuitatem: concremari autē paulo minus omne frumen-
tum, quod non paucis annis sufficere potuisset obseffis: deniq; fame capti sunt, quā minime
quiuisent, nisi eam sibi met comparauissent. Vndiq; autem insidiatoribus & confanibus op-
pugnantibus ciuitatem, medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes
verò ac mulierculae intestinis malis attonitae, pro Romanis vota faciebant: externumq; bel-
lum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror foedissi-
mus occupauerat: & neq; consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pa-
tionis aut fugaes spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum
principes, quoscunq; Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi cōmu-
nes hostes interficiebant: solumq; in occidendis vita dignis concordēs erant. Et pugnatium
quidē nocte dieq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et
assiduas quidem lamentationis causas, calamitates praebant: timor autem includebat vlu-
latus: atq; obmutescēte dolore praeformidine, tacito gemitu cruciabantur: neq; iam aut re-
uerētia viuus apud domesticos erat, neq; mortuis cura sepulturae adhibebatur. Quorum am-
borum haec causa erat, quod de se quisq; desperabat. In omni. n. re animos remiserāt, q̄ cum
seditionis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in
tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub
pedibus cernerent, immaniùs sauebant: semperq; aliquid in se perniciosum excogitantes,
& quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullam cedis aut crudelitatis viam preter-
miserunt: adeo vt etiam sacris materijs ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur.
Nam cum olim fulcire templum populo, itemque pontificibus placuisset, idque viginti
cubitis altius aedificare, rex quidē Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sum-
ptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabi-
lia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quod sufficere longitudinē
reperit, turres aedificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post mu-
ri ambitum contra exedram occidentalem admoras, quā solum poterant, quod aliae partes
gradibus ex longinquo fuerunt occupatae. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis
subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam
in his quicquam poneret Rom. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit
exercitus, alijs verò, vt ad Hierosolymam occurrerent, scripsit, Caesaream profectus est. Erant
autem tres legiones, quae pridē sub eius patre Iudaea vastauerāt, & duodecima, q̄ olim cum
Cestio malē pugnauerat, quaeq; licet p̄ id fortitudine esset insignis, tunc tamē eorū etiā me-
moria, q̄ pertulerat, alacrius ad vindictā p̄perabat. Harum quidem quintā legionē iussit sibi
per Ammaunta occurrere, decimā verò ascendere per Hierichūta. Ipse quidē cū ceteris egres-
sus est, quas regū quoq; auxilia plura q̄ dudū, multiq; Syri auxiliares comitabatur. Suppletū
est aut quatuor legionū quantū Vespasianus selectū cum Mutiano miserat in Italia, ex his, q̄
cum Tito accesserant. Duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab
Euphrate cum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simulque pruden-
tia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Aegyptum administrauerat, tunc autem dignus,
qui exercitum regeret propterea iudicatus, quod primus incipienti fuit hospes
Imperio, & cum fide clarissima incertae fortunae sociatus est: idemque
consultor in vsus bellicos aetate ac peritia prae-
puus aderat.

Titus explorator Hierosolyma periclitatur. CAP. II.

TITUM verò in hostilem terram progredientē, antecede-
bant regia omniaq; au-
xilia, post eos viarum stratores, castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcin-
æ atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos quorum
agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundum illos v-
nà cum lectistribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem, circum aquilam, signa, & an-
te signa tubicines, deinde acies senum virorum ordinibus dilatata. Seruile autē vulgus à ter-
go cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorumque
custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Roma-
nis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc
præsidij tenebatur. Ibi autem vnā moratus vespē, manē inde proficiscitur; peractaq;
diei mansionē, castra ponit in loco, quem Iudæi sermone patrio Acanthopaulona vocitant,
iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hie-
rosolymis stadijs ferè xxx. Hinc sexcētis propē lectis equitibus comitatus, perrexit in ciui-
tatem, quā tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si fortē se conspecto, priusquam
ad manus veniretur, metu cederent. Audierat enim, quod erat verum, à seditiosis & latroni-
bus oppressum populū desiderare quidem pacē: sed quod rebellantibus infirmior esset, ni-
hil conari. Quādiu quidem per viam, quæ ad murū duceret, equitabat, nemo ante portas
apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum du-
xit, infiniti subito prosiliunt, quā Muliebres turres vocantur: & per eam, quæ contra monu-
mentum Helenæ porta est egressi, equitarum intercidunt. atq; alios quidem etiam tunc via
currentes, ne cum his, qui diuertebant, sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt: Titū
verò cum paucis separant. Ille autem vltra quidem min⁹ progredi poterat: à muro enim
cuncta fossis patebant & transuersi erant horti, multisque macerijs impediti. ad suos autem
in aggere constitutus recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique
Imperatoris periculum nesciebant, sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugie-
bant. Titus autem in sua tantū fortitudine sitam esse prospiciēs spem salutis, flectit equū:
& vt se sequerentur, cum clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, vi ad suos
transire festinans. Quo quidem tempore maximē intelligi potuit, & belli momenta & Im-
peratorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neque
galea neque thorace septus esset (non bellator enim, sed explorator, vt dixi, processerat) nul-
lum in eius corpus delatum est: sed tanquam, ne eum ferirent, ex industria mitterentur, om-
nia præteruolabant. Gladio verò semper à lateribus instantes dirimens, multosque ante ora
subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam
Cæsaris, vt eum aggredierentur, cohortatio: fugaque & discessio repentina, quocunque di-
uerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderentur,
adiunxerant. Vna enim erat vnicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquam
circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo per-
cussus est: alter verò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus verò cum cæteris in ca-
stra saluus euadit. Lucæis quidem, quod aggressionē prima superiores fuerant, inconsulta
spes animos extulit, magnamque his in posterum fiduciam momentum temporaneum
comparauit.

*Titus exercitus
ordo.*

*Titum in Goph-
nam venit*

*ad vallem Sauli
castra locat*

*loca Hierosoly-
mæ infirma ex-
plorat*

periclitatur

*dimicari
belli momenta
& Imperatoris
pericula Deum
curat*

*Titus ad suos in-
columnis reuertitur.*

De eruptionibus Iudeorum contra Romanos castrametantes. CAP. III.

AESAR autem postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce in-
de digressus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo
conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens lo-
cus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadijs vi. ibique
duabus legionibus simul, quintæ legioni verò retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet.
Labore namque nocturni itineris attritos milites progredi visum est, vt sine formidine mu-
rum struerent. Mox autem cæpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à
Vespasiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His au-
tem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui ap-
pellatur Elæon, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaque interiacente valle discernitur,
cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem verò sine requie confligentium dissensionem, tum
primum ingens subito bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Roma-
norum

*Titum castra in lo-
co Hierosolymæ
fero contiguo
ponit.*

*Seditiosi inter se
concordiam inue-
niunt.*

Ioseph.

Y 2 norum

norum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se intēre concordiam: rationem-
 que inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidue perpeffi; tres muros contra uitam
 suam paterentur opponi: belloque tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bono-
 rum operum sibi que vtilium residerent mœnibus clausis, remissisque armis ac manibus. In
 nosmetipsos profectò, exclamat aliquis tantummodò fortes sumus: Romanorum autem
 Iudæi Romanos aggrediuntur licro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atque alios congregantes
 exhortabantur: raptisque armis, subito in legionem decimam ruunt: perq; vallem facto im-
 petu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere
 distributi, armis ob eam causam pletique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse
 credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præ-
 ter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto, confestim alij recessere: mul-
 ti autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures au-
 tem Iudæis semper adijciebantur, eorum freti victoriâ qui præcesserant, & quod cum pauci
 essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quod secunda fortuna vterentur.
 Romani autem maximè ordinari consuevi, & cum decore atque præceptis bellum gerere
 scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressionē cedebant.
 Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iu-
 dæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione gliſcente, magis ma-
 gisque turbati, postremò castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculum ventura fuisse vi-
 debatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxiliū, multisque increpans igna-
 uiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat
 electos, multos quidem occidisset, plures verò sanciallet, omnes aut in fugam vertisset, atq;
 in vallem præcipites cõpulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpeffi, postquam in
 aduersam partem euasere, stectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimica-
 bant. Igitur ad medium diem ira bellatum est. Paulò autem post meridiem, Titus his qui se-
 cum erant in subsidio collocatis, alijsque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, re-
 liquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga
 esse videbatur. Cumq; speculator, quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedis-
 set, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestijs
 esset assimilis. Denique in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam ma-
 china percussi, continuo dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascensu autem medio
 Titus cum paucis relictus est: multumq; monentibus amicis, qui pro Imperatoris reueren-
 tia contempto periculo perdurauerant, vt mortē appetentibus Iudæis cederet, neq; pro his
 in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam
 reputaret, quod non militis officio fungeretur, verum & belli & orbis Dominus esset: nèue
 in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se
 accurrentibus obstabat: eosque in ora feriens, cum vi obniteretur, occidebat, & per decliue
 repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione
 perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fuere: sed in vtrumque latus ab eo daclinantes; rur-
 sum fugientes inſequabantur: quos tamen aggressus à latere, ipsorum quoque impetum
 præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniabant, vbi fugere in in-
 feriores videre, metus ac turba occupat: totumque agmen dispergitur, suspicantium excur-
 sum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum verò in fugam versum: nec enim vnquam il-
 lo manente alios fugituros fuisse: & tanquam Panico terrore circumdati, alius aliò fereban-
 tur, donec quidam cum in media pugna versari Imperatorem vidissent, plurimum metuen-
 tes, vniuersa legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati,
 & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis viribus in Iudæos
 vtebantur, & semel impulsos vrgebant per decliua. Illi autem paulatim recedentes pugna-
 bant. Cumque Romani plus possent, eo quod superiores erāt, in vallem omnes coacti sunt.
 Titus autem contra se positus imminēbat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iu-
 bet: ipse verò cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil
 addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere o-
 portet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit:
 atque ita castra muniendi copiam militi-
 bus præbuit.

De intestina pugna azymorum diebus. CAP. IIII.

REMISSO autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorumque instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore oporantur Iudæi ab Aegyptijs esse liberatos) Eleazarus quidem cum socijs portam intraperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias usus est. & suorum quorundam ignotiores, armis sub veste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios sani occupandi gratia submittit. Illi autem postquam intrauere, vestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna vero statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ vero sibi met solum insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus conferrent, in templi cloacas confugerunt. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim terroque caderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumque antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentem afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosque ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus qui sem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit. alium vero exercitum iussit totum quod erat usque muros, spacium complanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omnique opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem rotum illius tractum à Scopo usque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

De Iudeorum dolo in Romanorum milites. CAP. V.

IS denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauerunt. Scitantes autem audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alii vero per muros dispositi, populumque se esse simulant, clamore pacem implorabant, fœdusque poscebant. portasque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vna etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. Illique se vi perirem pere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. Cumque ad Rom. castra ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verum hæc eorū calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos vero ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Titus autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. Pridie namque prouocatos eos ad pacem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat: etiā tunc igitur milites manere loco suo precepit. Iam verò quidam operibus appositis, raptis armis ad portas excurrere coeperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primo quidem cecidebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabāt, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequuntur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinē, omnigenūque telorum simul infundunt: adeo ut multos quidem necaret, plurimos vero sauciarēt. nec. n. facile erat à muro diffugere, alijs retrò violēter instantibus. Et præter hoc pudor, quod rectores peccauerāt, itemque metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum hostē diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditus, postremo eos à quibus circumfrenti fuerant repulsi, quos tamen recedentes usque ad Helenæ monumentum, Iudæi virgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutaque altē sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem internatio principum, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit. Iudæi quidem, quos sola regit desperatio, omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo, eorumque dolos fortuna prosequitur, quod sunt morigeri, sibi que inuicem beneuoli ac fideles. Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famula-

Ioseph.

Y 3

tur, nunc contra peccant, & intemperantia manuum debellatur: quod omnium est pessimum, presente Cesare, sine rectore dimicantes. Certè, inquit, plurimum ingemiscunt militum leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. Leges autem, si cum eis qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum de rectorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamia est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, quæ lege in omnes erat usus. Et hi quidem abiiceunt animos, quasi iam iamque iuste morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorumque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præfens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar utilitate simul ac precibus. Namque vnus hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens, vt post hæc prudentius agerent. Ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlcisceretur insidias, cogitabat. Intervallo autem, quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quadriuum coequato, sarcinas aliamque multitudinem cupiens tutò traducere, militum validissimos à septentrionali tractu in occiduam septemplici ordine contra murum prætendit, pedibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, medijsque inter vtrosque sagittarijs. Excursibus autem Iudæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrin, quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinet, flectitur ad occidentem: altera verò pars exercitus eam turrin versus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter à ciuitate descendens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

Descriptio Hierosolymorum. CAP. VI.

*Hierosolymorum
muri & colles.*

CIVITAS autem trino muro circumdata erat, nisi quæ vallibus intus cingebatur. ex ea namque parte, vnus muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs frontibus semet inspicientes, interueniente valle distinctos, in quam domus creberrimæ desinebant: collum verò alter, quò superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quoddam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuus est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quam Acra, & alia lata valle ante diuisus. vorum postea quæ tēpestas Asamonæi regnabant, & vallē aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem cæsam humiliorē fecerunt, vt ex ea quoque sanum supereminens cerneretur. Vallis autem quæ Tyropæon appellatur, quæ partem dextram superioris ciuitatis collē dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim fontē, qui dulcis est ac plurius, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles, profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstaculo rupibus. nulla ex parte adiri poterat. Trium verò murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentesque his desuper collē quo erat conditus, facile capi non poterat. ad hoc autem quod loco præstabat, etiā firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorumque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinet: deinde curvæ coniunctus, in occidentem templi porticū desinens, parte autem altera ad occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendens in Essenorū portā: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in orientem versus, quæ stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinet, quem Ophelan vocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebant. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinet, deinde ad Psephinam turrin veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabænorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis, quod dicitur, monumentum. Cum veterē autem ambitu iunctus in Cedro vallē, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat Agrippa cinctum erat, cum esset omnis ante Iuda. Exuberans enim multitudine, paulatim extra moenia serpebat.

Templum à Salomone adificatum.

Acra.

Tyropæon, Siloæ fons.

Murus vetustissimus.

Secundus murus.

Tertius ab Agrippa additus.

Abat: templiq; septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum procefferat. Quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidē ex aduerso Antoniz, fossis aut altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniz fundamentis colli coherentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimū turribus celsitudinis adiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur, Noua ciuitas. Eius aut partes incolis protegi desiderantibus, pater hulus regis eodē nomine Agrippa, murum quidem ita, vt prædiximus, inchoarat. Veritus aut Claudium Cæsare, ne magnificentiam constructionis ad nouarū rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodò iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros, vt coeperat. Saxa enim xx cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neq; ferro facile suffodi possent, neque machinis dimoueri: hisq; murus dilatabatur. Profecto autem altitudinis quoq; plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autē idem murus, etiam Iudeorū studio fabricatus, ad xx cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat: totaq; altitudo ad xx v cubitos erigebatur. Murum aut supereminiebāt turres, viginti quidē cubitis in latitudinē, viginti verò in altitudinē, quadratis angulis structæ, sicut ipse murus plene ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorū nihil erat templo deterius: post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis latam, cellæ desuper ac coenacula erant. aquarumq; pluuiarum receptacula, & tortuosi lati; singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. Medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta diuisi erant. Omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebat. Cum aut totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentemq; surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. Ex ea namq; per Lxx cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat. & vsq; ad mare, itemq; ad vltima finium Hæbræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. Nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus indulgebat: personisq; tribus charissimis, quarum nominib. turres appellauit, fratri & amico & coniungi memoriam dedicando: huic quidā, vt dixi, amoris causa perempte, ijs autē bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ aut xxv cubitos in latitudine, itemq; longitudine habebant & excelssæ xxx cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò saxisq; adunatam compagine puteus xx cubitis altus erat imbris excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus, xxv cubitis alta, inq; varia membra diuisa: & desuper eam minç quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octoginta quinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris quàm fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autē cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachijs, itemque propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minisq; erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad xc cubitos tolleretur. & speciē quidē videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandria nauigantibus ignē procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autē tyrannicū domiciliū exhibebat Simon. Tertia verò turris Mariānes (sic enim regina vocabatur) vsque ad xx cubitos facta, per xx alios cubitos in latitudinē tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiora diuersoria sustinebat: cum id propriū, seq; dignū esse rex putauisset, vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quæ virorū nominibus vocitæ sunt: sicut illæ hac munitiones erant, cui foemina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per lv cubitos erigebatur. Sed quanquā tres turres tātæ magnitudinis erāt, & loco tamē, quo erant sitæ, multo videbatur esse maiores: nā & ipse antiquus murus, in quo erāt, excelso loco fuerat cōditus, & ipsius collis velut quidā vertex alius propè ad xxx cubitos eminebat, supra quæ turres posite multū sublimitatis assūperāt. Mirabilis etiā fuit lapidū magnitudo. Nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verum secto marmore cādido, & singulis per xx cubitos

Bezetha collis
quartus.

Bezetha quid si
gnificet.

Turres murorum
quos.

Psephina turris.

Hippicos turris.

Phaselos turris.

Mariānes
turris.

longis, latisque decem, ac per vallis erant ædificata, quæ ita inter se copulata erant, ut singulae turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulosque formata, ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in septentrionali parte positis, *Aula regia edificata:* intrus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX cubitos edito cincta erat. Aequalis autem distantia turribus ornatissimis ambiebat, ornata virorum receptaculis, & coenaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis, quæ ubique, rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumerata species ædificij, plenaque omnia suppellectilis, cum pleraque in singulis ex auro essent, atque argento. Adhæc multæ porticus, aliam per aliam in circuitum flexæ, columnaque in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utique viridarijs sylvisque variata, tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas ubique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur, multasque turres mansuetarum circum latentes columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest. habereque memoria cruciatum, *Sumpta.* referens, quantas res latrocinialis flamma consumpserit. Nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, ut supra memoravimus in principio dissensionis & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transit autem in regiam, triumque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planities quod undique præceps erat atque declivis. Cum autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset. vna porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quo ad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo eoque equatus collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spatium, quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesque thesauri sacris quos toto orbe missa Deo munera repleverant, tam in superiore ambitu, quam inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam vero locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, ut angustas vias oppidi eoque quarent. Saxa vero quadragenum cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitat, maiora dictum conabatur: quodque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinque & vicens cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quodque ligno rasili erant, apteque coherebant, operæ præcium spectantibus exhibebat: nulloque aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. latæ autem per XXX cubitos erant: omnisque gyrus earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Torum autem sub dio spaciū variabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum: quæ vero ad secundum templum ibatur, cellis septem saxeis ad tres cubitos altis, nimiumque grato opere factis: ubi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, lege castimoniarum præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebar à primo: quadratumque sursum erat, & proprio muro circumdatum: cuius exterior celsitudo, quamvis XL cubitis surgeret, tamen gradibus regebatur. interior autem XXV cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle oblecta. Post XIII autem gradus, spatium erat usque ad murum, CCC cubitis planum. Hinc rursus alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant à septentrione quæ ac meridie octo, quaternæ utrinque, videlicet, duæ verò ex oriente. Necessario namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse videbatur. Contra primam verò, secreta erat ex alijs regionibus, vna porta meridiana, & vna septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur per alias. transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus foeminis, religionis causa venientibus. occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuo ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intro propè à thesauro aduersæ, magnis & pulcherrimis columnis sustinebatur. E-

Aula regia edificata:

Sumpta.

Fanum supra collem durissimum conditum.

Porticus.

Sancti fani descriptio.

Locus fani sancti mulieribus destinatus.

Porticus.

- A** hñt aut simplices: ac præter magnitudinē nulla re ab inferiorib. aberant. Portarū aut aliæ *Porta.* quidē auro & argento vndiq; tectæ erāt, itemq; postes ac frontes: vnā verò extra templū ære Corinthio, quæ multū argento inclusas & inauratas honore seperabat. Et binæ fores quidē in singulis ianuis erāt tricenis cubitis altæ, quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinq; cubitis exedras habebāt: exēplo quidē turriū lōgas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. Singulas aut binæ columnæ duodenūm cubitorū crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit: quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgēs, quadraginta cubitorū fores habebat, ornatumq; magnificentiorem: quoniam crassiori argento atq; auro vestiebatur: quod quidē nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namq; illis qui ad alias portas iter dirigerent, quinq; gradibus erant breuiiores. Ipsum verò templū in medio positum, hoc est, *Sanctum sacro-* fanum sacro sanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius *sanctum.* & latitudo, cētenos cubitos habebat: pone autem $\times \text{ L}$ cubitis angustius erat. Aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinq; vicenum cubitorū producebātur. Prima verò eius porta $\text{L} \times \times$ cubitis alta erat, & $\times \times$ lata, neq; fores habebat. cœlum enim vndiq; conspicuū lateq; patens significabat. Erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auroq; circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cū autem interior eius pars conignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: perque nonaginta cubitos tollebat, cum longa $\times \text{ L}$ cupitos esset, ac $\times \times$ transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eā auratus paries: desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebāt. Et quia conignatio intercedebat, templum exteriore humiliter videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinq; cubitis altas, sexdecim verò latas ad hanc aulæ longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssō, & cocco, & purpura varia *Velum Babylo-* tum, mirabili opere factum, neq; contemplationis experts colorum permixtione, sed velut *nium.* omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssō terrā, & hyacintho aerem. ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssō autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit, eratque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat $\text{L} \times$ cubitos, & longitudo todidem, ac latitudo $\times \times$. rursus autem $\text{L} \times$ cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad $\times \text{ L}$ cubitos auulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mēsam, & thuribulum. Septem *opera tria mi-* verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annū. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoq; seruire. Intima verò templi pars, $\times \times$ cubitorum erat. Discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilq; prius in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuiuibilis omnibus habebatur, sanctiq; sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris tēpli, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrunque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem $\times \text{ L}$ cubitis, nec ita vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centū cubitorum celsitudo vniuersa, cum in solo $\times \text{ L}$ cubitos habuerit. Exterior autē facies nihil, quod animus aut oculi mirarentur, non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndiq; tectæ, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cū intuerentur contententium oculi, quasi solis radijs, auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul monti niueo similis videbatur: nam vbi deauratū non erat templum, candidissimū erat. In summo autē aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insipientibus auib. pollueretur. Nonnullorū autem saxorum eius, longitudo $\times \text{ L} \text{ V}$ cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, $\times \text{ V}$ cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemque leprosos *Lorica sacerdot-* *es à populo se-* *gregans.* *tota*

Sacerdotum or-
namentum.

Pontificis ve-
stitus.

Antonia situs.

Simonis exer-
citus.

Ioannis templū
occupantis
copia.

tota ciuitas arcebat, & foeminis mēstrua soluētibus clausa erat. prādictū autem, qui nō per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essēt, a sacerdotibus prohibebātur. Qui verō ex origine sacerdotū genus ducentes, cæcitatis causa munere nō fungebātur, cū incolumibus intra limitē aderant, partesq; generis cōsequebantur: vestibus tantū utebantur plebeijs: quoniā sacerdotali solus, qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare verō templūq; accedebāt carentes omni vitio sacerdotes, veste quidē amicti byssina: maximē verō mero abstinētes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinā faciendo peccarēt. Pōtifex autē cum ipsis nō tamen semper ascendeat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos mēses Calendis: vel si quādo patria festiuitas atq; annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine prācinctus, coq; tectus femora vsq; ad genitalia: linteū verō habens intrinsecus demissum vsq; ad pedes, & hyacinthinū desuper indumentū rotundū, ex quo fimbrię pende- bāt, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinentes, tintinnabulis quidē tonitrua, malis verō fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentū vittæ cingebāt, quin- q; variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiā vela templi diximus esse contexta. iisdem autem habebat etiam epomidem temperatā, in qua plus auri erat: & habitu quidē indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidū specie vinciebatur: quibus inclusi erāt optimi, maximiq; sardoniches, scripta tribuū gentis Iudææ nomina prāferentes, ex altera verō parte, duodecim pende- bāt alij lapides, in quatuor partes terni diuisi: hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphi- rus, achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus: chrysolitus. quorum singulis singula i- tem cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elemēta vo- calia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambitiosa utebatur: illa verō si quando adyta in- troibat. solus autē atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. Cæterū Antonia in angulo quidem duarum porticuū sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. In saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndiq; prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximē ingenij sui magnificētiā demonstrauit. Primum enim a radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & faciliē dilaberentur, qui vel ascē- dere vel descendere tentauissent: deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum triū. Intra hunc omne spatium Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regię latitudinem ad descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speci- em, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium perti- net, ciuitas videretur, magnificentia verō palatium. Instar verō turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erāt altæ: quæ verō ad meridianum orientalemq; angulum sita erat, L X X cubitus eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quæ verō porticibus iungebatur, vtrinq; descensus ha- bebat, ynde custodes commeabāt. Semper namq; in ea Rom. milites residebant, & cum ar- mis apppositi custodes, ne quid populus festis diebus noui cōmitteret, obseruabant. Castrū enim erat impositū oppido, castro quidem templū, templo verō Antonia. In hac autē porti- cu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autē col- lis, ita vt dixi, ab Antonia separabatur: qui cū omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploq; septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac mu- ris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsentia satis dixi.

Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adiunguntur.

CAP. VII.

VGNACISSIMA autem maximēque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verō decem mil- lium duces, quibus ipse quasi Dominus omnium præerat. Idumæi autem qui e- rant eius partium, cū essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sossæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accefferant etiam Zelotarum, depositis discordijs, duo millia quadringenti: qui Elcazaro, quem antè habuerant, & Simone Arini filio, utebantur ducibus. His autem (vt dixi-

A (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat premium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committere, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumque maiorem usque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Silao flectitur ad orientem, & usque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphatem habitans. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, usque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & alijs quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redire. Rursusque discreti, pro sua quisque parte pugnabant omnia faciendo, quæ obsidentes optaret. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. Qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iustitiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuique suggererit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quæ muros aggrediretur, explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quæ valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodò & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. Neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatē, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagittâ percutitur: cum propius vnâ cum Iosepho accessisset, pacemque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se horrantibus abstinere, excitatur in obsidionē: simulque suburbana militibus vastare permittit, collectaque omni materia, iubet aggerem construui. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos balistas, aliasque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstarent tentarent. Cæcis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis accedibus constitutum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis, existimantem poenas se ab noxijs repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autē quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio propter imperitiam plerisque non erat utilis. pauci autem à transfugis docti, malè utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacentibus miliribus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autē crates super vallum oppositæ protegebant, omnibusque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis balistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum irruentes, sed etiâ super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. Ictus autē non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant, à lapidibus, quod erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur, sed etiâ claritudine prospiciebantur. Denique speculatores in turribus præsidetes prædicebant, quando impelleretur machina, saxumque ferretur: patria lingua clamantes, Filius venit. Itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. Tunc permissi, non similiter incertos ictus habebant, multosque simul vnus impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. Omni verò eos molitione atque audacia, die noctumque prohibebant. Perfectis autē operibus, plūbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cūque pares intervallo arietes inuenissent, eos applicat:

Simonis & Ioannis castra.

Titus loca ad obsidionem urbis idonea collustrat.

Nicanor sagittâ percutitur.

Titus urbem obsidet.

Simō obsidionē impedire conatur.

propius.

Titus murum
pulsari iubet.

Microsolymitani
virescentes
fiunt:

in Romanos ex-
citantur:

pugnant: at
tandem

fugantur.
Titus Iudæum
crucifigi iubet.
Ioannes interi-
mitur.

propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus A
morum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem clamor ingens ciuium sub
latus est, itemque seditiosos paucos inuasit. Et quia periculum commune vtriusq; videbatur,
communiter iam repugnare cogitabant vociferantib; inter se discordibus, quia omnia pro
commoditate hostium facerent: cum si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, sal-
tem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volen-
tibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemq; & Ioannes, licet minus crede-
ret, permisit. Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarum, in vnum corpus coeunt:
murumque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum,
contraq; impulsores arietum: eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi verò ca-
teruatim profluentes. machinarum tegmina dissipabant: hisq; appositis ruentes, peritia B
quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento labora-
tibus ipse Titus: & iuxta vtrasq; machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis, ignem quidem
ferentes, prohibebat: iaculantes verò à turribus reprimebat, nocendi tempus arietibus fa-
ciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quòd quintæ legionis aries comouit angu-
lum turris: murus aut stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ
multo altius eminebat, nullamq; partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem
ab excursibus paululum quieuisset, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos,
quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quæ turris erat
Hippicus, porta latenter: ignemq; operibus iniiciunt. Usq; ad castrorum quoq; munimen- C
ta, in Romanos animati procedebant. Horum aut periculo maturè, & qui erant, propius ex-
citati sunt, & qui procul aberant conuenire. Romanorum aut disciplina vincebat audaci-
am Iudæorum: & quos prius offenderant in fugam versis, alij qui colligerentur instabant.
Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohi-
bere certantibus, incertusque clamor vtrinque tollebat, & multi qui in fronte steterant, ce-
ciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, incensaq; omnia
cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinio-
nem sui viriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prælati sunt, donec Imperator
equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores
peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam versa omnes compulsi D
in ciuitatem, eoque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis
vnum capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui vel hoc specta-
culo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum an-
te muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo pe-
rist: magnumque & Iudæis luctum, & seditiosis moerorem reliquit. nam & manu promptus
erat, & sapientia nobilis.

De casu turris, & duorum murorum obtentu.

CAP. VIII.

Turris sua spò-
te prolapsa.

OCTE verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum
tres turres Imperator Titus quinquagenum cubitorum construi præcepisset, vt
his per aggeres singulos positus, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam ver-
teret, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, E
metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicari, ad arma currebant, eaq;
re turba in legionibus ac tumultus erat. cumq; nemo quid accidisset, referre posset, diu que-
ruli alius aliud opinabatur: nullisq; interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumq;
diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Pánico-
que terrore capti videbantur, donec Titus, cognitisque res erant, verum cunctis indicari
iussit: tandemq; tumultus eo nuncio conqueuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinētes,
malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, et iaculatoribus, ac sagittarijs, saxo-
rumq; tormentis inde feriebantur. Sed neq; harum æquare ipsi poterant celsitudinem, &
turres excideri spes non erat: cumq; neq; euerti propter grauitatem, neq; incendi propte-
rea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra iactum teli fugientes, arietum impetus non ve-
tabant: qui sine intermissione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam ce-
dente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Niconam vocabant, quòd omnia vinceret,
quamuis & antea defessi erant pugna & vigilijs, cum longè ab oppido pernoctarent: tamen
etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes,
quibus

- A** quibus alia duo munimenta superessent, lassatiq; plurimi recessere. Cum autem Romani, quia primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis: cum Rodijs refugerunt portis autem Romani qui transierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & septentrionalem ciuitatis regionem, quam ante Cestius vastauerat. Titus autem notato qua Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiri murum Iudæi, fortiter resisterunt. Et Ioannes quidem, eiusq; socij ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant: Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsq; ad portam, qua in Hip- Aries Rom. magnus Nicon à Iudæis appellatus primum murum perrupit.
- B** picon turrin aqua inducebatur. Sæpe autem profilientes è portis, cominus dimicabant: cõpulliq; intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat, quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia vtriusq; insonis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentib; illis verò ne Iudæi castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugne parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia emereret apud duces suos. maxime verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebræque militiæ, exercitatione q; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper vbiq; præsens. nam & inertia, spectante atq; opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. Præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisq; vtrinq; missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Romana progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisq; disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnus obuiam tendentis ore percussus, alterius eodem telo quod priori extraxerat, tñs fixo latere refugientis: & ex medijs hostib; ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: morsque his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidisset. Titus aut non minus saluti militis, quam victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solâ verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incômodo fortiter faceret, in cære potius, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat. Titus murum secundum oppugnat.

De Castore Iudæo Romanis illudente. CAP. IX.

- E** **T**AQVE à septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolos, Castor nomine, cum decem alijs militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub loricis aliquandiu quicuiissent, concussa turri surgunt. extentisq; manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; Iudæos existimans belli poenitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori aut quid vellet, eloqui permittit. Cumq; ille respondisset ad foedus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadè sentire voluissent: paratoq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinque iridem supplices esse simularent, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dū mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentib; cessabat expugnatio.
- F** Castor autem interea Simonem per internuncios admonerat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentib; consiliū caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios uidebatur. Illi autem uelut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisque percussis uelut interfecti ceciderunt. Titus verò eiusq; socij obstupuerunt tãta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, Castoris Iudæi dolus.

Joseph.

Z

verò

verè videre non potuisset: mirabanturq; simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit, tumq; ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, ut Castori dexteram porrigeret. Verum is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum verò quidam ex per fugis Aeneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusque decipi calliditate sæuitiam: arietisque impulsione, iracundia fraudis, vehementius utebatur. Castor autem eiusque socij turrin ictibus iam cedentem incendunt: perque flammam in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisque inde Iudæis, intro cum lectis mille transijt, quos circa se habebat, armatis: ubi noua ciuitas quod lanæ venditores erant, fabrique ærarij, vestiumque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimvero si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. Nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilẽ discessionem aditum dilatauit, nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Misericordia in bello nocet.

Titus murum secundum capit.

De secundo muro bis obtento à Romanis. CAP. X.

Titus clementia pro inertia ducitur.

ti, templum verò ciuitati.

Romani rursum urbe pelluntur:

secundo muro potitur: sed ad extremum abigitur.

Titus muro secundo iterum potitur.

ENIQUVE postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi nanque petebant sibi ciuitatem seruam, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumque in belli animo, quod ceteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. Mortem autem populo denuntiantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacemue nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introire, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus: alij murum per superiores portas egressi, pugnare coeperant. Quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisque turribus in castra recesserunt. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingerentur: foris autem de gentium clausis contubernaliis metuentium. Crescente autem numero Iudeorum, & propter locorum peritiam viarumque scientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incubentibus pellebantur, cum magis necessitate resisterent. Nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesque penè qui transierant, perempti fuisset, nisi Titus eis openi tulisset. Dispositis enim per summa viarum sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis astas, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauitque tam diu, sagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Opidanis verò qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secundis rebus amētes erant, neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci se posse, si ad prælium processissent. Nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententijs Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neque famem, iamiamque serpentem. Adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iam dudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, quiq; viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quod ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum sustinere fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed vi coacti, rursum quod antea refugerunt. Ille autem interim muro positus, totam eius septentrionalem partem statim deposuit: in meridiana verò per turres præsidia collocauit.

A De aggerib. in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi praededitioe faciendae, & fame obsessorum. CAP. XI.

AMQVE tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissim

Titus muru tertiu
um aggredi cogi
tatu

mi temporis eius obsidio: spaciumq. consilij seditiosis esse dandum, si quid distur

exercitui pecuni
am numerat.

batione secundi muri aut famis metu remitteret. Nec enim diutius eis praedas pos
se sufficere, ipse ocio commodè vrebatur. Nam cum dies aduenisset, quo militib.
oportebat alimenta distribui, in conspicio hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exer
citu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt,
equitibus ornatos equos ducentibus: locaque suburbana per multum spacium auro argen
tūq. lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus uide
batur. Spectantibus enim & uetera plena erant moenia & septentrionalis regio. Quin & do
mos refertas intuentibus cerneret, nullamq. ciuitatis partem quam non infusa multitudo
tegebat. Merus autē quamuis audacissimos ceperat, omnē simul exercitū armorūq. pulch
ritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi a
nimos mutauissent, nisi malorum immanitate, quae in populum comiserant, dandam sibi
veniam a Romanis desperassent; imminente autem, si desitissent, morte supplicij, bello mo
ri praestabilius esse ducebant. Praualebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus,

Rati statutu.

& ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta co
secuti sunt. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Iudaeos pacatum cogitare se
sisset, bisariam diuiso exercitū, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoa
uit. Illa parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum: nāq.
hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraque autem parte duo ag
geres erigebantur a singulis legionibus singuli. Et iuxta monumenū quidem operantes, a Iu
daeis & Simonis socijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uerò ab Ioannis socijs
cum multitudine Zelotarum, non solum quia de superiore loco pugnabant, verum etiam
quia machinis iam vti didicerant: paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiā. Habe
bant autem balistas trecentas, & quadraginta tormentā faxorum, quibus difficiliorem ag
gerum extruccionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens,
& perituram esse ciuitatem, vna & obsidioni vehementer instabat: nec poenitudinem Iudae

Titus Iudaeis mo
numeto aggeres
admouet.

a Iudaeis impedi
tur.

obsidioni instat.

his tuadere cessabat: consiliumque factis admiscens, & orationem saepe armis efficaciorē
cognoscens, tam ipsos ut saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quae iam capta videretur,
quam & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturū, sperans eos hominis gentilis mo
nitu aliquid remissuros. Itaq. Iosephus murum circuiens, simulq. extra teli iactum stās, vti
de exaudiri facilius posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerent, templo ac patriae, neue
contra haec fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla
sibi societas esset, manusq. suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cum serua
re possent, sponte ad eorum interitum ruere. Quin potius viderent muros concidisse firmi
otes, excisis verò infirmiores superesse: Romanorumque vires cognoscerent sustinere non
posse, hisq. seruire non esse nouū, neq. inexpertū Iudaeis. Nam licet pulchrum sit pro liberta
te pugnare, tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditum, qui in luto tempore
paruisset imperio, iugum excutientem, malae mortis cupidum, non libertatis amatorem vi
deri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia.

sibi ciuitate tra
di postulat.

Iosephi ad Iudae
os oratio.

Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter aestus aut frigora esset inutile? imò verò tra
sisse ad eos vndique fortunam, Deumq. per singulas nationes ducentem Imperium, nūc es
se in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quam hominibus esse praefini
tam, potentiorib. cedere: apud eosq. esse victoriam, apud quos robur fuerit armorū. Idcirco
etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores,
cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpepsi fuissent. ipsos verò
quae tunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros

Deus Romano
rum conatibus
praesto est.

integros haberet, excidio pariter affecti sunt. Nec enim latere Romanos, quae fames teneat
ciuitatē: & modò quidē consumi populū, continuo verò etiam bellatores interituros: nam
etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neq. ciuitatē strictis gladijs irruerint, Iu
daei tamē inexpugnabile bellū intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortē contra
famem quoq. arma caperent ac dimicarent, solidq. possent etiā infortunū superare. His adde
bat, optimum esse ante intollerabilem calamitatē mutare sententiā: dumq. liceret, salutare

Fames Hierosoli
mis.

Iosephi.

consilium

*Iudaei Iosephi ad
monitionem re-
spiciunt.*

*Nechias rex Ae-
gyptiorum.*

*Arca ab Assyrijs
raptā.*

*Senacherib Assy-
riorum rex.*

*Babylonica ca-
pitivitas.*

*Hierosolyma à
Babyloniorum
rege vastata.*

*Iosephi in Iuda-
oratio acris.*

*Romani indige-
narum impieta-
te ad bellū cōtra
Iudaeos incitati.*

consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succedere Romanos, nisi ad finem usque insolentes esset: natura eos esse in Imperio mansuetos, atque iracundiae praeferre quod utile est. utile autem putare, neque civitatem vacuum viris, neque desertam habere provinciam: idcirco velle Imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit civitatem, praesertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamvis perenni fura mina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant: multi, verò conuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O mihi ferri, vociferans, vestrorumque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudaeorum defensor est, si laedantur? Non respicitis? Unde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamè audite, ut cognoscatis non solum vos Romanos, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Aegyptiorum, idemque Pharaon vocabatur, cum infinita manu descendit, reginamque Sarah materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo virtus est iniuriam? Atqui CCC & XVIII praefectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili caede cruentastis locum, ac tremens nocturnis somnijs Aegyptius exagitatus au- fugit, auroque & argento amatissimos Deo donauit Hebraeos. Dicam translata in Aegyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an regibus alienigenis subiaceret, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos Deo potius permiscere. Quis nescit Aegyptum repletam omni genere serpentium, omnique morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum praesidio incruetos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyrijs raptam nobis sanctam arcam, Palestina & Dagon simulacrum genuit, & tota gens quae rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui haec parentibus administrabat, propterea quod omissis armis ac manibus, eius se iudicio permiscere. Rex Assyriorum Senacherib cum totam ducens Asiam, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nonne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in una nocte infinitum deleuit exercitum? posteroque die excitatus Assyrius CLXXXV millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebraeos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, ubi per annos LXX populus exulans, non ante libertatem recepit, quam eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est persecutus, iterumque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est opere praecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorum urbem obsidente, contra Hieremiam praedicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quam cum templo civitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiusque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quae in eum commiserant, captum iri autem nisi traderet civitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (ut intus gesta praetermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telisque appetitis irati, quod vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente civitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudaeorum gentes ad militiam prouocauit? nonne indigenarum impietas? Unde seruire coepimus? Nonne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit civitati.

& Romanos.

- A** & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Deniq; tres menses obsessi, quāquam nihil quale vos in sanctum legesque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidij utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequēbatur populū delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Solum & Ronianum adduxit exercitum. circumdati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pepēderunt: direptaque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret exitium. Opportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manusque tunc humanas contemnere, cum à superno ipsi iudice non recedant, Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is ex-
- B** xecratus est, prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periēre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiasque atque adulteria, rapinis, cædi-
- Iudaorum Dei grauius offendētia peccata.*
- bus certatis, nouasque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cum magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyrijs Romani committunt, ut etiam similem ultionem speretis. Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, ut vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorū parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populatur ciuitatē, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sanctasque leges saluas manere patiuntur. Infamia est profecto, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestrā progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tēpore sicut Assyrijs irasceret, quo gēti man⁹ Pompeius attulit, quo post illū Sotius ascēdit, quo Gallilzā Vespasian⁹ excidit, postremo non nūc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus neque Sotius quicquā passi sunt, & ciuitatē victoria ceperunt. Vespasian⁹ autē ex bello quod nobiscum gessit, etiā imperium adeptus est. Nam Tito quidē etiam fontes nunc uberriores profluunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam
- Tito fontes humidi, Iudæis aridi.*
- & omnes extra ciuitatem fontes adeò defecisse, ut ad vtrunque aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, ut non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & antè periculum factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendiis & templum: quamuis, ut opinor, nihil tunc illi tantum, quantum nos impiē nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisque nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini: qui etiam occulta conspiciat & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, ut virtutē demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat vos patriæ iam disruptæ. Co nuertite oculos, & aspiciate eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammæ adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiore. Si hæc non ueris luminibus cernitis, saltem familiarum uestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulo post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia unā cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia nō ignobilis, domusque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis uestre sanguinem meum. I-
- Iosephi amor patriæ & cōstancia.*
- pse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho uociferante cum lacrymis, seditiosi quidem necque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudica-
- Ioseph.*
- uerunt.

uerunt. Populus verò ad profugendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus A
charissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. quum verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosq; pagros, quò vellet quisq; pgerere, dimittebat: idq; magis eos ad profugiũ hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioãnes autem & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbra suspitionis dedisset, continuò necabatur. Ditiorebus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum, fame autem crescebat desperatio seditioforum, & in dies singu
Fames apud Hie
rosolymitas. los vtrumque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, ir- B
rumpentes autem scrutabantur domos. Et si quidem inuenissent aliquid, eos qui negauerat verberabant, si verò nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cum ea quæ solidis viribus sta-
rent, abundare cibo putaretur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clam vniuersa bona sua vno frumẽti modio, qui ditiores essent, itemque pauperes ordeï permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant, panem alij conficiebant, vt necessitas metusque monuisset. Et mēsa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes
Victus mirabilis. igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumque lacrimis spectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe C
cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebāt, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimque ruptis foribus irruebant, victumque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pul-
sabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultentes: nullaque misercatio vel cani erat capitis, vel infantia: sed abstractos pue-
ros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, D
quodque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodò alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendaque etiam auditu quis patiebatur, in vnus panis confessionem, & vt vnum pugnum farinae abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem demerentiam suam, sexque sibi dierum commineatum præparantes, hisque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumque gratia colligendarum nocte crepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumque videbatur, si spo-
liati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac di-
uites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falsò accusati occidebantur: alij, E
quia Romanis proderet ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Io-
annes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibi que inuicem propinabant sanguinem popu-
larium, miserorumque cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque
dissensio, scelerum verò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non acceperat, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates
eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vn-
quam talia perpessam puto, neque ullam nationem post hominum memoriam malicia
ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt min⁹ impij videren-
tur in alienos. Veruntamen, quòd erāt, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortio-
nes esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tri-
stem admittere victoriam coegere: tardiusque venientem in templum ignem penè trahere.
Deniq;

A Denique cum hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doli, neque illachry-
mauere: sed apud Romanos qui hæc paterentur, inuenti sunt. Verum hæc quidem suo loco
postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudeis crucifixis, & aggeribus combustis.

CAP. XII.

TITO autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites male afficerentur:
parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus
insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatōres, quibus iam mini-
mè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deter-

B rebat pro affectibus suis metus: nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cum coniu-
gibus ac liberis diffugerent: eosque latronibus relin- quere non patiebantur vice sua iugulā-
dos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, reitabatque iam latitantes egredi, &
ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, feroque vide-
bantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruci-
ati, contra murum cruci suffigebantur. TITO quidem miserabilis videbatur ista calamitas,

*Iudei cruci suffi-
gebantur.*

C cum Iudei in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque
captos dimittere tutum erat, tantamque asseruare multitudinem custodum videbat esse cu-
stodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros,
tanquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira
& odio & ludibrij causa: & propter multitudinem, quam cepissent, iam spacium crucibus
deerat, & corporibus cruces: Seditiosis verò tantum defuit, ut ea clade mouerentur: quod
etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum e-
nim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium prouiores ad pacem, & quæ
paterentur qui ad Romanos profugerent demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur,
eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec ve-
rum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum suppli-
cium properantes. Illata enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse
ducebant. Multis autem captiuorum TITO etiam manus abscidi præcepit, eosque ad Ioan-

*Titus captiuos
manus præscin-
dit.*

D tur: saltem nunc desinerent admonens, neque se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lu-
crarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templū,
cuius participem non habebant. Simul autem aggeres circumeundo, operantes urgebat,
veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri
eius maledicebant, mortemque se contemnere clamabant, eamque seruituti rectè præferre,
multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret,
perituros: mundumque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui in
coleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illufuros.

*Iudei TITO male
dicunt.*

E quibus facta non adfore, finē enim Dei esse. Talia cōuicijs admiscentes vociferabantur. Et in-
ter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præ-
terea caterua stipatus, qui Macedones appellabantur, omnes ætate parēs, & paulo maturio-
res adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi: vnde etiam nomen habe-
bant: plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Ro-
manis parebant, foelicissimum Comagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur.

*Antiochus Epi-
phanes.*

Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere.
Cæterum filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quid nam esset quod Roma-
nos adire pigebat ad muros. erat enim bellator ipse, naturaque promptissimus, tantusque vi-
ribus, ut multū peccaret audacia. Cum verò TITO ad hoc subrisisset, laboremque cōmunem
esse dixisset, sicut erat, Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse qui-
dem pro viribus suis ac peritiâ cauebat tela Iudeorum, sagittis eos appetens: adolescen-
tes autem omnes præter paucos atriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna

*Beatus nemo an-
te mortem dicens.*

E certauerant, & ad extremum multi saucij recessere: hoc reputantes, quod etiam viris Ma-
cedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo
diem ensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies sep-
tem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & vnus quidem qui erat ad An-
toniā, & à quinta legione fuerat extructus, contra mediū stagnum, quod Struthiū vocatur:

*Romani aggeres
erigunt.*

Struthium.

Iosepho:

Z 4 alter

alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ suprà memoratis
Amygdalon. præstat, in septentrionali parte opus crexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. **A**
Ioannes arte de- Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pōtificis
ycit aggeres. monumentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes sub fossa intus terra vsque ad aggeres
 Antoniam versus, dispositis per cuniculū sudibus, opera suspendit: illataq; sylua pice ac bi
 tumine illita, igni immittit. Succensis autem fuleimentis, fossa repente subscidit, cumque
 magno sonitu in eam aggeres decidere. ac primò quidem cum puluere fumus ex alto excita
 tus est, cum ignem ruina concluderet. Peresa verò materia qua premebatur, flamma iam cla
 rior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæ
 orum ægrè ferebant, iamq; se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum sub
 venire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus de
 uoratis. Biduo verò pōst, alios etiam aggeres Simon cum socijs aggreditur. Illa enim parte **B**
Simon aggeres
alios aggreditur Romani admotis arietibus concutere murum coeperant. Tephthæus autem quidā ex Gar
 si ortus, ciuitate Galilææ, & Megassar ex regalibus famulis Mariammes, cumque his Adia
 benus quidam, filius Nabaræi, nomē habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio clau
 dus, raptis facibus in machinas euolarunt. hisque viris neque audaciores in illo bello extra
 ciuitatem apparuere, neque magis horrendi. Nam velut in amicos, non in agmen hostium
 excurrerent nihil cunctati sunt aut substitere: sed per medios inimicos facto impetu, machi
 nas incendere. Acti autem missilibus, & gladijs detrusi, non prius à periculo demoti sunt,
 quàm ignis instrumenta corripere. Sublata verò iam flamma, Romani quidem concurren
 tes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manusque cum his **C**
 conferebant, qui flammam extinguere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcen
 tes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò eti
 am per flammam eos retinere certabant: & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arie
 tes non amisere. Hinc autem flamma transijt in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendi
 um. Itaque Romani flamma circumdati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra
 discedunt. Iudæi verò magis instabāt, cum semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate ac
 cidentibus adiumentis, minusque cautos haberent impetus, freti victoria. Progressi autem
 vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabāt. Est enim statio
 pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum,
 vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. Hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, **D**
Pœna in castro-
rum custodes
apud Romanos. steterunt fortiter: eorumque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt:
 balistisque in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil
 pro cautione siue turamine suorum corporum prouidentem. Nam quoscunque obuios
 habuissent, cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corpo
 ribus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani
 plus audaciæ quàm quòd malè tractarentur, cedebant. Iam verò Titus adferat ab Antonia,
 quò secesserat, locum alijs aggeribus prospiciens: multumque increpatis militibus, si
 cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & velut ex carcere contra se dimis
 sis Iudæis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere **E**
Titus militibus
castigatis animi
addit. circumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. Mixta verò
 acie, puluis quidem lumina, clamor verò aures exuperabat, neque aut amicum quisquam
 internoscere poterat, aut inimicum. Iudæis autem non tam virium fiducia, quantum sa
 lutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ & præsen
 tia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaque putauerim eos ad extremum nimia fero
 citate animorum, vel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pu
 gnæ momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani
 mœrore tenebantur, q̃ tam longum laborem vna hora perdidere, &
 multi quidem solutis machinis captum iri ciui
 tatem iam desperabant.

A

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam
triduo. CAP. XIII.

ITVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tollerare non posse, verum sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebāt: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neque cum hoste manu conflagere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus opratum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sauior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat: egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eā, ppter magnitudinē locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam obseruatam, occultas vias excogitatuos Iudæos, tam necessitate quàm locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum diutius obsidionem trahendam, verendumq; ne victoria gloriā diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriā duci debere tamen, si celeritate uti velit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame victos facillimè capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neque partium opus Romanos decebat facere: & sine labore magnū quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis dūces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumq; partiti, non solum retores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant: & miles quidem decadarcho, decadarthus autem hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsque pertinebat, ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circueiens, opus sæpissimè inspiciebat. Coeptum enim à castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem cœnopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Elëon montem reuertens à meridie montem complectitur, vsque ad saxum, quod Peristereonos vocatur, eiq; proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pōtificis monumentum, circundato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset ad vicum cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit, vnde coeperat. Murus quidē vno mīhus x stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignum mensuris videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate, per castella custodiis collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circueiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obrigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totaque nocte per castellorum spacia circuibant.

De fame Hierosolymorum, & secundo aggerē
extructo. CAP. XIII.

VD A E I S autem cum exeundi facultate omnis spes etiam salutis adempta est: auctaque iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et testā quidem plena erāt mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarū aut angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbra mortuorum, per foras versabantur: & ubi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierāt, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neq; luctus in illis calamitatibus, neq; fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenaque mortuis nox comprehenderat, & latrones

Titus cum ducibus, quid fieri debeat, consultat.

muro cingere ciuitatem cogitat.

Roman. in obsequio alacritas diuina.

Amplitudo muri, & castella.

Morum de famis descriptio.

his accer-

Latronū crudeli
sima facinora.

Titū pietas.

Romani Iudæis
alimentorū co-
piam demonstrā-
tes famem incen-
dunt.

Titus populi re-
liquias liberatu-
rus properat.

Iudæorum extre-
ma immanitas.

his acerbiores. Domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur: hisque gladiatorum mucrones probabant: nonnullosque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transfuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissime negligebatur. Animas verò efflātium quisque, in morte templum obtutibus intuebarur, cum viuos relinqueret seditiosos. Illi autem, primò quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri, cum foetorem ferre non possent: deinde quòd non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altamque saniem tabe factis corporibus defluentem, ingemuit: & extētis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cum iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famesque tangebat) dies lætos agebant: frumētī aliarumque rerum necessariarum habentes copiam, de Syria proximisque prouincijs, multi autem iuxta murum stantes, magnamque alimentorum abundantiam demonstrātes, satietate sui famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterū aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant: à nonagesimo verò stadio milites alias congerebāt: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quòd in manibus eos haberet, latronibus ostēdebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis utebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiā mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantque languentibus carcerem.

De cede Iudæorum intra & extra Hierosolymam. CAP. XV.

Simon Mathia
excruatū vna
cum suis liberis
perimit.

ENIQUVE Simon Mathiam, per quem obtinuit ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cum à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Iohannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autē ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productumque eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis, quartus enim ad Titum antè profugerat. Prius autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quòd ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeter eius dolorem, ne uisimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat: qui erat eius satellitū crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarēt, ad quos exire voluisset. Corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba cuius, vir fortis, ex Amaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi verò patrem conclusum asseruabant: missoque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cū eo, vel in vnum veniret, proditiōis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deslerent, ante questionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ, vnus ex numero præfectorū Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: Quousque tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quàmue salutis spem habemus, seruātes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sūt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metusque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cū de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensu sunt, manè cæteros quos subiectos habebat, per diuersū dimittit, ne quid eorum, quæ cogitauerat proderetur. Ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. Illorū autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cū Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrimque velociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibiq̃ circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimque attonitus cadit. Excur-
sus au-

Ananiam, et alios
quindecim cōspl
cuis interfecit:
Iosephi patrem
captū asseruat.

Iudas cum contu-
bernalibus deli-
berat.

Iosephum lapidū
in vulneratur.

- A** sus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptusq; esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset qui cum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens: seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitiâ conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mæror tenuit, verè perili credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuū esse filium suū, ad custodes quidē ex Iotapatis hoc ait: *Iosephi mater in carcere e cōclufa.* certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autē flens, ad ancillas: Hunc, inquit, sœcunditatis recepiſſe fructū, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verūm ne illam quidem mendacium diutius cruciavit, neq; latrones refecit. Citò enim *Iosephus conuulſus.* cito vulnere Iosephus resipuit: progressusq; clamabat, illos sibi nō multo pōst vulneris pœnas daturos. Populum autem rurtum ad fidem hortabatur. Vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate proſiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sœuior ea quam intus pertulerant fortuna conſequabatur: & fame, quam domi reliquerāt, velociorem apud Romanos inueniebāt ad exitium satietatem. Aderant namq; inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. Deinde vacuata replentes corpora diſſumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuiſſent, paulatimq; cibum defuncto corpori obtuliſſent. Verūm & eos qui hoc modo ſeruarentur, alia plaga ſuſcepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è ſimo ventris aureos colligens. Trāſglutientes autem (ut ſuprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditioſi ſcrutabātur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: deniq; duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque valebat. Verūm hac arte per vnum detecta, totis caſtris fama percrebuit, quòd auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſæuiorem contigiſſe Iudæis: vna deniq; nocte duorū millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſticia cognita, penè iuſſiſſet autores *Transfugæ viũ ſecti propter aurum, quod deglutiant.* circumſuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorū, multoq; plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itemque militū Rom. (nam etiam militum quosdam hæc tangebāt inuidia) vtriſq; iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc cōmitterent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubereſceret auro argentoq; facta: Arabes autem & Syri, primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſcriberent (hac enim quosdam ſuorum milites infamia participare) & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia: ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atq; ad ſe deferrent. Verūm proſectò auaritia cōtemnit omne ſupplicium, ſæuisq; hominibus lucrandi amor innatus eſt: nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitū verterat: deniq; id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occultè in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circumſpectantes ontè ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quaſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebātur, & pleroſq; ſola ſpes conſumebat.
- E** Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit:

De ſacrilegio circa templum, & relatis ex urbe cadaueribus, & fame. CAP. XVI.

IOANNES autem, vbi rapinæ ex populo deſuère, ad ſacrilegium ſeſe conuertit: *Ioannes ad ſacrilegia ſeſe conuertit.* multa; donaria templi retinens, multa; vafa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiſq; vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. Ad ſocios autem dicebat, ſine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterea; quæ ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdores ſacrificijs reſeruabant tutum erat effuſiſſe. Namque in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaeſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuiο perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram. Multo enim magis *impiani*

Quae per vnam
portam elata ca-
dauera fuerunt.

impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. Denique cum eorum pertinacia despe-
rata, totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari fili-
us, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat, centum & quindecim
millia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra propè ciuitatem posita sunt, ex die
quartadecima mēsis Aprilis, vsq; ad calēdas Iulij. Hæc aut immensa est multitudo: nec ta-
mē ipse fuit appositus portæ, sed publicā mercedem diuidēs, mortuos ex necessitate nume-
rabat. Cæteros enim propinqui sepeliebant. Sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijce-
re. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis
eiecta nunciabāt: aliorum verò numerum minimè posse comprehendī: cum autem paupe-
ribus efferendis nō sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumē
ti quidem modium uñisse talento: post autē vbi muro circumdata ciuitate, ne herbas qui-
dem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulso, vt cloacas rimarētur,
boumque veterem simum alimentum haberent, stercusq; collectum, quod ne visui quidē
tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autē
ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. Fatum enim eos red-
diderat cæcos, quod iam & ipsis imminēbat & ciuitati.

Iudaorum ali-
menta, naturæ
humana inini-
ca.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLŌ IYDAICO

LIBER SEPTIMVS.

*De suffossione murorum, succensione aggerum, &
Sabino oppugnante murum.*

CAPVT I.

Cadauerū multi-
tudo visu horrē-
da.

Iudæi supplicij
sui tarditatē Deo
exprobrant.

Vastitas Iudææ.

Romanis Iudæo-
rum audacia ter-
rori.

CLADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant, D
cū & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi. postquam popu-
lum fames ipsosque iam possederat. Quin & multitudo congestorum
in ciuitate cadauerum, & visu horrenda erat, odoremque pestiferum e-
mittebat, cū excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per
aciem ruerēt, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogeantur:
& qui super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neque horre-
bant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliā mortuorum.
Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant tanquam exprobrā-
tes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatē. nō enim spe victoriæ maior pars eorum,
sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimū in aggregā-
da materia laborarent, tamen intra vnginti & vnum dies aggeres crexerunt, attonsis omnib.
ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autē miserabilis terræ facies. Nam quæ
antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcis vndique arboribus ce-
nebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alicnigena & suburbana pulcherrima ciuitatis,
cū eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutatio-
nem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis bellum deleue-
rat: nec si quis subito aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præcens quæ-
reret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris ini-
tium. Namque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant Romani autē,
fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. Nam & materiæ defecerant: & la-
bori quidem corpora militum, crebris verò offensionibus animi cesserant. Verūm ciuitatis
cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. Ad mala enim quæ hinc
accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebantur. sed eorum spes frangebatur,
cū aggeres insidijs, machinæ soliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantibus
superarētur: & præcipuè, quod cum seditione fameque ac bello totque malis præstantiores
Iudæo-

A Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur, inuidiam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautius custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, simul & quæ futura timebatur, si disijceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus instabat, nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum faucibus aggerum, spe decepti remeare. Nam primum ne concordare quidem eorum videbatur consilium; paulatim & per interualla, & contanter, non sine metu prosilientium, neque Iudæorum more, ut breuiter dicam. Deerant enim quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiore verò progressi quam solebant, etiam Romanos solito promptiores offendere: qui corporibus quidem atque armis ita undique aggeres seplere, ut nusquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. Nam præter omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia pro illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediabat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properassent, alij disciplina hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis, Romani machinas admouere: quamuis ab Antonia saxis atque igni ferroque peterentur, & quodcunque hostibus telum necessitas attulisset. Nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machinasque continerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, istibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cum nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arietum opus vrgebant. Cum verò inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, alijs scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus & vetricibus suffodiebant. Itaque saxis quatuor obliuato labore concussis, quietem vtrisque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte

D prioribus Ioannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verum præter spem vtrorumque animi affecti sunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina præter spem acciderat, & aduersus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiā ex celeri subuersione natam, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, citò restinxit. Veruntamen priore facilius oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiolem murum qui recens erat, citoque destrui posse arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimum esset exitium. Tirus verò spe atque oratione putans alacritatem pugnatium excitari, & adhortatione atque promissis sæpe quidem periculorum nasci obliuia, interdum autem mortem solere contemni, in vnum congregatos fortissimos experiebatur, dicēs: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, aperte & ipsis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauia reprehensionem parit. Exhortatione autem opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quenque gerere dignum est. Itaque difficilem vobis in murum esse ascensum ipse profiteor: quod autē vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumque sit cum laude mori, nec erit infructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem vos illud horretur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorum patiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosque milites, quibus in pace bella discere, in bello autem vincere consuetum est, à Iudæis manu vel animo superari turpissimum est: idque in fine victoriæ, cum etiam Dei nitamur auxilio. Namque offensiones nostræ, Iudaicæ desperationes sunt. Illorum autem clades, fauore Dei vestrisque virtutibus crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorumque sine machinis casus, quid sit aliud quam in illos ira Dei, nostrumque adiumentum. Igitur non solum deterioribus inferiores videri, sed etiā diuinum præsidium perdere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris est vinci, qui seruire dicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortē continere: atque in nos medios frequē-

Iudæorum animi & audacia, languescunt.

Iudæi semetipsos timiditatis arguentes re infecta reuertuntur.

Antonia collapsa.

Romani murum à Ioanne erectum non ascendunt.

Titi cohortatio ad milites.

Iudæorum in rebus aduersis constantia.

Ira diuina aduersus Iudæos inditā, Romanorum adiumenta.

et excurrere, non victorię spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penę terrę marisq; A victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximę cum paruo discrimine totum possitis efficere. Deniq; in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamē capiti ac respirationi hostium insedere victoriam nobis plenissimā repromittit. Equidem pretermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidē, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortē aliter sentiētib; imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elemētum æther hospitio receptas inter sidera collocat: B manesq; se bonos ac propitios heroas, vidēdos offerunt posteris suis? Quas verō morbo corporis tabesq; consumpserit, & si maximę probis ac piaculis purgatę sint, subterraneę tenebrę operiūt, altaq; obliuio suscipit, corporis simul & vitę ac memorię sine circumscriptas. Quodd si necessariō mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauū negare vsui, quod debito redditurus sit? Et hęc quidem veluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint, persecutus sum. Est autem salutis spes in maximis quoq; periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incesui: deinde totum quod ædificatum est, facillimē dissolui potest. Vosq; plures hoc opus agredientes, alius alij, p adhortatione fictis atq; subsidio, vestraq; obstinatio breui animos hostiū frangeret: ac fortasse nobis, si eā tantūm coeperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascēdentes quidē nos prohibere scilicet conabimur: si verō clām, vel etiā per viam aliquid egerimus semel, quāuis paucos nō sustinebūt. Me autē profectō pudeat, nisi qui primus hoc fecerit. inuidendū remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus pręsit: beatissima verō pręmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verō vnus, qui in cohortibus militaret, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum antē vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. Erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cū primus itaque surrexisset, Dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. Quodd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, q res aliter cesserit, sed quodd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, strictoque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat: sequebantur autem ex alijs, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebāt, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebar diuino quodam impetu excitatus, cū de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quę nonnullos de vndecim deicerunt. Sabinus autem missilibus occurrēs, licet obrueretur sagittis, nō tamen antē impetū cohibuit, quā summa muri prehenderet, hostesq; in fugam verteret. Viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat, non inculauerit? Siquidem hic vir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis cū maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verō genibus nixus, & scuto protectus, primō quidem viciscabatur hostes, multosque ad se appropinquantē fauciuit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquā redderet animam, sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur: pro mensura verō cœpti facinoris cecidit. Cæteri autē tres penē iam summa tenentes, obriti lapidibus perierunt, & octo fauciati detracti, & in castra relati sunt. Hęc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur. CAP. II.

ID

VO autem post, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonaque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosę procedunt. Occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigilēs subito exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinē quę murū ascenderat, cernerēt. Nam & timor illis, & tuba imaginē quandam,

Tito de vita futura opinio.

Animi magnitudo in Syro militis, Sabinus.

Sabinus murum cum vndecim alijs armatis petiit.

Hostes in fugam vertit.

proferuntur.

hum socijs tribus moritur.

Romani Antoniam inuadunt.

- A** quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis licitorum cæterum comitatus, ascendit. Cum autem Iudæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositique amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi: siquidem excidij finem putabāt, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ: vtriusque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris, & propter angustias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaq; mors esset vtrinque, armaque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, poriorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtæ fiebāt exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. Nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullumq; inter dimicantes bello vacuū interuallum reliquerant. Cum autem Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamq; omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam dici vsq; pugnant) hi quidem simul omnes excidij periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti, (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitetur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obrinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine. CAP. III.

- I**ULIANVS verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia, & viribus corporis, & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito prosiliit, iamque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius, neq; audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò disiecerat, ipsos quos occupasset, interficiebat: eaq; facie nihil Cæsari admirabili, aut alijs horribilius visum est. Verum & ipsum profectò fata persequiebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namq; habens, creberrimis atq; acutis clauis, ut cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis, crustis solo curreret, labitur: magnoq; cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladijs & hastis vndiq; feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpe autem conat⁹ erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. Nec enim citò perempt⁹ est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna sepius erat (nanq; diu ceruicē contraxerat) donec concisis alijs eius membris remisit vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimis autem dolor Cæsarem tenuit, ubi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod loc⁹ se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem. alios autem, ne possent, metus impediēbat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum nō paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, nō apud Romanos tantum & Cæsarem, verum apud hostes quoque relicta. Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusere. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gypthæus, ex agmine Ioannis: ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum. CAP. IIII.

- I**TVS autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilemque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (namque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit q̄ antè mandauerat: q̄ etiā si quis eum pugnandi se uis amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum aggredi liceret: dummodò nō vnā

Ioseph.

Aa 2 secum

A Iudaeos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorū, qui non cum honore templū aspiceret, atq; adoraret. latronesq; optaret, antequā immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autē dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiusq; socios increpabat, dicens: Nōne vos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nōne literis Græcis ac nostris incisas tabulas cōstitulistis, quibus ne septa cuiquā transgredi liceret edictum? Nōne eos qui transissent, quāvis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione pollulistis? Testor ego patrios deos, & si quis vīquā hunc locum antē aspexit (nunc enim neminem credo) itemq; restor & exercitū meum & Iudæos qui apud me sunt, & vos ipsos; quod non ego vos violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquā in eorū contumeliam faciet: seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

De iterata pugna, extructu aggeribus, & excursionibus Iudaeorum.

CAP. V.

A E C Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non benevolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsum miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quod locus

cum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centurijs viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce preposito Cereali, hora noctis bona iubet in custodias impetum fieri. Cum autē ipse quoq; in armis esset, vnaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinē ducumq; dicta cōtinuerunt. Plus enim operis eum in Antonia præsidem militum certamini facturum esse dixerunt, quā si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locut⁹ ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contrā impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciſcendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad acciem hora quā supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia qd fleret expectabat. Verūm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabāt, somno oppressos inuenē-

D re custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruere, excubitorum autem tumultu exciti cæteri caternatim excurrere. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum velut hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quemque sine discretione feriebat, Romanis quidem scutorum cōiunctione sepeis, & per globos profilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam imperus quā recessus temerē facientes, sæpe imaginem inter se hostium alijs alij demonstrabant: cum reuertentem suum quisque per te nebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quā ab hostibus lauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atq; telis vterentur. Neutri verò cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illumque diem sibi quisq; promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium odiusque periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciā: quod tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerunque pugnatum est, sed citò & breui momento prælia mutabantur. Neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eratq; veluti quoddam belli theatrum. Nec enim vel Titum vel alios, qui vnà erant quicquam eorum

F quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga cessissent, verūm mediam in incipiti prælio victoriam reliquissent, Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarūt. Iudaeorum verò partis quidem Simonis, Judas Mertonis filius, & Simon Iosæ Idumæiq; Iacobus, & Simon hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sossæ de Ioannis autem socijs Gyphthæus & Alexas, & de Zelotis, Simō filius Iairi. At Romanorū reliqua man⁹, die septimo subuersis

Ioseph.

Anto.

Antonia fundamētis, latam viam vsq; ad templum fecit: ad motūq; muro legiones, mox ag- **A**
 geres inchoabāt: vnum contra interioris templi angulum, qui ad septentrionē orientemq;
 spētabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas aedificatam: alio-
 rum duorum vnum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterū contra septen-
 trionalē. Magno tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo
 vsq; stadiō deportarent. Interdum autem insidijs lædebantur: cum ipsi quidem vincendi fa-
 cultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vteren-
 tur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea
 dum id facerent, equos suos frenis exutos pascere sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpen-
 tes rapiebant. Itaque cum id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia **B**
 suorum magis quam Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione ceteros
 ad equorum custodiam reuocare statuit, vnoq; milite qui equum perdidit morte damna-
 to, eo metu equos suos ceteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimitte-
 bant, sed tanquam natura his cōnexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum
 oppugnabant, aggeresq; erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditio-
 rum, quos rapina defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ E-
 lëon montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. Spēra-
 bant enim primò quidē inopinato, deinde curadi corporis causa quiescentes, facile decipi
 posse. Vespum cognito illorū conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obsta-
 bant eis, murū transcendere ac petrupere violenter ambitū conatis. Conflato autē vehemēti **C**
 pralio, & alia multa ab vtraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinē etiā
 bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu & effrenatis animis vterentur. Dux autem
 his pudorerat, illis necessitas. Nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis tur-
 pissimum videbatur: & illi vnā spem salutis, si murum vi perumpere possent, habebant,
 & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atq; in vallem coactis
 equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam
 petentem, ihuenēm & grauem corpore, & armis vndique septum, ralo comprehensum.
 Tantum se inclinauit equo currente, tantamque dexteræ vim itemque ceteri corporis, &
 equestris peritiæ demonstrauit. Hic quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum
 ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia mu-
 rum aggredi tentauerat, supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utque agge- **D**
 res maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malè tractati, tumescēte
 paulatim bello, & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolēt, mem-
 bra peste occupata, præuenientes ne vltius procederet, abscindebant. Porticus enim patte;
 quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia iungebatur, incensa, deinde ad viginti
 ferè cubitos abruptè, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti
 mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauere: & vsq; ad quartum deci-
 mum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abijciunt, neque omnino recedentes
 ab operibus, & Antonia continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendiū pro-
 hibere. Itaq; immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebatur. Circa templum
 autē nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentiū pugna. Lis-
 dem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore brevis, & vultu despicabilis, tamq; ge-
 nère quàm rebus alijs vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioāhis pōtifcis monumē-
 tum, cum alia multa superbè ad Romanos prolocutis est, tum quem fortissimum haberet
 ad singulare præliū prouocauit. At qui cōtrā steterē, multi quidem dedignabantur: erat autē
 inter eos (vt assolēt) etiam qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum
 mortis cupido non debere configere. Nam qui de salute desperassent, eos neq; cautos impe-
 tus habere, neq; Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neq; vincere magnū sit,
 & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed feroelitatis videri. Quū au- **E**
 tem diu nemo procederet, multaq; Iudæis eorum timiditati illuderet, homo arrogans & su-
 perbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem
 etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè profiliit: & ceteris commissa cum eo pugna ri-
 sum præbuit, à fortuna proditus. Lapsū enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mor-
 tuū posito, lætia scutū, dextraq; cruentū gladium coruscabat: armisq; cum fremitu cōcussa,
 ipse exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudlantem
 & vana

Aggeres extru-
untur.

Iudæi Romano-
rum equos rapi-
unt.

Iudæorum &
Romanorum cō-
seruatio.

Pedanius in e-
quo Iudæum
rapit.

etiamq; Cæsa-
ri tradit.

Iudæi Porticum
templi incēdunt.

Ionathas Roma-
norum fortissi-
mum in certamē
vocat:

Pudentem duel-
lo vinctum.

interfici.

& uana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoq; facto, & Iudæorum & Romano-
rum clamor varius excitatus est. Ille autem dolere in vertiginem tortus, supra corpus hostis
incubuit: bellique felicitatem ratione carentem quam velox ultio sequeretur ostendit.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam. CAP. VII.

EDITIO SI verò templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in ag-
geribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mēsis, huius-
modi dolum excogitāt. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmē & tra-
bes erat vacuum, syluis aridis, itemque sulfure ac bitumine repleuēre. Deinde ve-

Iudæi callide porticum spacium syluis aridis & bitumine repleant.

lut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabāt, & in porticum
ascendere positis scatis nitebantur: qui verò prudentiores erant, nullā fugæ causam Iudæis
fuisse cogitātes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignē im-
mittunt Iudæi: excitataque vndique subito flamma Romanos, & qui extra periculum ste-
terunt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. Flammis e-
nim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alij verò in hostes præcipitabant: multi spe
salutis desilientes in puteos, ilicò debilitabantur alios, dum conantur, præueniebat incen-
dium: alij ferro flammam anteuertebant. Statim verò & alios fugientes ignis comprehen-
debat, plurimum peruagatus. Cæsarem verò licet morientibus indignaretur, quòd iniussu
porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cumq; nemo prohibere posset
incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi
animam perderēt. Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comites suos quàm possent
auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusque voces & affectiones quisque, velut aliquam
præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partē
porticus latiore, flammarum quidē periculum euasēre, obseSSI autem à Iudæis, cum diu
saucij restitissent, postremò vniuersi cecidēre. Post omnes autem quidam iuuenis nomine

Romani flammis exusti.

Longinus seipsum interficit.

alias Longinus, Logiston.

Artorius dolo seruatur: sed Lucius oppressus pondere moritur.

Porticus templi combusta.

Longus, toti huic ornamēto fuit calamitati & quamuis sigillatim digni sint memoria qui
periēre, omnium tamen fortissimus demonstratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis e-
rat, & quia interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater ve-
rò eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriā suam Romanamq; militiam dehone-
staret orabat: cui magis obtemperauit, sublatoq; altius gladio, ut ab utrisque partibus cer-
neretur, semetipsum occidit. Eorum autem quos ignis obfederat, Artorius quidam, callidi-
tate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contuberna-
li suo: Hæredem te, inquit, relinquo torius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autem ille
prompto animo accurrisset, ipse quidem qui se in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pon-
dere oppressus, constrictoq; lapidibus solo allisus, cōtinuò moritur. Ea calamitas paulisper
quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cautiore effecit, & aduersus
Iudæorum insidias iuuit, quibus plerunq; loca moresq; hominum nescientes lædebantur.
Exusta est verò porticus ad turrim vsq; Ioannis, quam illē belli tempore quod cum Simone
gerebat, supra postes qui in Xystum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, postquam
consumpti fuerant qui ascenderant, absiderunt. Postero autem die Romani quoque, por-
ticum quæ in Boreæ parte fuit, ad orientalem vsque toram incendunt: continentem angu-
los eius, quæ appellatur Cedronos super vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & hor-
ribilis eius altitudo.

De fame Iudæorum. CAP. VII.

IRCA templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fa-
me corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem cla-
des eueniebant. Per singulas nāq; domos sicubi aliqua vestigia cibi apparuissent.
bellum ilicò gerebatur: & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris diri-

Fame maxima laborantium bellum intestinum.

piētes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos
viderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem fortè cibum sinu occultans quispiam,
moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiātes, veluti canes rabidos decipiebat: & im-
pingentes in ostia, tanquā ebrii ferebantur, easdēq; domos bis ac ter eodē momento despe-
ratione inquietabant: omniaq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quæ nullū,
quamuis sordidissimum mutorū animalium, non horreret, comedere pariebātur. Deniq;
nec cingulis nec calciamentis abstinuēre, coriaq; scutis detracta mādēbant. Quinetiā forni-

Iudæi calciamentis & foris & intus nesciunt.

veteris lacramēta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vendabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictum quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteris æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpessa est.

De muliere quæ per famem filium coxerat. CAP. VIII.

Vetezobra significatio.

Maria Eleazari filia raptoribus maledicta.

fame premitur.

Filio loquuntur.

occisum filium coquit, medium comedit.

reliquias seditionis comedendū offert.

Titii pietas.

Ant. li. 9. cap. 4.

VLIER quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia, de vico Vetezobra quod significat, domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cum cæteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diriperunt, quæ ex transiordanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimenta reperissent, irrupentes domum eius satellites, quotidie auferebat. Grauius autem mulier indignabatur: proptereaque sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius irritabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquam vellet interficere. Sed victum quidem parando alijs parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesque visceribus & medullis irrepserat. Plus verò quam fames iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsæ, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lactentem habebat: Miserrum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi seniores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit: ad opertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & cotaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visuque ipso dirigerunt. At mulier: Et hic inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut fore: imina molliores, aut matre misericordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremantes exierunt, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eos scelere tota ciuitas: & unusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interisissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementius eius gentis odium cepit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium oblivionem quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro facierate atque opulentia famem optasse: & qui proprijs manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperat, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, ut sol inspiciat ciuitatem in qua matres sic vincerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, & incendio templi. CAP. IX.

Romani muris scalas admovent.

CTAVO autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cum diebus antè sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multumque fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuerunt: ab interioribus autem portæ sustinebatur. itaque diu mansere, donec instrumentorum & vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuerunt. Iudæi verò præuerti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quod retro depellentes precipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priusquam se scutis obtegerent, ferientes gladijs præueniebant, nonnullas autem

scalas

scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deijciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremò tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus prelijs etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis factellex crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniã, quòd Iudæos viatores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorù in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrumque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiã fides, eosque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admovent, liquefactoque argento citò lignum flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximæ inde porticus corripuere. Iudæis verò ignem circum se vidētibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt: postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, perque proxima portis loca viam sternere, vt facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectis qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintedecimæ cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisque præterea chilarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem videbatur lege belli vtendum esse: nūquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse, non templum: & piaculum non ipse, verum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si superstantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itemque ducibus vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem cotionem fortiter excepere: septique scutis, à fronte murum condensâ acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quòd & multitudine instantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinere Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie manè cum omni exercitu aggredi, templumque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iam dudum igne damnauerat: euolutisque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam prius à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumque sumpsit id incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quicquidissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodumque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hi que Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

Iudæi Romanos vincunt.

Titus ignem portis subiici iubet.

Transfugas obtruncare statuit.

iram cohibens eosdem dimittit.

Titus incendio extincto rectores ad se vocat.

consilium de templo proponit.

perendum templum statuit.

Romanis concertantibus auxilio venit.

in Antoniam discedit.

Quemad-

Quemadmodum templum incensum est iniussu Tito. CAP. X.

A.M. 4041.

A. nat. Chr.

71.

Templum miles

Romanus incen-

dit.

Tito ignem

extinguere pre-

cipit.

Caedes in tem-

plo peragitur.

Titus templum

interius aspici-

atq; ra,

illud conser-

uare frustra co-

natur.

Templum Tito

iniussu exurit.

Templum men-

se d. o. bi. endē

incensum.

Iudeorum oculi

boni clamor.

Ita tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neq; tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inferit aureā, vnde ad membra circum templum aedificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma vero excitata, Iudeorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neq; iam vitæ parcendum rati, neque viribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat, sicut à prælio redierat) exilit, templumq; curriculo petiit, prohibiturus incendium: omnesq; post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autē voce simul ac dextera pugnantis signo dato, ignem iubeat extingui. Sed neq; vox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obstrueret, nutumq; dextera non attendebant, cum alios bellū, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neq; interminationes contrinebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculebant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porricum incidentes ruinis, eadē quæ victi patiebantur. Cum verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsar's non audire simulantes, præcedentem quisque ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & caedes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profuebat. & eorum corpora qui supra deciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neq; impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus & sanctū templi, & quæcunq; illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset, nec membra quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesq; rogare ut ignem restingerent conabatur & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuisse multatos qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor belliq; impetus quidam vehementior, Iudeorumq; odia, & Cæsar's reuerentiam & prohibentis metum superabant: plebsque autem prædæ spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Preterea quidam miles ex his qui intrauerat, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tumque subito, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extra, succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo iniussu Tito exurit. Sed quamuis hoc multum quis desendum putet, ut opus omnium quæ audiuius aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itemq; magnificentia in singulis rebus, & gloria quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus, ita operibus locisq; satū sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis & fidem. Nam & mensem, ut dictum est, eumque diem seruauit, quo primum à Babylonijs templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomō rex inchoauerat, usque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centū triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim. A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggeus fecerat, usque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nouem, & dies quadraginta quinque.

De sacerdotibus, gazophylaciis, & porticu.

CAP. XI.

Vnde templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & caedes erat infinita deprehensorum. Nec acta fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas, persequabatur, vnaq; supplices cum repugnantibus necabantur: flammaque ulterius progrediens, cum gemitu concumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius

EXCO-

- A** excogitari potest. Nam & Romanorū legionū fremitus erat, & seditiosorū ferro igniq; clau-
sorū clamor ingēs, & populi fursūm deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis
cōquestio: in colle autē constitutis, etiā multitudo oppidi consonabat. Iā verò multi famē
marcidi, in mortē penē luminibus clausis, postquā ignē templi vidēre, in questus interim
vires clamoremq; receperunt. Resonabat autē & trans fluuium regio, & montes circūpositi
grauiorē sonitum reddebant: & tamē erant clades acerbiores tumultu. Nam collē quidem
in quo templū erat exuri radicitus quis putaret, ita vndiq; flāma plenū: videbatur autē san-
guis igne largior esse, pluresq; interfecto-
B ribus interfecti: omnisq; terrā cadaueribus tēge-
batur, & supra corpora mortuorū gradientes milites cursū fugientiū sequebantur. Latro-
cinalis quidē multitudo, tandē pulsīs Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatē in-
uadit: populi autē quod fuit reliquū, in exteriorē porticum confugerat. Sacerdotū autem
nonnulli, primū verubus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Roma-
nos pro missilibus utebātur: deinde cū nihil proficerēt, ignisq; in eos euomeretur, in pa-
rietē secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cū ad Roma-
nos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetip-
sos in ignem iniecēre, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalzi.
Romani autem, quod frustrā se circum templum ædificijs parcere iudicabant, cū ipsū
templū arderet, omnia simul incēdunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas:
præter vnā ex parte orientali alterā ex meridiana, quamuis eas quoq; postea funditus euer-
C terint. Quia etiam arculas, quæ gazophylacia vocantur incendunt, in quibus magna vis e-
rat pecuniæ, ac plurimū vestium aliaq; bona, & (vt breuiter dicā) omnes Iudæorū congestæ
diuitiæ, quod opulentissimus quisq; illuc toras domos exhauserat. Venerunt autem etiam
in eā quæ restabat vnā porticū, extra templū quod confugerant ex populo mulierculæ, itēq;
pueri & promiscua multitudo, propē ad sex hominū millia. Sed priusquā de his Cæsar quic-
quā decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantēs milites incendunt porticū. Hinc con-
tigit, vt alij quī se ex flāma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrūperet: ex tanto autem
numero nemo seruatus est. His causā interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die
prædicauerat in ciuitate, quod eos in templū Deus ascendere signa salutis accepturos iube-
ret. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent
D Dei auxilium, quo propterea minus profugerēt, & eos qui supra timorē & custodiam fierēt,
spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quod si etiam malorū instantiū
liberationem polliceatur qui fallit, necessariò qui ea patitur, spei totus efficitur.

Templum vndiq;
flāma plenū:
sanguine refer-
tum.

Nobiles semet
iplos in ignem
conijciunt.

Romani ædificia
circa templum
incendunt.

Pseudoprophe-
ta à tyrannis
subornati.

De prodigijs excidium Hierosolyma præcedentibus & præsagijs.

CAP. XII.

- E**NIQVE miserabilis populus, illis quidē fallacibus Deumq; calumniantibus,
credulus erat. Certis verò prodigijs & futuram solitudinē prænunciantibus, neq;
attentebant animo, neq; credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes,
aut animas, edicta Dei dissimulauēre: modò cū supra ciuitatem sidus stetit si-
mile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modò cū ante defectionē primiq; belli
morus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis
mensis) nona hora nocturna, circum aram itemq; templum tantū lumen effulsit, vt cla-
rissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem
bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, prius quā eueniret, statim diju-
dicatum est. Eodemq; festo die etiam bos cū ad hostiam duceretur, agnum in medio fani
peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cū esset ænea atq; grauissima, & sub ve-
speram vix à XX viris clauderetur, serisq; ferro vinctis obseraretur, pessulosq; alios habe-
ret in faxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta
F sponte patescere. His autem curriculo per castodes templi magistratui nunciatis, ascendit
ille, vixque eam potuit claudere. Verū & hoc iterum ignaris quidem signum optimum
videbatur. Deum nanque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò temp-
tamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: soli-
tudinemque illo ostento signari inter se pronuntiabant. Post dies autem festos diebus
paucis, vicesimo primo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fa-

Prodigia exci-
dium Hierosoly-
morū prænum-
ciantia.

Cometa gladio
similis:
Lumen nocte
fulgens.

Bos agnum in
templo parit.
Porta ænea tē-
pli vltro aper-
ta.

bula

bula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui videret superessent, & clades di-
currus & ar-
mate acies.
 gnæ prælagijs secutæ fuissent. Namq; ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus to-
 tis regionibus, & armatæ acies: tranātes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autē die, quam
 pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum, more suo, ad diuinas res celebrā-
Vox nocte au-
dit.
Iesu, Anani &
querela anno-
rum septem &
quinq; mensium.
 das ingressi, primū quidem motū quendamq; strepitum senserunt, postea verò subitam
 vocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidā,
 filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quā bellum gereretur, in summa ciui-
 tatis pace atq; opulentia, cū ad festum diem venisset, quo ategias in honorē Dei compo-
 ni in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Oc-
 cidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos novos
 nouasq; nuptas: Vox in omnē hunc populum. Atque hæc interdiu noctuq; clamitans om-
 nes ciuitatis vicos circuibat. nōnulli autem virorum insignium, aduersum omē indignē fe-
 rentes, corripuit hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos
 qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perseuerabat.
 Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis mortū, ducunt eum
 ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsq; ad ossa laceratus, neq; supplex cuiquā fuit, neq;
 lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximē flebiliter vocem ad singulos ictus responde-
 bat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; iudex erat) quis esset, vel
 vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuita-
 tis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque
 adibat quenquam ciuium neq; loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam me-
 ditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neq; imprecatus est cuiquam, cū in dies
 singulos mulctaretur, nec victū offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad om-
 nes erat, triste prælagium. Maximē autem diebus festis vociferabatur: idq; per annos septē,
 & quinque menses continuos faciēs, neque voce raucior fuit, neq; delassatus est, donec ob-
 sidionis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiēs i-
 terum, Veh veh ciuitati ac phano ac populo, voce maxima clamitabat. Cū autem ad ex-
Iesu tormēti la-
pide perimitur.
 tremum addidit, Veh etiam mihi, lapis tormēto missus eum statim peremit, animamq; ad-
 hac illa omnia lugētem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet Deum quidem ho-
 minibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos
 autem ob dementiam suam malis voluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Anto-
 niam captam quadratum phanum fecerant: cū in Sacris libris scriptum haberent, capien-
 dam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectū. Sed quod maximē eos
 ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, iridem in Sacris libris inuentum, quod
 eo tempore quidam esset ex eorū finibus orbis terræ habiturus Imperium. Id enim illi qui-
 dem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autē
Oraculum de
templo, si qua-
dratū fieret.
prodigia fini-
stræ Iudæis in-
tellecta.
 planē responso, Vespasiani designabatur Imperium, qui apud Iudæam creatus est Impera-
 tor. Sed enim homines fatum vitare nō possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum
 quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio suaquē
 perniciē, eorum iniquitas confutata est.

De imperio Titi, & sacerdotum interfessione.

CAP. XIII.

OMANI quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugere, templo itemque
 omnibus circum locis ardentibus, signa in sano reposuere contra portam Orien-
 talem, hiq; ibi sacrificio celebrato, maximis cū clamorib. declarabant Titum
 Imperatorem. Vsq; adeò verò præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimi-
 dio quā pridem fuerat pretio pondus auri vaniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in tem-
Pueri Iudæi
astutia.
 pli pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimq; fateba-
 tur. Sed vbi illi tam ætatis quā necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quā
 secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquā custodum
 assequi valuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dice-
 bat. Dextram enim sibi datam, non vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet,
 atq; vt aquam acciperet: quæ cū fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatē,
 maximē pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame
 descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille au-
 tem veniæ quidem tempus illis præterisse fatus, perisse verò id cuius eos gratia meritò con-
 seruasset,

A seruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. *Titus homines ad supplicium duci iubet.*

Sed tyranni cum socijs, quoniam bello vndique tenebantur, circumdatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderationes factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrunque densi astabant: Iudæi quidem circum, Simonem ac Ioannem suspensi spe veniæ: Romani verò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoque interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior al

B loqui cœpit: Etiam ne saturati estis patriæ malis, o viri? quibus neque virtutis nostræ, neque infirmitatis propriæ versit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipsi quoque iuste perituri: qui primum quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: vtrumne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens Imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorum? Et qui maior Oceano murus, atque obstaculum? quo septi Britani, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solum discretos, sed cum alijs etiam vestra voluntate cōcessimus: quodque maximū est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraque pecunia vos contra nos instrueretis. Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & imitum exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum aliàs, malè quieti in maiore vicio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram, non ut pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam, & circa eam loca vastare maluit, ut pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostraque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: meque ac patrem meo digressis ad Aegyptum, ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique ubi ad nos confugit Imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten usque, nouarum rerum gratia missæ, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorumque contentio, & bellum intestinum, quæ solâ huiuscemodi nequissimos decerent.

E Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantis aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexteram dedi; fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus urgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem rationem victus prouocaui. Cum propè ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere vos proprijs sanctis orabam, templumque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Istâ omnia spreuistis, & templum manibus vestris incendiistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis, ut quid tale consueretis quale periit? Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimularis. O miseri, qua fiducia? Nonne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihi quæ subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proicetis autem armis, traditisque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, do

Titus Iudæis vitam indulget.

minus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi mihi responderunt, fidem quidē A
se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunq̃ id esse facturos: exeundi verò per munitiones, quā murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinē, ipsisq; oppidum relicturos. Ob hoc Tirus vehementer iratus, q̃ in sorte capto rū constituti, victorum sibi conditiones ponerēt, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vltèrius ad se profugerent, nèue fidem sperarēt: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, salutē suæ consulerent: iam enim se omnia iurē belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atq; inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archium, & Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendēre: & progrediebatur ignis vsq; ad Helehæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenę vici domusq; ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, B
& fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autē filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturus.

De prada seditiosorum, & succensione interioris ciuitatis. CAP. XIII.

Seditiosi regiam depradantur. **S**EDITIOSI autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus quicquid conuenerant, propè ad octo millia & quadringentos, occisis, pecuniam etiam diripuerunt. Viuos autem duos milites Romanos cepere, vnum equitem, alterum C
peditem: & peditem quidem interfectum per omnem traxere ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlscerentur: eques verò quiddā his quod salutē foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autē eum reuinctis post terga manibus oculisq; fascia obstrictis, in conspectū Romanorū veluti capite cæsurus produxit. Verū ille dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Tirus quoniam ab hostibus esset elapsus, nō est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militē iudicauit, quia viuos fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur.

Romani inferiorem ciuitatem succendunt. Iudæorum arrogantia. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsq; igni tradidēre. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam D
latrones exinanitis prius omnibus, in superiorē ciuitatē recedebant. Erat namq; illis malorū quidē nulla pœnitudo: arrogantia autē tanquam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, q̃ perempto populo, incenso templo, & flagtante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborat. Sed multa quidem in eorum crudelitātē atq; impietātē locut⁹, multa verò p̃ salute adhortatus, nihil amplius quā elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum pariebantur, neq; pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædisq; insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter incediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiciebant. Omne autem percundi genus, fame leuius videbatur: adeo vt ad Romanos quoque sine licentia, etiā desperata misericordia tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde nō cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerāt, & cadaveribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant.

Iosephus à Iudæis eluditur. Tyrannorum in rannos autem fouebat, factionemq; latronum, spes vltima sita in cloacis: quod si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorū digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidē subterraneis freti, plura quā Romani concremabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itemque F
spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causā bellum: cosq; putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quocque corpora degustaturos fuisse.

A

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudeorum ad Titum. CAP. XV.

CAESAR autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in praecepto vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicefimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiae difficilis: omnibus, ut dictum est, circum ciuitatem usque ad centesimum stadium in priorum aggerum extru-

ctionem deronsis. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra au- lam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystrum versus, ac pon- tem, & Simonis turrim: quam cum Ioanne bellum gerens pro castello sibi ædificauerat. His

B autem diebus Idumæorum duces clam congregari, consilium de sui traditione cepere: mis- sisque ad Titum quinque, ut dexteram sibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniam belli pars videbantur, serò quidem, verunta- men vitam his pollicitus, legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorū nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam conijcit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligē- tioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non por- rant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem su-

Idumæorū duces de sui traditione consiliū capiunt.

Iudei fugientes à Tito suscipi- untur.

venduntur.

Phineas com- prehenditur.

Romani vrbi machinas ad- mouent.

Seditiosi muris relictis recedunt.

Tyrannorum timor.

Tyranni semeti- pso tuitione pri- uant.

C

lites iam & spe lucris, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenq; pretio venundabant. Cum multi autem distrahe- rentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfu- geret: ut eo modo familias suas educerent, tamen hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo vānijs. Ex po- pulo verò seruati sunt plus quam quadraginta millia, quos Imperator quomodo cuiq; gra- tum erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum vnus, filius Thebuti, nomine Ie- sns, accepta fide salutis à Cæsare, ut de sacris donarijs quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumēta,

D

cum gemmis & vasâ multa sacrificio comparata. Quin etiam custos sacræ pecuniæ compre- hēsus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coc- cum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, calicæ, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos a- dolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, ut transfugæ tamen data est venia.

De occupata reliqua parte ciuitatis. CAP. XVI.

MAM verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Sedi- tioforum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram rece- debant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arie-

E

tes applicarent. Hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quodque maxi- mum est, læti moestos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, non- nullæque turres arieribus pulsaræ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugi- unt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam & prius quàm transgrede- rentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo an- tè superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœ- nia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi: cum verò, quos an- tea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulsisset.

F

Adeuntes autem alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij sub- iisse Romanos, ac etiam propinquare se querentes, alij etiam videre hostes in turribus affir- marent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac velu- ti succisi neruos, quæ fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspex- rit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione pri- uauere, ac sponte de turribus descendere: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant.

Ioseph.

Bb 2 Romani

Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugere. Rursum autem ubi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus, ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia, quam necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potius, signa in turribus posuere: & plausu atq; lætitia victoriam & cantu celebrabant, quod principio finem belli multo senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cumq; nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustiis autem viarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendeant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemque obuium transigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluere, vt pleraq; incensorum cædes extinguerent. Et occidetes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quot bonis si vta esset, ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quæ talem progeniē qua subuersa est, edidit. Intrò aut Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiā deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itemque magnitudine, subrilique lapidum compagine singulorum, quantumq; paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauius, & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis colloquutus est, quos verò à tyrannis victos in castellis reperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret, murosq; subuerteret, eas turres fortunæ suæ monumentum reliquit: qua commilitantes his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaq; adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidē armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquā verò multitudinē saluā esse. Illi aut cū his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes ac debiles trucidabant: vegetos autem atq; vtiliores coactos in templum in destinatū mulieribus ambitum concluderunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnum ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunam, quam quisq; meritis esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq; seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq; formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septē & decē maiores annis, victos mittit ad Aegyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebatur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum. CAP. XVII.

Captiuorum & peremptorum numerum ingens.

T captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus: mortuorum verò per omne tēpus obsidionis vndecies centum millia. Horum pleriq; gentiles fuere, sed non indigne: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quòd autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certū erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, cōtemnenti nationē, à pontificibus petijt, vt si quo modo possent multitudinē numerarent. Illi aut, cū dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsq; ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia nō pauciorum quam decem virorum fiunt, solū enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauere. Fiunt autem, vt denos

Pascha.

ut denos epulatores per singulas imputemus, vicies cetera ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gomoroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens facta conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palam occidere, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plus quam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Foetus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucrificabat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vixerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despectit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon vero multa vi cum necessitate luctatur, sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho, Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani vero extremas vrbs partes incendunt, murosque subuertunt.

Romani thesaurus inueniunt.

Ioannes & Simon capiuntur. Romani urbem vastant.

Hierosolyma urbis historia brevis. CAP. XVIII.

C T A quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem prius capta, tunc iterum vastata est. Aegyptiorum quidem rex Alochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam urbem seruauere. Antea vero rex Babyloniorum ea positus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoque sacerdotium Deo primus exhibuit, & sano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cum antea Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, à Babylonij euerfa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnavit, usque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est, usque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuat quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam vero quos occideret, quid ueraperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasælo, & Hippico, & Mariamne: muri que tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quam uer munitissimam Romanorum virtus obtinuisset. Alium vero totum ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitata aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

Hierosolyma ante quinquies capta nunc subuersa.

Melchisedech rex iustus primus Hierosolyma conditor.

Titus funditus erui ciuitatem mandat.

De præmio militum. CAP. XIX.

C A E S A R autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quod beneuolentia erga se utendo perfecterant. Laudabat autem, quod per omnia bella morigeri fuissent, quodque præliando fortitudinem in multis magnisque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ ad-

Titus militum suorum industriam fortitudinem præstare laudat.

Joseph.

Bb 3 uersan.

uerfantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. Nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque praeclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac praemissos in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quae ipsi decreuere, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirati autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitamque suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militia suam nobilior fecissent, dixit se & honores & praemia redditurum: nec ullum eorum qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine cariturum: magnamque sibi huius rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiae socij fuissent, quam punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quoniam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, praesentes collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimium letaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quinti & ex manubijs aurum & argentum, itemque vestes, aliamque praedam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisque se meritum praebuerat, votisque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit, vertitque se ad sacra pro victoria celebranda, magnaque astante bouum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse vero cum honoratis per triduum laetatus, milites quidem alios quod quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimae legioni credit: neque ad Euphratem, vbi prius fuerat, eam remisit. Duodecimam vero legionem, memor quod Cestio duce Iudaeis cesserat, totam Syria pepulit: erat. n. olim apud Raphanazas: ad Meliten autem, quae sic vocatur, misit. Haec ad Euphratem in confinio Armeniae & Cappadociae sita est. duas vero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Aegyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Caesaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosque ibi asseruari praecipit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De nauigatione Vespasiani, de quo comprehenso Simone, & spectaculo die natalitio exhibito. C A P. XX.

Vespasianus proficiscitur.

ER idem vero tempus, quo Titus Caesar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa nauis oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas praeternaui gavit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Graeciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Caesarea reuersus, in Caesaream quae Philippi vocatur, aduenit, diuque vbi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum, multique in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem in cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giorae filium comperit hoc modo comprehensum. Iste Simon cum Hierosolyma obsideretur, in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem coeperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidarijs cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quae multis diebus sufficere possent, una cum illis omnibus in quandam occultiore cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi vero soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tuto emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossiores processerant, iamque alimenta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupescere, qui eum viderunt, locisque suis manebant. deinde propius cum accessissent, quis esset, percontati sunt. Et id quidem Simon non dicebat. Iubebat autem ad se ducem vocari, statimque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiae relictus erat. Omni autem ab eo veritate compta, ipsum quidem vincum custodiebat. Caesari vero quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in ultione crudelitatis, qua in ciues suos amare ac tyrannice fuerat usus, in potestate hostium quibus maxime inuisus erat, ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus inuolatos,

Vitum spectacula Caesaris celebrant.

Simon tunc emersum in cloacam se demittit.

mutata veste in publicum prodit.

vincitur.

A latos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec in-
ualida res est iustitia, sed quandoq; sui temeratores vlciscitur, & grauiorem poenam ingerit
criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint eo quod non statim luere commissa. Id etiam
Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus e terra, magnam
etiam aliorum seditiosorum multitudinem ipsidem diebus fecit in cloacis deprehendi. Ca-
sari autem maritimam Caesaream reuerso, victus Simon oblatus est. & illum quidem trium
pho, quem Romae acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem
clarissime celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim
eorum qui cum bestiis depugnarunt, quique ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores
perire duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romani videbantur haec, licet mil-
le modis illi consumerent, minus esse supplicij. Postea Caesar Berytum venit (haec autem
est ciuitas Phoenices prouinciae, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus
est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum,
quam sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea
modo periret.

*vinctus Caesari
offerunt.*

*Titus Vespasia-
ni natalem ce-
lebrat.*

De calamitate Iudeorum apud Antiochenes. CAP. XXI.

VENIT autem per idem tempus, Iudeos qui apud Antiochiam reliqui erant,
acerba & exitiosa pericula perpeti. concitata in eos Antiochenium ciuitate, tam
propter criminationes illatas eis in praesentia, quam propter ea quae fuerant non
multo ante commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca praedicere, ut
etiam quae postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Iudeorum namque gens mul-
tum quidem totius orbis indigentis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, praecipue
apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis: maxime vero his libera domicilij
facilitate reges, qui post Antiochum fuerant, praebuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes
dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qui vero post eum regnum assecuti sunt, quod
quid aeneum in donariis fuit, hoc Iudeis apud Antiochiam degentibus reddere, in eorum synago-
ga dedicatum concesseruntque, ut pari cum Graecis iure ciuitatis vterentur. At secutus quoque po-
stea regibus eodem modo tractati, & multitudine proficere: & extructione itemque magni-
centia munerum templum clarius reddidere: semperque religione sibi sociates magnam paganorum
multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Quo tempore autem bellum
fuerat conclamarum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudeorum vero
odium apud omnes pullulabat: tunc unus eorum Antiochus quidam plurimum patris cau-
sa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudeorum) cum Antiochenium populum
concionatur in theatro, progressus in medium, patrem suum & ceteros deferebat, insimu-
lans eos, quod una nocte totam ciuitatem incendere statuisent: & velut huius consilij par-
ticipes quosdam hospites Iudeos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non
poterat: sed in eos quidem qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimque omnes in thea-
tro concremati sunt. In multitudinem vero Iudeorum properabat irruere: si eos celeriter
vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis
accendere, mutatae voluntatis argumentum, quodque Iudeorum mores odisset, exhibere
se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idemque iussit & ceteros compelli facere: renuen-
do enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenibus facto,
pauci quidem consenserunt: alij vero qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem ac-
ceptis a Romanorum duce militibus, saeuus instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septi-
mo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quae diebus alijs agerent. Tamque
validam necessitatem imposuit, ut non modo apud Antiochiam septimi diei feriae solueren-
tur, sed ab hoc exordio in ceteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudeis
autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpeffis, altera denuo calamitas accidit: de
qua narrare conati, haec quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum
exuri contigit, & archiua monumentorumque receptacula publicorum, itemque basilicas,
vixque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti An-
tiochus Iudeos accusat & Antiochenes, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, re-
centi tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex antea actis
fidem habere dictis suis persuasit, ut penes se vidisse ignem a Iudeis iniici arbitrarentur: &
tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, im-

*Antiochus Epil-
phanes Hiero-
solymorum tem-
plum spoliavit.*

*Antiochus ciui-
um suorum pro-
ditors*

fit perfidus,

*Iudeorum solen-
nitates despicit.*

perus facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, A postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namq; Syriæ Cæsennium Patum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem, & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit: Omne autem facinus admiscere homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati, quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Sicarij nocentissimi.

Vespasianus à Romanis honorificetissime susceptus.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

CAP. XXII.

IT V S autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatib. desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eū Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam læticiam voluptatemq; translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiā longè abentem omnes homines Italiæ voluntatibus vt præsentem colebant: expectationē suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducētes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorumq; gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis sollicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absolendum esse confidens, antiquam verò libertatē cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellicorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. Imperitiam verò aliorum ducum experti atq; ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari: eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vltius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamē quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primū inter se iucundam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quamq; mansuetè singulos suscepisset, qui præceperant. nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quòd transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultusque lenitatem omnium generum vocibus prosequiebantur, benemeritum & salutis datorem, solumque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, scriptis atque odoribus plena. Cum verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset, ipse quidem penatibus dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum. quàm plurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Vespasiano Romanis obuij.

Vespasianus mā suetè suscipitur.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

CAP. XXIII.

Germani & illi à Romanis quibus de causis deficiunt.

N T E hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerāt, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellumque inferre, sustulit primò natura bonis consilijs vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gētem suam uī coactam seruire Romanis: necnon equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cū viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnemque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordijs oblatū esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidēre. Iamq; alacriter affectæ multitudinis periculū facturi erant: verum maxima parte Germa-

Classicus & Ciuilis (a Rufino Ballis dictus) Germanorum duces.

te Germa-

A te Germanorum defectionē pollicita, & cæteris fortasse non dissentiētib; veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cereale, qui pridem Germaniam rexerat, licteras mittit, quibus eum Consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiēs audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amētia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post erāt supplicia luituri. Nam vt primū defectionis eorum nuncius allatus est Romam. Domitianus Caesar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantā rei magnitudinem suscipere nō detrectauit: sed à patre habens ingenitā fortitudinē & supra ætatē exercitatus, illico tendebat in Barbaros. Illi autē expeditionis fama perculsi, ei se permiscerunt: lucrum hoc ex ea re maximū naēti, vt sine clade pristino iugo subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliā vt oportuit ordinatis, ne faciliē rursus vnquā turbaretur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatē superantibus factis, & patriū decus afferentibus, Romā regreditur. Cum supradicta verò Germanorū defectione, iisdem diebus etiā Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellatur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, violenti atq; sæuissimi, propter inopinatum imperū multos Romanorū quos in præsidijis offendere, interficiūt. & cōsularem legatū Fonteij Agrippam, qui fortiter his obui⁹ pugnauerat occidūt: proximasq; regiones totas ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruagabantur. Vespasianus autē hoc facto & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidē in prælijs trucidati sunt: qui verò salui esse potuēre, cum timore domum refugēre. Hoc autem bello magister militū finito, etiam futuri temporis cautioni cōsultuit. Pluribus enim & maioribus præsidijis loca circumdedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellarum est.

De anne sabbatico, & triumpho Vespasiani ac Titī celeberrimo. CAP. XXIII.

A. M. 40 42

Aⁿ nat. Chr.

PRINCEPS verò Titus aliquādiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationē cladis eorum abuterebatur. Cōspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit me-

72.
Titus magnificētissima spectacula celebrat
Annis Sabbatici miraculum.

Dius inter Arcas & Raphanæas, Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neq; meatū segnis, tamen interpositis sex diebus à frontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo cōpertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenisimū populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidē intra mœnia præ gaudio non sustinebat. Omnes autē obuiam ei pergere properabant, & vsq; ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam foeminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem vidissent, ex utroq; latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebrò autē inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulxit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autē quid sentiret, quidūe facturū esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuò ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venēre, aureā ei ferentes coronam, q^{uod} Iudæos vicisset. Ea; suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atq; ita Antiochiā remcauit.

Titus Antiochiā contendit.
expectatur.

E reuertebantur. Crebrò autē inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulxit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autē quid sentiret, quidūe facturū esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuò ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venēre, aureā ei ferentes coronam, q^{uod} Iudæos vicisset. Ea; suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atq; ita Antiochiā remcauit. Senatu verò & populo Antiochenisimū multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebrò postulanti; expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerāt interijisse, nullumq; iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad

Antiochenisimū precibus non acquiesciti
Aⁿ Vologeso auream coronam accipit.

F aliam petitionem sese conuertunt Antiochenes, quòd priorem impetrare non potuerūt. Aeneas enim tabulas cum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidē Titus annuit. verū in eodē statu relictis omnib; quæ habebant apud Antiochiā Iudæi, ad Aegyptū inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymā venisset, tristēmq; solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudinē cōpararet, disiectorum operum magnitudinē & veterem pulchritudinē recordatus, miserabatur excidiū ciuitatis,

Iudæos ciuitate expelliti
secundò Antiochenisimū petitionibus nihil indulget.

non

excidium Hiero-
solymæ misera-
tur

Simonem & Io-
annem ad Ita-
liam portari
præcipit.

Vespasiani &
Titi ornamenta:

vota solennia

prandium:

triumphus cele-
berrimus.

Triumphum
magnificentia.

Pegmatum fa-
bricatio.

non sicut alius fecisset exultans, quod talem ac tantam funditus excidisset, verum multa im- **A**
precans seditionis authoribus, & qui hanc poenam ei inferre coegere: ita certus erat, quod
nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diui-
tijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plu-
ra verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atq; argentum: aliq; instrumenta precio-
sissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus aut propositū
iter ad Aegyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretoque
ad Italiā nauigare, cum se duæ legiones comitarentur, vtramq; vnde venerant remisit: quin-
tam quidem in Mœsiā, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duc-
ces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos tam magnitudine **B**
corporum quā pulchritudine præstantes, ilicō ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in
triumpho traducere. Peracta verò nauigatione provoto, similiter quidem Roma in eo su-
scipiendi erat affecta, & occursum exhibuit ei quos patri. Claritudinē verò Tito pater attu-
lit, qui venit obuiam, eumque suscepit. Multitudini aut ciuium diuinam quandam lætici-
am suggerebat, quod videbat in vnū tres conuenisse. Non multis autem diebus post, vnum
cōmunem triumphum ob res gestas agere statuere, quamuis vtriq; senatus proprium de-
creuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciui-
tatis multitudine domi remansit. Omnes autē cum exissent, loca vbi tantum stare possent
occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, cōcesso necessario trā-
siru. cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atq; ordines progressa cum rectorib; **C**
suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templū, (ibi enim princi-
pes nocte illa quiescebant) prima iā aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lau-
ro quidē coronati, amicti verò patria veste purpurea. & ad Octauianas ambulationes transe-
unt. ibi enim senatus, & ducum procures, & honorati equites, eorum præstolabantur adue-
tum. Tribunal autē ante porticus factū erat, sellæq; eburnæ in eo preparatæ. Quō cū ascen-
dissent, confederunt. Statimq; eos militaris fauor excepit. multis virtutē testimonijs prædi-
cans. Illi autē inermes erāt, in veste serica laureis coronati. Perceptis aut laudib; eorū Vespas-
ianus, cum dicere adhuc vellent, silentij signū dedit. Magnaq; omniū quiete facta surrexit,
& amictu magnā partē capitis adopertus, solēnia vota celebravit: idemq; Titus fecit. Per-
fectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad **D**
prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. ipse verò ad portam rece-
dit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi &
cibum prius capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, dijs ad portam collocatis cæsa ho-
stia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudine facilius præberetur
aspectus. Præ merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non
potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel
naturæ nouitate. Nam penē quæcunque hominibus qui vsquam sunt fortunatis paulatim
quæ sita sint, alijs alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij ma-
gnitudinem probauere. Etenim argenti auriq; necnon eboris in omni specie operum
multitudinem, non vt in pompa ferri cerneret, sed, vt ita dixerim, omnia fluere: & alias **E**
quidē vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura variatas
arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ alijs operib;
inclusæ traductæ sunt, vt appareret frustra nos earum vsquam rerum esse aliquid suspicari.
Ferebantur etiam simulachra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte nō de-
functoriē facta. horumque nihil non ex preciosa materia. Quin & animalium diuersa ge-
nera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula por-
taret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atque inauratis ornata. Ipsi eti-
am qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum ma-
gnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, sed
varietas & pulchritudo quidem vestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, **F**
oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur fabricatio,
pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant: Multa e-
nim in tertium nidum quartumque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admira-
tione delectabat: multis aurata veste circumdati, cum aurum præterea factum atque e-
bur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, cer-
tam

- A** tam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari quidem fortunatissimā terram, totas verō interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: murosque excellētes magnitudine machinis dirui, & castellorū excindi munimina, & populorum ciuitatū moenia disturbari, exercitumque intra muros infundi: cædisque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignemque templis immissum, ædiumque super domos post multam vastationem euersiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia *Spolia.*
- B** quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo repta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab usus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum quæque in lychni speciem fabricatæ. Erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliiorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro *Spoliiorum lex. Victoriæ simulacra.* & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adquirebat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignumque spectari exhibens equum.
- C** Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum. quò postquam ventum est, consistere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa tractus: laqueo verò circumdatus per forum trahebatur, quo eum simul caderent qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniumque fauor secutus est, tunc hostias inchoauere. hisque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuiliū, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominū cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate usus, in super perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia nanque in illud sanum collecta ac deposita sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodium & Machærus à Basso capta.

CAP. XXV.

- E** N Iudæā verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Veriliano exercitu, castellū quidē Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autē omni manu militari collecta, multi autē in partes diuisi erant, & legione decima bellum in ferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellū, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinē surgēs, & ob hoc etiā capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secar vallis, LX stadijs distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. Ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A septentrione autem & meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad opugnationem. Eius verò vallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus

*Lucilius Bassus
Herodion capto
Machærunti bellum infert.*

Herodij descriptio.

Machæruntis situm & munitio.

sus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue vicinitatem. namque oppor- **A**
Herodes Ma- tune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ci-
barum m- uitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verti-
ro & turribus cem rursus murum edificauerat, turresq; in angulis sexagenorum cubitorum crexerat. In
amplectitur. medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudi-
 ne locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundeq; suppeditandis, locis ma-
 xime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat,
 ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinē ma-
 chinatumq; reposuit: & omnem apparatus excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ ob-
Ruta mirabilis fidionis præstare contemptum. Erat aut in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla **B**
magnitudinis. enim ficu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eā ex Herodis tem-
 poribus perseuerasse: mansissetq; vltius profecto, sed ab Iudæis qui locum ceperant, exci-
 sa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appel-
 latur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa ve-
 speram verò veluti iubare fulgurans, accedentib. eamq; euellere cupientibus facilis nō est:
Baaras (alias sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum san-
Debras) locum, et guinem super eam fuderit, quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi fortè il-
radix miris mo- lam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine pe-
dis euellenda. riculo, quæ talis est: Totam enim circum fodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit condi-
 tum, deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix qui **C**
 dem facile euellitur: canis verò continuo moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda
 erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter
 vnam vim capi eam opere præciū est. Nam quæ vocatur dæmonia, pessimorum hominum
Baaras radicis spiritus, viuis immerfa, eosque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si
virtus. tantummodò admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes
Fontes fluentes. etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij namq; amari sunt, alijs nihil dulcedi-
 nis deest. Multi autem frigida aquæ ortus, non solùm in humilioribus locis fontes alternos
 habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non qui-
 dem altè caua, saxo autem imminente prorecta: super hoc veluti duæ mammae inter se
 paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum **D**
 fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multisque morbis ac vitijs salutare: ma-
Bassus locum xime verò neruorum curationi conueniens: habetq; idem locus metalla sulfuris & alumi-
obsidioni ido- nis. Bassus autem contemplatus vndiq; regionem, valle orientali repleta accessum parare
neum querit. statuit: opusq; inchoauit, properas aggerem quàm plurimum extollere, facilemq; per eum
Iudæi inferiore oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos
ciuitatem obti- quidem coegere, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericu-
nent. la priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tehebant, & propter munitio-
 nis firmitatem, & vt salutis suæ consularent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si
 locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experien-
Iudæorum & Ro- do conuincere: ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cū his quos fors **E**
manorum con- obtulisset conseratis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. Sem-
stiter. per autem vtriusq; ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem si incautiores aggre-
 derentur: in aggere autem positus, si improuifum excursum eorum bene septi armis excipe-
Eleazarus Iu- rent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta, inopina-
dam audax & tam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obfessos iuuenis & audacia
strenuus. ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. Is autem fuerat excursibus nobilis, multos e-
 gredi aggestumq; prohibere cogitans, & in prælijs semper grauiter Romanos afficiens: au-
 daciaq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum di-
 scessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaq; discreta quodam die pugna, & vtraq; parte
 digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium ex- **F**
Eleazarus à Ru- cepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos atten-
of Egyptio ca- dens. Hanc autē opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Aegyptius, nomine
pitur: Rufus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cū
Verberibus ca- hoc visō stātes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux
diur: nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, vt ex ciuitate conspiceretur, cadi verbe-
 ribus,

Aribus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersaq; ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorū aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumq; miserationē augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. Ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando querebātur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibiq; ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autē & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus asset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuerent. Cum verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserāt ad Bassum nuntius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasere. reliquorum autē viri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierulæ verò & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidēre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

cruci affigendus offerunt

Iudæos sua calamitate ad deditionem mouet

ad fugam concitat; atq;

denum dimittitur.

C De Iudæis à Basso interemptis, & Iudæa diuendita. CAP. XXVI.°

Is autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nūciabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cum ad locum venisset, neq; falsum fuisse nūcium comperisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiēdi per equites copiam non haberet, pedites autem syluam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam

Iardes saltus seu sylua ab exercitu Romano cincta.

etiā reperirent. Itaq; simul vniuersi, & cū clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq; his audacia illis contentione vsis, diu

Iudæi in Bassi militares copias irruunt.

D quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidē duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos fauciari: Iudæorum verò ex illo prælio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo supra meminimus, qui ordini cuidam præpositus cum Hierosolymā obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodē verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. Nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunq; degerent Iudæis indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

omnes prosteruntur

Stipendia Rom. persolvere, atq; tributa in Capitolium ferre coguntur.

De clade Antiochi regis, & eruptione Alanorum in Armeniam. CAP. XXVII.°

Am verò quarto anno Vespasiano administrante Imperium, contigit Comagenes regē Antiochū in maximas clades cum tora domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cefennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum nō valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: proptereaq; debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent: totum Romanorum Imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi

Cefennius petus Antiochum defectionis accusat

F nuntium ad se perlatum neglecturus: Nam vicinitas regum, maiore negotium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eo nanq; id cogitauēre) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & potestate sibi permissa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum nō putauit. Subito tamen, Antiocho eiusq; socijs nihil opinantibus, in Co-

Antiochum hostiliter adoritur.

Ioseph.

Cc

magenem

magenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducēs, & insuper quasdam cohortes A alasq; equitum. Habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum quidē contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum cōiuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingereretur probaturum esse ratus. Progressusq; de ciuitate centum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosaram qui eam capefferent mittit, & per eos ciuitatem tenebat: ipse verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicū gerere: sed fortunā suam B questus, quiduis pari sustinebat. Adolescentibus autem, belliq; peritis, viq; corporis præstātib; filijs eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaq; ad virtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho verò neq; pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atq; hoc facto militum suorum animos fregit. Nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se trāstulere, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntq; omnes equites decem, qui cum his vnā transgressi sunt flumē Euphratem. Hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum regem venissent, C non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinā retinerēt, omni honore dignati sunt. Antiochum verò, vbi Tarsum Ciliciæ venit, missō centurione Petus victum Romā transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitia habere rationem, quā belli occasione inexorabilem iracūdiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermissaq; interim profectioe Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ redditus præbet, vt non modò copiose, sed etiam regiē victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antē metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoq; spem reconciliandi cum Cæsare D concepere. Cum autem etiam Vologes de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanum niuere pariebantur Imperium) & cum Cæsar his mansuetē facultatem dedisset, Romam venerunt. Patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduēto, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vltius prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namq; is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditū autem sibi præbito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumq; fines populolos, omnigenūq; pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidē bonis omnib; cesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis E redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsq; ad Armeniā vastantes omnia processere. Eius autē Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflisisset, nō multū abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam missō eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atq; ita fugisset. Illi autē pugna multò magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam verò hominum multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex vtroq; regno, ad sua domicilia rediere.

Excidium Massada, castelli munitissimi.

CAP. XXVIII.

Flavius Silua
(Ruffino Siluum
dicitur) Basso
succedit.

Eleazarus sicariorum princeps.

P v d Iudæam verò mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit. & aliam quidem terram bello subactam videns, vnum autē adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem F mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps verò sicariorū, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaferat, vt antē diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem

ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam ludæorum libertatem tanta ignavia prodidissent: magisque se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nam iidem illi & defensionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter suscipere. Causa verò peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorū refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiz suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud ludæos omnium generum malitiæ fecundissimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quam iniquitate in proximos cernabant: potentes quidem multitudinè malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonaque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuisse iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intentato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verum & hos Iohannes moderatiores esse demonstrauit. Non solum enim omnes interficiebat, qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescèbatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: ut iam sit minimè mirum, si mansuetudinis cõmunem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatè furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quæue liberorū corporum iniuria temperauit, qui cum creauere tyrannum? Quæ verò eos amicitia quæue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? namque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiz opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli etiã Idumæi fuisse: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidère, summamque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo in æmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderet, propter efferam suam naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenire, merita illis omnibus poena Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ varijs percepti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quam committere perpeffos: verum quæ tandem digna tantis sceleribus poena affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum duccens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidij ubique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circundedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet, utque custodes perseverarent: ipse verò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quoniam delegerat, qua parte castelli rupes mori proximo applicabantur, extenim difficilem ad copias utensilium. Non solum enim commeatus ex longinquo, & cum labore ludæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verum etiam potius aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitiõnem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vtrique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum iter ab latu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursus producit: vixque illo itinere gradiens promouet pedem. namque mutandi vestigium, necesse est altero pede aiti. Est autem certa perniciēs, si quis labatur, altitudo enim

Tempus omnium generum malitiæ fecundissimum.

Iohannes Giscala, alias Giscalenus, sicarios moderatiores esse dicitur.

Simon Gioræ tyrannus.

Idumæi sceleratissimi.

Zelotæ impij. Idumæorum vitæ finis cõmeritum.

Placitum Silua Massadam obsidione premittit.

Massadam munitio.

rupium vtrinque dehiscebat, ut quæ horrore quemuis tectere audacissimum possit. Per eiusmodi
viam cum XX stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed ut ha-
beat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit;
& appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam &
murum per omnem eius gyrum erexit, stadium spacio septem, è candido lapide factum, &
duodecim altum, latumque octo cubitis: & XXVII turres quinquagenorum cubitorum in eo
stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim ver-
ticem, quod fecundus, omni-
planicie mollior esset, culturæ destinauerat: ut si quædo ex-
ternorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidē laborarent, qui salutē suam castel-
lo credidissent. Quin & regiā sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra mœnia
quidem arcis positam, vergentem autē ad septentrionem. regiæ verò murus erat magnus,
ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Mem-
brorum autem intus, & porticum, itemque balnearum varia erat & sumptuosa cōstructio; co-
lumnis quidem è singularibus saxi vndique substitutis, parietibus autē membrisque solida cō-
page lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiā, & ante turres
multos magnosque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molis aban-
dantiam, quantā qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò iter ex regiā in arcē summam
ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præ-
bere hostibus poterant. Nam orientalis quidem via natura est inaccessa, ut suprà memora-
uimus. Occidentalem verò, magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mil-
le cubitorum spacio ab arce distaret, quam neque transire posse, neque capi facile videbatur. In-
extricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus
hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communis. Intus autē repositi appa-
ratus, magis & diuturnitatem & opulentiam intrinsecus. nam & frumentum multum erat condi-
tum, & quod in longum tempus sufficere posset: vinumque multum & oleum: insuper autem
cuiusque leguminis fructus, & palmulæ coaceruatae. Cunctaque reperit Eleazarus, castello per-
dolum cum sicariis occupato, matura, nihilque recens depositis deteriora: quanquam ferè ex
quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quin-
etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autem causam diuturni-
tatis auram esse existimet, non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac seculæ
ta materia sit remota. Inuenta est autē omnigenum quoque armorum multitudo, ab rege con-
dita, quæ decem millibus virorum sufficerent, ferrumque, insectum, necnon æris & plumbi ma-
teria: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Adiunt enim Herodē id ipsum
castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem ab Iu-
dæorum populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Al-
terum verò maius atque atrocius, ab regina Aegypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam
non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem
obsecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius Imperio Anto-
nium paruissse, malè eius amore mancipatum quam non donaturum sperasset. Propter eiusmodi
metus, Herodes conditam Massadam, extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit.
Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprà diximus, ac
ne quis effugeret, diligentissime procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reper-
to, qui aggerem iactum posset excipere. Nam post eam turrim quæ iter ab occidente, quod ad
regiam summamque montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi vastior la-
titudine, multumque porrecta: celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam
Leucen appellabant. Hanc igitur Silva ut ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus ius-
sit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus
est tumulus. Verum neque firma neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur:
sed super eum tribunal, constructis saxi ingentibus, factum est, altum itemque latum cubitis L.
Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primò quidē Vespasianus ad
oppugnationes, postea verò Titus excogitauerat: & turris LX cubitorum effecta est, tota ferro
consecta, unde multis balistarum tormentorumque iaculis Romani citò eos repulere, qui
de muro pugnabant, & caput exorere prohibere. Simul autē ingenti etiam ariete fabricato,
Silva crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamē aliquam eius deiecit partem intem-
ptam. Citò autem præuenire sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidē si-
mile

Herodis Regia.

Eleazarus castel-
lum Massadam
consecratibus
& armis re-
fertur dolo
occupat.

Massada ab He-
rode cum exstru-
ta.

Titus turrim ef-
fici curat.

Silva ariete mu-
rum pulsari iu-
bat.

A aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quæ sectæ sunt continentes composuere: earum autem ordines erant duo similes, tantumq; distantes quanta esset muri laticitudo: & inter eos ambos replebant aggerem spaciū. Ne verò crescente cumulo terrâ deflueret, alijs transversis trabibus quas in longitudinem posuerat colligebat. Erat ergo illis opus quidem edificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus evanescebant, lutoq; subidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc ubi Silua consideravit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentibus faces militibus intromittere iaculandi præcepit: muris autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & usq; ad limbum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: advertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti divina providentia excitatus auster, multa vi in adversum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigiliis accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret. Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alij cuiquam permissurus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent, si vicissent, ante oculos positus, de omnium morte consilium cepit: idq; ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi socijs vesperi congregatis, talibus eos verbis ad faciendam inuocabat: Cum olim vobis decretum sit, viri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquam alij servire, nisi Deo is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, ante quidem servitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum servitute intolerabiles poenas subituri, si viuos in Romanorum potestate venire contingat: primi enim omnium ab his defecimus, & novissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datam, ut bene ac libere possimus mori, quod alijs non evenit præter spem superatis. Nobis autem certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto nos optant viuos abducere, neq; nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerbiora, ab hostibus eveniebant, de Dei voluntate conijcere, & scire quod amica ei quondam Iudeorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam verò urbem suam igni hostium excidioq; prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudeorum speravimus servata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nulliusq; culpæ participes fuisset, quod alios quoq; docuimus. Itaq; videtis quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortius nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorum copia, & armorum multitudinem, aliisq; haberes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissime auferente, spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, quæ furore capti contra gentiles ausum sumus: pro quibus quæso ne Romanis iniunctissimis poenas, sed pro nos ipsos Deo præstemus: istæ autem illis moderatiores sunt. Morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi servitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate servata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe scio, si neq; corpora nostra tenuerint, compendioq; caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quod non penuria victi sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortem servituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius quemq; apertissimus deterrebatur interitus, aliusq; alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lacrymis designabat. Quos cum vidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effoeminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoq; repletus spiritu, clariore de immortalitate

ardentibus facibus urbem peti præcipit.

Aquilo spirans Romanis horribilis.

Eleazarus ad mortem robustior.

litate animæ orationē incipit: magnāq; vsus exclamatione, lacrymantos attētius aspectans: **A**
Eleazar de im- Plurimū, inquit, opinione deceptus sum; q; putarē viros fortes pro libertate certārēs, mori
mortalitate ani- bene malle, quā viuerē. Vos autē ne cui libet quidē homini quicquā neq; audacia neq; vir
ma ad suos ora- tute præstātis, qui etiā magna mala effugituri, mortē timetis: cū oporteret vos super hoc
tio. neq; cūctare, neq; expectare monitorē. Olim enim & à primo sēsu nos erudire sacræ patriæ
Mors animis orationes, maiorū quoq; nostrorū factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quod vi
quid præstet. uere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstans, ad
Anima corpore proprium purumq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mor-
iuncta virum. tali corpore vinctæ sunt, vnāq; malis eius implentur, quod verisimile dicitur mortuæ sunt.
 Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidē potest anima iuncta cum cor-
 pore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & vltra mortalem naturam ge-
 stis produciens. Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pendet,
 absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberam participat fortitudinē
 humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cū est in corpore, conspicitur.
 Nam & accedit occulta, neq; rursus cū recedit, videtur, vnā quidem ipsa habens incorru-
 ptam naturam, corpori autem causam præbēs mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc
 viuut atq; viger: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantū immortalitatis
Somnus immor- ei superat. Et huius orationis argumentū vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nuf-
talitatis anima quam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognā-
argumentum. tione degentes, vbiq; adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conue-
 niat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem nō sit dementissimum, breui-
 tatem vitæ sequentes, sibi met inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica in-
 stitutione meditados, alijs esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alie-
 nigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cū
Indorum sapi- sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti su-
tia professores stinent: properant autem animos corporib. soluere: nulloq; vrgente neq; exagitante malo,
igne corporibus propter immortalis conuersationis desiderium, alijs quidem prædicūt se esse abituros, nec
proprijs admo- est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellātes eos, ad familiares suos
to, moriuntur. mandata mittunt: ita certam veramq; animis esse inter se consuetudinem credidē: ipsi
 autē cū mandata perceperint, igni traditis corporib. vt immaculata puraq; anima secer-
 tur, laudari moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quā ex-
 terorum hominū quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se qui-
 dem ipsos descent: illos autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordinem iam recipiant.
Eleazar ad Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaq; ignauia leges patrias, quæ om-
mortem contem- nibus hominibus æmulandæ videntur, inhonestē despiciamus? quanquā etsi cōtraria nos
nendam suos à principio instituisse eruditio, quod summū bonū est hominibus viuere, mors autem ca-
lamitas. lamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & faciliē tolerare, Dei volunta-
 te & necessariō morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorū genus hoc
 decretū posuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodū oportebat vsuri.
 Non ausim enim vobismetipsis ascribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eorū
 bellū absumpserit. Non enim viribus illorum hæc accidē: sed causā fortior interueniens,
 illis præstitit vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorū perempti sunt, qui Cæ-
 sariæ incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidē ab illis, dū diem septimū celebrarēt, aggres-
 sa Cæsariensium multitudo, neq; repugnātes cū coniugib. ac liberis mactauerūt, nec vel i-
 psos erubuere Romanos, qui nos tantūmodō hostes, quod defeceram, putabāt. Sed dicet
 aliquis, Cæsariē sibi semp cū suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiā, tēpusq; nactos ver^o odiū ex-
 aturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicem^o? Nobiscū .n. illi propter Græcos bellū gerero
 ausi sunt, ac nō cū propinquis nostris Romanos vlci sci. Multū igitur his fides illorū ac bene-
 uolentia profuit: si quidem ab ipsis cum totis familijs acerbissimē trucidati sunt, ac pro au-
 xilijs gratias eis reddidē: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, velut ea ipsi
Iudæorum in Sy- cōmittere voluissēt. Lōgū fiet, si velim nūc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod
ria occisorum Syriæ ciuitatū nulla est, q̄ non Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis q̄ Romanos plus
namque inimicos. Vbi etiā Damasceni, cū ne causam quidē pbabilē cōfingere potuissent, ciuitatē
 suā cede nefaria repleuere, octodecim millib. Iudæorū cū cōiugib. ac familijs iugulatis. Eo-
 rū autē multitudinē plagis in Aegypto perēptorū LX milliū numerū audiebam^o excedere.

Alli quidem fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostibus aduersarium, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellū suscepere, nihil deerat eorū, quæ spem totam possent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & castellorum inexpugnabiles fabricæ, atque intrenti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent, seq; sustulissent, maiorum malorum extiterè principium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostibus succubuerunt, velut illorū nobilitatis causa victoriæ, non ad eorum salutem, à quibus instructa fuerant, appa-
rata sint. Et in prælio quidē mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non per-
dita perire. Eorum verò multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? *à Romanis capto-
rum calamitas.* quis ne non antequam illa pariat, mori properet? quorum alij torti, tamq; igne quàm ver-
Bberibus exorciati perire, alij semesi à bestiis ad secundum eorum cibum viui seruati sunt: il-
lorum quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc viuunt, qui sæpe mortem optantes non
accipiunt. Vbi est aut illa magna ciuitas? Aut vbi est quæ totius gēis Iudææ metropolis fuit?
Tantis quidē murorū septis munitissima, tot verò ante muros castellis turriumq; obiectis
moenibus rura, belliq; apparatus vix capiens, tot autem virorum pro se pugnantium multitu-
dinem continens, quid nobis facta est, quæ Deū habere incolā credebatur? Radicibus ex fun-
damētis erepta est, solaq; ei⁹ monumēta restāt, eorū à quib. excisa est imposita reliq; castra.
Sentes verò infelices ad cineres tēpli assident, & pauca mulieres ad turpissimam pudoris in-
iuriam ab hostibus reseruata. Hæc secum reputans quisquam nostrū, aspicere solem dura
Cbit, etiam si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut
parcus animæ, vt eum non poeniteat huculq; vixisse? Atq; vtinam omnes fuissetus mortui,
priusquam illam sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquā templū
sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, & forte
poterimus pro ea hostes vlcisci, nunc autem euauit, ac solos necessitati dereliquit, mori be-
ne properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorumque, dum nobis licet, à
nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis ge-
nuimus, eamque fugere ne fortissimi quidem possunt: iniuria verò & seruitus, & videre con-
iuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus, ex naturæ necessitate pro-
fectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cum licuit noluere. Nos autem mul-
tum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantib⁹,
non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potue-
runt? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficere cru-
ciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius
coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dū
liberi sunt, & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis ho-
stium. Moriamur liberi, cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præci-
piunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria
Romani volūt, & ne quis nostrū ante excidium pereat, riment. Festinemus igitur eis, pro
sperata potiūdi nostri voluptate, stuporē mortis admirationēq; relinquere audaciæ. Adhuc
eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodā impetu pleni, ad opus inci-
tabant: ac veluti larvis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimē esse fortitudi-
nis, rectiq; consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur. Tantus eos & conlu-
gū & filiorū & propriæ cædis amor inualit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cum facinus
accederent obruti sunt, verū eā seruare sententiā, quā cum dicta perciperent, habuerunt: &
propriū quidē harumq; affectū retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam opti-
mè filiis consulissent. Simul. n. valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremijs
captos extremū lachrymātes osculabātur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragen-
tes, volentes eos cōstgebant: malorū quæ subditi hostib. passuri fuerāt, cogitationē habētes
pro solatio necessitatis ad eadem. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti aut
cōiunctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusq; filios atq; vxores occide-
re, malorū omnium videbatur esse leuissimū. Igitur neq; horum iam factorū dolorē tolerā-
tes, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuenirent, citò qui
dem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decē le-
ctis omniū percussorib. vniuersi etiā propter liberos ac coniuges prostratos cōpositi, eosque
complexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicitissimū illud exhibētib⁹

*à Romanis capto-
rum calamitas.*

*Microsolyma ra-
dicibus ex funda-
mentis erepta.*

*Mors incutabi-
lis.*

*Blasphemia Ro-
manorum crude-
litatem Iudæis
proponit.*

*Iudæi suos & se
ipso interficiunt*

*bonis in vnum
congestis ignem
iniiciunt.*

ministerium. Isti autem intrepide cunctis decisis, eandem fortis legem in sua quoque morte statuerunt, ut cui obtigisset, nouem percemptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neque in sustinendo facinore preestaret alius alij. Et ad extremum ceteri quidem se neci supposuere: vnus vero atque nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis forte in multa cæde superesset qui suæ manûs egoret: ubi cognouit omnes percemptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi vero manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Lartius autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum alij credibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quindecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes manè aggeribus scalarum portibus iunctis muris aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndique versum acerbam solitudinem, ignemque intrus ac silentium, quid factum esset conijcere non poterant: & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem forte prouocarent, dederunt. Clamore autem sensere mulieres, & ex cloacis emerit, factum Romanis, ut erat, indicauit, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent, omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, ausi magnitudinẽ verisimilem non credentes. Ignem verò extinguere conabantur, perq; hunc viam sectantes citò in regiam peruenire: conspectaque multitudine mortuorum, non ut in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

CAP. XXIX.

IVS MODI autem petacto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul iticolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Aegypti ciuitatem, postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verum & illic nouas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum Dominum dicerent. Cum autem quidam ijs Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, alij verò instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium maiorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent, certam spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. Cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoque impetu sicarios aggressi corripuerunt. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Aegyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maxime verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim vel eorum quisquam commorus est, ut dominum Cæsarem nominaret, vsque adeò corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

A

Onia templum clausum apud Alexandriam. CAP. XXX.

V P V S tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu ve-

*Lupus Alexan-
dria rector.*

lociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res novas studium cau-

bi adiungerent, præcepit Lupo, ut templum Iudæorum, quod esset apud Oniori

*Onias a Ptole-
mao humanissi-
mè suscipitur.*

(quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Aegypto: quæ ob hanc causam
& coli cæpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosoly-
mis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Pto-
lemæo suscipitur humanissimè, propterea quod Antiochus erat inimicus: ait se gentem Iu-
dæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent,

templi extru-

feri annuisset, rogauit ut in aliqua parte Aegypti templum sibi ædificare permetteret, & mo-
re patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud
Hierosolymam vastauisset, ipsique beneuolentiores eos fore, eoque multos ad eum religio-
nis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, ei que locum dedit centum & octoginta
stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur vbi castello fabricato,
Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem ex-
truxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundum patriam
imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum
enim non fecit, sed infotmaturum aureum lychnum tanquam lubatis luce radiantem, de au-
rea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circumdedit, saxeas
portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: ut &
sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias saria
voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymam degentibus, pro-
pter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab
Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis
noningentis septuaginta. Esaiasque prædixerat huius templi futuram in Aegypto constru-
ctionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem re-
ctor Alexandriæ susceptis literis Imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis abla-
tis donarijs templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati suc-
cessit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus commina-
tus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causâ adire volentes admi-
sit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne vestigium quidem diuini cultus in eo resi-
deret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni tre-
centi trigintatres.

*Ab Onia chræ-
stianis templi.*

*Lupus donarijs
ablati templum
claudit,
Paulinus Lupo
succedens prior
eodem deprehen-
ditur.*

De interfectione Iudæorum apud Cyrenem. CAP. XXXI.

V D A C I A verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyre-
nem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissim⁹, Ionathas Iudæos
arte textor, non paucis imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitque eos imperitos sedu-
in solitudines, cum signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere. & a-

cit

lios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iu-
dæorum apparatus eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunci-
ant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facile cōprehendit: & magna quidem
pars manib. interijt: nonnulli aut viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor aut consilij Iona-
thas tunc quidē potuit effugere: multū verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones ca-
ptus est, adductusque ad Catullum, sibi quidē moræ poenæ moliebatur, Catullo autem iniqui-
tatis præbuit occasionē. Nam ipse quidē locupletissimos Iudæorum falsò insimulans, auto-
res sibi huius cōsilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat,
remque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiā verbis exaggerans, ut & ipse quoddā bel-
lū Iudæorū confecisse videretur: quodque hoc atrocius est, præ credēdi facilitatē, etiā doctor
erat calumniadi sicarijs. Denique cum iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui
iādudum infensus odium publicauerat, etiā vxore eius Berenice criminationib. implicata,
hos quidē priores occidit, deinde omnes simul pecuniarū copijs eximios, tria simul millia
trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia redivitis Cæsaris adiun-
gebat. Ne verò vel alibi degentiū quisquā Iudæorū eius iniusticiam confutaret, etiam lōgius
mendaciū propagauit: ac Ionathæ nonnullisque alijs qui comprehensi fuerāt persuadet, noua-

*quæ cum socijs
seductis compre-
henditur.*

*ad Catullum
duclitur.*

*Catullus Iudæo-
rum tria simul
millia trucidat.*

rum

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

INDEX RERVM AC VOCVM MEMORABILIVM FLAVII

IOSEPHI LIBRIS COMPREHENSARVM ALPHABE

ticus: in quo numeri notati paginas: literæ verò alphabeticæ numeris iunctæ historiæ recitatarum loca demonstrant.

A

- ARON** filius Amaranis
Moyſi fratri in Aegyptum reuerſi obuius
35, a. Deū celebrat,
42, c. implorat, 55, d
ad ſacerdotium primus eligitur 58, a
in q. ec dem confirmatur 49, a. 58, d
primus p. niſex 383, d. moritur
61, a
- Aaronis** filij quatuor 49, b: quorum
duo ambitioſe uictimas offerentes cō
buruntur 49, f. uirga amygdala
protrudens floret 60, b. poſterie
ius pontifices 383
- Aaroni** Cores inſulda: 57, c. plebs re
pu nat 55, c
- Abanith** zona ſ. c. rdotalis, quam Ba
bylonij Emian uocant 47, c
- Abaiſ** mons 73, d
- Abaris** urbs 590, c, e. 598, c
- Abiſſes** Syriæ ac Phœnices præſes à
Cyro reedificando templo Hieroſo
lymis præſectur 200, d
- Abdiſiſus** Aſinacum caſurus ab Artā
ban impeditur 354, c
- Abdiſtratus** rex Tyrriorum Baleazaro
patri ſuccedit 592, c
- Abdeinonius** Turius adoleſcens proble
matū diſſoluendorū peritus 148, a.
592, c
- Abdenago** aliàs Azarias Danielis ſo
cius 190, c
- Adon** Elielis filius Iſraelitarum guber
nator 88, c. moritur & ſepelitur.
ibid. d
- Abel** uox quid ſignificet: naſcitur: iu
ſtus paſtor 2, a. ſacrificium Deo
offert: & à fratre occiditur 4, b
- Abelmacha** urbs à Ioabo obſidetur:
mulieris prudentia ſeruatur 133, a:
& obſidione liberatur. ibid. b
- Abemerigus** filiam ſuam Izate uxorem
iungit 374, c
- Abenerus** patriueiſ Sauli copiis milita
ribus præſectur 100, e. pigritia à
Dauid accuſatur 111, d. Ieboſthū
p. riculo eripit: regē cōſtituit 116, b.
contra Ioabum pugnat, & ſupera
tur. ibid. c. Aſaelem uulnerat, ibid. d
- in Ieboſthi caſtra** uenit, ibid. e. ad
Dauidem deficere conatur: Dauidi
populum conciliat: benignè ſuſcipi
tur 117, a, b. inſidijs Ioabi exponi
tur ibid. d. occiditur ibid. e. à
Dauid lugetur 118, a
- Aberi**, ſecundi ex fratribus Machabei
ſupplicium, & tolerantia 623
- Abſalomus** ſororem Thamarā ab Am
none uitiatam conſolat 126, a.
Amnonem trucidat: & in Geſura fu
git 126, b, d. patri reconciliatur,
& in Dauidem conſpirat 127, a, b, c.
rex ſalutatur 127, d. patrē regno
eiſcit 126, b. thalamum patris pol
luit 128, d. cum Ioabo cōgreditur
129, f. fugit 130, b. ſuſpenſus in
terimur: et ſaxis obruitur 130, b, c.
mortuus nunciatur: & à Dauid lu
getur ibid. d, e
- Abſalomi caſa** ies 127, a. ſtatua Ma
nus Abſalomi uocata 130, c
- Abiſ** Arſalum rex Izatem hoſtiliter pe
tit: ſuperatur: & manu ſua propria
interit 376, e, f
- Abiſ** filius Samuelis quomodo tempu
blicam gubernet 95, b
- Abiſ** Roboami filius Hieroboamo pu
gnaturus occurrit 155, c. Iſraeli
tarum copias ad ſ. pellicere conatur
ibid. d. Hebræis confidentiam ex
probrat, et Roboamo ſuccedit 154,
e. Hieroboamum uincit 156, a.
moritur 156, b
- Abiatharus** Achimelechi filius à Sauli
ſeuitia ſeruatur 180, c. ad Dauidē
conſugit 108, f. pontifex manſit
133, c. pontificatu priuatur 140, c
- Abibal** rex Iromi pater 148, a. 592, b
- Abigea** Nabali uxor Dauidem commo
tum xenijs placat 110, e, 111, a. Da
uidi nubit 111, b
- Abila** oppidum 66, a
- Abilamarodachus** filius Nabuchodono
ſori patri ſuccedit: et Iechoniā c. uim
culis dimittit 192, d. moritur. ibid. e.
filium Nigliſarem ſucceſſorem ha
bet. ibid.
- Abimelechus** Bethlemita, quis fuerit, &
qui in Moabiticā terram cum ſuis
tetenderit 90, f
- Abimelechus** Paleſtina rex Abramum
hoſpitio ſuſcipit, et Sarā rapit 12, e.
Iſaacum h. ſpicio ſuſcipit 15, f. cum
Iſaaco ſœdus pepigit 16, b
- Abimelechus** nothus Gedeonis interſe
ctis fratribus principatum ſibi uendi
cat 86, d. à Simitis urbe expelli
tur 86, e. e. m. q. ulciſcitur ibid.
inſidias Galis propulſat 87, a. The
bis prelio uictis moritur 87, c, d.
& quēnam ſucceſſorem habuerit
ibid. d
- Abiron** pertinax 58, d. terrā abſor
betur 59, c
- Abiſace** ſœmina Dauidem ſenem caleſa
cit 136, b: quam Adonias in cōiū
gem poſtulat 139, e
- Abiſeus** Abenerum, 116, e: unā cum
fratre Ioabo Sabacum, perſequitur
132, f. Dauidē periculo eripit 133, d.
uno die 600 hoſtes interemit 134, c
- Abiſ** filius Aaronis igne ſacrifico com
buriur 49, f
- Abramus** patre Tharro naſcitur 9, c.
Lotum cognatum adoptat 9, e
- Abramus** in Chananeam uerū Dei cul
tum auſpicaturus migrat 9, e. in
Aegyptum tendit: uxorem, ſororem
ſingit: Aegyptiorum religionem re
ſellit: Aſtronomiam docet 10, b, c, d.
cum Loto fines partitur 10, d. Aſſy
rios uincit 11, a. Melchiſedeco ho
ſpitaliter habetur, eidemq; decimas
donat 11, b. de filio ſibi naſcitu
ro promiſſionem accipit 11, c, d. 14, b.
Iſmaelem genuit 11, d. angelos ho
ſpitio excipit 12, a. in Gerara Pa
leſtinae proficiſcens uxorem ſororē
cur ſinxit 12, e. Iſaacum immola
re iubetur & Deo obedit 13, e. quo
loco filium offerre cupiuerit 13, d.
Iſaacum maſtare uolens à Deo imbi
betur 14, b. Iſaaco uxorem querit
ibid. f. moritur 15, d
- Abrami** arma contra Nechiam Pharao
nem 544, b. ex Chetura proge
nies 14, d. domicilium, uicus 10, d
Gg Chebron

Index.

- Chebron 523, e. famulus quesitur
 Isaco uxorem mittitur 14, f. Deum
 precatur: Rebecam alloquitur: &
 Labano iuneris suscepti causam re-
 fert 15, a, b, c
 de Abrahamo testimonium Berofi 9, f:
 Hecataei & Nicolai Damasceni 10, a
 Absalomon Manahemi tyrannidis ad-
 iutor 472, c
 Absalomus patrum simul et socer Ari-
 stobuli captus 258, f
 Accaron Ochosis regis deus fictitius
 165, b
 Accaron urbs ab Hebraeis capi non po-
 tuit 80, f
 Achabus Amarini filius patri rex impie
 us succedit 157, f. Iezabelam con-
 iugem ducit: Eliam prophetam que-
 rit: & calumniatur 158, a, e, f.
 ab Elia idololatriæ redarguitur.
 ibidem f. Nabuthum occidit
 160, b. potentia ducitur
 ibid. c. Adadi filio bellum inferenti
 cedit ibid. e. timens promissione
 Dei erigitur: Syrum uincit: Adado
 parit, cumque eodem foedus facit
 161, a, b, e. à Michæa propheta ob-
 iurgatur: cum Iosaphato contra Sy-
 rorum regem foedus init 162, a, d.
 cum Iosaphato in Syros proficisci-
 tur: & moritur 163, c, d
 Achabi filiorum interitus 171, a. Deus
 Baal ibid. d. filius Ioramus Mo-
 bitas domat 165, e, f. uxor Iezabel
 impia 158, a
 Achabo ac Iosaphato Michæas prophe-
 ta è carcere adducitur 162, f
 Achabum Elias adit 158, d. & re-
 prehendit 160, c
 Achæ Machabæi fratris quinti suppli-
 cium & tolerantia 623, d
 Acher Zebedæ filius furatur 75, f.
 puniatur 76, c
 Achazes Iothami filius patri succedens
 idolo filium immolat: bello sollicita-
 tur: & superatur 177, c, d. Assy-
 rios auxilio aduocat: ac idololatriam
 exercere affectat 178, a, b. occidi-
 tur ibid. c
 Achiabus Herodis nepos cui uim prohi-
 bet 327, e. hostibus repugnat
 332, b. 451, b
 Achias pontifex 99, d
 Achias propheta Hieroboamo regnum
 predicit 151, c. queritur 155, a
 Achiba Ezechie regis uxor Manassis ma-
 ter 182, c
 Achilam Dauidi cōmentariensium prin-
 ceps 133, c
 Achimanus filius Berzellei cum Dau-
 de proficiscitur 132, b
 Achimas Dauidi uictoriam: et Abesalo-
 mi mortem nunciat 130, d, e
 Achimelechus pontifex Dauidem coma-
 meatu inuat 107, c. propter ob-
 sequium Dauidi prestitum à Sau-
 lo obiurgatus se excusat: & occidi-
 tur 108, b, c
 Achimadabæ Basiman nubit 141, d
 Achitophel à Dauide ad Abesalomum
 deficit 127, e. laqueo uitam finit
 129, c
 Achonij de alienigenis cum prole eijci-
 endis edictum 202, e
 Acinaces Persicus qualis 381, e
 Acme ancilla Iulie Antipatro & Hero-
 di fraudulenter scribit 325, b. 446,
 b. à Cesare occiditur 327, d
 Adon filius Araphi gigas Dauidem
 occisurus ab Abiseo trucidatur
 133, d
 Acra collis 534, d
 Acrabatenæ toparchia 523, d
 Actiaca pugna quando peracta 284, c
 Actipus urbs 78, d
 Acusilæus Argiuius quando historiam
 conscripserit, & in quibus Hesiodū
 correxerit 587, c
 Adadus Azaelis filius patri in regnum
 succedit, & à Ioa Israelitarum rege
 uita priuatur 174, c
 Adadus Damasci rex & Syriæ à Dau-
 de uincitur 121, d
 Adadus tertius Samariam uastat 121, e
 Adadus Syrus Samariam obsidet 160, e.
 167, d. ab Achabo profligatur
 160, d. in gratiam ab eodem reci-
 pitur 161, e. & foedus init ibid. f.
 à Deo fugatur 168, b. egrotat
 ibid. f. ab Azæle profuscatu mori-
 tur 169, d
 Adadi regnum Azæel possidet 169, b
 Adadi Damasci & Syrorum regis po-
 steri reges Syriæ sicut Aegypti reges
 Ptolemæi dicti 121, e. Ioramō in-
 stantis & Eliseum capere conantis
 castra diripiuntur 168, d
 Adado fiducia humana quanta fuerit
 161, a
 Adamus, uox quid significet: à Deo
 creatur 3, b. peccat: cum Deo lo-
 quens iram deprecatur d. puni-
 tur e. cum Eua paradiso eijcitur
 ibid. f. ac moritur 4, c
 Adami posteritas 4, d
 ab Adamo ad diluuium etates decem
 4, b, c
 Adar Hebræis, nobis Martius dictus
 73, e. 232, a
 Adasa uicus 408, b
 Aderus Solomoni infestus 150, f. in
 Aegyptum profugit: Syriam, in Idu-
 meam rediens, occupat eiusdemq;
 rex designatur 151, a, b
 Adiabenus filius Nabatæi, facibus in
 machinas Romanorum euolat
 548, b
 Adiabeni Izatem despiciunt 376, d
 Adiabenorū regina religionem Iudæi-
 cam amplexa 374, d
 Adoma, quid significet 20, e
 Adomus, Esau cui cognominetur 20, e
 Adomi, uox quid significet 80, d
 Adonias Dauidis filius regnum affe-
 rat: regnare à Nabatho propheta
 affirmatur 133, c, d. à Salomone ue-
 niam impetrat 137, b. Abisacen,
 coniugem petit 139, e. occiditur
 140, a
 Adonibezecus captus manibus pedi-
 busq; truncatur, moritur, & sepeli-
 tur 80, d
 Adoram urbs à Roboamo condita
 153, e
 Adoramus questor tributis recipiendis
 constituitur 133, c. lapidibus ob-
 ruitur 152, b
 adoratio uaccarum aurearum permit-
 titur 171, e
 Adramelechus Senacheribum patrem
 occidit 181, d
 Adrazarus Sophenorum rex à Dauide
 uictus, urbibus priuatur 122, d
 Adullamæ agri in speluncam Dauid in-
 cidit 107, e
 adulterium Dauidis 123, e
 adulterij suspecti lex 53, d
 Aegææ oppidum 210, c
 Aegypti pseudopropheta, seductor lu-
 deorum 380, f. pugna elabatur
 381, a. cum Felice confligit: supe-
 ratur: fugit, & capitur 462, b
 Aegyptij polluti impiè seniunt 598, f
 Aegyptij reges cur Pharaones dicti
 148, d
 Aegyptij à Nabuchodonosoro bello mo-
 lestantur 185, a. cum Aethiopi-
 bus pugnant 32, e. Israelitas perse-
 quuntur 37, c. Hebræos obsidio-
 ne premunt 37, d
 Aegyptij persequentes Israelitas obrui-
 untur 38, c. & quibus poenis affe-
 cti fuerint 35, e, f. 36, a, b, c, d
 Aegyptij crocodilis & aspidibus hono-
 rem tribuunt 607, b
 Aegyptiorum arma uento in Hebræo-
 rum littus expulsa 38, f. cum Mi-
 thridate certamen 262, b
 Aegyptiorum annales 597, b. dii qui
 607, b de Iudæis maledicti 597, d.
 & idololatria ibid. libido 10, b.
 mores, sapientia 609, e. in Moy-
 sen ingratitude & insidiæ 33, d.
 inuidia

Index.

- inuidia in Hebræos: & studia 30, e.
 ostenta 35, c. regum nomina Hero-
 dotus cur non citet 148, e.
 religio 606, a. religionem Abra-
 mus refellit 10, c
 Aegyptijs in nullam ciuitatem ascribi, à
 Romanis interdictum 604, f
 Aegyptios Abramus Astronomiam do-
 cuit 10, c
 Aegyptum unde nomen acceperit 591, d.
 describitur 526, d. fame ingenti
 infestatur 25, b. ab Aethiopijs
 inuasa 32, f
 Aegypti munitiones Iudeis à Ptolemeo
 committuntur 604, f
 Aegypti regina Salomonem inuisit
 149, b. rex infantes mares He-
 bræorum necari iubet 31, a. rex
 Saram repit 10, b
 Aegypto Iosephus praeficitur 25, d
 in Aegypto Hebræorum afflictiones
 30, f
 ex Aegypto patres Moysè ducè ducun-
 tur 383, e
 Aelium Gallus auxiliatorum ab Hero-
 de Cesari missorum dux 294, d
 Aemilius Lucundus à Iudeis occiditur
 477, b
 Aemilius Regulus Cordubensis 357, d
 Arneus, Aretas postea discipulus, Arabum
 rex constituitur 312, f
 Acoles populus 8, b
 Aetærie inuentor quis 4, d
 æris genus auro pretiosius 122, d
 Acta, petra, Sampsonis habitatio 89, d
 etates decem ab Adamo ad diluuium
 4, b, c
 Aeternius Fronto duarum legionum A-
 lexandrarum magister 561, c.
 Aethiopes Aegyptum inuadunt 32, e.
 à Moysè uincuntur 33, b. ab Ae-
 gyptijs circumcisionem accipiunt
 154, c
 Aethiopum origo 8, e
 Aethiopum expeditio in Hierosolyma
 156, d
 Aethiopum rex Zareus 156, d
 Africa siue Libica 8, d
 Agagus à Saulo capitur 101, b. in-
 terficitur 102, b
 Agar ex Abramo grauida Saram despi-
 cit: obiurgatur: in desertum fugit
 11, d, e
 Agari angelus Ismaelis curam mandat
 13, c. atq; ut ad berum redeat, sua
 det 11, e
 Agatharchides historicus de Iudeis
 596, e
 Aggeus propheta populo animum ad-
 dit 200, c
 Agiras Nabathæm audacissimus et hor-
 rendus 548, b. quid fecerit 545
 agricultura à Caino inuenta 4, d
 agricultura lex 68, d
 M. Agrippa in Asiam mittitur 295, e.
 à Hero de excipitur 299, f. bo-
 ues Deo immolans epulum populo
 dat 300, d. cum Hero de profici-
 scitur 300, c. Iudeos Romanis or-
 bedire iubet 466, e. populum ar-
 ma Floro illaturum coercet 469, f.
 à Iudeis expellitur 470, d
 Agrippæ ad Iudeos oratio 466, e
 coram Agrippa Iudei Græcos accu-
 sant 300, e
 Agrippa Aristobuli filius pauper, Rei-
 publice praeficitur: à Flacco excipi-
 tur: accusatur 344, d, e, f. Alexan-
 dria nauigat: Pucolos appulsi: à
 Tiberio excipitur: ab Antonia mu-
 tuum accipit: Caesaris amicitia frui-
 tur: Antonie soluit: Eurychum furti
 arguit 345. apud Tiberium ac-
 cusatur: in uinculis conijcitur 346.
 457, e. de Tiberij morte nūcium
 accipit 348, d. è uinculis soluitur
 349, d. 457. tetrarchie rex con-
 stituitur in suum regnū nauigat 349,
 d, b. 457. Herodis conatibus re-
 pugnat: eundemq; conspirationis in
 Tiberium accusat 349, e, f. 457, e.
 Caium honorat 352, d. Claudium
 ad retinendum principatumhorta-
 tur: et ad Claudium mittitur 367, d,
 b, c. à Claudio in regno confirma-
 tur 368, e. ad sui regni curam ha-
 bendam mittitur 466, c. uotiuas
 sacrificia soluit: Simonem Boethi fi-
 lium pontificem constituit: et ad ium
 tributum Iudeis remittit 302, d.
 369, d, e, f. Silam ob insolentiam
 custodie tradi curat: conuiuium a de-
 se cupit 370, f. Hierosolyma mu-
 nik impeditur: exteris benefacit, con-
 tumelijs afficitur: Simoni reconcilia-
 tur: ac Beryi theatrum extruit 371, d,
 b, c, d. à regibus suscipitur ibid. e.
 ab adulatoribus Deus saluatur: æ-
 grotat, & moritur 372, a, b. de-
 functus conuiuijs petitur ibid. d
 Agrippæ Aristobuli soboles 343.
 460, d
 Agrippæ profapia 372, d. regiminis
 amplitudo, diuitie, liberalitas 372,
 c. & Hierosolymitanorum dissi-
 dium 381, f
 de Agrippa augurium 347, d
 Agrippa filius Agrippæ educatus 372,
 e. pontificie stolæ custodiam Iu-
 deis impetrat 373, d. Chalcidi
 praeficitur 377, f. autor est
 Claudio ut Iudeorum causam legiti-
 me cognoscat 379, e. multis to-
 parchijs Chalcide ablata, donatur
 ibid. d. nuptias instruit 379, d.
 Galilee parte à Nerone donatur
 380, c. summum sacerdotium Isa-
 maeli Phabei filio conuulit 381, d.
 domum extruit ibid. f. Iosepho
 cognomine Cabi pontificatum detu-
 lit 382, b. domum extructam quo-
 modo nominet ibid. f. theatrum
 Berytium ornans, Iesum pontificem
 confirmat ibid. templi ministris
 sacros hymnos canere concessit
 383, b
 Agrippa filius Agrippæ Magdala ca-
 stellum capere certat 390, f. cum
 Vespasiano Tyrum uenit 403, d.
 à Claudio regno praeficitur 460, b.
 lapide percutitur 503, f
 Agrippæ regis direptas facultates Iose-
 phus seruat 388, e. literæ ad Iose-
 phum 401, f
 Agrippa Simonides Flauij Iosephi filius
 404, c
 Agrippina Claudij Caesaris uxor pro Iu-
 deis intercedit 379, c. maritum
 ueneficio tollit, filiumq; Neronem
 regno praeficit 380, d
 Agrippinus Demetrii filius ex Mariam
 me 379, f
 Agrippium ab Hero de cōditum 430, e
 agrorum à quo primum constituitur ter-
 mini 4, c
 Aime oppidi excidium 76, c
 Amate opprimuntur 76, d
 Alabarchie magistratus 377, e. 379, f
 Alanorum in Armeniam & Mediam e-
 ruptio 578, d, e
 Albinus Iudææ praeses malignus 462,
 e. Iudæam latronibus explet 382,
 d, e, f. captiuos occidit 383, d
 Albini successor Florus crudelis 384, e
 Alcinus alias Iacimus pontifex 230, e.
 copias militares colligit: Iudeos occi-
 dit: fugiens Iudam accusat 231, c, d.
 misere perijt 232, b
 Alexander Alabarcha pecuniam Agrip-
 pæ praebet 345, b. uide, Alexand.
 Lysimachus.
 Alexander Antiochi Epiphanis filius
 Demetrio bellum infert 235, d. 251,
 e. uincit 236, b. 411, c. Iona-
 the amicitiam ambit 235, d. Iona-
 tham honorat 237, c, d. Cleopa-
 tram uxorem ducit 237, d. Iona-
 the munera mittit 238, c. in Ara-
 biam fugere compellitur & mori-
 tur 239, d
 Alexander Aristobuli filius à Gabinio
 uincitur 259, f. 260, d. Romanos
 occidit 260, c. Hyrcano bellū in-
 fert

Index.

- fert 415, b. cum Gabinio pugnat
 260, c. 415, c. Iudeos ad defectionē
 reducit 416, b. securi percussit
 361, e. 416, f.
- Alexander Herodis filius uxorem ducit
 299, f. à patre accusatur, & re-
 conciliatur 303, c. d. 304, e. 305, d.
 calumnijs oppressus uinculis con-
 stringitur 310, e. reconciliatur
 patri 311, d. ab Eurycle iterum
 calumnijs afficitur 313, d. 438, c.
 in carcerem detruditur, accusatur
 Beryti, & damnatur 314, 316.
 strangulatur 317, b.
- Alexandri Herodis filij progenies
 460, b.
- Alexander fictitius instruitur, suscipi-
 tur, honoratur, sella portatur falsus
 prehenditur: & remigum nume-
 ro inseritur 453, d, e, f.
- Alexander Iannæus rex constituitur
 249, a. Ptolemaidem obsidet ibid.
 b. Ptolemaeum decipit: ab eodem
 uincitur e. f. Ptolemaeo obuius
 250, a. fugit b. cum Cleopatra
 foedus facit: Gazam oppugnat ibid.
 e, f. occupat 251, a. Demetrio
 Eucero resistens ceditur ibid. f.
 febris laborat 252, f. moritur
 253, b.
- Alexandri filij Hircanus & Aristobu-
 lus: uxor Alexandra 253, a, c.
 immanitas 410, e.
- Alexander Lyfimachus à uinculis solui-
 tur 368, f. Alexandriae diuissimus
 377, e.
- Alexander Philippi filius imperio Ma-
 cedonico praesidet: in Asiam con-
 tendit, Darium uincit, Tyrum oppu-
 gnât 211, d, e, f. Tyrum capit 211,
 a. Iaddum pontificem benigne sus-
 cipit 211, d. Hierosolymis sacri-
 ficat ibid. e. Gazam occupat 211,
 b. tributorum immunitatem Iu-
 deis concessit 211, f. libertatem
 uiuendi Samaritis permittit 212, a.
 moritur ibid. d.
- Alexander Polybistor de Aphrica te-
 stetur quid 14, e.
- Alexander rex primus Machabrunta e-
 dificat 575, f. quo tempore mor-
 tuus 595, d. mortuo Iudei in Ae-
 gyptum & Phoenicem translati
 596, a.
- Alexander Tiberij pater portam tem-
 pli auro & argento obducit 537, b.
- Alexander Veles regno annos quinque
 praefuit 239, b.
- Alexander Zebina Demetrium uincit
 246, c. cum Hircano foedus ferit,
 & ab Antiocho Grypho caditur
- 246, d.
- Alexandra Phasaeli filia 343, d.
- Alexandra Alexandri Iannæi uxor Ale-
 xandro mortuo succedit 253, b.
- Iudeis Castella credit 254, a. Da-
 mascum occupat 412, d. egrotat
 254, b. 412. moritur 254, e.
 412, e.
- Alexandra Hyrcani filia, Alexandri A-
 ristobuli uxor: ab Antonio filio pon-
 tificatum petit 280, b. Aristobu-
 li & Mariammes effigies ad Anto-
 nium mittit 280, c. Herodi suspe-
 cta 281, a. fugam moliens depre-
 hensa ibid. b. Cleopatrae Herodis
 insidias aperit 282, a. carcere de-
 tinetur 282, b. arces sibi subijcit
 290, e. Ptolemaeo nubit 416, f.
- Alexandre Alexandri Iannæi uxor
 mors 254, e. 290, f.
- Alexandria plus singulis mēsis quam
 Hierosolyma toto anno pendit Ro-
 manis 469, a. iisdem quatuor
 mensium annonam ministrat. ibid.
- Alexandria ciuitas post Romam maxi-
 ma 529, b. à Cesare capta 605,
 e. à quibus conseruata ibid. b.
- Alexandriae portus descriptio 526, e.
- Alexandrini Vespasianum imperatorē
 agnoscunt 527, a.
- Alexandrinorum seditio contra Iudeos
 474, c. bellum cum Cleopatra
 605, b.
- Alexandrium arx, castellum 259, d.
 413, d.
- Alexandrium Castellum à Gabinio ob-
 sessum 415, c. 259, e.
- Alexas Salomem Herodis filiam coniu-
 gem ducit 318, c.
- Alibama uxor Esai 20, f.
- Alicarnassaeorum decretum pro Iudeis
 267, c.
- Aliphazes Esai filius 20, f.
- Alisas Aliseis nomen dedit 8, b.
- Allus Samarita, libertus Neronis 345, c.
- Althemus timore rigit 429, c.
- Amalecitis bellum inferunt Hebraeis
 41, c. Israelitis molesti 85, a.
 uicti 100, f. Sicellam incendunt
 114, b. ab Amasia uicti 173, f.
 accersunt Syros in Dauidem 123, c.
- Amalecitarum clades 41, c.
- Amalecitas fuderunt Hebraei 42, a.
- Amalecitas Dauid infestat 112, d.
- persequitur 114, d.
- Amalecitis unde denominata, nunc Idu-
 maea dicta 20, f.
- Amalecus Esai nothus è Thamna concu-
 bina natus 20, f.
- Aman adoratur 205, d. arrogans
 207, c. elatus regi Artaxerxi insi-
- diatur 209, a. uxoris consilio
 Mardocheo, eundem cogitans tolle-
 re, crucem erigit 205, e. 207, c.
- ab Esithere coram Artaxerxe accusa-
 tur 208, b. peccatum falsus ueni-
 am petit: & à Sabuchade insidiarum
 arguitur 208, c. in crucem agi-
 tur 208, c.
- Amans filij in crucem acti 209, c.
- possessiones Mardocheo dantur
 208, d.
- Amarei filij Ioannem Gaddum interfici-
 unt 234, a. à Ionatha puniun-
 tur ibid. c.
- Amarames Moyses & Aaronis pater
 pro Hebraeis liberandis Deum inuo-
 cans, exauditur 31, b.
- Amarinus Israelitarum rector constitui-
 tur 157, d. relicto principatus
 successore Achabo filio moritur
 ibid. e.
- Amasias Dauidis exercitui praeficitur
 131, c. 132, d. Ioabo destinatus ad
 necem 138, e. à Ioabo interficitur
 132, c.
- Amasias Ioasi filius rex Hierosolymita-
 nus 173, f. Idumaeos uincit 174, e.
- Amalecitas bello exacerbat 174, d.
- uincit 173, f. ad idola deficit 174,
 f. Ioam literis ad bellum uocat
 175, a. pugnans contra Ioasum,
 uincitur 174, d. capitur 175, b.
 occiditur & sepelitur ibid. e.
- Amasie prosapia & probitas 174, d.
- Amathus castrum ad Iordanem 250, e.
- uastatur 251, d.
- ambitio malorum scaturigo 117, f.
- M. Ambinius Coponio succedit 338, c.
- Amenophes pater Messenis 601, a.
- Amis Achaz fil. bello superatus à Za-
 charia trucidatur 177, d.
- Ammadabus Leuita 94, b.
- Ammanite à Babylonio infestantur
 190, a. Dauidi insurgunt 123, a.
- à Iuda uincuntur 228, a. depre-
 dantur 125, c.
- Ammaus uicus thermae sanadis corpori-
 bus idoneus. uide Emmaus.
- Ammaus combusta 452, a.
- Ammonite Israelitas diuitijs nudant
 87, e. mutuo se conficiunt 164,
 e. uastantur 98, a.
- Ammonitarum origo 12, d.
- Ammonij detestandus interitus 238, d.
- Amnis Sabbatici miraculum 573, d.
- Ammon filius Dauidis sorori Thamar e-
 uim infert 129, d. occiditur 126, b.
- Amorei ab Hebraeis deuicti 61, d.
- Amoreorum terrae situs 61, e.
- Amoritae regio quibus data 65, e, f.
- Amos Manassis filius Iudae praeficitur
 & mo-

Index.

- et moritur 182, f
 Amygdalon stagnum 548, a
 Ananias summo sacerdotio ab Hero-
 de donatur 280, b
 Ananias pontificatus priuatur 280, f
 Ananias alias Sedrachbes Danielis soci-
 us 190, c. educatur 190, b. in
 ignem coniectus 627, d
 Ananias Iudeus mercator Helenam Iu-
 daicos ritus docet 374, e
 Ananias Masbali filius à Simone occidi-
 tur 550, d
 Ananias Nebedai filius iunctus Romam
 mittitur 379, b
 Ananias Onie filius Cleopatrae copijs
 praefectus 247, b
 Ananias Phariseus Iosepho se opponit
 398, e
 Ananias pontifex cum fratre Exechia
 occiditur 472, a
 Ananus Anani filius iunior pontificatus
 acquirit: Iacobum lapidat: pontifica-
 tu priuatur 382, c, d
 Ananus dux iunctus Romam mittitur
 379, b
 Ananus pontifex praelium adornat
 510, e
 Ananus pontifex quamdiu 515, c
 Ananus Ionathae filius Caestio portus pa-
 refacere conatur 476, e
 Ananus Sethi filius pontifex constitui-
 tur, esse desinit 338, b, d
 Anani senioris sceleratus 382, b
 Anchus rex Gitta Dauidem secum du-
 xit bellaturum 113, b. Dauidem
 remisit 114, a
 Andromacho Herodes amicitiam renū-
 ciat 310, b
 Andromeda catenarum uestigia 498,
 c
 Andronicus Messalae filius 237, b
 Angelus Agari Ismaelis auram mandat
 13, c. persuasit reditum ad be-
 rum 11, e
 angelus Eliam alit 159, e. Manochi
 apparet, 88, e
 angeli iuncta cum Iacobo 19, d
 angeli Dei filij uocati 5, b
 angeli Dei filij appellati 5, b. ab A-
 bramo bospuio excipiuntur, 12: et
 à Loto ibid. b
 angelorum supra et proles 5, b
 Anileus manum armatam colligit 353,
 d. amoribus correptus degener-
 rat, admonentemq; amicum confon-
 dit 354, f. Mithridatem nudam
 afino impositum abducit 355, c.
 fratrem ueneno e medio tollit 355,
 b. à Mithridate fungatur 355, f.
 dolo oppressus occiditur 356, a
 Anilei uxor peregrinae religionis obser-
 uans 355, a
 animi, Dei particula in corporibus
 496, e
 animae corpori iunctae uirtus 582, b
 animalium usus permittitur 6, e
 Anna Helcanis Leuite uxor 91, f
 annales Hebraeorum 588, b.
 ptiorum 597, b
 Annibae seditiosus occiditur 373, c
 Annius Minucianus 357, e
 Annius Rufus M. Ambius succedit
 338, c
 Anochus filius Madianis 14, d
 annus Iobelus 53, e
 annus magnus quot annis consistet 6, f
 annus sabbaticus 265, c
 anni quot à Iosue tempore usque ad Da-
 uidis expugnationem 119, e
 anni quot ab exitu Israelis ex Aegypto
 usque ad templi Salomonis extru-
 ctionem 383, e
 anni à diluuio usque ad templi deusta-
 tionem quot 188, b
 Antediluiiani cur tam longaeui 6, f
 Antei trucidatur 362, b
 Antihedon urbs instauratur 259, e
 Antihedon urbs 430, b
 Antigonus à Ptolemaeo Menneio ado-
 ptatur 269, b
 Antigonus Herodis familiam oppugnat
 273, f
 Antigonus Pappum Herodi bellaturum
 misit 277, a. 426, c
 Antigonus Aristobuli filius ab Herode
 oppugnatur 271, b. 275, f. 423, d.
 uincitur 275, b. 420, c. Iudea
 expellitur 269, a. opprimitur
 277, c. Herodi se dedit 427,
 et à Parthis in regnum reducitur
 271, b. in templo obsidetur
 271, b. patris mortem questus,
 Hyrcanum criminatur 417, c.
 Iosepho caput praecidit 276, d.
 et in ipsum cadauer seuit 425, f.
 Hyrcanum auribus priuat 272, e.
 Phasaelo loco remedij uenenum por-
 rigit 272, f. Silonem placat
 423, d. pecunia corrumpit
 274, b. Macheram repulit
 425, c. Massadam obsidet
 423, c. odiosus Antonio 273, d.
 à Sosio opprimitur 277, c. occi-
 ditur 278, d. 279, d.
 727, e
 Antigoni lis apud Caesarem 262, d
 Antigonus Hyrcani filius ab Aristobu-
 lo in societatem recipitur 248, a.
 et false accusatur 409, f. Spondium
 uincit 409, c
 Antigonus Hyrcani filius ab Aristobu-
 li coniuge insidijs petitur 248, c.
 à fratre trucidatur 248, d. 410, b
 Antiochenes calamitate Iudeos affici-
 unt 571, d
 Antiochenium fuga et clades 240, a.
 petitiones apud Titum 573, e
 Antiochia à Seleuco condita 604, d
 Antiochus Cyzicenus cum fratre Antio-
 cho Grypo bellatur 246, d.
 et Philomatore 249, b. occidi-
 tur ibid. c
 Antiochus Cyzicenus ab Aristobulo ca-
 sus fugatur 246, f
 Antiochus Antiochi Cyziceni filius su-
 perat Antiochum Grypi, et supera-
 tur ab Eucero et Philippo fratri-
 bus 251, b
 Antiochus Comagene rex 339, c.
 368, e
 Antiochus Comagenes rex in Ciliciam
 fugiens, uinctus à Peto Roman mit-
 titur 578, b, c
 Antiochi Comagenes regis clades 577,
 e
 Antiochus alias Dionysius 411, e.
 Damasci regno potius quid gesserit
 252, c. cum Alexandro et Arabi-
 bus bellum mouet 411, e
 Antiochus Deus, Alexandri filius ad-
 lescens rex coronatur 240, c.
 amicitiam cum Ionatha imit ibid. c.
 à Tryphone suo tutore trucidatur
 244, a
 Antiochus occiditur, et eius exercitus
 fame perit 252, d
 Antiochi uallis 252, e
 Antiochus Epiphanes rex Syriae 223,
 d. mores Iudaicos abrogat 407,
 d. murum Ierosolym. impetit
 547, f. templum spoliatur 224, a.
 571, c. 606, e. Hierosolymam
 uastat 407, b. arcem condit
 224, b. in templo Iudaico por-
 cos mactauit, cultum Dei amouens
 224, c. uetuit Iudeos utriusq;
 legibus 225, a
 Antiochus Epiphanes cum Ptolemaeo
 Sexto propter Syriam contendit,
 et in Iudaeam seuit 407, c.
 à Iuda reprimatur 407, f. Hyr-
 cani opes inuadit 223, d. ab
 Arabibus uicitur 411, f. Ely-
 maidam obsidens profligatus, egro-
 tat 229, b. moritur 407, e
 Antiochi Epiphanis in Iudeos perfidia
 607, a. filius Demetrium bello pe-
 tit 235, a
 Antiochus Syriae rex Eupator 229, d.
 Iudaeam inuadere cogitat 226, c.
 cum

Index.

- cum Iuda foedus pepigit 230, d.
 Iudam in templo obsedit 229, d.
 Iudae pacem nuncios, foedus uiolat
 230, d. Bethsuritas expugnat
 230, c. Philippum tutorem oc-
 cidit 230, f. & captus à Deme-
 trio trucidatur 231, d
 Antiochi Eupatoris mors 229, d
 Antiochus Grypus 251, b. Alexan-
 drum Zebimam occidit 246, d.
 Heracleonis insidijs occiditur 251,
 b. Hyrcanum in urbem cogit
 245, b
 Antiochus Magnus Hierosolyma ten-
 dens, ibi praesidium relinquit 408,
 b. Iudae aduersatur 218, d.
 fauet, E. amicitia Ptolemaeo iungitur
 219, c. filiam Ptolemaeo uxorem
 dat ibid. e. Aegyptum occupat
 223, e
 Antiochi Magni decretum de templo
 Hierosolymitano 218, f. 219, b.
 de Iudeorum pietate testimonium
 219, c, d. copiae militares Ve-
 spasiano misse 485, c
 Antiochi Pharanx, loci nomen 412, d
 Antiochus Pius, alias Eusebes 251, c.
 & cur Pius cognominetur 245, d.
 Hyrcano placatur 245, d
 Antiochus Sedetes Hyrcanum obsidet
 409, d
 Antiochus Seleuci nepos, cur Deus no-
 minetur 218, c
 Antiochus Soter Tryphonem superat
 244, c. à Parthis uictus moritur
 245, f. 246, d. 251, c
 Antiochus Spondius ab Hyrcani filijs
 uincitur 409, c
 Antiochus Iudeorum princeps ciuium
 suorum proditor, perfidus Iudeo-
 rum solennitates despiciit 571, d, e
 Antipas pater Antipatri Idumae ab An-
 alexandro praeficitur 255, d
 Antipas regij generis uir comprehen-
 sus custodia traditur 508, e. occi-
 ditur ibid.
 Antipas Herodis filius regnum affeclat
 329, f. 449, c. portionem re-
 gni paterni acquirit 334, d. rex
 constituitur testamento 446, c.
 tetrarcha ordinatur 447, d.
 uxorem repudiat, & cur 342, d
 Antipater Herodis filius donum reuo-
 catur 322, c. extollitur e. in ius-
 citatur 322, f. callidus 433, e.
 malus 318, d
 Antipater patris Herodis animum à fi-
 lijs auocat 302, f. in fratres ex-
 acerbatur 303, c. apud Caesarem
 accusatur ibid. regni expe-
 ctatione nixus 441, b. donis
 fauorem conciliat 440, c. ui-
 te paternae finem optat, amicos mu-
 neribus parit 318, d. Alexandro
 insidiatur 434, f. ab He-
 rode patre suo filio Antipatri expel-
 litur 432, c. ueneni parati ac-
 cusatur 321, d. seipsum excu-
 sat 323, b. culpam in Antiphi-
 lum reijcit 325, d. innocen-
 tiae testem Deum facit 324, e.
 in carcerem coniectus 325, d.
 capitis damnatus uincitur 322, c.
 occidi iubetur 327, f. patri succe-
 dit 433, e. moritur & lugetur
 419, c, d. 447, d
 Antipater Salomes filius Archelaui ac-
 cusatur 330, b
 Antipater Samarita ueneficium appa-
 ratum Herodi indicat 442, f
 Antipatri contra Herodem insidiae
 319, d. 440, d
 Antipatrum Herodes à Pheroxa collo-
 quio auocat 441, d
 Antipatri mater ornata exuta pellitur
 442, f
 Antipater Idumaeus Hyrcani amicus
 255, d
 Antipater Antipas Scamrum commea-
 tu iuuat 259, c. 260, c. qualem
 operam nauarum Caesari, aliaq; gesta
 261, d. 262. procurator ac dy-
 nastia Iudae constituitur 262, d.
 suos filios ad gubernacula prouehit
 263
 Antipater primo Antipas uocatur 255, d
 Antipater Idumaeus Hyrcanum in regnum
 restituit 413. aliaq; eius gesta
 416, 417, 418
 Antipatri ciuias edificatur 305, e.
 Caparsaba dicta 252, d
 Antiphilus cum suo fratre uenenum
 apparant in Herodis interitum
 321
 antiquitatum libri uiginti, quod tem-
 pus complectantur & quas historias
 385
 Antonia Drusi maioris uxoris Claudij
 mater pro Agrippa intercedit
 347, c
 Antonia literis patefacit coniurationem
 in Tiberium constituta 346, c
 Antonia turris unde denominata 341, e
 Antonia turris, ab Herode condita
 298, b. ui occupata 471, d.
 collabatur 553, c. à Romanis
 inuaditur 554, f. euertitur
 557, f
 Antoniae situs 538, c
 in Antonia stola pontificia deponitur
 341, d
 Antonius Centurio à Iotapatheno insi-
 dijs interimitur 495, c
 M. Antonius dux Romanus, amore
 Cleopatrae captus Herodem & Pha-
 sacum tetrarchas constituit 270, e.
 280. ad regium fastigium eun-
 dem promouet 273, d. ab eodem
 pecunijs corruptus Antigonus occi-
 dit 279. 278, d
 Antonius pecunijs Herodi conciliatur
 269, c. Herodi nimium indula-
 get 282, e. qualem operam Gam-
 binio praestiterit 415. Herodem
 exulem regno Iud. praeficit 423, b.
 270, c. in gratiam Cleopatrae
 multa indecore facit 427, f. 283, c.
 284. à Cleopatra corrupti-
 tur 605, e. Samosata obsidet
 276, b. Sosio provinciam tra-
 dit, cur 276, d. Artabazem
 Tigranis filium capit, & uinctus in
 Aegyptum mittit 284, d. Iu-
 deos rebelles in carcerat 420, e.
 profligat 483, b. Arabiam
 subigit 284, c. apud Actium à
 Caesare uincitur 284, c. 286, f.
 occiditur 289, c
 Antonij decreta pro Iudeis 266, d
 Antonij pro Iudeis literae 307, b
 Antonius praefectus aë equitum con-
 tra Romanos Iudeos impugnans &
 profligans 483, d. Bezedelem
 turrim incendit ibid.
 Antonius primus exercitum contra Vi-
 tellium ducit 527, d
 Antonius primus in conflictu cum Vi-
 tellianis quatuor millia & quingen-
 tos amittit 528, d. Vitellium
 interficit 522, d. 528, c
 Antonius Silo Taricheas cum duobus
 millibus sagittariorum mittitur
 501, d
 Anuath uicus 484, d
 Apachnas Iudeorum rex Beoni succe-
 dit 590, d
 Apamenus Antiocho regnum afferuat
 239, e
 Apamiam Cassius obsidione liberat
 418, f
 Apelleus, mensis 202, e. 224, b.
 227, d
 Apheci turris 475, e
 Apheca oppidum 161, d
 Aphra Abrami è Chetura filius 14, e
 Aphres urbs dicta unde ibid. e
 Aphrica dicta unde ibid. e
 Apion de Moyse 603, b
 Apion Iudeos accusat 350, c.
 circumcisionem Iudeorum ridet
 609, e

Index.

- 609,e. patriam & genus abiurat
604,4
Apion Onie & Dosithei nomina caui-
latur 605,b
Apionis calumnia de Iudeorum iusiu-
rando 608,f. mendacium de
Greco homine à Iudeis immolando
607,c. mendacium de Zabido
608,c. patria Antiochia 604,c.
mors 609,f
Apobaterion, locus 6,b
Apocryphi libri 588,d
Apollo Dorensium Deus 608,c
Apollodorus annalium scriptor 607,4
Apollodorus in castra Iudeorum erum-
pit 250,f
Apollonius Antiochi dux occisus 226,4
Apollonius Ionatham pronocat 237,e.
vincitur 238,4
Apollonius Molo historicus 610,4
Aponius senator fauciis 368,c
Apophis Iudeorum rex 590,d
Aprilis mensis Macedonibus, Aegy-
ptijs, Hebraeis, quomodo uocetur
36,f
Aprilem mensem Hebraei quomodo uo-
cent 5,d
Apsanes Israelitarum praeses 88,c
Aquila Romanorum insigne quare
487,d
Aquila Caium Caligulam occidit 361,d
Aquila spirans Romanis horrificus
581,b
ara Deo erecta 9,f. 42,d
Arabes à nonnullis Hycsi uocantur
590,d,e
Arabes Alexandrum uincunt 411,d.
Antiochum uincunt ibid.f. ob stu-
tim pacem petentes capiuntur 286,
d. Herodem pretio superant
284,d. ab Herode uincuntur
ibid.d. & dominantur 311,f
Arabice gentis autor quis 18,b. &
origo ibid.d
Arabum circuncisio 18,b
Arabum fines Herodes infestat 428,d
Arabum gesta in Iudea mortuo Herode
451,d,f. 452
Arabum bellum cum Hyrcano 413,4
Arabum Iudeam uastantiū sentit 333
Arabibus Hyrcanus praelia machina-
tur 223,b
Arabibus Zenodorus Auranitidem e-
locat 295,e
Arabici belli causa 311,e. 285,c
Arabiarum fornicarum propensio
321,b
Aramus, Arameis appellationem dedit
9,4
Arani liberi quibus gentibus nomina
indiderint ibid.b
Aranes filius Tharri, frater Abrahami
9,c
Araphus pater Acmonis 133,d
Ara sci templum 181,d
Arationis inuentio 4,4
arbor uite & scientiae interdicta 3,b,c
arboribus frugiferis parcendum 72,b
arca Hierosolyma in templum Salomo-
nis transfertur 120,d. 145,c. in
tabernaculum reposita 120,f. ab
Assyrijs rapta 544,c. d. in He-
breorum castra peruenit 92,d.
in Dagonis sanum deferretur 93,b
Arce Dei descriptio 46,c
Arce Noe fabrica 5,c. reliquiae ubi
seruentur
Arcades antiquitatem sibi arrogant
587,e
Arce urbs 78,d
Arcus caelestis seu Iris, signum foederis
inter Deum & Noe 6,e
Archelaus Cappadocum rex Alexan-
dri patri reconciliat 311,b,c
Archelaus regno dignus indicatur
331,b
Archelaus Iudaeae Tetrarcha & rex sa-
lutatur 328,c. 453,b
Archelaus ciuitatibus praefectus 453,b
Archelaus seditione petitur 329,d.
in tumultuantes animaduertit 329,d
Archelaus in Iudeam uenit 436,f
Archelaus Pheroram fratri reconciliat
311,d. accusatur 322,b. se ex-
cusat 314,e. Herodis minas ar-
te soluit 436,e. muneribus affi-
citur 437,e. à Iudeis in ius uoca-
tur 452,d
Archelai in populum liberalitas 448,
e. in seditione sedanda prudentia
448,f
Archelai luctus et ferales epulae 448,c
Archelaus Herodis filius Ethnarcha co-
stitutus 334,d
Archelaus ethnarcha fit 453,b. rex
447,f
Archelaus Herodis filius à patre regno
praefectus, ipsius funus curat 328.
accusatur apud Augustum 330,b.
defenditur 330,f. 334,b. 450,b.
Glaphyram sibi copulat 454,c.
populo se accommodat 448,d.
& in seditionem incidit ibid. sal-
so à fratre accusatus 443,d. in
exilium ablegatus, patrimonio pri-
uatur 454,4
Archelai somnium 454,b. eius re-
ditum quanti 453,c
Archelaus Herodis filius, quod non re-
bellasset, quarta tributorum parte le-
uatur 453
Archelaus Magadati filius ad Titum per-
fugit 561,4
Arcyon medicus 363,c
Arethis, sexti ex fratribus Machabaei
supplicium, cuiusq; cum insigni tole-
rantia sermones 623
Aretas Arabum rex Caesaryae regnum
adipiscitur 252,d. Herodem bel-
lo uincit 342,d. Damascenis con-
ciliatur 411,f. & Scauro 415,b.
à Scauro c c c talentis mulctatur
415,b.
Aretas Syllaum insidiarum arguit 320,f.
& homicidij 320,c
Areta Angurum 343,c
Aretas Petreus Romanis auxiliatur
333,b
Arethusa urbs 414,f
Aries Rom. magnus Nixton à Iudeis ap-
pellatus, Hierosolym. murum per-
rumpit 541,d
arietis instrumenti bellici descriptio
491,4
Ariochus Nabuchodonosori satellitum.
praefectus 190,f
Arion Iosephi Tobiae filij procurator
222,d
Arion uinculis ab Hyrcano constringi-
tur 222,d. & numerato pretio
dimittitur 222,b
Aristei ad Ptolemaeum Philadelphum
oratio pro Iudeis 213,c
Aristobulus Aristobuli regis filius ado-
lescens formosus 280,b. ab Hero-
de pontificatu donatur ibid. e.
aquis dolo Herodis praefocatur, &
lugetur 281,d,e. 440,b. sepeli-
tur 282,d
Aristobulus Alexandri Iannaei filius o-
pulentus 256,e
Aristobulus Alexandri Iannaei filius 253,
c. matrem obiurgat ibid.e. Da-
mascum ablegatur 254,a. castel-
la occupat ibid.b. accusatur ibid.
d. 257,c. cum Hyrcano de regno co-
tendit 255,c. 257,4,e. Anipatro
odio bello mouetur ibid.e. Areta
& Hyrcano repugnat 256,f. ad
Scaurum legatos mittit 256,e. in
templo oppugnat 256,b. Phari-
saeorum crudelitatem taxat 253,e
Aristobulus Alexandri Iannaei filius bel-
lo molestatur: castella Pöpeio tradit
257,e. uinctus tenetur 259,e. cū
coniuge & liberis 412,e. Rome
uinculis elabitur 260,a. à Roma-
nis obsidetur, capitur 260,b. uin-
culis soluitur et ueneno tollitur 261,
d. 416,e

Index.

- Aristobuli filij capti dimittuntur 260,
c
- Aristobulus Herodis filius, uxorem
Bernicem filiam Salomes ducit
299, f. Antiochum Cyzicenum
cedit 246, f. accusatur 316, a.
303, c. 435, d. ab Euricle calum-
nijs petiitur 313, d. patri reconci-
liatur 304, e. 305, a. 435, e.
pontificatu ornatur 280, e. ca-
lumnijs opprimitur 302, c. d. 299,
b. ab Herode insidijs petiitur,
281, c. damnatur 316, b.
strangulatur 317, b.
280, f
- Aristobuli Herodis filij progenies
460, b
- Aristobulus Herodis Chalcidis filius
380, c
- Aristobulus Hyrcani filius primus re-
gium diadema usurpat 409, e.
248, a
- Aristobulus se regem declarat 412, d
- Aristobulus pontifex 384, b
- Aristobulus Hyrcani filius matrem occi-
didit 248, b. Antigonum trucida-
ri curat 248, d. Antigonum ce-
dit 410, b. bellum Alexandro
infert 415, a. Hyrcani filijs
Spondum uincit 409, c. Scam-
rum muneribus corrumpit 413, c.
à Pompeio petiitur 413, d. custo-
diæ traditur 413, f. Romam du-
citur 415, a. Romæ turb datas
415, c
- Aristobulus morbo correptus: facinus
in fratrem suffus, moritur 248, e, f.
409, f. 410, c
- Aristobuli & Hyrcani conflictus 412,
e. reconciliatio 412, f
- Arius rex Lacedæmon Oniæ pontifici
& Menelao scribit 223, a
- Arius centurio ab Athronge uincitur
332, f. moritur 451, e
- Armenia regio à Partis amittitur 342,
a. ab Alanis uastatur 578, e
- armigeri Saulis obitus 115, a
- Arnon fluuius 61, b
- Arrophæus Maræathi 140, b
- Arphas uicus 484, f
- Arphaxades Semæ filius Arphaxadeis
nomen dedit 9, a, c
- Arfamum castrum Izates ui capit 376,
e
- Arfinoe soror Cleopatæ ab ipsa occi-
ditur 605, d
- Artabanus Bononem expellit 339, b.
- Asinei amicitiam expetit 354, a.
ab Herode conuiuio excipitur 342,
b. bello petiitur 341, f. subsidium
petens subleuatur 375, e. 376, a.
Izatem honorat 376, b. re-
gno expulsus imperio per Izatem
restituatur 342, b. 376, b
- Artabano Vardanis in regno successit
376, c
- Artabazes Parthorum rex Cleopatæ
datur 428, a
- Artabazes Tigranis filius captus in Ae-
gyptum ab Antonio mittitur 284,
a
- Artaxerxes regnum paternum accipi-
ens conuiuatur 204, e. edictum
in Iudeos promulgat 206, a.
uxorem Vastem accusans & ab ea di-
uertens, Estheram uxorem ducit
205, c. edicto Iudeorum exi-
tium reuocat 208, e. Mardo-
cheum honorat 207, e
- Artaxerxis iunioris exercitus imperi-
um penes Bagasem 210, a
- Artaxerxi insidiatur Aman 209, a
- Artaxias Tigranis filius Armeniæ re-
gno potius aliquandiu expellitur
284, b
- Artemisius mensis 143, a
- artium inuentores 609, d
- Artorius dolo seruatur 559, d
- Arucæus Arcem urbem condidit 9, e
- Arudeus Arudum insulam obtinuit
9, f
- Arun uicus 452, a
- Arus uicus 333, b
- Aruum locus 107, e
- Asa uxor Esai 20, f
- Asabel Beniaminis filius 29, d
- Asael frater Ioabi 116, d
- Asael Abenerum insequitur 116, d
- Asaeli uulnus lethiferum inflatum
116, d
- Asael cæsus ibid. e
- Asanus Hierosolymorum rex pius 156,
b. oppida extruit 157, c. uictoria
signum à Deo capit 156, d
- Asanus Iudeorum rex Zareum pro-
fligat 156, d. moritur 157, e
- Asani successor Iosephatus 157, f
- Asani pietas 156, c
- Ascalon Iudeis semper inuisa
483. capitur 80, f
- Ascalonis situs 483, a
- Ascalonitæ quingentos & duo millia
Iudeorum apud se habitantium in-
terfecerunt 47, f
- Ascalonitarum uestigia Iosephus exi-
git 220, f
- Ascalonitis quantum incommodi arca
attulerit 93, c
- Aschanaxes originem Aschanaxis de-
dit 8, b
- Aschanes eunuchus prepositus Hebræ-
orum nobilium curæ, obsequitur Da-
niel 190, c
- Aser Iacobi filius nascitur 18, c. fia-
lios quos genuit 29, e
- Aseris etymologia 18, c
- Aserinus Astarti filius 592, c
- Aseritarum fors in Chananeæ 78, d
- Asia 500 ciuitates uni rectori & con-
suli Romano parent 467, f
- Asineus & Anileus fratres Artabanus
accedunt 354, c
- Asineus fit potens 354, d. manum
armatam colligit 353, c. incolu-
mis domum ablegatur 304, d
- Asiongaber, loci nomen 149, a
- Asochis à Ptolemæo ui capitur 249,
f
- Asphaltites lacus 10, e. 521, a, e.
595, a
- in Asphaltitem fons Iordanis se exone-
rat 502, a
- Asprenas 361, a. occiditur 362, a
- Assamonæi filius Matthias Antiochum
sprenuit 225, a
- Assamonæi principatus finis 678, d
- Assamonæorum familie quandiu et prin-
cipatus Iudeorum concessus fuerit
384, a
- Assarachoddas Senacheribi filius patri
succedens rex creatur 181, d
- Assæuerus rex Persarum 204, d. ui-
de Artaxerxes.
- Asis rex Iudeorum 590, d. eiusdem
regni termini ibid.
- Assuras Semie filius Nynum urbem con-
didit 9, a
- Assyria uocata unde 14, e
- Assyriæ rex Teglabassar Israelitas
capit 177, a
- Assyriaci imperij scissio 182, a
- Assyrii arcam rapiunt 544, c, d. ab
Abramo uincuntur 11, a
- Assyriorum origo 9, a.
- exercitus peste consumitur 181,
d
- Astabarri populus 8, d
- Astaborra fluuius 33, c
- Astaborlus fluuius 33, c
- Astapus fluuius ibid. c
- Astartus Delæ Astarte filius 592,
c
- Astronomia quando inuenta
4, f
- Astronomiam Abramus docuit Aegy-
ptios 10, c
- Asurus filius Sui 14, d
- Athalia. uide, Gotholia.
- Athenienses quando & quomodo Ro-
manis subiecti 467, c
- Atheni-

Index.

- Athenienses* *Græcorum* religiosissimi crediti 609.c. scriptis legibus utebantur 611.d
Atheniensium decretum in *Hyrcani* honorem 262.f
Atheniensibus *historiæ* conscribendæ nulla cura fuit 587.e
Athenio *Ptolemæi* *Euergetis* ad *Iudeos* legatus 220.d
Athenionis proditiōe ab *Arabibus* *Herodes* nuncitur 284.e
Atbronges pastor regnum sibi uendicās in *Romanos* seuit 332.e. *Arium* centurionem nuncit *ibid.* f. uictus capitur 333.a
Auranitidem *Zenodorus* *Arabibus* elo cat 295.e
Aueritia malorum radix 117.f. omne supplicium contemnit 551.d
Augusti *Cæsaris* in *Iudeos* beneficia 306.e. in *Herodem* & *Aretam* odium 312.d. cum utroq; in gratiam reditus 315.d. *Herodis* testamentum ratum confirmantis testam^o 334.e. in *Italiam* profectio 420.c. mors, eiusdemq; imperij administra anni 338.c
Augusto *Herodes* templa dedicat 430.f
Aulica deliciae quæ 132.b
Aurea terra, regio 149.b
Auran, in *Biblijs* habetur *Aberon* 225.a
Ayrænes *Iude* *Machabæi* frater 230.b
Azæel famulus *Adadi* ad *Elisæum* mittitur atque rex crudelis futurus uocatur 168.f. 169.a. *Adadam* *Syræ* præfocat 169.a. à *Syris* celebratur *ibid.* b. *Adali* regnum inuasit *ibid.* *Iudeos* infestat 173.e
Azæelis contra *Hierosolyma* expeditio 173.a. cum *Ieu* bellum *ibid.*
Azanius filius *Nachoni* 9.d
Azarius *Abdenago* *Danielis* socius appellatur, atque ab *Nabuchodonosoro* educatur 190.b, c. in ignem coniectus 627.d
Azarius increpat *Oziam* sacerdotium usurpantem 176.c
Azarius à *Gorgia* denictus 229.a
Azarius *Iudeos* ad pietatem hortatur 156.e
Azeca urbs à *Roboamo* condita 153.e
Azeriothes *Iustæ* filius 9.b
Azizus *Emesorum* rex circumcissus *Agrippæ* iunioris sororem *Drusillam* uxorem ducit 379.d. defunctus 380.c
Azotus urbs 269.e. 414.f. destruitur 229.a. à *Ionatha* capitur & igne incenditur 238.b
Azymorum dies solennis 37.b
Azymorum diebus pugna 533.a
Azymorum festum 178.e. 338.b. cur institutum 519.a

B

Baal rex in imperio *Nabuchodonosoro* succedit 594.b
Baal *Achabi* Deus 171.d
Tyriorum *ibid.* d, e
Baalis sanum destruitur 172.e. nates omnes *Elias* uincit 159.b, c
Baaliticos sacrificulos *Ieu* tollit 171.d
Baales *Ammanitarum* rex 189.b
Baatar locus, & radix mirifice euellenda 576.b. eiusdem uirtus *ibid.* c. & loci fontes fluentes *ibid.*
Babe liberi ab *Herode* occiduntur 291.e
Babel quid significet 7.d
Babel turris constructa quando *ibid.* c
de Babel turri *Sybille* testimonium *ibid.* d
Babylon locus cur dicatur *ibid.* d
Babylon in *Cyri* potestatem peruenit 193.d. capta 593.f
Babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 185, 186, 187, 188, 544
Babylonica captiuitas prædicta 182.b. & eius finis 195.d
Babylonica captiuitate detentos *Esdra*s reducit 202.b
Babylonius *Ammanitas* adoritur 190.a. *Hieremiam* donis ornat 188.e. *Sedeciam* regem constituit 186.d. *Ioachim* obsequet & abducit 185.e
Babylonius *Moabitis* aggreditur 190.d. *Hierosolyma* obsidet 185.e. oppugnat 186.c. captam *Ierosolym.* incendit 545.d
Babylonij *Iudeos* persequuntur 356.a
Babylonij *Sedeciam* fugientem capiunt 187.e
Babyloniorum rex *Manassæm* captum restituit 182.c
Babyloniorum antiquissima rerum memorabilium traditio 588.a
Babylonios *Nechæ* bello officere studet 184.c
Bacæ uicini 484.b
Baccharis *Beniaminis* filius 29.d
Bacchides dux *Demetrii* aduersus *Iudam* *Machabeum* aciem instituit 233.a
Bacchides *Iude* fautores cruciatos occidi curat 233.e
Bacchides *Iude* infidatus, iuramentum uiolat 231.c
Bacchides pacem cum *Ionatha* faciens, abis 234.e
Bacchides *Ionathæ* dolo sublatum bello petit 293.f
Bacchides cum exercitu in *Iudeos* missus 231.a
Bacchides *Iudeos* transfugas occidit 234.d
Bacchides in *Iudæam* tendit, *Ionatham* capturus 234.d. à *Mathathia* occiditur 407.e
Bacchidis in *Iudeos* crudelitas 407.d. eiusdemq; interitus *ibid.* e
Bacchidis denuò missi in *Iudæam* uictoria 232.d
Bactriani, populus 9.b
Badexorus *Ithobali* filius 592.d
Badus, mensura qualitas 142.f
Bæonis regni termini 590.d
Bagoas eunuchus 320.b
Bagoes copiarum *Artaxerxis* imperator, quomodo *Iudeos* ob homicidium in templo factum tractauerit 210.a
Bagoes templum *Hierosolymitanum* polluit 210.a
Bagothous et *Theodestes* eunuchi in nem *Artaxerxis* coniurant, & pleantur 205.d
Bala ciuitas *Campaniæ* 349.e
Bala *Iacobi* *Patriarchæ* ancilla 18.b
Balachus *Moabitarum* rex *Balamum* ad *Israelitus* execrandum mittit 62.b
Baladas *Babyloniorum* rex amicitiam cum *Ezechia* inire cupit 182.d
de Balada *Berosus* *ibid.* b
Balamus propheta ab *afina* sermone reprehenditur 62.c
Balamus iniuriæ acculatur 62.d
Balami consilio ad *supra* pellecti *Hebræi* 63.e
Balamus *uaticinium* 62.e
Balami oracula 64.f
Baleazarus *Iromi* filius 592.c
Ballis *Germanorum* dux 572.f
Balsamum ubi crescat 283.e
Balthasar alias *Nabonidel* *Babylonie* rex 192.e. cum suo regno in *Cyri* potestatem uenit 193.d.
Adoniam occidit 140.a. manum in pariete scribentem cernit 192.f
*Banaia*s, generis sacerdos unus fortium *Dauidis* 134.d
*Banaia*s *Salomonis* copiis præficiuntur 140.c
Banaothas & *Thannus* occisores *Iaboboschi* supplicio afficiuntur 118.d
Barachias *Israelitis*, ut captiuos *Iudeos* & *Beniamitas* dimittant, consuit 177.e
Baracus dux militaris arma corripit 84.d. *Israelitus* liberat *ibid.* e
Baratæ

Index.

Baraci imperium 85,4. officium 84,e	mortem agriculturae studentes quicquid 80,f	94,b
Barasa ui expugnata concrematur 228,c	Beniamitarum clades 82,c.	Bethsana, quae Scythopolis dicitur 78,c
Barbari Herodi insidiantur 276,b. occiduntur 425,d. à Domitiano tentantur 573,4	fortitudo et peritia militaris 82,b.	Bethsana ciuitas ibid.
Barbarorum possessiones 34,4	caedes omnium usque ad sexcentos uiros 82,d. et quomodo eatribus restituta fuerit ibid.	Bethsur urbs à Roboamo condita 153,e
Baris mons 6,b	Beniamitarum fors 78,c	Bethsuritarum deditio 230,c
Baris castellum, postea Antonia 412,e	Beniamitis rapere uirgines licuit 83,4	Bettea urbs capta et praedata 122,4
Baruchus Neri filius, Hieremie prophetae scriba in Aegyptum abducitur 189,e. e carcere liberatur 188,f	Beon rex Iudeorum 590,d	Bezeca urbs 80,d
Baruchi filius neci destinatur 516,c	Berenice, locus 149,4	Bezedel uicus cum turri inexpugnabili 483,d. turris ab Antonio incenditur ibid.
Basanes Israelitarum rex impius Hieroboami totam familiam sustulit, regnum occupat 156,b,f. à Gimone propheta grauiter reprehenditur 157,4. Afano societate iungitur 157,b. Ramathonem munit 157,b. moritur 157,c	Berenice Agrippae germana Flori precans despicitur 484,f	Bezetha collis 535,4
Barzapharnes Partiborum satrapa à Phasaelo perfidiae arguitur 271,e	Bernice Salomes filia Aristobulo Herodis filio nuptum datur 299,f. fit exosa Glaphyreae 308,4. datur alteri marito 440,b	bibendi mos apud Persas 204,e
Basemnatha Esai uxor 16,e	Bernice Ciliciae regi Polemoni copulatur 379,e	Biblia quot annorum historiam complectantur 1,d
Basimam filiam Solomonis, Achimadabae nupta 141,d	Bernice et Iudei ad Cestium de Flori gestis retulerunt 466,e	Biblica scripta tractantes ethnici puniuntur 217,e
Bassus addit se Cassio 418,f. Iudeos interemit 577,d	Berotha ciuitas Galilaeae 77,c	Bithyni, Cappadoces, Pamphylj, Lycaei Romanis tributis persoluant 468,e
Bassus Sext. Caesarem occidit 418,e	Berosus scriptor Chaldaicus 592,e. de Astronomia et Chaldaeorum philosophia Graece scripsit 592,e. de Iudeis 593,4	Bocchoris Aegypti rex 603,c
Bassi militares copiae à Iudeis irrumuntur 577,d. successor Flauius Silua 578,f	Berosus de Abrahamo 9,f. de Balada 182,b. de Nabuchodonosoro 192,4	Bochoris Sabaei pater 132,c
Batanae, Trachonis, et Auranitidis, partiumque quarundam domus Zenonis centum talenta redditus erant 453,b	Bersabe ciuitas 172,f	Bonones ab Artabano pulsus 339,b
Bathuel Nachoris filius è Melcha 9,d	Bersabe puteus 13,4	Boozus ex Ruthe filium habet 91,d
Bathyllus Antipatri libertus uenenum hero adfert 473,f	Berytus Romanorum domicilium 315,e. colonia 571,b. ab Agrippa exornatur 371,d. 382,f	Borceus Agrippae legatus à Iudeis uulneratus euasit 476,c
Bathyra 388,b	Berzelleus quantis beneficijs Dauidem regno pulsum inuenerit 129,d. quam gratiam receperit 132,4	Borceos uicos 484,d
Batibius uir praetorius de Caij nece futura 380,e	Besara, oppidum 391,4	bos agnum in templo Hierosolym. parit 563,e
Bauxus Nachoris è Melcha filius 9,d	Beselel tabernaculi opifex 49,d	bovis cornupetae noxa quomodo uindicanda 71,b
Bdellium quid 40,e	Besenothe uicus 520,c	boues triturantes 68,f
Beelsapbon, ciuitas 37,4	Bethalaga, uicus 234,d	Bozora euersa 228,d
Beleus fons 458,c	Bethela urbs 78,c	Boz uestibuli templi columna 144,4
Beli templum à Nabuchodonosoro ornatur 192,b. 593,b. ab Alexandro expurgatur 595,f	Bethel quid significet 17,b	Bozus Ruthem uxorem quomodo accepit 91,c d
bellum Hebraeorum cum Amaleciis 41,d	Bethel proditione occupata 81,4	Britannicus Claudij Caesaris filius 380,4. ueneno à Nerone è medio tollitur 380,b
belli leges 71,f. 54,4	Bethenaber uicus à Placido igni traditur 520,4	Britanni in Romanam ditionem subacti 468,d
Beniamin nascitur, atque cur sic uocatur 20,b. captiuus 27,c. eiusdem filij 29,d	Bethlepton toparchia 520,d	Broccus tribunus plebis 361,f
Beniamite Chanaanicos tributarios reddunt 80,f. Israelitis debellant 82,c. quas uxores acceperint 82,e. post Iesu ducis	Bethmaus, uicus 388,d	Bruti exitum 261,f
	Bethora locus 77,b	Bubastes fluius 591,c
	Bethsabe formam Dauidem ad adulterium allicit, atque eius maritus è castris uocatur 123,e	Bubastis castrum 23,e
	Bethsabe Dauidi nubit 124,d. de Adoniae regno monetur 136,d. pro Adonia intercedit 139,f. Solomoni regnum petit 136,e	buccinarum inuentio et usus 5,c
	Bethsaida 338,b	Burrus praetorianorum militum praefectus 38,b
	Bethsana, uicus 94,4	
	Bethsamitarum prophetae septemdecim arcam contingentes moriuntur	

C

Abrothaba nomen unde	f
Cecilius Bassus Sext. Caesarem occidens copias eius occidit	n
pat	4
Ceciinna de proditione cogitans milite ad Antonium fugit: obit	n
candus petitur	52,f
	ab

Index.

- ab Antonio rerum gestarum num-
cins ad Vespasianum mittitur: lau-
datur, et dedecus eius honorib. pro-
regitur 528, d
- Cadesa ciuitas, atque eius situs
77, d
- Caeleſtrie praefectus Hyrcano aduerſa-
tur 264, d
- Carnopolis forum (quod Materiarium
uocatur) a Cestio incenditur 476, d
- Caeſar Alexandrum ſuſum deprehen-
dit: et remigum numero inferit
453, f. Antipatrum Romana ciui-
tate donat 417, c
- Caeſar Archelaum regno digniſſimum
inducat 331, b. Herodem regem ap-
pellat 429, f. Herodis filios Ro-
mam miſſos excipit 295, c. Iude-
is iura conceſſit 604, d
- Caeſaris hoſtie ab Eleazaro reſciuntur
470, c. in honore que urbes con-
dite 338, b. in profugos benignitas
556, d. obitus 338, c
- Caeſares unde appellati 148, e
- Caeſarum beneuolentia Iosepho coſtans
404, d
- Caeſarea urbs 294, e
- Caeſarea ab Herode extruitur 430, e:
prius Stratonis Pyrgos dicta fuit
431, d. Neronias dicta 382, e
- Caeſarea ſpectacula a Tito habentur
570, d
- Caeſonia Caij uxor maritum mortuum,
inobedientie arguit 365, d
- Caim, uox quid ſignificet 4, d, b
- Caim naſcitur 4, d. malus, agricola
primus ibid. ſacrificat fratrem in-
terfecit 4, b. 627, d. a Deo caſti-
gatus eſt peior 4, c
- Caimi ſoboles 4, d, e
- Caiphas pontifex 338, d. Iosephus di-
ctus ibid.
- Caius Caligula Caeſar ſit 343, c. Ti-
berij ſucceſſor Agrippam uincula-
lis ſoluſit 344, b. 348, f. ſe Deum
uocari uult 458, b. et coli
357, d. Petronium in Syriam mit-
tit 350, d. reuocat 352, d.
Iouem Olympium Romam traduci
iubet 357, b. in ſenatores ſenuit
356, f. tributa minimi petentes, ca-
pite plectit 357, f. rem diuinam
Auguſto Caeſari facit 360, d. foro-
rem ſuprauit 365, c. uulneratur,
et occiditur 361, c. 356, e. 364, b
- Caius quandiu regnauit 459, b
- Caij Caeſaris decreta 265, b. mores
et facta 365, c. ſtudium, eruditio
ibid. d. ſuperbia 458, b
- Caij mors in theatro per preconem in-
dicata 362, f. interitum mole-
- ſtiferentes 362, b. uxor et filia oc-
ciſe 365, b
- C. Fannij Coſ. decreta pro Iudeis
266, d
- C. Norbani Flacci litera 307, d
- Callani apud Indos qui 595, b
- Callimander audacius dimicans cadit
247, d
- Calliſtus Caij libertus 359, d
- calumnia in Eliam 158, f. in Exe-
ciam 181, b. in Dauidem
128, b
- Calculus quid 48, b
- Cambyſes Cyri filius Iudeos ab edifi-
cando templo prohibet 196, f.
moritur 197, d
- Campius regius 11, b
- Cana Caeſtrie locus 284, d
- Cana uicus Galilee 389, e
- Candebeus a Simone uincitur 408, d
- Caparsaba, Antipatri dicta 252, d
- Capernaum ſons 502, b
- Capharin capitur 524, d
- Caphetra incenſa 524, d
- Cappadoces populus 8, d
- Carithiartin oppidum 120, c
- Carre, Meſopotamiae ciuitas 9, d
- Carthago a Didone extructa 592, d
- Carus occiditur 320, b
- Casius Longinus 373, b
- Casius in Syriam ueniens Marcum et
Baſſum in ſuas partes pertrahit, Iu-
deam affligit 268, d. Apamiam
obſidione liberat 418, f
- Casij in Syria res geſte 268, c.
- caſum 269, f
- Caſtor hiſtoricus 595, d
- Caſtoris Iudei dolus 541, e
- Caſtulus Iosephum falſo accuſat 586, d.
- tria milia Iudeorum trucidat
585, f
- Catulli morbus et mors 586, b
- Celenderis oppidum Ciliciae 322, d
- Cendebeus dux regius e Iudea proſti-
gatus 244, c
- Ceniazus Hebraeos in libertatem reſti-
tuit 83, d
- Cephalon Antipatri frater 413, c
- Cerealis uſtator 524, c
- Ceſennius Petus Antiochum deſectio-
nis accuſatum hoſtiliter adoritur
577, e
- Ceſtius Carnopolim incendit 476, d.
- Hieroſolymam obſidet 476, d.
- impetum populi compeſcit 463, c.
- quinquaginta Iudeos occidit 475, f.
- a Iudeis fugatur 477, d
- Chabalon quid denotet 147, e
- C. Chereas de Caij ſeuitia conqueri-
tur 358, d. Caium ad necem
querit 359, d. laudibus extol-
- litur 363, b. libertate a Cona-
tulibus donatur 364, d. Can-
ium uulnerat 361, c. occidit
356, e. ad Cornelium Sabin-
num conſugit 359, d. ad ſup-
plicium ductus moritur 368, d.
- Cheremonis locus excogitatus 600, f
- Chetura Abramo nupta 14, d
- Chalamas Syrorum tranſeuſphratenſis
rex 123, e
- Chaldaei populus 9, d
- Chaldeorum annales 597, b
- Chaldeis Nabuchodonofori ſomnium
propoſitum 190, e
- Chalebus Iſraelitis conſolatur 55, c
- Chamas Noe filius 7, d. patris irriſor
8, f
- Chami filij, ipſorum que progenies
8, c
- Chananea olim dicta Iudea 10, d
- Chananaeae terre natura 55-78, d
- Chananaeae uſtatio 77, d
- Chananeus Chame filius 8, d
- Chananei filij 8, e. agri partiti-
o 78, d
- Chananei Hebraeis bellum mouent
77, c. uincunt 56, e. per-
cuſi 74, b. Hieroſolymis ca-
iecti 119, d
- Chananeorum progenies 8, d. ex-
trahit 77, d. reges caſi 77, d
- Chariathiaris ciuitas 94, b
- Chariathiarum arca translata 94, b
- Charithius Aethiopum rex 598, e
- Charmisus Rubeli filius 29, d
- Chasleus menſis 224, b. 227, d
- Chaffoma euerſa 228, d
- Chebron Tethmoſis filius 591, b
- Chebron 523, e. expugnatur 524, d.
- diruta 229, d
- Chelcias Iudeus Cleopatrae copijs pre-
fecit 247, b
- Cherubes quid 46, c
- Cherubini duo 143, e
- Chettaeus miles fortiſſimus Davidis
133, d.
- Chettaei populus 8, f
- Chethon quid 47, b
- Chetim, uox quid ſignificet 8, b
- Chetimus quis 8, b
- Chetima inſula 8, b
- Chetima, nunc Cyprus uocatur 8, b
- Ch:donis area locus, ubi 120, d
- Chij porticum reparari curat Herodes
300, b
- Chijs immunitatem Herodes impetrat
300, d
- Chiramus opifex Tyrius 144, d
- Chosbis que 64, b
- Chriſtus coneretur caput ſerpentis 3, f.
- quando cruci affixus 340, d
- Chuſet

Index.

- Chusei unde denominentur 8,c
 Chusarthes Assyriorum rex Hebræos
 sibi subiicit 83,d
 Chusus, Chusei 8,c
 Chusis Abesalomum fecellit 128,c.
 Architophelis consilium facit uau-
 num 128,e. ut se opponat Achia-
 topheli rogatus Hierosolyma pergit
 128,a. rerum uicissitudinem de-
 flet & a Dauide consolatione erigi-
 tur 127,f
 Chusus Nabrodis filius 8,e
 Chuthæi in Israeliticam regionem inue-
 sti 179,c
 Chuteorum leuitas 180,d
 Cilicia nunc Tharsus appellatur 8,b
 in Cilla David a Saulo obsidendus, ora-
 culi hortatu discedit 109,b
 Cinnamus Artabano dignitatem regiæ
 reddit 376,b
 Cinnara, instrumentum musicū 134,d
 Circenses ludi 357,e
 circumcisio Arabum 13,b
 circumcisio Iudeorum 13, b. ab Apio
 ne ridetur 609,e. Aegyptiorum
 609,e
 Circumcisionis origo 11,f
 de Circumcisione Iudeorum Herodotus
 594,e
 Cifus pater Sauli 96,a
 cithara inuentor 4,d
 citium quid 8,b
 Ciuis Germanorum dux 572,f
 ciuitatem quis primus instituerit 4,d
 Clasicus Germanorum dux 572,f
 Claudius Felix Iudææ prætor 379, d.
 ad imperiū a militib. rapitur 365,e.
 368,a. princeps declaratur 366,b.
 Agrippam regno præficit 460,b:
 confirmat 368,e. Comagenam An-
 tiocho donat 368, e. Samaritas pu-
 nit 379,c
 Claudij edicta in Iudeorum gratiam
 369,a: imperium 459,b: uxores
 quot 380,a.
 Claudij Caesaris mors 379,f. 461,c
 Cleanthes philosophus 609,d
 Clearchus Aristotelis discipulus 595,a
 clementia principem ornat 27,f
 clementia Titi in hostes 507,e
 Cleodemus propheta cognomine Mal-
 chus Iudeorum historiam contexuit
 14,e
 Cleopatra Antiochi Magni filia 219,e.
 Antiocho Soteri coniugium offert
 244,c. Alexandro nubit 237,d.
 aduersus filiū copias instruit 250,c.
 expellit Alexandrum 410,e.
 M. Antonium dementans, fra-
 trem cum sorore occidi iubet 283,c.
 duobus regnis inhians, partem eorū
 ab Antonio impetrat 282,a. 283,d.
 Herodē ad stuprum sollicitat 283,e.
 ab Herode in Aegyptum ducitur
 284,d. Ptolemaudem expugnat
 250,d. moritur 289,d
 Cleopatra astutia 428,b. seuitia, a-
 uaritia 427,f
 Clitus seditionis inter Tiberienses au-
 tor leuam sibi præcidit 393,d
 Clito manus utrasque Iosephus abscindi
 uult 481,f
 Cluuitus 360,e
 Coeles uulgo Syria 9,b
 Comagenus regum Romanis subditorū
 felicissimus 547,e
 cometa gladio similis excidium Hiero-
 solym. præcessit 563,d
 Conon Græcus de Iudæis 597,b
 consilij bonitas 518,d
 consuetudo in Rege laudanda 207,d
 consultores pessimi quid incommodi af-
 ferant 437,b
 Cophene fluuius Indiæ 9,b
 Coponius Syriæ præfectus 336,f
 Corban quid 60,d. 457,d. 594,e
 Corduba urbs Hispaniæ 357,d
 Cortæi locus 94,f
 Cores Moysen criminatur 57, c. flam-
 ma consumitur 59,d
 Coræ factionis patrani qui 57,e
 Coreus filius Esai 20,f
 Cornelius Faustus 258,e. 414,c
 corus mensura qualis 56,b
 a Coruo Elias pascitur 158,a,b
 Costobarus Bernices pater 343,e
 Costobarus Idumææ præfectus, mortis
 periculo eximitur: ab uxore repu-
 diatus insidiarum accusatur, filios
 Babæ ad necem quasitos occultat
 291,a,b,c,d
 Cotardes Parthorum rex 376,c
 coturnices ubi copiose inueniantur
 40,c
 Cous Euaratus 439,d
 M. Crassus in Parthos proficiscens Hiero-
 solymitanum templum spolians iu-
 ramentum uiolat 260,e, f. Pitho-
 laum occidit 416, d. moritur
 261,c
 Crispus Iudæus uinctus sistitur 402,d
 Crocodili Aegyptiorum dii 607,b
 Ctesiphon urbs Græcanica 356,c
 cultus Dei in pristinum statum restitui-
 tur 172,e
 Cumanus militem, libros Moysi conscin-
 dentem, securi ferijt 378,c
 Cumanus Tiberio Alexandro successit
 377,f. conuictis petitur 378,b.
 in Iudæos insurgit 378,e. uulgi
 impetum fore hostilem uimet 460,c.
 Eleazarī sequaces prehēfos neci tra-
 dit 460,f. exilio punitur 461,c
 Cuspius Fadus Syriæ prætor 372,f.
 Iudæam a latrocinij purgat 373,c
 Theudam pseudopphetam punit
 377,d
 Cuspio Fado Tiberius Alexāder succes-
 sit 377,e
 custodes thesaurorum Dei 137,d
 Cydoessa Tyriorum uicus 507,b
 Cypris Antipatri uxor 416,c
 Cypros Herodis Magni filia 343,d
 Cypros Phasaeli filia 343,d
 Cyprus insula olim Chetima dicebatur
 8,b
 Cyprus presidij locus in finibus Hiero-
 chuntis 474,b
 Cyrenā urbs 604,f
 Cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syr-
 tes quomodo Romanis subditi
 468,e
 Cyrus Persarum rex Babylonicum im-
 perium Persico iungens Babylonem
 & eius regem capit 192,d. 193,d.
 Iudæos liberat 195,d. Iudæis redi-
 tum in patriam uasa templi restituēs
 concedit templū restauraturis ibid. f
 Cyri de restaurando templo Hierosoly-
 mitano commentarij 200,d. edi-
 tum 195,e. ac literæ 196,b.
 mors 196,d
- D** Abariteni uxorem Ptolemæi
 procuratoris inuadūt 391,c
 Dacchari herbæ descriptio
 48,b
 Dagon arx 244,e
 Dagon simulachrum coram arca conci-
 di 93,b. cur gemuerit 544,c
 Dalales amica a Sampsonē eluditur
 90,b
 Dalmatæ bellicosissimi sub una tantum
 legione Romanorum quietem agunt
 468,b
 Damascus urbs 9, a. ab Alexandra
 occupatur 412,d
 Damasci conditor Vses Arami filius 9,b
 Damasci populus in Mediam abducitur
 178,a
 damasceni ab Assyrijs bello petuntur
 177,c. a Dauide uincuntur 121,d.
 Damasceni Ptolemæo infesti Aretā si-
 bi conciliant 411, f. cum Sidonijs
 apud Flaccū contendere decernunt
 344,e
 Damascenorū in Iudæos seuitia 477,f
 Damnei filius Iesus in pontificatu firma-
 tur 382,d
 Dan e Bala Iacobi filius nascitur, & cur
 sic uocetur 18,b. 29,e
 Dani

Index.

Dani filium vnus 29, c
Dana vrbs edificata 183, c
Danem, 191, d. in Argos fugit 603, c
Daniel, Balihafar appellatur 190, c
Daniel Nabuchodonosori somnia duo
 interpretatur 191, b, c, f. mēse regie
 edulij non delectatur 190, c. coram
 Balihafare statuitur 193, a. scriptu-
 ram manus Balihafari cornu mi-
 sam explicat 193, b. à Dario in Me-
 diam abducitur & honoratur 193,
 e. satrapa Medie constituitur 193,
 d. mandati regij violati à Satrapis
 coram Dario accusatur 193, e. in
 leonum fossam conijcitur 194, a.
 extrahitur ibid. a. turrim Ecbata-
 na edificat ibid. c. deo quam cha-
 rus fuerit ibid. c. quantumq; pro-
 phetis ceteris prelatu fuerit 195, b
Danielis inimici leonibus delacerati
 194, b. Deum verum pradicandū,
 Darius mandat 194, c. iusto de a-
 riete & hirco 194, e. de Romano
 imperio predictio 195, a. cognati
 statuam non adorantes, fornaci im-
 missi, Dei prouidentia incolumes
 manent 191, c
Danitarum fors 78, d. fuga, habita-
 tionis inuestigatio 83, b
**Danitis bellū Chananai inferre conan-
 tur** 83, b
Danus fons Iordanis 11, a
Darabitta vicus 399, f
**Darius Artabani filius Tiberio obses
 mittitur** 342, b
**Darius Astiagis filius imperium Baby-
 loniorum vastat, & Danielē consti-
 tuit Satrapam, inuitus postea leoni-
 bus obijit** 193, d. hostes Danielis
 isdem obijcit, & deum laudat,
 194, b
**Darius equitum prefectus sub Agrip-
 pa** 471, a
**Darius Hystaspis filius rex Persarum
 creatur, quāstionem proponit quæ-
 nam omnium rerum fortissima aut
 potentissima** 197, b, c. 198, commo-
 nitus à Zorobabele Iudeos libertati
 restituit, urbemq; & templum resti-
 tuere promittit & iuuat 198, c, d, e.
 200, e. 201, c. 197, b. mortuus succes-
 sorem filium Xerxem relinquit
 ibid.
**Darij filij Xerxis in Iudeos beneficen-
 tia** 201, d
Dathanus contumax 58, d
Dathanus terra absorptus 59, c
Dauid Iessei filius 91, d. 103, a. in re-
 gem vngitur 102, c. Saulo ad cisha-
 ram canit 103, a. Saulum cantu ex-
 hilarat, cum Goliatho congressurus

mittitur 103, a, d. Goliathum inter-
 imit: Saulo fit odio, à Sauli filia amā-
 tur, capita abscissa Saulo tradit
 104, b, c, d, f. Sauli filiam ducit,
 Saulo reconciliatur, Sauli spiculum
 effugit, Palestinos vincit a, d, e. in
 Gittam aufugit, insaniam simulans,
 in speluncam peruenit 107, d, e. Pa-
 lestinos dissipat, Saulo proditur, e-
 iusdemq; in antro occurrentis laci-
 niam pallij abscindit 109, a, c, e. Na-
 bali iumentis parcit, à Nabalo ali-
 menta postulat, despicitur, atque ab
 Abigea placatur 110, c, d, e. vxorem
 Abigeam ducit, Saulo spiculum au-
 fert, Abenerum oscitantie conuin-
 cit 111, b, c, d. ad Anchum diuertit,
 Saritas excursionibus infestat 112, a,
 b. ab Ancho in prelium assumitur
 113, b. ab Ancho domum remittitur,
 Amalecitas insequitur, atq; ab ipsis
 cessis prædam recipiens in Sicellam
 reuertitur 114, b, c, d, e. rex creatur
 115, d. declaratur 116, b. 118, c
Dauid ab vniuersis Israelitis rex fit
 118, f. Sauli interitum luget 116, a.
 Micholem sibi reddi postulat, Abe-
 nerum humaniter tractat 117, b, c.
 occisum Abenerum luget, Iebosithi
 vitæ censuram capit, eiusq; occisori
 bus minatur 118, a, e. Hebræorum
 proceres excipit, Hierosolymorum
 arcem expugnat, Chananæos & le-
 buseos Hierosolymis expellit 119, a,
 c, d. Palestinos vincit 120, a. inq;
 eosdem hastam vibrat 121, c. oraculū
 consulit, arcem Hierosolyma trans-
 ferri mandat, saltans ab vxore despi-
 citur 120, b, c, d, e, f. templum cōstru-
 cturus prohibetur, gentibus tributa
 imponit, Adadum prælio vincit, Da-
 mascenos & Moabitas superat, So-
 phenos subegit, Syriā inuadit 121, a,
 c, d, f. Adrasari vrbes adimit, Thœnū
 in amicitiam recipit, Sibe villicatio-
 nem iniungit 122, a, e. Mesopotami-
 os & Syros vincit, adulterium com-
 mittit 123, a, c, e. adulterij commisi
 obiurgatur, Bethsabeam vxorem du-
 cit 124, d. filium ægrotum dolet: at
 mortuum sentiens, ad Dei taberna-
 culum maturando, cibum præberi
 petit 125, a, b. à filio Abesalomo re-
 gno pellitur 126, b. 127, d. fugiēs Ior-
 danem transit 129, d. Ammonem ex-
 timctum luget 126, c. fugiturus sacer-
 dotes persuerare vult, ab Achito-
 phete, Abesalomo adherente, deseri-
 tur 127, c, f. Deo suam causam com-
 mendat 128, b. Abesalomo parcendū
 iudicat, exercitui ab amicis subtrahi

tur 129, e, f. mortuum Abesalomum
 deflet 130, e. ab Israelitis in regnum
 reduciūtur 131, b. regno redditus quo
 modo vixerit 130, c. Amasam copijs
 preficit 131, c. 132, d. Semei ignoscit
 131, d. & Memphibostho 132, a. offi-
 cia militaria distribuit, prælijs vt nō
 adstet admonetur, in prælio pericli-
 tans ab Abiseo liberatur, muscam
 curat 133, c, d, f. populum numerari
 vult, è tribus malis pestē eligit 134,
 e, f. materiam templo parat, Solomō-
 nem regnum ordiri iubet, eidemque
 præcepta templi fabricandi præscri-
 bit 135, d, e, f. populum in classes
 disponit 137, c. ad templi structu-
 ram necessaria relinquit, moriturus
 Salomoni facienda inculcat 138, d,
 e. moritur 138, d. sepelitur
 139, b
Dauidis defuncti successor Salomon
 139, d. vitæ spatium ac regni 139,
 a. progenies 116, f. 119, f. virtutes
 105, c. celebritas 103, a. pietatem
 Saul probat 110, b
Dauidis fortitudo 105, a. potētia 609,
 c. impatientia 114, c. ieiunium ob
 Abenerum 118, b. instrumenta iusti-
 ciæ 134, a. sepulchro thesauri abscon-
 si 139, b. monumentum spoliatum
 139, b. 307, d. 409, b
Dauidici sepulchri spoliati pœna 107,
 f
Dauidi mors Sauli nunciatur 115, e. re-
 gnum offertur 102, b
**Dauidici generis reges quot, & quan-
 diu regno præfuerint** 188, a
Dauidi Sicella vicus datur 112, b
Debora mulier qualis 84, d. comitata
 Baracum in bello 84, e
Debras locus, & radix miræ euellenda
 576, b
**Debre radicis virtus: loci verò fontes
 fluentes** 576, c
Decapolitani Iustum accusant 403, c
**Decapolitanis calamitatum Iustus ath-
 tor** 400, f
decimarum lex 67, c. 69, b
**Decius Mundus quantum in Paulinam
 insanierit** 340, b
Deliorum decreta pro Iudeis 266, c
Delphorum templū cōbustum 609, c
**Demetrius Antigoni à Ptolemæo Lagi
 filio vincitur** 595, d
**Demetrius Eucerus Antiochi Grypi
 filius, apud Damascum rex consti-
 tuitur** 251, c. contra Alexandrum ex-
 peditionem instituit ibidem, c. supe-
 rat 251, f. fratrem obsidet 252, b. capi-
 tur, honoratur, moritur 252, b
Demetrii impietas 411, d

Index.

Demetrius Gadarensis Pompeij liber- tus	259, a	2, f. 3, a, b	Draco de homicidijs	587, c			
Demetrius Alexandro victo Ionatham amicè fouet	237, c	Dilath paradyssi fluuius	3, c	Druma Gedeonis concubina	86, c		
Demetrius filius in fœdus adsciscit Iona- tham	237, c	Diluuij descriptio & duratio	6, a. tem- pus 5, d. causæ	Drusilla Agrippæ filia	343, c. Felici Ro- mano nubit	379, c	
Demetrius Nicanor regno potitus in- gratitudinis accusatur	239, b. contra Ionatham exercitum mouet: donis à Ionatha placatur: exercitum dimit- tens militum stipendia minuit, & à Ionatha subsidium petit. ibid. c. d. f. ab Antiochenis impetitur, quos fugat: Ionathæ ingratus	de Diluio Berossi & Nicolai Dama- sceni testimonium	6, b	Drusilla iunioris Agrippæ soror Azi- zo regi Emeforum nubit	379, d		
	240, a, b. à Ionatha vincitur	Dina filia Iacobi	18, d. 29, d. stupratur, quare Sicinitæ trucidantur	Drusum turris	431, c		
	241, a. Nicanor prælio à Tryphone vincitur	Diocles historicus	192, e	Drusus Agrippæ filius	343, c		
	240, c. Mesopotamiam inuadit: Parthorum regem bello aggreditur, & victus capitur	Diogenes Alexandrianicus à Pharise- is occiditur	412, c	Drusus turris	295, a		
	242, b. ab Arface dimittitur 245, f. & in regnum restituitur, ibi- dem suis inuisus vincitur, capitur, et interficitur	Dionysius Tripolitanus securi percus- sus, aliàs Antiochus	411, c	Drusus Tiberij filius	344, c		
Demetrius Nicanoris litera in Iudeorū fauorem	239, c	Diophantes pseudographus	314, a. A- lexandri nomine fictas literas scribit	Drymos loci nomen	421, a		
Demetriani Ionatham fugiunt	241, c	Disciplinarum traductio	10, d	Dysurus mensis, Hebræis Adar, nobis Martius dicitur	73, c. 232, a		
Demetrius Phalereus Bibliothecam Ptolomæo Philadelpho comparat	213, b. ipsiq; de vertendis Iudeorum legibus scribit	disidium inter Senatum & plebem Rom.	367, a	E.			
Demetrio Phalereo in historia Iudeo- rum venia concedenda, quod Hebræi eē nesciuerit	597, c	Dius mensis	5, d.	E Butius decadarchus sub Vespasla- no	488, c. à Iosepho impugna- tur	390, f. Gamale occiditur	504, c
Demetrius Seleuci filius rex Syriæ	231, a. literis se in amicitiam Ionathæ in- sinuat	Dius historicus de Salomone	148, a.	Ecbatana turris Mediæ à Daniele edi- ficatur	194, c		
235, b. e. Antiochum & Lys- sam occidit	232, a. Iudam in prælio occidit	592, a	doctrinam prodigio probat alias	Ecdippon locus	421, c		
233, a, b. in prælio contra A- lexandrum succumbit	236, c. de post- tuli lex	159, c	Doecus Achimelechum pontificem ac- cidit	Edom, vide: A domus.			
Deus quando potissimum afferre auxi- lium soleat	37, f	Doecus Achimelechum pontificem ac- cidit	108, a	Edraus dux militum Ionathæ	162, d		
Deus quibus peccatis grauiter offenda- tur	545, b	Dolefus à Gadarensibus interficitur	519, d	Eglon Israelitis sibi subdidit	83, e		
Deus Galilæorum clades Romanis do- nabat	493, f	Dolobelle decretum pro Iudeis	166, b	Eglon à Iode peremptus	84, a		
Deus Iudeis omnem viam salutis ad in- teritum verterat	551, d	Domitia Domitiani Caesaris vxor	404, d	Ela vrbs capta	177, d		
Dei castra locus	19, c	Domitianus Iosephum honorat	404, d. populo rector insinuat	Elanus Basane filius vnà cum omni sobole per Zamarem tollitur	157, c		
Dei descriptio apud Moysen	611, a	Domitianus Titi frater in Barbaros tē- dit	573, a	Elcana Iudæ copiarum dux occiditur	177, d		
Dextra porrecta quid apud Barbaros significet	354, b	Domitiani gesta contra Germanos	572, c	Elcias Magnus pro Iudeis apud Petro- nium intercedit	351, b		
Deus Dorensium Apollo	608, c	Domitiano Germani & Galli subijciū- tur	573, b	Eleazarus Aaronis filius	49, e. ponti- fex fit	61, a	
de Deo Plato veram opinionem pro- ferre noluit	614, b	Domitius Aenobardus	380, a	Eleazarus Anania pontificis filius Cæ- saris hostias reijcit	470, c		
Dij alieni	159, c	Domitius Nero imperator salutatur	380, b. fratrem, matrem, vxorem, vi- rosq; illustrijs trucidat ibidem. Cæsa- rea Iudeos excludit	Eleazarus Boethi filius pontifex con- stituitur	335, c		
dij Aegyptiorum	607, b. Græcorum	Domitij Sabini fortitudo	542, f	Eleazarus demonis incuntator arre- ptitiorum medicus	142, b		
614, c		Dora vrbs Phœnices	259, c. 414, f	Eleazarus Dimeï filius latro	378, c. Iu- deorum princeps immanis	460, f.	
Dido soror Pygmalionis regis Tyrio- rum in Aphrica Carthaginem ædifi- cat	592, d	Doras Hierosolymitanus pontificem perimit	380, e	Eleazarus suspen- sus	461, c		
Diebus singulis quid Deus candiderit		Dorcadis quid significet	508, f	Eleazarus Dodie filius viuis sortium Dauidis	154, b		
		Doris, Antipatri filij Herodis vxor	420, c. Antipatro scribit	444, c.	Eleazarus filius Iairi in Manahemum, cum sectatoribus impetum facit	472, b	
		ornatu priuata expellitur	442, f	Eleazarus Iudæ Macchabei frater, cō- fesso à se elephanto opprimere	230, b		
		Doride repudiata Herodes Mariammē reducit	432, c	Eleazarus Iudeus Izatem ad circum- cisionem monet	375, b. audax & strenuus, à Ruseo Aegyptio captus, verberatur	576, c. f. crucifigendus offertur: & Iudeos sua calamitate ad deditionem fugamq; concilians, tandem	
		Doritz profanata religionis Iudaicæ à Petronio accusantur	370, a				
		Doritarum in Iudeos insolentia	369, f				
		Dorotheus 70, interpretibus additur	217, a				

Index.

- tandem dimittitur 577,4,b
 Eleazarus pontifex 1, d. Moysi filius 34,f
 Eleazarus Phariseus functionis causa Hyrcanum arguit, et cōiūij à Iona tha conuincitur 247,d
 Eleazari Samaei praeclarum facinus 491,d
 Eleazarus scitariorum princeps 578, f. castellum Massadam dolo occupat 580,c. Iudeos ad facinus inuitat 581,c. de immortalitate animae quid senserit 582,d
 Eleazarus ad mortis contemptum suos monet 582,d. Romanam crudelitatem Iudeis exponit 583,d. proprio gladio perit 584,d
 Eleazarus Simonis filius Giora Iudaeos aduocandos censet 582,d
 Eleazarus Simonis Giora socius ad Herodij custodes mittitur et moritur 523,e
 Eleazarus senex ad vespendum immunis monitus Antiocho respondet, et supplicium fert 620,d,f
 Elieus Nephibatim filius 29,e
 Elephantus sub Antiocho Eupatore pugnat 229,e
 Eleusa oppidum Ciliciae 305,b
 Eleutherus fluminis 238,d,241,f
 Eleutheri equites 412,c
 Eliabum tabernaculi opifex 49,d
 Elias propheta Thebome Galaditica vrbe oriundus fecunditatem praedicat: Sareptam veniens à cornu nutritur: pacem in vitam vocat: Achabum querit: eundemq; idololatrie redarguit 158,a,b,c,e,f. populi malitiam exorat: Baalis propheta vincit illud: doctrinam miraculo confirmat: pluuiam impetrat: Iezabelam fugit: ab angelo alitur: cum Deo loquitur: Eliseum ad propheticum munus vocat 159. Achabi facinus reprehendit 160,c. vrbem habitationis locum habuerit 159,e. Ochozia mortem praedicat 165,b. Ochoziam idolatrie arguit, ibid.d. loramum taxat 169,d
 Elie forma 165,c
 Elie sacrificium Deo offerenti, atque oranti ignis ultionis mittitur 165,c,e
 Eliacim sub Iosia rege pontifex 183,c
 Eliacimus Iosiae filius antea Iocimus dictus regnum paternum accipit 184,c
 Eliacimus Iosiae filius Babylonis tributum pendit, et occiditur 185,b,d
 Eliabum Iocimus filius in pontificatu patri succedit 203,b
 Elienem Gethae filius pontificatum accipit 371,f
 Elis pontifex Aeronis filius 92,f. filiorum interitum percipit et moritur, ibid.
 Elis filiorum nequitia 91,e. poena praedicta 92,c
 Elis sacerdotis filij occisi 90,e
 Eliseus Saphati filius prophetiae domum accipit 159,f. pluuiam praedixit et victoriam 166,a. oleum multiplicat 166,c. loramum de insidijs monet 166,f. obsidetur 167,a. hostes Samaritanos adducit 167,b. cibis refici vult, ibid.c. Adadum morti vicinum asserit 168,f. discipulum mittit ad Ieremum vngendum regem 170,a. egrotat: Ioe ternam victoriam praedicat: et moritur 174,b,c. eiusdemq; mortui miraculum, ibid.
 Elisei gesta 166,e
 Elisei famulus visione firmatur 167,b
 Eliseo vati loramum irascitur 167,e,m
 credulus perit 168,c
 Elon Zabulonis filius 29,d
 Elymus, Elymaei 9,d
 Elymaida vrbs 229,b
 Emalsema mater Amosi vxor Manassis 182,f
 Eman sen Amman, vox quid significet 503,e
 Emmanu concrementa 333,c
 Emmanu vicus 338,d,276,a. vide Amman.
 Emman Zona sacerdotalis 47,c
 Eniachin tribus 509,b
 Enochi rapto 165,e
 Enochii finis in sacris literis non est 5,e
 Enosa vrbs prima à Caino condita 4,d
 Enosus Sethi filius 4,d
 Epaphroditi laus 1,c
 Ephesti templum combustum 609,c
 Ephestorum decreta pro Iudaeis 267,d,306,F,307,b
 Ephodes quid 47,e
 Ephraemita Gedeoni inuident 86,b
 Ephraemitarum fors 78,c
 Ephremes Iosephi filius 29,d. in numerum Iacobi filiorum pro patre Iosepho adoptatur 30,c
 Ephremi pars quae cesserit 78,c
 Ephronem oppidum Iudas subuerit 218,c
 Epicrates Sythopolim Iudeis prodit 247,d
 Epicureorum error conuictus 195,b
 Epiphanes, alias Ptolemaeus, interijt 223,d
 Epiphania, ciuitas 8,f
 Exomida descriptio 47,e
 Epistulae ferales Iudeorum 448,c
 equitum Romanorum arma 485,e,f
 Equus Modius Varo succedit 388,c
 Erebinethonicus vicus 549,d
 Erida praetorianorum Achaze praefectus occiditur 177,d
 Eroedes Gadis filius 29,e
 Esaiam Ezechiam consolans orat pro populo 181,a. prodigio nunciatus dei probatus 182,a. ostensorum thesaurorum Ezechiam arguit 182,b
 Esaiæ vaticinia scripta 182,c
 Esau, Adomus dicitur 20,e
 Esau natus 15,e
 Esauus venatum mittitur 16,c. benedictione priuatur 16,c. ius primogeniturae vendit 20,e. donis Iacobi placatur 19,c. habitationem diuisit 20,d.
 Esai vxores 16,b. progenies 20,f
 Escon puteus 16,d
 Esdras legis Moysae scientissimus 201,e. Iudeos in Babylone conuocat 201,a,b,c. captiuos in Iudeam reducit: sacerdotes in obedientiae arguit 202,c. populo legem praefecta moritur 203,d
 Efron Pharae filius 129,d
 Essens vates de Antigono 248,d. Herodi regnum praedicat 296,e
 Essaron Rubeli filius 29,d
 Essen quid significet 47,e
 Essen, oraculum 50,c
 Esseni quas virtutes colant 454,d. et 455
 Essenorum placitum, vita et mores 337,e. in tormentis constantia, de diuinitate animae opinio 456,b
 de Essenis Herodes religiose sentit 296,d
 Essenos Herodes honorat 297,d
 Essus Asseri filius 29,e
 Esther delicatissime tractatur, et Artaxerxi regi nubit 205,b,c. causam querit Iugentis Mardochei 206,d. ieiunans Deum inuocat 206,e. Amanem accusat apud regem Artaxerxem 208,b
 Esthmonitis arx 292,e
 Ethem Githem Davidis sectatur eius exercitui praeficitur 129,e
 Eua mater omnium viuentium 3,b. à serpente tentatur 3,d. labitur, puniatur, atq; cum Adamo Paradiso efficitur, ibid.e,f
 Euxi populus 8,f

Index.

Euratus comes 439,4
 Eucerus rex Syriæ 251, c
 Euemerus Græcus de Iudeis 597, b
 Euilmaraduchus filius Nabuchodonosoris 593, c
 Euodus Neronis libertus 347, c
 Euphrates, Paradisi fluvius 3, c
 Eupolemus scriptor de Iudeis 597, b
 Eurycles Laco amicitia iungitur Herodi 313, b. Alexandri sermones indicat, ibidem c. in exilium agitur 313, d. Alexandrum in vite discrimen adducit 437, f. Alexandri proditor, 438, a. & accusator 438, c
 Eurychus libertus & auriga Agrippæ 345, d. Agrippam accusat 346, d. furti arguitur 345, d
 Ezechias Achazæ ex Abia filius rex constituitur: pius: templum aperi-ri permittit; sacrificat 178, d. cum populo epulatur: idola abiicit: Palestinos vincit 179, a, b. ad Senacheribum legatos mittit 180, c. qui occiduntur, ibidem e. oppugnatur, ibidem c. Deo supplicat: probro afficitur: morbo corripitur, Deum precatur, sanatur, atque longiore vita donatur 181, a, c. Deo vota persolvit: thesauri Babylonij ostentati ab Esaia increpatur: moritur 182, a, b, c. Manasse filium successorem habet. ibidem c.
 Ezechias Iudeorum pontifex 595, c
 Ezechias una cum Anania fratre pontifice interficitur 472, a
 Ezechias latro ab Herode necatur 263, d. 417, f
 Ezechie filius Iudas regnum affectat 332, c

F:

Fabatus Caesaris Augusti procurator pecunijs corrumpitur: Sylleum prodit 441, f
 Fabij centurionis fortitudo 414, c
 facinora impura 524, c
 falsi poena 68, b
 de Fame ingenti 56, b. 90, c. 133, c. 167, d. 252, d. 293, b. 337, b. 382, d. 543, f. 546, b. 549, c. 552, b. 559, f.
 Fanum, arx sive castellum 509, f.
 supra collem conditum 536, c.
 sanctum 517, b
 fami sancti descriptio 536, c. locus mulieribus destinatus 536, f
 Fatum quid vocemus 317, c
 fari Iudaici statutum 543, b

Fauftus Cornelius Sylle filius primus Hierosolyma conscendit 414, c
 Cl. Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudeos missus 379, d
 Felix Ionatham pontificem præfectus militum Rom. occidit 380, d
 latrones supplicio afficit at Eleazarum Roman mittit 380, d. se-ductos occidit 381, a. accusatur 381, d. Phasaelum armis adortus 269, a. 420, a. à Phasaelo superatur 420, a. contumaces coer- cet 462, d
 Cl. Felicia Iudeæ præsidis gesta 380, c. 462, b
 Felici Romano Drusilla Iudea nabit 379, c
 Ferreus mons vbi 520, f
 Festus procurator successit Felici, ma- gum oppressit 381, c. 462, c
 Festus latrones punit 462, c. vide Porcius.
 festum Azymorum 178, c. 388, b
 festum Azymorum cur institutum 519, a
 festorum dierum mores & lustratio- nes 406, c. leges 49, a
 fides cuilibet seruanda 285, c
 fidei violatæ vindicta 216, d
 filij contumaces & proterui in paren- tes quomodo multandi 70, b
 filiorum hereditatis ius 65, f
 Flaccius Syriæ præfes 344, c
 Flavius vide Iosephus
 Flavius Sylva Basso succedit 578, e.
 Massadam obsidet 570, d
 Fletus Sylva 120, b
 G. Flori iniquitas, avaritia, perfidia 463, a, b, c. inuidiosus vocibus ex- petitur, avaritia desperatione com- pescitur, obsidionem templi soluere cogitur 465, a, f. Iudeos defectionis criminatur, accusatur 466, b
 Flori nouus dolus Hierosolymis 465, f. mendacium eiusdem apud Cesti- um 466, b
 Fœdus Dei cum Noa 6, d. Abimele- chi cum Isaaco 16, b. Iacobi & La- bani 19, b
 fœderis signum inter Deum & Noa- chum iris 6, c
 Ponteijs Agrippa à Sarmatis occiditur 571, c
 fortis quis sit 504, f
 fortitudo sapientie species 618, b
 fortitudinis lapis 95, a
 Fortunatus Agrippæ libertus 349, c
 forum Hebræorum 54, b
 fratris defuncti vxor ducenda 69, f
 fraticidij poena 210, b
 fratrum septem supplicia, & toleran-

tim 622, 623, 624
 fraus Gabalonitarum 75, e
 Frontonis gesta in custodia 568, d
 frugum primitie 52, e
 Fulvia Romana sit Iudaica Religionis 341, a
 Furij centurionis animositas 414, f
 furis poena 289, c
 furti lex 70, f

G.

Gaba quid significet 202, c
 Gaba equitum civitas, cur sic vo- cetur 484, a
 Gabam Ebutius spe frustratus peruenit 391, a
 Gabala arx 291, f
 Gabaeni armis tentati 81, f. dedere secleratos nolunt 82, a. ad poenam poscuntur 82, f
 Gabacnorum facinus cum vxore Leui- te 81, d
 Gabalon vicus 122, c
 Gabalonitarum fraus 76, c. fœdus cum Iesu 77, a. vide Iesus.
 Gabalonite Hebræorum opem poscu- lant 27, b
 Gabalonitis septem è Sauli progenie can- dantur 333, d
 Gabara oppidum 396, b
 Gabath Saul, vicus 631, b
 Gabaraganei populus 387, d
 Gabareni Ioanni se tradunt 391, c
 Gabinius præfectus militum Pompeij vrbes dirutas reedificari iubet 459, c. Hyrcanum Hierosolyma dedu- cit: castella diruit, ibidem f. Ari- stobulum Roman mittit 260, a. re- ductio in Aegyptum Ptolemæo, in Syriam reuertitur 260, c. Alexan- drum vincit 260, d
 Gabinius Iudaicam Remp. mutat 415, d. vrbes subuersas erigit 415, d. An- tipatro pacem persuasit 416, b. Na- bathæos superat 418, c
 Gabinijs res gesta 2415, b
 Gabinio porte Hierosolymitanæ præ- cluse 258, a
 Gabinius Alexandrum victum in quo- dam castello oppugnat 259, d. f
 Gadas Iacobi filius nascitur, & cur sic vocatur 118, c
 Gadar à Vespasiano expugnatur 487, f. à Pompeio restaurata 414, f
 Gadareni populus 387, d
 Gadarense Herodem accusant 295, f.
 Vespasiano se dedunt 295, d
 Gades: è Zelpha: Lie famula natus 29, e

Gadis

Index.

- Gadis filij 29, c
Gadite à Moysè Amorinidem impetrat 65, c
Gaditis promissa renouata 74, b
Gadias alias Antipater 291, d
Gadus propheta Dauidi vnus è tribus malis electionem offert 134, f
Galades collis & Galadena regio 19, b
Galilestes Agabæ morans Aristobulum excipit 254, c
Galanitis regio ab Agrippa deficit 394, d
Galate vnde oriundi, & denominati 8, d
Galba Imperator creatur 522, c. necatur 524, c
Gales Abimelecho insidias struens indicatur: & à Sicinitis fugatur 87, d, b
Galgalalocus 75, f
Galilea inferior que 484, b
Galilea inferior & superior describitur, ibid.
Galilea à Ioanne depopulata 479, c. igni repleta 485, b à Vespasiano inuaditur 487, c
Galilee caput Sephoris 338, b. & Tiberias 401, d
Galilee gubernationem Ioannes affert 497, d
Galilee Herodes ab Antipatro preficitur 263, c. 417, f
Galileam in pace Iosephus retinuit 389, b
in Galilea à Iosepho viatoribus iter precluditur 396, d
Galilei seuiantes sermone Iosephi sedantur 402, c. e. Iosephi inimicos repudiarunt 396, b. Iosephi inimicis associatur 481, b. ab Herode deficiunt 276, d. à Samaritis opprimuntur 376, d. in Sepphoritis seuiunt 402, c. ab infantia pugnacissimi, & omni tempore plurimi 484, b
Galilei iude secta 337, f
Galileorum & Samaritanorum conflictus 460, c. in Ionatham furor 397, d. in Iosephum beneuolentia 389, d. 397, d. noua inuenta, & factiones Hierosolymis 524, f
Gallie flus describitur 468, b
Gallie motus 510, d. bellum desinit 522, c
Gallus in subsidium à Sepphoritis vocatur 403, d
Gallus saluus euadit 504, c
Galli centurionis apud Gamalam facinus 504, c
Galli à Romanis cur deficiunt 572, c
Gallorum munimenta 468, b
Gallos sub mille & ducentis militibus seruire, quibus penè plures habuerunt ciuitates 468, c
Gamala filius Iesu 509, c
Gamala ciuitas rebellat 503, d. 506, c. & vbi sita, ibidem d. excisa 506, c
Gamala castellum 387, e. 388, b. 403, b. à Iosepho stabilitur & à Vespasiano obsidetur 503, c. expugnatur 505, f
Gamale ciuitatis descriptio 503, d
Gamaleflum fides in Romanos 387, d
Gamadensium & Romanorum conflictus 503, c
Gamalielis filium Agrippa pontificem facit 382, f
Ganges fluius Paradisi b, c
Garistma vrbs 403, d
Garizin mons 210, d
Garizin templi asylum 212, b
Garizinus mons 214, d
Gaza vrbs 259, c. 414, f. vrbs ab Hebreis capi non potuit 80, f
Gaza ab Alexandro oppugnatur 250, c. f. occupata 211, b. 251, d
Gazei, Ptolemæi opem implorant 249, c
Gazei Ionathæ se tradunt 240, c
Gazara Palestinae vrbs à Salomone bis edificata 148, b
de gazophylacio 562, f
Gedeoniuensis imperium adeptus 85, c. populum liberat 85, c. imperium relicturus, confirmatur 86, c. Medianitarum castra explorat 85, d. fenex mortuus 86, c
Gedeonis filij quot 86, c. successorum bella 86, c
Gedeoni Sicimite ingrati 86, c
Gela Beniaminis filius 29, d
Gelsemis Lewis filius 29, d
Germani vici situs 460, c
gemme victoriae prouincia 50, b, c
Gemello Herodes amicitiam renuntiat 310, b
Genesar lacus describitur 502, d, b. terra eiusdem nominis ibid. d.
Gentium enumeratio que Romano imperio subduntur 467, d
Gentibus singulis à suis autoribus quomodo nominis sint indita 7, f. 8
Geon Paradisi fluius 3, c
in Gerara, Abrami migratio 12, c
Gerasa capitur 522, b
Geraseni quomodo se erga Iudeos cohabitatores gesserint 474, d
Gergesei populus 8, f
Germanicus Caij pater veneno subleuitus 361, c
Germanicus Claudij Cesaris frater 380, d
Germanus augur vinctus Agrippa vincto vaticinatur 347, d
Germani, qualis gens 361, f. 468, d
Germani fortes, captini 468, d
Germani à Romanis cur defecerint 572, f. capitolij collem occupant 528, b. ad sobrietatem coguntur 573, d
Germanorum seuitia occiso Caio ostensa 361, f
Germanorum rabies fratatur 363, d
Gersus Moysis è Sephora filius 34, f
Gesius Florus Iudæe procurator seruus 338, c
Gesij Flori procuratoris qui Albino successit iniurie 338, d. iniquitas 463, d. vide Flori:
Getheris Arami filius 9, b
Getuli populus 8, d
Gigantum in Hebrone reliquæ 80, c
Gigantum vallis 120, d
Gigantum posteri à quibus perdomiti 119, d, e, f
Gimon propheta Basani regi poenam nunciat 157, d
Gimæa vicus 484, b
Gion fons 136, f
Gioræ F. Simon Romanos inuadit 476, b
Giscala Gal. oppidulum indomitum 506, d. incenditur & diruitur 387, d. à Iosephi militibus deprædatur 481, f
Giscalam sibi subicere Titus decernit 506, c
Giscalorum status 506, d. excidium 508, d
Gitta Dauidi refugium 107, d
Githæmaria à Machera restauratur 276, c. 425, f
Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia 536, c. 299, f. Alexandro inuisa 435, c. Salomem odio prosequitur 308, d. occiso marito ad patrem cum dote remittitur 318, d. Archilao Herodis filio nubit 454, c. deinde tubæ 336, b. somnia habet 336, c. 454, c
Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia moritur 336, c
gloria rerum gestarum vnde petenda 405, c
Gobolitis, Idumæa regio dicta 20, f
Godolias Acani filius Hierosolymorum reliquijs preficitur 188, c. Iudeos profugos in sui tutelam recipit 189, f
Hb 3

Index.

Goliathus Githæus quæte stature 103,
b. Hebræos in certamen pronocat,
ibidem, c. occiditur, 104, b.
Gomaris filiorum progenies 8, a.
Gomarenfes, nunc Galatæ dicuntur
8, d.
Gorgias in Iudeam arma mouet 226, c.
e. deuincit Iosephum et Azariam
229, d.
Gorgie contra Iudeos expeditio 226,
Gorgiani à Iuda victi 227, b.
Gorion Iosephi filius 509, c. occidi-
tur 517, c.
Gorionis F. Iosephus belli dux 478, b
Gotholia Achabi filia, Iorami vxor in
Bibliis Athalia vocatur 171 f. Da-
uidis semen deletum cupit 171, f.
Hierosolymis regnat 171 f. regno et
vita priuatur 172, d.
Græcarum literarum inuectores qui
587, b.
Græco scæno perfunduntur pontium
tabulata 498, c.
Græci fortes suos heros et semideos
dicunt improborumq; animas apud
inferos versari asserunt 456, d.
imagines colere soliti 294, d. à Iu-
dæis coram Agrippa accusantur
300, e. à Iosepho caduntur,
388, c.
Græci historici bellum Iudaicum non
attingunt 405, f. veritatem historie
negligunt 406 b.
Græci multi in Iudeorum leges tran-
sire 609, d
Græci diis victimas vouent, et hostiis
ad epulas vtuntur 609, c.
Græci legis nomen olim ignorarunt
610, d.
Græci legislatores reprehenduntur
614, d. et qui 610, d.
Græcorum dii 614, c. fortissimi et
religiosissimi qui, 609, c. quoniam de
rebus sacris scripserint, eorum scri-
ptorum discordia, et cur 587, c, d.
Græcorum historiis quantum creden-
dum 586, f.
Græcorum apud Alexandriam seditio
350, b. et Iudeorum seditio, 350, c.
Grando Aegyptiis ante Moysen nun-
quam visa 36, c.
Graptæ cognata Izate regis Adiabeno-
rum aulam regiam Hierosolymis æ-
dificat 525, d.
Gratus miles 396, d.
Gratus militum præfectus ad Romanos
deficit 332, d. Simoni seruo Herodis
repugnat, eundemq; fugientem oc-
cidit, ibidem, d.
Gravidam calce percutiens quomodo

plectendus 71, d.
Gryphus Alexandrum occidit 246, d
Gunes Nephtholim filius 29, c.

H

H Alisphragmuthofis pastores
vincit 590, c.
Harmis rex Aegypti 591, b.
Heberus Hebræorum author 9, b.
Hebræi Moysen susceperunt 35, b. ab
Aegyptiis obfessi 37, d. incolumes
mare rubrum transeunt 38, b. à Mo-
yse corroborati 41, d. profligant
Amalecitas 42, d. predam ab iis
repertant 42, b. montem accedunt
42, d. terram Amœreorum occu-
pant 61, c. consilio Balami ad stu-
prum inuitantur 63, d. idola co-
lunt 64, d. Madianitas percussere-
runt 65, d. Moysen lugent 73, c.
Iordanem transeunt 75, d. Dei de-
cretum intelligunt, ibidem, c. re-
gem expetunt 95, c. Moabitæ vin-
cunt 166, c. quantopere suis scri-
ptis credant 588, c
Hebræorum origo 9, b. afflictiones 30,
e. in deserto mora 40, f. castitas
43, c. cibus et vestitus 43, c. de
Moysen opinio 56, d. dux Laphthes
87, f. Hebræorum fuga 92, d. à
Palestinis clades 92, d. sapientes
142, d. annales 588, b. libri quot
588, d.
Hebræis dimissio à Pharaone denegata,
onus duplicatur 35, b, d.
Hebron vrbs 10, d. capta 80, c.
Hebronis vrbs conditor quis 153, e.
in Hebrone Dauidis progenies 116, f.
Hecateus Abderita philosophus 595,
c. de Iudeis, 604, c. de Abrahamo
10, d. Helena Monobazi mater
539, d.
Helena Adiabenorū regina religio-
nem Iudaicam amplexa 374, d.
Helena Ananiam ritus suos docentem
audit 374, c. Hierosolyma vadens
famelicis alit 375, d. moritur
377, d.
Hecatombæon mensis 61, d.
Hecatontamachi qui 250, d.
Helcanes Lemita vxores quot habue-
rit 91, f. et liberi eius ibidem, 92.
Helias, vide Elias.
Heliopolitanus sacerdos Iudeorum
598, c.
Heliopolis vrbs situs 603, b.
Helisei propheta miraculum 521, b
Heliinus Nephthalimi filius 29, c.

Helon Israelitarum dux 88, c.
Heniochi Romanis subiecti 467, f.
Heoron arca Domini 46, c.
Herculis progenies 14, c.
Herennius Capito procurator Iannæ
345, d.
Hermæus Danaus Aegypti rex 598, d.
Hermippus Græcus historicus 594, c.
Hermogenes Græcus de Iudeis 597, b
Herodes Agrippæ frater rex Chalcidus
368, f. moritur 377, f.
Herodes Antipatri filius, venator, bel-
lator 432, d. ab Antipatro Galilææ
præficitur 263 c. Execiam latronē
tollit 263, d. tyrannidis et iniusti-
tie instigatur 263, f. iudicibus om-
nibus occisus, Sameam honorat
264, c. ab Hyrcano admonitus, sa-
luti fuga consulit 264, c. Cælestriæ
dux designatur 268, c. Malichum
dolosè occidit 298, c. in morbum
incidens, restituta sanitate, contra
Felicem proficiscitur 269, d. à Iu-
deorum legatis accusatur 269, c.
in Bithynia Antonium conciliat
269, c. ab Antonio tetrarcha ordi-
natur 270, c. Antigono repugnat
271, b. eumq; vincit, 420, c. vt com-
prehendatur Parthi laborant, 271,
f. cum familia fugit, sibi manus infer-
re nititur: sepe à Parthis impugna-
tus victor discedit: Massadam castel-
lum ingreditur 272, d, b, c. à Mal-
cho Arabie rege repudiatus, regno
excedere iubetur 272, f. in Aegy-
ptum contendit: Romam properat:
Antonio casus suos narrat: ab Au-
gusto Cesare iuuatur: Senatui Ro-
mano commendatur: et Iudææ
rex declaratur, 273, d, b, c, d. e. mili-
tes contra Antigoni colligit: Iop-
pem occupat: multos sibi adiungit:
Ressa castello capto Hierosolyma
petit: et quare urbem adortus sit,
proclamari mandat: à moenibus ar-
cetur: de comætu prospicit: equi-
tatu Hierichūtem petit 274, b, c, d,
c. latrones à maleficiis cohibet, ho-
stem Antigoni vincit, et tota Ga-
lilæa potitur: armis cum Antigono
decertat: defectores morte afficit: à
Machera auxilium accipit 275, b,
c, f. Antonio Samosata obsidenti
auxiliaturus insidiis Barbarorum
impetitur: Barbaros profligans spo-
liat: ab Antonio honorificè excipi-
tur, et comiter salutatur: Galilæos
deficientes pugna propulsat: tricli-
nij casum mirè euadit, vulneratur
276 b, c, e, f. Antigonianos vincit, et
lauans

Index

- lauans periculum illasus mirifice ef-
fugit: Pappi caput Pheroræ tradi
præcipit, Hierosolymis oppugnan-
dis exercitum admouet, atq; nuptias
celebrat, annonæ difficultati prospi-
cit: Hierosolyma expugnat 277
deuictis hostibus militares copias
compefcit: rapinas per urbem fieri
prohibet, et urbem ab ulteriore ve-
xatione pecuniis exercitui datis re-
dimit 278, b, c. amicos promouet,
inimicos tollit: factionis Antigonia-
næ primates interficit 279, b, c.
Aristobulo pontificatum attribuit:
Ananelo pontificatum abrogat
280. Aristobulo insidias struit: e-
undem tolli curat, ad Antoniū vo-
catur causam de Aristobuli nece di-
cturus, vxoris suæ necem Iosepho
patruo suo præcipit: Antonium do-
nis cecat 282, d. à Cleopatra ad stu-
prum sollicitatur: Cleopatram occi-
dere consultat 283, e, f. Cleopatram
in Aegyptum ducit: Antonio opitu-
latur: Arabes vincit 429, b. sed Athe-
nionis proditiōe vicitur 284, b, c, d,
e. 428. Hyrcanū tollit. 286, f. 287,
c. à Casare regnū obtinuit 288, a.
Herodes Doride repudiata Mariam-
mem reducit 432, e. calumniis op-
pressam occidit 288, e. vxoris oc-
cise causa affligitur 290, d. inti-
mos amicos occidit 291, a. Athle-
tica certamina insituit 291, e. fā-
me laborantibus subuenit 293, d.
Hierosolymis regiam ædificat 294,
a. Simonis filiam vxorem duxit
294, b. maleficia coerces 295, d.
Casari templum extruit: tributa mi-
nuens seditionibus occurrit: populū
sacramento obstringit: de Essæis reli-
giose sentit 296, b, d. 297, a.
Herodes filios apud Casarem accusans,
lachrymis ad misericordiam moue-
tur 303, f. filios in vincula conij-
cit 314, b. filios apud Barytum da-
mnat 315, e. iudicio conseruati,
supplicio adiudicantur 316, b. 439,
d. atq; eos strangulari iubet 317, b.
quot vxores et liberos habuerit
319, a. 440, f. Phariseos necat 320,
b. quinquennale certamen habet
305, d. Antipatridem oppidum cō-
dit 305, e. monumentum Dauidis
spoliat 339, b. 307, d. turbis dome-
sticis agitatus 309, e. amicitiam in-
timis renuntiat 310, b. ac mortem
optat 311, b. Trachonitas truci-
dat 311, f. latrones ad supplicium
poscit 312, a. Reptam castrum di-
ruit à Syllæo accusatur 312, c, d. cō-
tra Syllæum defenditur 315, c. sibi
manus illaturus Antipatrum iubet
occidi 327, e. funeratus lugetur
328, d. 448, a.
Herodiani regni diuiso 453, b.
Herodis successores 448, c.
Herodis progenies 278, d. 343, c.
ab Herode cur vrbes conditæ 338, a.
430, e.
Herodes Herodis filius ab Areta bello
vincitur 342, d. 441, e. Tiberia-
dem urbem condit 338. Artabanū
et Vitellium conuiuio excipit 342.
vxorem Aretæ filiam repudiens fra-
tris coniugem reducit, ibidem, d. Io-
annem Baptistam occidit 343, a. in
exilium abigitur 350, a. 349, b. in
Hispaniam fugit 458, a. occiditur
339, d.
Herodias Herodem ad nauigandum Ro-
mam, regiam dignitatem recepturū,
impellit 349, c.
Herodes Phasaëli filius 343, d.
Herodium oppidum 272, c. describi-
tur 575, e.
Herodotus de Aegyptiis 609, f. Ae-
gyptiorum regum nomina, cur non
dicat 148, e. de Susaco 154, d. lu-
deorum circumcissione 594, e.
Hezarbunis dux militum capitur 86, b
Hiberi olim, dicuntur Romani 604, e.
Hieremias propheta Iosæ epicedium
scribit 184, d. accusatus ad suppli-
cium deposcitur: liberatur: librum
suum populo prælegendum tradit
185, b, c. Sedeciam à Pseudoprophe-
tis seductum monet 186, a. de ca-
ptiuitate Babilonica vaticinans cō-
temnitur: in iudicium ducitur, affli-
gitur: in carcerem coniectus futura
prædicat: despicitur, torquetur 186,
d, e, f. in puteum fene demittitur:
extrahitur: frustra, Sedeciam, vt vr-
bem Babilonis traderet, monet 187,
a, b. à Babylonio muneribus dona-
tur: vbi moretur: Baruchum è carce-
re liberat, 188, e. in Aegyptum ab-
ducitur 189, e. Iudæis frustra sua-
det, vt Babylonis seruiant 189, e.
Hieremie oraculorū certitudo 187, f.
Hieremias militum Iosephi præfectus
403, b.
Hiericho vrbs 62, a. describitur 520,
f. euertitur 75, d. à Romanis vastatur
274, f. eius præfectus murorū fabri-
cæ 151, c. vaticinio se regem futu-
rum cognoscit, decem tribuum rex
eligitur, et Sicimis habitat 151, e.
populum ad defectionem sollicitat:
Solomonis iram refugit 151, c, d.
aureas vitulas facit 152, d. à falso
propheta seducitur 153, b. filio
suo egrotante quid responsi à pro-
pheta acceperit 155, a. contra A-
biam ducit exercitū 155, c. vincitur
ac moritur, relicto regni successore
Nadabo 156, b.
Hicroboami tota familia à Basane ex-
tinguitur 156, f.
Hicroboamus Iosæ filius: Israelitarum
rex 175, d. Syriam suo regno im-
pius adiecit, ibidem. Zacharia filio
herede relicto moritur 176, a.
Hieronymus h. historicus Iudeorū 597
a. Antiochi regis amicus, Syriam
administrat 597, a. Hierosolyma
vrbs pulcherrima et maxima 596,
b. Solyma dicta 11, b. 119, e. unde
nomen sumpserit 596, e. eius pri-
mus conditor quis 569, c. Hiero-
solyma obfessa à Rase Damasceno-
rū rege 177, c. à Babylonio 185,
c. 186, c. ab Herode et Sosio 277,
d, f. à Pompeio 414, a. ab Hero-
de 423, e. à Cestio 475, f. à Ti-
to 549, c. Capta et vastata à Cha-
nanais 80, d. à Dauide 119, d. à
Susaco rege 122, a. 154, c, d. à Nabu-
chodonosoro 187, d. à Nabuzar-
dane 188, b. ab Herodianis 277,
f. à Tito Casare 405, e. ab An-
tiocho Epi hanc 407, b. ab He-
rode et Sosio 426, f. 427, a, c. à
Tito ac Babyloniorū rege 544, e. à
Vespasiano 569, c. ab Antiocho
Epiphane 571, c. à Romanis 583,
b. restaurata à Salomone 148, b.
ab Ozia 176, b. à Manasse Eze-
chie ex Achiba filio 182, e. à Ne-
hemia 204, a.
Hierosolymitani discordes 517, e. 529,
b. vnanimes 540, b.
Hierosolymita ab Antiocho ad alie-
nos mores cogi non possunt 627, c.
Hierosolymitarum fames 546, b.
549, e.
Hierosolymitanorum et Agrippæ dif-
fidium 381, f.
Hiczechiël in Babylonem abducitur
185, e. templum vastandum prædi-
cit 186, b.
Hiczechielis oracula solida 187, f.
Iippeni Iudeos cohabitatores male
tractant 473, f.
Hippicos turris 535, d.
Hippodromus, locus 447, c.
Hiramus Tyrionum rex, Vide Iromus.
Hirena concubina Ptolemæi Physco-
nis sobrietas 605, d.
Hispania Historiographis ignota
589, f.
Hispani Romanis parent 468, c.
Hh 4

Index.

historia Antiquitatum Iudaicarum
quot annorum res gestas contineat
586, e
historia brevis Hierosolymæ urbis
569, c
historia veræ indicium quod 588, a
historia cur scribendæ 1, a
historijs suis Iosephus fidem facit
401, f
*historias suas Iosephus cur conscripse-
rit* 1, b
*historiarum Biblicarum finis in Iose-
pho* 245, a
historicus falsitatis arguitur 401, d
historici officium et finis 255, b.
400, e
historici de Iudeis 597, b
historiographi optimi qui 406, a
*historiographi Græci bellum Iudai-
cum reticent* 405, f. veritatem histo-
rie negligunt 406, b
*historiographi Græci Hispaniam igno-
rant* 589, f
holocaustoma sacrificium cur dictum
50, f
*Homeri carminis vetustas, et an ab Ho-
mero quid scriptum sit* 587, b
homo sui interitus autor 6, d
hominis creatio 3, a. etas constituta
9, d
hominum scelera 5, b. commertia quor-
sum vitanda quibus 52, e, f
homicidium Davidis 123, f. 124, c
*de Homicidijs Draco leges conscri-
psit* 587, e. homicidarum inuitorum
asyla 65, e
homicidijs incerti inquisitionis qualis fiat
88, b
Homonæa, loci nomen 398, c
*horti pensiles à Nabuchodonosor ex-
tructi* 192, c
Hycos quid significet 590, d
Hyoecyamus herba 48, b
Hyperberetæus mensis 51, d
Hyrcanium vicus 428, b
*Hyrcanus Iosephi filius fratribus odio-
sus* 221, c. in solitudinem cum
bobus ablegatur 221, c. in Aeg-
yptum mittitur 221, c. insti-
dijs fratrum petitur 221, f
*Hyrcanus Arionem dispensatorem vini
culis tradit* 222, d. eundemque
numerato precio dimisit 222, b. ac-
cusatus, causam suam agit 222, b.
fratres instidiatores prælio vincit
222, f. Arabibus molestus
223, b
Hyrcani sales 222, c. facultates Antio-
chus occupat 223, d. detestabile exi-
tium 223, d
Hyrcanus Simonis filius Ptolemæum

oppugnat 244, f. à quo matrem
et fratres suos torqueri videt: at-
que interfici cognoscit 244, f. 245,
a. ex Davidis monumento pecu-
niam petit 245, e. in Syriam expedi-
tionem instituit 245, f
Romanam amicitiam renouat 246,
a. pace fruitur 246, d. Samari-
am, nunc Sebastem dictum, obsidet
246, e. solo æquat 247, b. cum
Deo colloquitur, ibidem. in Pha-
riseorum odium incidit: functio-
nis causa ab Eleazaro arguitur
247, c, d. à Phariseis ad Sadduceos
deficit 247, e
Hyrcani de filijs vaticinium 248, a.
mors et laus 247, f
Hyrcanus Alexandri Iannæi filius 253,
c. matri inuidens Aristobulum accu-
sat 254, d. cum Aristobulo de regno
contendit, 255, c. 257, e. d. ad A-
retam confugit, ibidem f. pauper
256, f. apud Pompeium accusatur
257, c. pontifex constituitur eius
nomine primus 259, a. 341, d.
408, e. Hierosolyma deducitur,
259, f. in pontificatu confirmatur
262, c. accusatur, ibidem d. ponti-
fex declaratur, d. 412, b. 414, e.
mœnia patriæ collapsa restituendi
potestatem accipit 262, c. Herodem
Antipatri filium in ius vocat fugit:
increpatur 264, a, c, d. proventus
annuos accipit 265, d. Antonio au-
ream coronam offert 269, d. à Par-
this impetitur 271, d. victus duci-
tur e, 422, c. auribus priuatur 272,
e. dimissus à Parthis ad Herodem re-
uertitur 279, d. à Iudeis honoratur,
ibidem e. ab Herode occiditur 287,
c. 286, e. 432, e
Hyrcani cum Aristobulo fœdus 255, c.
412, f. bonitas 255, e
*Hyrcano proventus et loca adjudican-
tur* 265, d

I.

Abes à Naase obsidione cingitur
97, d
*Iabesthis auxilium à Saulo promif-
sum* 97, e
*Iabinus Chananæorum rex Hebræos
opprimit* 84, c. ipseque interit
85, d
*Iabissa urbs: et Iabissenorum erga Sau-
lum, et filios eius extinctos officium*
115, c
*Iabisus urbs Galaditidis occupata: om-
nesque eius habitatores, exceptis 400
virginibus, cœsi* 82, d

Iachenus Simeonis filius 29, d
Iachin, columna vestibuli templi
144, d
Iacimus filius Zamaris 319, d
Iacimus pontifex 384, d
Iacimus pontifex, vide, Alcimus
Iacimi filius à Gamala abiit 393, e
Iacobus Isaaci filius nascitur 15, e. Esa-
uo benedictionem præcipit 16, c
fratris iram fugiens in Mesopota-
miam tendit: dormiens cuiusmodi
visionem habuerit 16, f. consolatio-
ne diuina erigitur: votum deo facit
17, a. ducit Prachelem uxorem 18,
b. à Socero fugit in patriam 18, d.
cum fratre Esaui redit in gratiam
19, c. cum angelo luctatur, ibidem
d. Israel vocatur, ibidem cum Esa-
uo paternam hereditatem parti-
tur 20, d. opulentus et felix 21, d.
Iosephum filium luget 22, c. filios
in Aegyptum frumentatum mittit
25, c. Iosephum adhuc viuere intelli-
git 29, a. ad Iosephum migrat 29,
b, c. Pharaonem salutat 30, a. natus
annos 147, moritur: inq; Hebrone
sepelitur, ibid. c
*Iacobus Apostolus, frater Iesu Christi
lapidatur* 381, c
Iacobus Idumæe rex patriam prodit
523, d
Iacobus Iudæ Galilæi filium crucifigitur
377, e
*Iacobus, septimus e fratribus Maccha-
bæi, supplicio afficitur* 624, d
Iacobus Sose filius dux militum
567, b
*Iaddus Ioannis patris loco pontifex
constituitur* 210, b. ab Alexandro
familiariter excipitur immunitatem
tributorum impetrat 211, d, f. mori-
tur 212, c
*Iadon propheta Hieroboami idolola-
triam obiurgans in eius aram vati-
cinatur* 152, f. deo inobediens à leone
necatur 153, c
*Iairus Galadenus, Hebræorum prin-
ceps* 87, e
Iale Sifarem occidit 84, f. 85, d
Iaminus Simeonis filius 29, d
Ianel Zabulon filius 29, d
Ianias rex Iudæorum 590, d
Iannæus Levi filius 391, e
Iapha Galilæe vicus 396, b. captus à
Tito 494, b. à Traiano expugnatus
493, e
Iaphæi à suis excluduntur 493, f
Iaphetus filius Noe 7, a. eius posteri
7, f. 8, a.
*Iaphtha Ephremitarum victor, filiam
immolat* 8, b
Iaph-

Index.

- Iaphibes Hebraeorum dux** 87, f. votum facit 88, a. sepelitur 88, c
- Iar mensis** 143, d
- Iardus saltus seu sylva ab exercitu Romano cingitur** 577, c
- Iaredus quis** 4, d
- Iason alias Iesus Onie pontificis filius vocatur** 228, d
- Iason pontifex impius** 620, d
- Iauanus filiorum genus** 8, b
- Iaus filius Esai** 20, f
- Iazares filius Abrami è Chetura** 24, d
- Iaziel vates Iosaphato victoriam promittit** 164, d
- Iaxoron vrbs à Iuda Macchabeo expugnata, & concremata** 228, d
- Iberi populus** 8, d
- Ibium & serpentum odium** 33, b
- idololatra Achabus** 158, e. Achases offerri filium 177, c. Amastar, 174, f. Hieroboamus 152, d. 155, a. Ochozia 165, d. Salomon 150, d
- idololatra Chutzi** 180, d
- idola Ierosolymis ab Ezechia rege abolentur** 179, d
- idola à Matthia Assamonei filio tolluntur** 225, d
- idolorum euersio præcepta** 66, e
- Idumaea vnde nomen suum sortita** 20, e. olim Adoma, Amalecitis & Gobilitis appellata, ibid. f
- Idumaea vastatur** 523, f. 524, c
- Idumæus patriam prædit** 523, d
- Idumæi sceleratissimi** 579, c. ab Amasia victi 173, f. 174, e. domiti à Ioabo 122, b. à Iuda debellantur 228, d. subacti, circumcidi coguntur 246, a. à Iudeis desciscunt 169, c. tabernacula erigunt 514, c. Hierosolymitanos trucidant 515, b
- Idumæorum disidium** 525, a. duces de se tradendis consultant 567, b. ad bella alacritas 512, b. seuitia 516, b
- Iebosthus Sauli filius periculo eripitur: rex designatur** 116, b. Abeneri interitum egre fert: dormiens occiditur 118, d
- Iebosthi caput Dauidi adferentes, obuiantur, & necantur** 118, e
- Iebusæi populus** 8, f. ludibrio Dauidem exponentes caduntur 119, c
- Iechonias è carcere dimissus regie Babylonice præficitur** 192, d. vide infra Ioachimus: nam binominis fuit.
- ieiunium Dauidis ob Abenerum** 118, b.
- Ifractitarum** 94, d. Iudeorum tri-duanum 206, e
- Ierasa Iothami mater, Ozie regis vxor** 177, d
- Iesael vrbs** 159, d
- Iessæus filius Obede** 91, d.
- Iessæi filij qui** 102, d
- Iesus Christus quando crucifixus** 340, a
- Iesus Anani filius Hierosolymæ exditiu prædixit** 164, b
- Iesus tormenti lapide perimitur** 564, c
- Iesus Damnei filius in pontificatu firmatur** 382, d
- Iesus Gamalielis filius ab Agrippa pontifex constituitur** 382, f. deponitur 383, d
- Iesus Iason dictus sacerdotium adipiscitur, eodem priuatur** 223, d. cum Onia fratre seditionem mouet, ibidem, e
- Iesus Naueci filius, alias Iosua dictus à Mose exercitui præficitur** 41, e. Amalecitas vincit 42, a. vnâ cum Chalebo populum Chananeorum multitudine territum, consolatur 55, c. Moysi succedit 65, c. pro salute populi sibi peragenda prædicit 72, f. Chananeam explorans in Hierichuntem suos mittit: Rubenitis & Gaditis promissiones Moysi factas renouat 74, b. Iordanem cum exercitu traiecit: Hierichuntem euertit 75, a, b, d. Amam excindit 76, c. cum Gabaonitis foedus iniens, Hierosolymitas vincit, reges quinque cedit 77, a, b, d. oppida munit, ibidem f. Chananeam terram victoria questam tribus diuidit 78, b, c. hostes extirpari præcipit, prædam acceptam distribuit: Transiordanenses dimittit, ibidem e, f. Sicima sibi domicilium eligens moritur 80, b. sepelitur, ibidem c
- Iesu alias Iosue verba nouissima** 80, b
- Iesus Phabetis filius pontificatu priuatur** 294, b
- Iesus pontifex multitudinem Hierosolymitanam alloquitur** 512, d. Zelotas in vrbe supprimi monet 513, d. moritur 517, c. cum Anano occisus laudatur, ibid. d
- Iesus Saphie filium nauarum & mopum factionis dux palatium incendit, Græcos interimit** 388, f. latronum princeps. Iosepho insidias struit: comprehenditur, dimittitur 390, d, e. summum magistratum gerens populum à Iosepho auocare nititur 391, f. 398, b. de suppellestili regie incensa ex Iosepho querit 399, d
- Iesus Sappha filius, vnus è pontificibus militum dux optatur** 478, b
- Iesus Thebutij filius sacerdos Tito c. sacra donaria tradit** 567, e
- Iesus Tobie F. latronum dux** 499, d. ad Taricheas cum socijs confugit, ibidem, e. nouali prælio cum Romanis certat 500, b. vincitur 501, c
- Iesus Sia filius pontifex** 335, f
- Iesus Iosedeci pontificis filius à Cyro Persarum rege pontifex designatur** 383, f. altare erigit 199, c
- Iethregæus alias Raguel** 34, d
- Iethra Moysi socer** 80, e
- Ieus Amasis F. Ramatham expugnans rex Israelitarum inungitur** 170, d.
- Ioramum & Iezabelam occidit, ibidem e, f. Iezabelam sepeliri mandat: Achabi & Ochozie cognationem tollit: Baalis sacerdotes necat: posteritatis sue promissionem accipit** 171, a, c, d, e. regionem ab Azæle vastari sinit: degenerans moritur & sepelitur: Ioazam filium successorem relinquit 173, d
- Ieus Nemessei filius rex Israelis** 159, f
- Ieus propheta Iosaphatum regem Hierosolymorum, ob impio Achabo contra Adadum latas suppentiam, arguit** 164, b
- Iezabela filia Ithobali, Achabi vxor** 158, a. impia, in prophetas seuit, ibidem e. Elia propheta, quod prophetas ipsius interfecisset, necem minatur 159, d. Nabuthum ob vineam denegatam per calumniam occidit 160, b
- Iezabela iussu Iei regis de turri præcipitata ab equitibus conuicatur** 170, f
- Iezeciel propheta** 184, e
- igne extincti filij Aaronis** 49, f
- Illyrici Romanis subditi** 468, b
- imagines colere Græci soliti** 294, d
- immunda que Moysi** 92, d
- immundi homines qui** 52, e
- impedimentorum custodibus æquè ac pugnantibus præda partienda** 114, e
- Imperatores Rom. templum Hierosolymitanum honorauerunt semper atq; ornauerunt** 551, e
- Imperij Romani fines quousq; tendant** 468, 486, f
- impostores & Magi Hierosolymitarum post se trahunt** 380, f
- indulgentia quandoq; noxia** 101, e
- Indici philosophi** 595, d
- Iudorum philosophi igne sibi admoto moriuntur** 582, c
- ingenij humani prauitas** 108, d
- ingratitude Aegyptiorum** 33, d. Deme-trij in Ionatham 240, c
- ingrati**

Index.

- Ingrati Siciniae Gedconi* 86, c.
iniuria maxima que 67, d.
inobediens Deo propheta necatur 153, c, d.
inobedientiæ poena 70, b.
inobedientia Sauli 101, d.
insaniam simulat David 107, d.
iuuenti lex 70, f.
inuenta debere restitui ibidem.
inuidia pietate vincitur 108, d.
Ioabius Davidis sororis filius, Abenero
pugnatio occurrit 116, c. *Abenero*
insidiatur: eundemque perse-
quitur 116, c, 117, d. *enecat, ibi-*
dem, c. 118, c. exercitui Davidis
præfatus Idumeos donat 112, b.
Syros vincit 123, c. *contra Am-*
manitas pugnat & superat, ibi-
dem, b.
Ioabius pro Abesalomo intercedit apud
Davidem 126, d. *Abesalomo armis*
restitit 129, f. *Abesalomum interi-*
mit 130, b. *Davidem obiurgat, Abe-*
salomum lugentem 130, f. *Amasam*
dolose occidit 132, c. *Sabæo restitit*
132, c. Abelmacheam obsidet 133, a. *Adonia deletio, metuit* 140, b. *in tē*
plo occiditur 140, c.
Ioabi frater Asael 116, d.
Ioabi militis virtus 119, d.
Ioachabes nascitur, & quid significet
92, f.
Ioachimus aliàs Iechonias Ioacimi
filium rex Iudæe constituitur 185, d, e.
Ioachimus à Babylonio obsidetur, &
abducitur 185, e. *liberatus è vinculis*
regie Babylonice præfatur 192, d.
Ioacimus Iesu filius pontifex 201, d. *mo-*
ritur 203, b.
Ioacimus Iosie filius, aliàs Eliaacimus
regnum patris, tributarium Aegy-
ptijs factum, accipit 184, e. *tributa-*
rius etiam Babylonis fit 185, b. *occi-*
ditur, ibid. d.
Ioasus pontifex Gotholiam regno spo-
liat & occidit 172, d.
Ioasum regem constituit, ibidem x. reli-
gionem curans populum in Ioasi
verba cogit 172, d. *templo restau-*
rando studet 173, b. *moritur, ibi-*
dem, c.
Ioasus præceptore defuncto, Ioasus de-
generat 173, d.
Ioannes, aliàs Hyrcanus, vide Hyrcanus.
Ioannes Ananie filius Gophnitice &
Acrabatene regionum rector desti-
gnatur 478, c.
Ioannes Asamonei filius occiditur
408, c.
Ioannes Baptista ab Herode occiditur
343, d.
Ioannes Careæ filius dux profugorum
Hierosolymitanorum. Godolie fide
liter consulit 189, a, b. *Ismaelem Go-*
dolie occisorem persequitur, capti-
uos ab eodem recipit, ibid. d, e. Hie-
remiam consulit, & eum in Aegy-
ptum abducit, ibid. f.
Ioannes dux militum Ionathæ frater oc-
ciditur 234, d.
Ioannes Esseus toparchias administra-
turus, Tammam mittitur 478, b.
Ioannes Gaddis Matthie filius 225, a, d.
Medabensibus Amareis occiditur
234, d.
Ioannes Idumeorū dux ab Arabe quo-
dam sagitta occiditur 540, d.
Ioannes Iudæ filius pontifex fratrem,
Iesum nomine, in templo interficit
210, a. punitur, ibid. b.
Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interi-
tum vindicat, ibid. b.
Ioannis pontificis monumento aggeres
à Tito admouentur 43, c.
Ioannis Iudæ fratris mors 408, c.
Ioannes Hyrcanus effeminatus 409, a. *moritur, ibid. d. vidi Hyrcanus.*
Ioannes Leui filius Gischalensis, Galilæ-
os à Iosepho auocat: Gabarenos sibi
copulat 391, b, c. *Iosepho per Simo-*
nem imperium abrogat 394, b. *con-*
tra Iosephum consilium pronunciat
396, c, d. 399, e. consilio Iosephi à su-
is deseritur 402, b.
Ioannes Giscala, aliàs Giscalensis scari-
os moderatores esse demonstrat
579, b.
Ioannis Giscalæi malitia 479, b.
Ioannes Lenia filius homo fallax 506, d. *ambitiosus, arrogans* 518, d. *Iose-*
phi iussu Gischalam muro cingit
478, d. Iosepho insurgit: comitatum
audacie inuenit: Galilæam depopu-
latur, avarus Galilæe gubernacula
affectat, & falsos rumores de Iose-
pho spargit 479, b, d. *Iosephum iu-*
bet interfici 480, e. *fugit* 480, f. *507, b. fugam dissimulat: Hierosoly-*
mitanos ad bellum incitat 508, b. *quantum exercitum habuerit* 588, f. *& ubi castra sua posuerit* 539, a. *Iosepho insidiatur* 482, a. *Ti-*
tum fallere conatur 507, b. *ar-*
cana reuelans 511, c. *& sanum*
occupans seditionem mouet 533, a, b. *turres erigit* 530, d. *s. renue*
Tito repugnat 541, b. *Romanis adi-*
tum obstruit 546, a. *arte Roma-*
norum aggeres deiecit 548, a. *ad*
sacrilegia se conuertitur 551, c.
Iosephum conuiciatur 556, a. *à Ro-*
manis capitur 569, b. *in Italiam por-*
tatur 574, b.
Ioannis & Simonis crudelitas 546, f.
Ioas seu Iosafes filius Iosaze Israelita-
rum rex pius, Eliseum egrotum in-
uist: lamentans ab Eliseo consolatur:
Adadum Syriæ regem tribus
prælijs vincit: moriens regnum filio
Hieroboamo relinquit 174, a, b, c.
Ioas Amasie literis ad bellum irritatur
175, a. contemnit Amasie minas,
quem in pugna capit, ibid. b. Hiero-
solyma populatur 175, b.
Ioasus Ochosis filius à Gotholia seni-
tia seruatur 172, a. *in templo custo-*
ditur, oleo sacro iunctus rex procla-
matur 172, c. *necari à Gotholia iu-*
betur 172, d. *templum instaurat*
173, a. mortuo præceptore Ioado,
degenerat 173, d. *Zachariam la-*
pidat 173, d. *Amasiam vincit* 174, d. *templum spoliatur, morbo corripit-*
ur, & moritur 173, f.
Ioasi probitas 172, f.
Ioazarus dux contra Iosephum Mat-
thie filium mittitur 481, b.
Ioazarus F. Iosepho inuidet 394, d.
Ioazarus pontifex constituitur 326, e. *pontificatu priuatur* 335, c. 338, d.
Ioazarus filius Iei regnum paternum af-
sequitur 173, f. *dei beneficio libe-*
ratus ab Asacle, moritur 174, d.
Ioaze precatio 174, d.
Ioazus Iosie filius regnum paternum
capit, vir impius, at captiuus in
Aegyptum abducitur & moritur,
184, e.
Iobacchus torrens 19, d.
Iobel quis fuerit 4, d.
Iobelus quid significet 53, c.
Iobeli anni remissio & libertas
53, c.
Iochabel mater Moysis 31, e.
Iodes filius Gere Egloni Moabitæ-
rum regi familiaritate iungitur
83, f.
Iodes Eglonam interimit 84, a.
Iodes à Moabitis oppressos Hebræos li-
bertati restituit 84, b.
Ioel Samuelis filius 95, b.
Iolannus filius Esai 20, f.
Iobel Samuelis filius, quomodo se in
principatu gesserit 95, b.
Ionas propheta Hieroboamo Amasie
filio vaticinatur: ad Niniuitas mitti-
tur, & in mare proijcitur, ac à ceto
haustus post triduum viuus in terrā
reuocatur 175, d, e, f.
Ionis

Index.

- Ionas unde sic dicta* 8, a
Ionici Iudei apud Agrippam Gentiliū
iniurias queruntur 300, e
Ionam in Iudeos odium 218, c
Ionathas Amani filius pontificatum ab
Agrippa oblatum repudiens, fratri
Matthie cum conciliat 370, c. quid
gesserit 461, b
Ionathas Asamonis filius Antiochi E-
piphanis filio reconciliatur, à Try-
phone captus occiditur 408, c
Ionathas Sauli filius castrum Palestino-
rum expugnat: hostes unico tantum
armigero comitatus aggreditur, Pa-
lestinos 20, occidit 99, 4, e, f. animo
sui & honestus 100, d. *Dauidem a-*
mat 105, c. 106, d. e. *sedus cum eo in*
ti, ibidem d. 109, castra Palesti-
norum visitat 99, e. *Palestinos con-*
ficit 99, e. *Seditum vincit* 133, f.
Dauidi liberos commendat 106, e.
patrem Dauidi reconciliat 105, c.
Dauidi patris mentem aperit 105, b.
à facie patris profugit 107, b. mor-
ti addicitur & eximitur 190, e. in
pugna contra Palestinos occumbit
114, f. cum posteri à Davide honorā-
tur 112, e
Ionathas interitū Dauid deplorat 116, a
Ionathas quidam Sadduceus cum Pha-
riseis contendit 247, d
Ionathas homo vilissimus, ad singulare
certamen Romanos prouocat, Pudē-
tem equitum Romanum duello vi-
ctum interficit: & à Prisco centurio
ne sagitta transfigitur 558, e, f.
Ionathas Matthie filius, defuncto fra-
tri Iude in imperij administratione
succedit 233, d. *suffragijs Iudeorum*
dux fit, ibid. e. Bacchidem superat
234, d
Ionathas Medabenses vlciscitur 234, b.
insidias vitat 234, d. *Bethalage ob-*
sessus 234, d. in *Bacchidis castra ir-*
rumpit 234, e. *Bacchidem compulit*
discedere 234, e. *patrie religionis*
obseruans 235, d
Ionathas pontifex suū stolam pontificiā
induens, exercitum conducit 235, e.
ad nuptias Alexandri vocatus hono-
re afficitur 237, d. *Ioppen occupauit*
237, f. Apollonium superat 238, a. ab
Alexandro munera capit 238, c. *De*
metrium donis placat 239, c. à *Ptole-*
meo honorifice excipitur 238, d. *A-*
zotum inflammat 238, d. in *amiciti-*
am Tryphonis recipitur 239, e. *De-*
metriū vt eiciat praesidia rogat 239
f. in Demetrii duces exercitū cogit
240, d. in Arabiam tendens Nabate-
os vastat 241, f
- Ionathas Matthie filius.*
Ionathas Demetrianos vincit 241, a
Ionathas Romanorum & Lacadem-
niorum amicitiam renouat 241, b.
exercitu d. misso, Tryphonem profe-
quitur, et capitur 242, d. *dolo captus*
interficitur 242, c. 384, b. 242, d
Ionathas Vitellius pontificatum cōfert
341, e
Ionathas monumentum 243, e
à Ionathas successiones principum vsq;
ad Aristobulum 408, c, d
Ionathas Absalomi filius Ioppen mitti-
tur 243, b
Ionathas aliās Ionadab Ammonis foci-
us 125, d. *Dauidem solatur* 126, a
Ionathas Phariseus malitiose in Iose-
phum mentitur 398, c
Ionathas ad Iosephū quid scribit 396, a
de fuga cogitat 397, b. *Darabitta ve-*
nit 399, f. à *Iosepho Hierosolyma*
mittitur 400, d. *praesidia à castellis*
Iudee amoueri petit 239, f
Ionathas pontifex primus Massadam
edificat & nomen id imponit 580, a
Ionathas pontifex à Felice occiditur
380, d
Ionathas pontifex à scarijs occisus
461, f
Ionathas Same filius virum sex cubito-
rum sternit 133, f
Ionathas textor, scariorum princeps,
Iudeos incautos seducit, comprehen-
sus ad Catullū ducitur 585, e. *viuusq;*
excurrit 586, a
Ionici Iudei Græcos cur accusarint
300, e
Ioppe ab Herode expugnatur 274, c.
423, e. à Ionathas occupatur 237, f.
à Simone occupatur 242, a. *import-*
tuosa 498, c. *diruitur ibid. e. eius si-*
tus describitur, ibid. seditio forum re-
ceptaculum 498, c
Ioppe à Cestij militibus capitur, diripi-
tur & incenditur 475, c. *bis à Ro-*
manis excisa est 498, e
Ioppeni fluctuum tempestate obruti
498, d
Ioppensum interfectorum quot M.
498, e
Ioram Achabi filius Ochozie fratri
in regno succedit 165, d. à *Iosapha-*
to auxiliū petit 165, e. *eademq; presi-*
dium promittitur 165, f. *Moabitarū*
regi bellum facit 165, e. *Moabitas vi-*
cit 164, a. *de insidijs ab Eliseo ad-*
monetur 166, f. *fame urgente Elise-*
um interfici iubet, cuius mandati cū
mox poenitet 167, e. *obsidione Ada-*
di liberatur 168, d. *Ramatbam obsi-*
dens telo petitur 169, f. *vulnere me-*
- detur* 170, b. *cum tota stirpe ab Ieu*
occiditur 170, c. 169, e. *& cadauer*
eius in agrum Nabathi projicitur
170, c
Iorami exercitus deletus 169, d
in Ioramum factio Arabum 169, e
Ioramus Iosaphat filius in regnum pa-
ternam succedit 166, e. *fratres & a-*
micos paternos occidit 169, b. ab *I-*
dumæis alijsq; gentibus deseritur, i-
bid. c. ab Etha literis increpatur
169, d. & suum factum cognoscit,
ibid. moritur, & pro merito tracta-
tur 170, d
Iordanis fontium origo 591, e
Iordanis refertus mortuis 520, c
Iordanem traiecerunt Hebrei 75, a
Iosabetha Ochozie soror pontificij
Ioado nupta 172, a. *Iosum ser-*
uat
Iosadochus pontifex Babylonem vin-
ctus ducitur, vinculis eximitur 188, d
Iosaphatus Achili filius à commētarijs
Davidis 122, c
Iosaphatus Asani filius pius patri succe-
dūt 157, f. *praesidia viribus suis impo-*
nit, & collapsam religionem restituit
162, b, c. cum Achabo sedus facit,
ibid. d. quantos habuerit exercitus
162, d. cū Achabo in Syros contēdit
163, c. à Ieu propheta increpatur
164, b. pietatē ac iustitiā colit 162,
b. 164, b. bello impetitus Dei opem
implorat, ibid. d. Ammanitas et Moa-
bitas citra sanguinem vincit 164, f.
cum Ioramo Moabitis bellum infert
165, f. moritur 266, d
Iosephus Antipatri filius, Herodis fra-
ter 416, d. ab *Antigono oppugna-*
tur, 273, f. Idumæe praesidio ab He-
rode fratre praeficitur 275, a. 424,
c. in Iudæa perit 276, d. 425, e.
Iosephus Cabeus pontifex creatur, mu-
nerē priuatur 382, b
Iosephus Caiphas pontifex cōstituitur
338, d
Iosephus Canei pontificatum ab Hero-
de acquirit 373, f. *priuatur*
377, f
Iosephi Dalei fatum miserabile 563, b
Iosephus Ellemi filius Matthie vicari-
us 326, e
Iosephus & Iesus pontifices cum alijs
multis ad Romanos profugiūt 566, d
Iosephus Gorionis f. belli dux contra
Cestium 478, b
Iosephus Herodis nepos Varo occurri-
333, d
Iosephus Itaburij montis planiciem mu-
ro circumdans Gamala occiditur
55, d, f

Iosephus

Index.

Iosephus Herodis patris praeceptum
vxoꝝ Herodis necandæ accipit: mu-
lieribus arcanam detegit: accusatur
282, b, c, f. interimitur 283, b

Iosephus, vox quid significet 18, d
Iosephus Iacobi Patriarchæ è Rachele
filius, nascitur 18, d. exosus fratribus
quare fuerit, somnia explicat sua 21,
c. à fratribus morti destinatur 21, d.
in puteum demittitur, venditur, lu-
getur, ad stuprum ab hera sollicita-
tur 22, b, c, d. interpellatus fugit, a-
dultæ accusetur 23, b, c. in vincula
coniectus Pincernæ somnium inter-
pretatur 23, f. Pistoris 24, b. è carce-
re liberatur, & Pharaonis somnia
interpretatur, ibidem d, e. Aegypto
præficitur, à rege ob eius incredibi-
lem prudentiam Pfontompaneus
nominatur, Asanetham Petephæ sa-
cerdotis filiam vxorem ducit 25, a, b.
fratres speculatores vocat, capit, ibi-
dem, d, e. furti arguit 26, e. fratribus
se indicat 28, e. eos lachrymantes am-
plectitur, superstes patri nunciatur,
obuiam patri procedit 29, a, e. Pha-
raoni facultates comparat: moritur
30, b, d

Iosephi ossa in Chananeam transferun-
tur 30, e. liberi 25, b, 29, d

F. Iosephi Matthiæ filius historias suas
Antiquitatum Iudaicarum: & belli
Iudaici cur conscripserit, Græcòq;
idiomate absoluerit 1, b, c. easq; uti-
lissimas & verissimas affirmat 2, a.
357, b. Romam proficiscitur: Iude-
os à bello reuocare nititur 386, b, c.
Galilæe prouinciæ præficitur 388,
d. 478, c. ablatas Agrippæ faculta-
tes retinet 388, f. Romanis prospici-
cit, ibidem f. collegas Hierosolyma
remittens urbibus muniendis præest,
Galilæamq; in pace detinet 389, b.
Ioannis ingratitudinem experitur,
ibidem d. à Tiberienſibus obuijs sa-
lutatus, populum ad fidem seruandâ
hortatur. Ioannis insidijs eripitur:
Taricheas perucnit ibidem, f. seditio-
nem cohibet: insidijs petitur: lesu-
latronem comprehendit: hosti beni-
gnitatem suam declarat: Trachoni-
tas per vim circumcidi prohibet: E-
butio Decadarcho Magni cæpi præ-
fecto certamine restitit 390. frumen-
tum in Galilæam mittit: periculis
maximis implicatur: proditiõis in-
simulatur: Ptolemæo ablatam sup-
pellectilem restitui mandat: morte
dignus proclamatur: occidendus que-
ritur 391. mutata veste abit: oratione
ad populum habita, periculum

euadit: relucſatibus se opponit: Tra-
chonitas primates dimittit 392. Ti-
beriadem astu recipit: carcere deten-
tos liberat 393, b, d. Gamalensibus
desectionem suadens, seditionem mo-
uet: oppida munit: interficiendus pe-
titur 394, a, b, c. è Galilæa abire cõ-
stituit, ibidem f. oraculo in officio
pristino confirmatur: à Galilæis, ut
maneret, rogatur: se mansurum pol-
licetur: & contra Placidum profici-
scitur: literas Ionathæ insidiosas nan-
ciscitur: milite inebriato insidias co-
gnosces Ionathæ rescribit 395. via
toribus in Galilæa vias præcludit:
Gabara tendit: Ionathæ literas inter-
cipit: sibiq; insidias fieri animaduertit:
396. legatorum insidias detegit,
at Ionathæ refellit: rerum seruator
proclamatur: astu militari vtens Hiero-
solyma homines mittit 397. in pe-
riculo versatur: Ionathæ mendaciũ
deprehendit: legatorum solum intel-
ligit 398, a, c, e. de suppellectili incẽ-
se regiæ interrogatur: ob 20. aure-
os altercatur: periculo eripitur: Ga-
lileorum primatibus iniurias sibi il-
latas narrans, eorum iram compe-
scit: conuentum indicit, Tiberienſi-
umq; in ipsum conuitia commemo-
rat 399. Tiberiadem petit, eiusdem-
que incolæ intra mœnia compulsi:
eam ingreditur, ciuibzq; prædam
relinquit 400, a, b, c, d. historicum
Iustum falsitatis redarguit 401, d:
historijs suis autem veritatem astru-
it ibidem, f. Sepphorim expugnat:
ac in eius incolæ Galilæos seuien-
tes inhibet: Tiberiadem delere fundi-
tus affectantes sedat 402, c, d, e. Ga-
risimâ penè potitur: à Romanis pro-
fligatur: regiones ad certamen prouo-
cat, fugat: Sile repugnans cum equo
prolabitur atque Taricheas deser-
tur: capitur: in Romanorum potesta-
tem redigitur: à Vespasiano honora-
tur: vxores ducit 403. captiuos plu-
rimos liberat, in crucẽ suffixos mor-
ti eripit: muneribus donatur: filios
suscipit: in Cesarum beneuolentia
permanet 404. bellum Iudaicum
cur Græcè descripserit: historicorũ
negligentiam taxat 405, b, d. 406.
rector Galilæe designatur: septua-
ginta Galilæe rectores constituit, et
septem Iudices eligit: oportuna loca
muro cingit: milites suos ad bellum
instruit 478. à Ioanne Leuie filio
impugnatur: periclitatur, à suis ami-
cis & satellitibus omnibus, quatuor
tantum exceptis, deseritur ac proditi-

onis obiurgatur 479. se defendit:
quæ fraude in Iudeos usus fuerit: à
Ioanne interfici iubetur: ex pericu-
lis euadit 480. Galilæos ad se con-
fluere videt ibidem, f. ad Tiberiadem
nauigans, ciuibz calamitates mima-
tur, senatores 50. euocat: duo millia
popularium comprehensa abducit:
Giscalam deprædari permittit, ex
prædam popularibus restituit 481,
d, e, f. à suis desertus Tiberiadem a-
bit 487, c. primatibus Hierosoly-
mis è Tiberiade de belli conditioni-
bus scribit 488, a. Iotapatenis peri-
clitantibus succurrit, ibidem f. aquæ
penuria laborantibus potũ submini-
strat 489, e. de fuga deliberat, præci-
bus motus Iotapata manet: ad Roma-
norũ castra excurrit 490, atq; eorũ
machinas, propugnacula & agg-
res concrenat 491, b. seruienti oleo
hostes perfundens ab urbis muris a-
bigit, pontium tabulata scõ. Gre-
co decocto obducens Romanos re-
pellit 493, b, c. Iotapata occupata
in puteum se abdit, nocte vigiliæ ex-
plorat: proditur 495, d, e. capitur
496, a, b. Vespasiano adducitur, de
Vespasiano, Tito, Iotapata & semper
ipso vaticinatur 497, c, e, f. à Vesp-
asiano muneribus fouetur, ad suppli-
cium petitur 498, a, b. Gamalæm
munit 503, e. vinculis ac captiuitate
liberatur 527, c. 589, a. lapidis idu
vulneratur 550, f. conualeſcit 551, b
F. Iosephi genus, patria, diligentia 385,
d, f. studium 386, a. crudelit 387, b.
castitas & erga hostes clementia
389, c. aduersus Ebutium milita-
390, f. ad Ionatham literæ 396, b.
astus militaris 397, c. stratagemata
489, c. 490, a. amor patriæ & con-
stantia 545, f. ad Iudeos oratio 143,
d. 544, e. libri despectui habentur
589, b. vxores & filij 385, f. 404, c
Iosephus Salomes maritus, Herodis
mandatorum proditor occiditur
433, b, c
Iosephus Tobie filius iuuenis Oniam
pontificem senem auaritiæ arguit:
orationem ad populum habet: lega-
tum Ptolemæi regis hospitio susci-
pit: in Aegyptum tendit: inopia de-
ridetur: Oniam excusat: licitatores
obiurgat: vestigia Ascalonitarum
exigens, primates necat: 220. Scyto-
politas è medio tollendos tradit, re-
giq; munera mittit 221, a. moritur
222, f

Iosephus Zachariæ filius, Hierosolymo-
rum præsidio præfectus male pu-
gnat

Index.

- gnat 228, f. à Gorgia uincitur 229, d
- Iofias Amasi filius patri in regnum succedens, reipublica bene præst, et sublati idolorum aris et sacerdotibus, templum restaurans religionem Dei ueram restituit 183, a. Pascha celebrat 184, b. occiditur ibid. c
- Iofie epicedium ab Hieremia conscribitur 184, d
- Iofus alias Iesus populi consolatur 55, c. Moysi succedit 65, c. uide, Ioseph Naueci filium.
- Iothamus Esai filius 20, f
- Iothamus Ozia filius è Ierasha uir pius Hierosolymis in tribu Iuda regnans nestibulum et porticum reficit: moenia collapsa restituit: Ammanitas prelio deuictos tributa pendere cogit: et moritur 177, a, c
- Iothamus Zacharia regis filius patri in principatu uir pius et iustus succedit, et moritur 176, d
- Iothanes Gedeonis filius ad Hebreos loquens parabolice pœnas Sicimitis ominatur, atque eorum ingratitude nem in Gedeonem accusat 86, d
- Iotapa ubi locorum condita 489, f. à Vespasiano obsidetur et oppugnatur 489, d. 492, c. capitur, et excinditur 495, a, d
- Iotapatem Vespasiano resistentes strenue defendunt 489, d. 493, e
- Iotapatensis periclitantibus: et inopia aque laborantibus Iosephus propere succurrit 489, b, d
- Iotape Samfigerami regis filia 343, a
- Iouis etymon 213, d
- Iouis mensis 61, a
- Ire diuine contra Iudeos iudicia, Romanis adiumenta sunt 553, f
- Iris signum fœderis inter Deum et Noe 6, e
- Iramus, uide Iromus.
- Iromus Ahidali filius 592, b
- Iromus Tyriorum rex 591, f. amicitiam cum Dauide init 119, d. Solomonis amicus, quamdiu ante Carthaginem fuerit 603, d. à Solomone frumentum petit et accipit 142, e
- Iroiti in Solomonem beneficentia 147, c. adq; eandem litera 142, e. genealogia 592, c
- Isaacus Abrahamo promittitur 11, f. nascitur 13, a. immolatur: et cur 13, c. 627, d. mactari inhibetur 14, b. uxorem ducit, et gemellos ex ea suscipit 15, d, e. Abimelecho exosus fœdere interueniente reconciliatur, et puteum fodit 16, a, b. ab uxore fallitur ibid. c. moritur et laudatur 20, e
- Isaaci probitas, pietas, et mactandi etas 15, d, e. Iacobo benedicentis preces 16, d
- Isacharianorum fors 78, c
- Isanas uicus 277, a
- Isboseth, uide, Iebosthus.
- Iseremotb locus 54, d
- Isiacorum flagitium et supplicium 340, b
- Ismael Abrahami filius nascitur et circumciditur 11, e, f. Arabice gentis autor primarius, cum matre Agare ablegatur, et cur 13, b. uxorem ducit ibid.
- Ismaelis curam matris Angelus Domini mandat: filij 13, c
- Ismael Fabi filius fit pœstex, atque pontificatu nix nactus priuatur 338, d
- Ismael Iudæ regis generis Godoliam interficit, quantamque eadem aliorum hominum, præter Massphatenses abductos, fecerit 189, c, d
- Ismael Phabei filius pontifex ab Agrippa constituitur 381, c
- Ismael pontifex 56, b. 382, a
- Israel quid 19, e
- Israelis rex Solomon post Dauidem 139, d
- Israelite coturnicibus saturati 54, e. nocti consolatione eriguntur 154, c. à ducibus indicantur 87, e.
- Israelite in desertum reducuntur 56, f. Beniamitis filiabus intendixerunt 82, b. seruitute et Eglonis imperio detinentur 83, d, e. à Iabino opprimuntur et dominantur 84, c. Sisaram superant 84, f. ab Amalecitis uincuntur, eorumque imperio parere coguntur 85, a. Madianitas decem 86, a. Dauidem regem creant 118, f. armati Dauidem conueniunt 119, a. seditionem mouent 132, c. à Roboamo desciscunt 152, a. Syros in Deum contumaces uincunt 161, b, c. à Damasceno bello peruntur 169, f. ab Azale bello provocantur 173, a. à Syrie rege infestantur 173, f. à Toglabalassare abducuntur 177, a. Ezechias legatos interficiunt 178, a
- Israditarum ex Aegypto migratio et migrantium numerus 37, a, b. comatus, eorumque inopia ibid. sub Azale oppressio 169, a. presertim 87, c. liberator Centarus 83, a. ad prælium preparatio 41, f. census 54, b. tribuum migratio 179, d. oberratio 55, c. habitatio, inuendigenus 85, b. ob carcos supplicatio 82, c. fortitudo et tolerantia 627, b. formido 77, d. luxus 81, a. poenitentia, ieiunium 82, d
- Israelitis Deus loquitur 44, a. Iffadem Gabæni facinorosos tradere renunt 82, a
- Israeliticum regnum deletum 179, d
- Issa quid 3, b
- Issacher filius Iacobi ex Lia nascitur, quid denotet 18, c. quatuor filios habuit 29, d
- Issenus filius Athenæi, unus fortium Davidis 134, b
- Ithabyrius mons 260, d
- Ithaburi montis situs et descriptio 505, c
- Ithabie bella ciuilia 524, c
- Ithacie seu Hirenæ concubina Ptolemæi Physconis sobrietas 605, d
- Ithamarus Aaronis filius 49, b
- Ithamero ablata (sacerdotij) dignitas 140, b
- Ithobal Tyriorum ac Sydoniorum rex, Achab socer, 171, e
- Ithobalm Baderori filius 592, d
- Ithal et eius inuenta 4, d
- Iudas Heberi filius quos liberos habuerit 9, b
- Iucundus equitum præfectus tumultum Cesaree sedat 463, f
- Iucundus Herodis satellites honoratur 313, e
- Iucundus Herodis satellites falso accusatus torquetur 313, f
- Iudæa, Chananeæ olim dicta 10, a. describitur 484, e. desertum 190, b. à latrocinijs purgatur 373, c. cadibus premitur 519, a. terra à Basso diuenditur 577, d. bellis subuersa 584, d
- Iudæa tetrarchæ declarati qui 420, d
- Iudæa magnitudo 596, b. clades 180, c. nascitur 552, e
- Iudæam Suficus inuasit 154, b
- Iudæa gens populosissima 596, a. cur paucis nota 589, f
- Iudæa gens ferè tota Ariaræ rege suffisa deleta 204, d
- Iudæa Drusilla Felici Romano nubis 379, e
- Iudæus nimis captus, Titi iussu pro muro Hierosolymæ crucifigitur 540, d
- Iudæi cuiusdam continentis mirabilis 595, c
- Iudæi apud Syros unde dicti ibid. b. olim quare pastores et captiui appellati 591, a. legum defensores acerrimi 595, f. lati nati est quare abstineant 19, a. à Grecis loco magis, quam moribus distant 11 609, d.

Index.

609, a. non Aegyptij, sed Mesopotamien sunt 29, d. cum ceteris gentibus commercium non habent 589, d. à Romanis privilegia concessa accipiunt 300, f. in Chanaan bello duces 80, c. in extruendo templo impediti 196, d. Godoliam convenientes suscepti 189, a. Babylone dimissi 195, d. ab Amone ad supplicium poscuntur 205, e. Alexandro obuiant 211, c. ab Alexandro honorantur 604, e. Alexandrini 604, b. à Cesare iura accipiunt 604, d. pacem cum Macedonibus honorem adepti 604, c. in Aegyptum abducuntur 222, d. ab Aegyptijs maledictis incessantur 597, d. quando ex Aegypto migrarint 603, c. seditionibus reuerti Antiochum implorant 223, d. sabbato pugnam renuentes, occisi 225, c. à Timotheo affliguntur 228, a. circo clausi dimittuntur 328, b. Macedoniae factionis socij 233, d.

Iudei Tigrani legatos mittunt 254, a. de Aristobulo conquerruntur 254, d. exules 252, a. caesi 258, e. Cesari associati 262, a. à Romanis honorantur 264, e. se Antigono coniungunt 271, a. obsessis intrepide repugnant 277, c. apud Agrippam Grecos accusant 300, e. regem deprecanti 333, e. Roma à Tiberio pulsi 341, b. à Philone defenduntur 350, c. apud Petronium statuas deprecanti, constantiam eius probant 350, e. Petronio negant urbem statua polluentem 351, a. à Romanis victi 503, c. à Romanis occiduntur 474, f. Seleuciam migrant 356, b. Nisibim et Nerdam contendunt 356, d. Fado filios obfides offerunt supplices stolae custodiam petunt 373, d. apud Quadratum accusati 378, f. Samaritas seditionis arguunt 379, a. à Quadrato in crucem aguntur 379, b. crucifiguntur 547, b. à Floro iniuria afficiuntur 384, e. in castellum Gamala se conferunt 388, b. victi 416, b. ab Alexandro ad defectionem reducuntur 416, b. Phasaelum accusant 420, c.

Iudei Archelaum in ius vocant 452, d. à Quadrato audiuntur et securi percutiuntur 461, b. iustibus caesi à Romanis 465, d. virtute diuina destituti 469, c. Romanos vincunt 475, e. Agrippam cur urbe expellant 470, a. Syrorum vicos vastant 472, f. caesi 473, f. 495, c. trucidati 472, e. in Grecos seuentes compressi, seditio

si occisi 474, e. Syros cadunt 475, c. cum Romanis dimicant 532, c. Romanis resistunt 495, b. Romanos vincunt 533, f. 561, a. Romanos occidunt 476, a. Cestium fugant 477, a. nobiles ex ciuitate enantant 477, f. à Damascenis victi 478, a. Ascalonem petunt 483, a. cum Ioanne fugiunt 507, c. sibi manus inferunt 508, c. deditionem recusant 538, e. Titum in aggeribus impediunt 543, c. à Iosepho acriter oburgantur 544, c. admonitionem Iosephi repudiant 544, b. Iosephum eludunt 566, d. Tito maledicunt 547, d. cum castrorum custodibus Romanis decertant 548, c. in urbem Ierosoly. se recipiunt 548, f. transfuge secti ob aurum deuoratum 551, c.

Iudei supplicium suum tardum Deo exprobrant 552, d. semetipsos timidi tatis arguunt 553, c. in suos seuiunt 557, e. contra Romanos irrumpunt 555, a. Romanos equos rapiunt, porticum templi incendunt 558, b. d. porticus spacium soluis et biuimine implent 559, a. calciamenta, et scenum vetus edunt 559, f. fugientes à Tito suscepti venduntur 567, c. Antiochia expelluntur 573, e. inferiorem ciuitatem obtinent 576, d. calamitate Eleazari ad deditionem suam mouentur 577, b. ab Eleazaro ad facinus inuitantur 581, c. in Bassi militares copias irruentes, prosternuntur: et stipendia Romanis persolvere atque tributa in Capitolium ferre coguntur 577, d. suos et se ipsos occidentes, bonis congestis ignem immittunt 583, f. imperiti à Ionatha seducuntur 585, e.

Iudeorum (qui prius Hebrei dicti sunt) origo 9, b.

Iudeorum circuncisio 13, b. Pascha quale 448, f. sabbatum 596, e. lex Graecè versa 213, a. leges transferenda 214, c. census 54, b. in pontificibus designandis ordo 588, b. in externos benignitas 1, c. in aduersis constantia 553, e. 458, e. libertas 265, d. immunitas confirmata 302, a. modestia atque fides Alexandro exhibita 604, c.

Iudeorum arrogantia 566, d. suprema immanitas 550, c. summa impietas 556, f. dolus in Romanos 533, d. fortitudo 604, c. imperium 609, d. potentia 252, e. sectae quot 241, d. 337, c. 454, d. seditio 325, f. 381, d. 462, c. 407, c. in Pontium Pilatum seditio 339, d. apud Alexandriam sedi-

tio 350, b. calamitas apud Antiochen ses 571, d. seruitus 609, a. clades 514, b. miserrima 252, a. Cestio autore clades 475, a. duplex clades 482, d. captiuitas et clades 189, e. habitus lugubris quis 206, c. in luctu sumptus 448, c. pauper 507, c. extrema infamia 499, b. fortissimi 555, c. dux Iudas Maccabaeus 266, a. duces tres 483, a. res quomodo apud Babylonios affectae 192, d. 353, a. Roma 342, a. de captiuitate Babylonica reuerforum numerus 196, b. 199, a. b. ieiunium triduanum 206, e.

Iudeorum exitum Artaxercis edicto reuocatur 208, e.

Iudeorum inimici interfecti 209, c. datus et gaudium ingens 209, c. epulum et festa Phrygiae 209, c. socios se profitentur Samaritae, quando 212, a. coniuiuium apud Ptolemaeum 217, a.

de Iudeorum sermonibus Menedemi pronuntiatum 217, b.

Iudeorum genti honor habitus 219, a. Antiocho aduerentium clades 224, d. exercitus profligatur 229, d. de templo Maritano 237, a. in fauore litterae Demetrii 239, c.

de Iudeorum amicitia Caesaris litterae 262, c.

Iudeorum legati occisi 285, a. Ionicorum de indigenarum iniurijs querela 300, e. Cyrenensium afflictio 306, d. Astaticorum afflictio 306, d. res administrat Antipater 318, b. aliqui Ctesiphontem migrant 356, c. pugna, strages, maxima seditio 331, e. c.

Iudeorum et Graecorum seditio 350, c.

Iudeorum et Philadelphensium dissidium 373, b.

Iudeorum plurimi in templo oppressi 378, a.

Iudeorum et Syrorum seditio 381, b.

Iudeorum victoria 381, b. cedes 259, f.

Iudeorum calamitates quante 405, f. possessiones à Tito inuaduntur 406, e. in Alexandrum seditio 410, e. Remp. Gabinius mutat 415, d.

Iudeorum et Sabianorum pugna 450, c.

Iudeorum castra à Varo difficiuntur 452, b. accusatio à Nicolao soluta 453, a. audacia Romanos terret 552, f. animi et audacia languescunt 553, a. ad templi adytum certamen 555, a. animi peritiam Romanorum vincunt 555, c. profugium 556, d.

Iudeorum et Romanorum pugna antep

Index.

- ceps 557, f. 558, b
Iudeorum fame laborantium bellum intestinum 559, e. alimenta nature contraria 552, b. aliqui ad Titum confugiunt 567, a. captiuorum & interemptorum bello Titi numerus 568, f. solennitates ab Antiocho principe Iudeorum despicuntur 571, e
Iudeorum & Romanorum conflictus 576, e
Iudeorum rebellio contra Romanos 470, b. eruptiones 531, e. Deum grauius offendit peccata 545, b. famemes, alimonie copia incenditur 550, b. cedes intra et extra Ierosolymam 550, c. in Syria occisorum numerus 582, f. a Romanis captorum calamitas 583, b. contra sicariorum temeritatem conuentus 584, d
Iudeorum tria millia a Catullo trucidantur 585, f
Iudeorum pars in Africa vrbes a Ptolem. ro mittitur 604, f. cum Lacedemonijs collatio 614, c. cum Romanis 467, e
Iudeis Antiochense ius integrum mansit 218, b
Iudeis nullum erarium preter sacrum 261, a
Iudeis inducia concessae 245, c
Iudeis patrociniatus Demetrius 411, b
Iudeis fontes aridi 545, d
Iudeis a Tito vita conceditur 565, f
in Iudeos Scythopolitarum feritas 386, e
Iudeos infestant Samaritae 219, e
Iudeos Azarias ad pietatem hortatur 156, e
in Iudeos Seleucie seuitur 356, c
Iudeos a bello reuocat Iosephus 386, c
Iudeos in fugam Titus agit 501, a
Iudeos Antiochus commendat 219, d
Iudaice gentis supplicationes 458, f
Iudaice historie ordo 407, a
Iudaice captiuitatis exordium 472, d
Iudaici belli origo 405, c. exordium 463, c. causa 500, e. 510, b. series 406, c
Iudaici populi calamitas, seditio, fames, captiuorum clades 406, f. 543, f. 546, b. 549, e
Iudas Amastae regis mater 174, d
Iudas Asamonae filius patri succedens pacta cum Romanis amicitia Antiochum Epiphanem reprimat 407, f. occiditur 408, c
Iudas Chapsai vir strenuus 241, a
Iudas Effesus vates 410, b
Iudas Ezechiae latronis filius 332, c. Archelai regnum affectat 451, c
Iudas Effesus vates de Antigono 248, d
Iudas Gaulanites 337, a
Iudas Galileus seditiones molitur 336, f
Iude Galilei secta 337, d, f
Iude Galilei filij a Tiberio Alexandro puniuntur 377, e
Iudas Iacobi filius nascitur, & cur sic appelletur 18, b
Iudas fratris cadem auertit 22, b
Iudas Patri persuasit, vt Beniaminem sibi permitteret 26, d
Iude ad Iosephum oratio 27, d. filij tres 29, d
Iudas Iairi Romanorum manus effugit 577, d
Iudas Iude filius praefectus Simonis cum 10 contubernaliis deliberat murum tradere Romanis 550, e
Iudas Machabeus Iudeorum dux 226, a. Apollonium profligat 226, b. Seronem occidit 226, b. hostes imminentes videns, suos confirmat 226, e. Gorgianos vincens, suos a praeda retrahit 227, b. templum lustrat 227, d. templi festiuitatem celebrat 227, e. Lyflam vincit 227, c. 228, a. Idumeos debellat 228, a. hostes perdomat 228, a. Ammanitis superior 228, b
Iudas vicinis Iudeis auxilium fert 228, b. Timotheanos vincit 228, d. Ephronem oppidum subuertit 228, e. Arcem Hierosolymitanam oppugnat 229, e. Eupatori obuiam procedit 230, a. ab Alcimo accusatur 231, b. Alcimo se opponit 231, d. Nicanoris insidias effugit 231, f. suas copias ad pugnandum excitat 232, a. Nicanorem occidit 232, a. cum Romanis foedus percussit 232, c. Bacchidem pugna prostermit 233, b. ei repugnans praelio victus occumbit 233, a, b
Iude successor Ionathas 233, d
Iudas Saripheus in Herodem coniurat 325, f
Iudas comprehensus Hierichuntem mit titur 326, c
Iudas Sephorae filius Sophista 446, d
Iude, quarti fratris e septem supplicium & tolerantia 623, c
Iudicis iniqui poena 613, c
Iudices quales esse debeant 43, a
Iudicum officium 67, f
Iudicum status quis 98, c
Iudicij Dei contra Dathanum, Abironem & Corem monumentum 59, e
Iulia Caesaris Augusti vxor 305, d
Iulie Augusti Caesaris vxori Herodes pro testamento quantum legauerit 328, b
Iuliadapoppidum 484, f
Iulianus fortitudinem declatans labitur: & moritur 555, d
Iulimus Simeonis filius 29, d
Iulius Caesar Romanam occupans Pompeium fugat: Aristobulum vinculis liberat: cum Aegyptijs bellum gerit 261, d, f. se amicum Iudeis declarat 262, e. Romanam reuersus contra Scipionem & Catonem expeditionem instituit 264, e. M. Antonium cum Cleopatra occidit 289, c. occiditur 267, f. 418, f
Iulij Caesaris de M. Antonio victoria 286, f. facta 364, b. in Iudeorum gratiam decreta 264, f. in Aristobulum Alexandri filium beneficia 416, e. in Herodem, Hyrcanum & Antipatrum liberalitas & magnificentia 228, c. 417, c. e. 429, f. 430, b, c
Iulij A. pro Iudeis litterae 307, b
Iulij C. Cos. pro Iudeis decreta 265, f
Iulius Capella quis & qualis fuerit 387, b. 388, e
Iulius Lupus Caesoniam cum filia interficit 364, f. & ipse interficitur 368, d
Iupiter Olympius 357, b
Iuramentum seruandum 82, f
Iurandi apud veteres mos 14, f
Iustus F. Iosephi filius 385, f. grandior 404, c
Iustus Pisti filius populum ad defectionem mouet 387, b. a Iosepho culpatur 400, e. a Iosepho aufugit 402, f
Iustus capitis supplicio dignus: historicus falsus a Iosepho impudentie & iactantiae criminatur 401, d
Iustus calamitatum Decapolitanis auctor 400, f. a Decapolitanis accusatur 403, e
Iusti patria Tiberias 401, b
Iustitia Dei potentia est 68, a
Iustitiae diuinae exemplum 111, b
Iustitiae premia 94, d
Iusti qui 101, f
Iustus Deus patrociniatur 285, f
Izates nascitur: ad Abemerigum mittitur: eiusq; filiam coniugem ducit: in Iudaicis ritibus ab Anania Iudeo instituitur 374, a, b, e. circumciditur periculis eripitur: Iudeis fame laborantibus succurrit: Artabanum regno pulsum suscipit, cosolatur, honorat 375, & regno restituit: ab Adiabenus despicitur: Abiam Arabum regem vincit: Arsamum castrum vi capit: a Vologeso bello petitur 376, a, d, e, f. Deum inuocans exauditur: incolumis seruatur: moritur & sepeli-

Index.

tur 377,b,c
Izate regis filij & fratres Tito suppli-
cant 566,b

L.

L Abanias filius Bathuelis 9,d. dolose
cum Iacobo agit 18, a. Iaco-
bum accusat 18, e. persequitur
18, e
Labani & Iacobi foedus 19, b
Labofordachus Niglisaris filius
192, e
Laborosoarchodus Neriglisoori fi-
lius 593, e
Lacedaemonij Romanis subiecti 467,
d. Græcorum fortissimi 609, c.
in peregrinos saui 615, e. cum Iu-
dæis foedus & societatem faciunt
241, d
Lacedaemoniorum amicitia cum Onia
Iudæo 223, a. cum Ionatha amici-
tia 241, b. respublica à Polycrate de-
formatur 597, c
Lamechus Mathusale filius, liberos
77, ex duabus susceptos vxoribus
habuit 4, d
lapis fortitudinis 95, a
Largius Lepidus decimæ legionis præ-
positus 561, c
Latopolis 37, a
latrones afflictionem inducunt 462, c
latrones pontifices designant 508, f
latronum Hierosol. crudelissima facino-
ra 550, a
latronum spelunca delincent 424, f
Latusmus Dadanis filius 14, d
L. Lentuli Consulis pro Iudæis decre-
tum 266, b
Lepidus à Caligula occisus 357, c
leprosi quatuor Syrorum castra vrgen-
te media, inuadunt 168, a
leprosi Samaritanis hostium discessio-
nem nanciant 168, c
Leproforum ratio 52, e. & quod alicu-
bi in precio sint ibid. f
Leuces loci descriptio 580, e
Leui militum prefectus 394, b
Leuias traditur 508, e. occiditur, ibi-
dem f.
Leui Iacobi filius nascitur, & cur sic ap-
pellatur 18, b
Leui in Sicimias seuit ob sororis stu-
prum 20, a
Leui filij quot 29, d
Leui filius Iosepho infargit 479, b
Leui filius fallax 506, d. proditor
511, c
Leuita vxorem in 12 partes sectam ad
singulas tribus misit 81, c

Leuita vxor stupro à Gabaenis extim-
ata 81, b. eius prudentia, ibi-
dem f.
Leuita ab Esdra inobedientiæ arguun-
tur 202, e
Leuita stola linea vsq; 382, b. tabernacu-
lo prefecti 52, d
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum
suo agro & decimæ adscribuntur
60, c. earum ciuitatum nomina
78, e
Leuitarum sedes 54, b. numerus
54, a
Leuitarum delictum dolendum 202, c
Leuitica tribus partes quot 137, d
Leuitica tribus deo dicatur, cui taber-
nacula cura committitur 52, d.
54, c
Lex, vox olim Græcis ignota 610, d
Lex Mosæica à 70 Interpretib. quando
Græcè reddita 1, d
Lex Moyssis cur à poetis aut prophæ-
tis historicis non tractata 214, c.
217, c
legis & præceptorum Dei pulcherri-
ma explicatio 612, d. 613
lex alteri opem ferendi 71, a
lex Caduceatorum 72, a
lex decimarum 69, b. ducendi vxor-
em mortui fratris 69, f. ducendi
vxorem captiuam 70, a. matri-
monij 69, c. mutui 70, d. pro-
ficiscendi 54, b. repudij 69, e. talio-
nis 71, a
legis libri in templo reperti 183, a
Legis tabule 44, b
legis sanctæ libros comburens miles ad
supplicium exposcitur & rapitur
460, c, d
legem membræ auris literis scriptâ
continentes 216, e
legem septuaginta Græcè reddidit
217, c
leges Moyssis ad mores pietatemq; per-
tinentes 67, b
leges à Iudæis acerrimè defenduntur
595, f. festorum 49, a. de puri-
ficationibus 50, f. de sacrificijs
50, e
leges pueris discende 67, d. e
legislitoris officium 610, c
Lia Iacobi vxor 18, a. 29, d
Lie secum filiam Dinam ducit
29, d
Lie & Rachelis æmulatio 18, c
Lie filiorum numerus 29, d
libationes principum 50, d
libertas semper tuenda 364, c
libertatis effectrix & nutrix virtus
364, a

libri duo & viginti apud Iudæos Chro-
nici 588, d
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iu-
dæis stipendium indicit 577, d
libri Apocryphi 588, d
Libyæ regio aliàs Aphricæ 14, e
Libys filius Messæi 8, d
ligna picea noua 49, e
linguarum multarum cognitionem
Iudæi cur non magni faciant
385, b
linguarum confusio 7, c
Liso Melcha vxor 111, c
Locrorum legislator 610, d
longæui primi homines cur 6, f
Longinus tribunus à Iudæis occiditur
477, b
Longini equitis Romani fortè factum
541, d
Longi iuuenis Romani facinus 559, c
lorica sacerdotes segregat 537, f
Lotus Aranis filius ab Abrahamo ado-
ptatur 9, e. cum Abrahamo fines
partitur: captiuus abducitur 10, d.
f. angelos hospitio excipit: ab
excidio Sodomitarum seruetur
12, c
Loti vxor in statuam salis versa: filiæ à
patre grauidæ 12, d
L. Antonij decreta pro Iudæis 266, d
Lucilius Bassus Macherunti bellum in-
fert 575, e
Lucius oppressus pondere moritur
559, d
Lucilius Bassus legatus Herodum ca-
stellum capit 575, e. item Mache-
runta 576, e. Iarden syluam oppu-
gnat 577, c
ludi Olympij 306, a
lugendi mos veterum 76, a
lumen nocte fulgens excidium Hieroso-
lymitanum præcedit 563, e
Lupus Alexandria rector ad Vespä-
sianum de seditione Iudæorum sen-
tit 585, a
Lupus ad supplicium ductus moritur
368, d
Lupus donarijs ablatis, templum Iero-
sol. claudit 585, c
lustratio à coitu 613, b
lustrandi populum modus 60, f
lustrationis tabernaculi modus 49, c
Lusubatus filius Abrami è Chetura,
14, d
Luures Dadanis filius 14, d
luxuria Vitellij 528, c
Lybia siue Africa 8, d
Lybia vnde sic dicta 8, d
Lycurgus Græcorum legislator,
610, d

Lycur-

Index.

Lycurgus de legibus quid senserit 614, b
Lydda viris vacua exusta 475, f
Lydi olim Ludi dicti 9, a
Lydi Romanis tributa persolunt 468, a
Lysanias Antigonum reducendum, Hyrcanum deponendum, censet 420, f
Lysanias Ptolemæo Mennæi patri in regnum succedit 270, f
Lysanias Ptolemæi filius à Cleopatra occiditur 283, c
Lysanias Parthos in Iudeos incitat 420, f
Lysie ab Antiocho Epiphane filius et bellum contra Iudeos committitur 226, d
Lysias à Iuda Macchabeo vincitur 227, c. occiditur à Demetrio 231, a
Lysimachus fratrem suum occidit et Gazam prodit 251, a
Lysimachus Hellepontum mortuo Alexandro occupat 212, d
Lysimachus historicus 610, a. de Iudeis 603, c
Lysimachi improbi sophistæ 614, e

M

Macedones Aegyptios subiugant 608, c
Macedones Antiochum Epiphane supant 547, e. Asia imperant 609, c. Darium vincunt 210, e. diis victimas vouent, et hostiis ad epulas vtuntur 609, e. murum Ierosoly. impetunt 547, f. mare Pamphylum transcut 38, e. pari cum Iudeis honore 604, c. Romanis subditi 467, d.
Maccabeus aliàs Iudas Iudeorum dux 226, a
Machabei, primi è septem fratribus, supplicium et tolerantia 622
Machera dux Romanorum legionum ab Antigono repellitur 425, c. Githæ incenia instaurat 276, e. 425, f. ab Herode accusatur 425, c. in Iudeos seuit 276, a. Herodi auxiliatur 275, f
Machir, tertius è septem fratribus, supplicium perfert patienter et constanter 623, b
Macheruntij Romanis persuadent, vt presidio suo decedant 474, b
Macherus arx Iudæe 343, a
Macherus muro et turribus ab Herode cingitur 576, a
Macherus et Herodium à Basso capta 575, e

Macheruntis filius et munitis 575, f
Macherunti à Lucilio Basso bellum inferitur 575, c
Macchida locus 77, c
Machma ubi 99, c
Macbo vrbs ab Adrasaro expugnata 221, a
Macro prefectus prætoriarum militum 346, d
Madanes filius Abrami è Chetura 14, d
Madet Græcis Medi nominati 8, a
Madianes Abrami filius 14, d
Madianitæ spoliatur 65, b
Madianitæ fugantur 86 a. 65, a, b
Madianitarum castra occupantur 85, f
Madiana ciuitas vnde dicta 33, c
Magistratus Israelitici populi 164, c
Magistratum officii 285, e. ordo 67, f
Magi Aegyptij 35, c. et impostores 180, f
Magi afflictionem inducunt 462, b, c. Hierosolymis turbas in solitudines trahunt 380, f.
Magnus Campus regio 395, a. 522, a.
Magoges seu Magogæ populi 8, a
Malaleel quis 4, d
Malchus aliàs Cleodemus Iudeorum historiam contexit 14, c
Malchus Arabiæ rex Herodem repudiat 272, f
Malchi poenitentia 273, f
Maledicti in Iudeos reselluntur 597, c
Malichus Arabum rex Herodem Arapiæ pellit 422, d
Malichus dux Iudeorum 415, c. auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Ianneum 259, e. ab Interitu per Antipatrum liberatur 419, a. pro Casio exactiones colligit 419, a. Antipatri filios impudentia vincit 419, b.
Malichus Antipatri necem luget 268, e. 419, d. ab Herode necis paternæ accusatur, et tolli iubetur 419, d. e. Antipatro insidiatur et eum occidit 268, b. ab Herode interficitur 268, c
Malle vrbs Barbarorum expugnata et conflagrata 228, d
Maltraca Archelai mater moritur 450, c
Malum nullum impunitum 118, c
malo imminenti obstandum 469, d
malo nisi sint comperta, non intelliguntur 240, e
malorum hominum mos 324, e
malorum tempestas 518, f
Manachases vestis 47, b
Manacmus Thapsami vicapit. 176, e

Manahemus Essæus Herodi regnæ prædicat 296, e
Manahemus Iuda Galilei filius seditionis princeps 471, c. Massadam inuadit, ibidem
Manahemus impetitur, et interit 472, b, c
Manalis locus quid significet 226, b
Manasses Iosephi filius 19, d. in numerum Iacobi filiorum adoptatur 30, c. censetur loco Levi 54, d.
Manasse pars dimidia Chananeæ 78, c
Manasses Ezechie filius regnum patetnum obtinet: propheta occidit: captus à Babyloniorum rege abducitur: à Deo in gratiam recipitur: in principatum restituitur: Hierosolyma reparat: beatissimus prædicat, moritur 182, c, d, f
Manasses Iohannis pontificis filius, Sannaballiris filiam Hicaso vocatam vxorem ducit 210, c. fit pontifex 219, c. trans Iordanem toparchie administrandæ mittitur 478, d
Manassensium fors 78, c
Mandra, locus 189, e
Manc quid 193, c
Manethon scriptor Aegyptium 590, b de Iudeis 603, c
Manethonis de Iudeis mendacia 597, e. verba de ratione temporum et Regum Aegyptiacorum successione ordinaria 591, b
Manochi Angelus apparuit 88, e
Manochis vxori angelus prolem promissit 88, e
Manna datur Hebræis 40, e. deficit 75, b
Mannæ significatio 40, f
Manna quandiu Hebræi sustentati 40, f.
Manus Abesolomi status 150, c
manus sibi inferentium pœna 497, a
Mar locus quid significet 39, b
Mare nomen quid 91, a
Marcus Agrippa Iudeis fauet 218, c
Marcus Antonius 415, d
Marcus Crassus contra Parthos ducens per Iudæam iter faciens sacrilegium committit 260, e. 416, c
Marci Publij decreta pro Iudæis 266, d
Marcus Sexto succedit 418, e
Mardocheus Babylone Susa migrat 205, c. Amanem adorare renuit 205, e. conspirationem in regem aperit 205, d. cognitis Artaxerxis edicto luget 206, b. matris causam indicat 206, c. ab Amane ad crucem queritur 207, c. amicus 11 3

Index.

- regis Artaxerxis* 207, c
Mardocheus ab *Amane* honore afficitur 207, f. ab *Amane* insidiis petitur 208, c. plurimi sit apud *Artaxerxem* 209, f
mare Pamphylum *Alexandro Persarum* imperium destructuro cessit 38, e
mare rubrum scissum 38, b
Mare vasculi genus 122, a. 144, d
Maresa vrbs à *Roboamo* crecta 153, c
Margalothus in *Herodem* coniurat 325, f
Maria Eleazari filia raptoribus male dicit: famelica filium coquit, mediū comestum seditiosis offert 560, b
Mariame soror *Mossis* 31, f. *Moysem* in flumen expositum obseruat 31, e
Mariamme *Demetrio* nubit 379, f
Mariamme Doride repudiata sit *Herodis* *Antipatri* filij vxor 432, e. coram *Herode* accusatur 282, f. calumniis grauatur 289, c. reijcitur 322, d. ad supplicium ducitur 290, b. occiditur 288, e. quibus animi dotibus ornata 289, e
Mariamme interfici ab *Herode* *Antipatri* filio iubetur 433, b
Mariamne effigies missa *Antonio* 280, c. eunuchus questionibus obijcitur 290, d. ornamenta quæ 290, c
Mariamnes turris 515, e
Mario tyrannus *Galilee* ab *Herode* expellitur 420, b
Marisa vrbs à *Parthis* subueritur 272, d
Marissa vrbs diruta 229, d
Marissa vrbs instaurata 259, c. 414, f
Marsonane mensis 5, d
Marfus *Syrie* præses iratum *Agrippā* habet 371, e
Marfyas *Agrippæ* libertus 344, f
Martius mensis *Hebræis* quis 73, f. 232, b
Marthace vitam finit 331, c
martyres septem filij vnus matris 627, c
Marullus præses *Iudæe* 349, b
Masnaemphthes quid 47, c
Masphata locus 188, f
Masphatis ciuitas 94, d
Massabazanes quid 47, c
Massada ab *Antigono* obsidetur 423, c
Massada à *Flauio Silus* obsidetur 579, d
Massada castellum occupatur 518, f
Massada *Herodiana* dolo ab *Eleazaro* occupatur 580, c, d
Massada castellum *Herodi* ingredienti patet 272, d
Massada munitio 579, c. territorium 522, f
Matgenus *Badexori* filius 592, d
Mathanes *Balis* sacerdos trucidatur 172, e
Mathatias *Asamonæ* filius 407, c
Mathatias *Bacchidem* occidens *Antiochi* ducibus *Iudæa* exactis, moritur 407, c
Mathematicæ studiosus *Tiberius* 348, d
Mathias *Boethi* filius vna cum suis liberis excruciat 550, c
Mathusala quis 4, d
Matthias *Anani* filius fit pontifex 370, d
Matthias *Absalom*i vir strenuus 241, d
Matthias idola tollens, *Ioannis* filius circumcissionem præcipit 225, d. etiam sabbatho hosti resistendum docet 225, d
Matthias *Margali* sophista 446, d
Matthias *Margalothi* seditionem mouet 325, f. comprehensus *Hierichū* tem mittitur 326, c
Matthias sacerdotio ab *Herode* priuatur 326, e. viuus comburitur 326, e
Matthias *Theophili* filius pontifex 183, d
matrimonij lex 69, c
Mauri 468, e
Maxilla locus 89, f. 134, b
Mazaca *Cappadociæ* vrbs 8, d
Medabenses *Ionathas* vltus est 234, b
Medi vnde nomen acceperint 8, d. in *Asia* regnantes *Græcis* cogniti 589, e
Media terra ab *Alanis* perumpitur 578, d
Megassar famulus *Mariamnes*, facibus in machinas *Romanas* euolat 548, b
Megasthenes historicus de *Nabuchodonosoro* 192, c
Meieri *Belgæ* filij fatum miserandum 563, b
Mela legatus *Archelai* 314, c. ad *Archelai* filiam ducitur, ibidem
Melcha *Aranis* filia 9, c
Melcha *Sauli* filia *Dauidi* periculum nunciat 105, e. *Dauidem* dimisit 105, e. Liso nupsit 111, c
Melche astutia 105, f
Melchisedech rex iustus primus *Ierofolymæ* conditor 569, c
Melchisedech rex 11, b
Melus insula 335, b
Memnonis sepulchrum 458, c
Memphibosthus *Dauidi* se purgat à calumniis *Sibæ* 131, e
Memphibosthus in integrū restituitur 122, d
Memphite à *Mitridate* in gratiam recipiuntur 417, d
Menander *Ephesus* scriptor 592, b. de *Solomone* & *Iromo* 147, c
Menedemi philosophi de *Iudeorum* sermonibus censura 217, b
Menelaus, *Onias* appellatur 223, d. 383, f. moritur 223, d
Menophis *Aegyptiorum* rex 597, f
mensa panis Deo consecrati 144, d
mensura quando excogitate 4, c
mercedis lex 71, d
meretricis mercede *Deus* non delectatur 67, d
Meroe, aliàs *Saba* 33, c
Mesas, *Mesane* 9, b
Mesbus, *Mesbimi* 8, d
Massalima *Clandij* vxor 380, d
mesis lex 68, e
Methir tunica pontificalis 47, d
Metilius *Romanorum* præfectus legatos ad *Eleazarum* mittit: à cede reueruatur 472, c, d
metus prouidentiam docet 428, f
Micheas propheta *Iemleæ* filius 162, f
Micheas *Achabum* reprehendit 162, d
Micheas à *Sedecia* falso propheta oppugnatur 163, d
Micheas carcere tenetur 163, e
Micheas verus propheta à carcere adductus 162, f
Michol *Dauidem* saltantem subsannat 120, c. vide *Melcha*.
Milesius arcis *Damasci* præfectus, *Philippum* *Grypi* filium quomodo tractarit 252, c
miles impudens ad supplicium exposcitur 460, c
miles legis sanctæ libros comburēs, ad supplicium rapitur 460, d
ob *Militis* obscenitatem seditio oritur 378, d
militie dux vnus eor 72, d
à militia immunes qui 72, b
Minæ valor 260, f
Mineus *Aegyptij* rex, *Memphis* conditor
M. Minucianus 361, d. 367. à *Cherea* petitur 359, b
Misael *Danielis* socius *Misaches* appellatur 190, b. in ignem conijcitur 627, d
Misaelis nutritio 190, b
Misas *Moabitaram* rex tributum negans, per lorarum bello impetitur 165, e
Miscenum oppidum 357, d
misericordia in bello nocet 542, d
Mithri-

Index.

Mithridates inuitus contra Anileum exercitum cogens, hostem profligat 355, c. Anileum fugat 355, f. oppressus, nudè affino impostus ab Anileo abducitur 355, c. Antipatrum laudat 262, c. 417, b. ab Antipatro bello petitur 416, d. Memphis in gratiā recipit 417, a. Pelusum expugnat 417, a. oc-
cisus 217, f.

Mithridatis & Aegyptiorum certamen 262, b

Moabite qui 12, d. Israelitas deuincunt 83, c. victi à Davide 121, d. à Ioramo superantur 164, a. à Babylonio impetuntur 190, a. ab Hebreis victi 166, c.

Moabitarum fuga 84, b

Moabitarum rex filii immolat 166, d

Modus vicus 407, c

in Modis delatus Iudas sepelitur 233, b

Molon historicus de Iudeis 603, c

Molones improbi sophistæ 614, c

Monabazus Bazeos Adiabenorū rex 374, a. Iudeus fieri vult 376, c. à quo regnum acceperit 377, c

mons Samaron locus 155, c

Morus mons ubi 13, c

mors animis quid præstet 582, b

mors gloriosa captiui vita potior 513, a

mors inuitabilis 583, c

mors philosophorum in India 582, c

Mosametha Esai vxor 20, f

Moyse Amaramis filius 31, b. Helio-
politani 603, b. prius Osarsyphus dictus, 599, a. vnde dicatur 600, c. nascitur 31, d. vnde dicatur, & que eius statura, forma 32, b. flumini mandatus conseruatur 32, c. à Thermuthi adoptatus, ad Pharaonē defertur 32, c. contra Aethiopes mittitur 32, c, d. eos vincit 33, b. Saba vrbe petitur 33, d. vxorem ducit 33, d. fugit ibidem, c. filius Raguelis tuetur 33, f. cum deo loquitur 34, b. vidit prodigium 34, b. à Raguele comitatum impetrat, & in Aegyptum redit 34, f. in miraculis fidem suis verbis facit 35, a. Aegypti regem adiit 35, b. Pharaonē hortatur ad Israelitarum dimissionem 35, c. populum ex Aegypto ducit 39, a. Deum precans, aqua dulcescit 39, c. colurnices à Deo per preces impetrat 40, a. populum ad Dei beneficiorum memoriā hortatur 40, a. aquam euocat ex petra 41, a. Iesum exercitui præfecit 41, c. spolia distribuuit 42, c. in Sinam rursus ascendit 44, c. le-

gis tabulas populo affert 43, b. tabernaculum in deserto cōstitit 45, a. in arca tabulas legis collocauit 46, b. Aaroni sacerdotium tradit 49, a. honorem offeratur 50, d. immunda que statuit 52, d. populo poenam minatur 55, c. opprobriis premitur 57, c. lapidibus impetit 57, c. pontificatus amulos conuocat 59, d. leuitis decimas tribuit 60, c. populum iustrat, ibidē, f. Amoreos vincit 61, c. Ogis regnum occupauit 61, f. victimis Deo gratias 62, a. populum ad resipiscētiā reuocat 64, b.

Moyse Israelitas animat 37, c

Moyse oracula Balami scripsit 64, f.

vrbes condidit 65, c. leges viuendi præscripsit 67, a. populum in verba legi adiecit 72, c. montem Sinā conscendit 603, f. 42, b. Deo tabernaculum erexit 383, d. patres ex Aegypto duxit ibidem, c

Mosaicos libros miles lacerans securi percussus 378, c

Moyse lex quando græcè reddita 1. preces ad Deum 58, e. opem Dei implorantis oratio 38, a. ostenta apud Pharaonem 35, c. virtutes 73, c. sapientia 2, b. iniustitia 31, f. vxor 33, f. 34, f. filij 34, f. morituri oratio 66, c. verba nominis 73, b. mors 73, c, d. encomium 73, c. 610, 8

Moyse vitæ dies 73, c. vetustas 610, d. successor Iosua 65, c. & aliorum legislatorum discrimen 2, c

Mosollamus Iudeus robustus sagittarius 596, 8

Muchæus contra Vasten reginam sententiam 204, f

mulierum consuetudo 441, b. virtus 198, d

mundus prouidentia Dei regitur 198, b

mundi & vniuersorum creatio 2, d

Mundus Paulinæ amore captus fruitur 340, b. in exilium ablegatur 340, c

murus 39. stadiorum cum tredecim ca-
stellis circum Hierosolymam triduo edificatus 549, d

mures omnia vastant 93, c.

mures Senacheribum exarant 181, c

Musica 4, d

musica instrumenta Davidis 145, d

Mutianus Vitellium interficit 522, d

mutantis poena 71, b

mutui lex 70, d

N

N Aamis, nomen quid signet 91, a

Nadai vxor Abimelechi Bethlemitis 90, c

Naassēs Ammanitarum rex 122, f

Naassēs labem obsidione cingit 97, d. in Saulum secuit 97, d. occiditur 98, d

Naassēs iunior Ammonitarum rex Davidis legatis iniuriis 122, f

Nabadus igne sacrificij combustus 49, f

Nabal, nomen vnde 110, f

Nabalus esca causa à Davide rogatur 110, d. Davidem reiecit, ibidem

Nabali vxor Abigæ Davidem reconciliat 110, c. gregibus cautam à Davide 110, c. interitus 112, d, b

Nabatea regio 13, d

Nabathei à Ionatha vastantur 241, f. à Gabinio vincuntur 416, c

Naboandel Babylonie rex 192, c. vide Balthasar

Nabolassar Nabuchodonosori pater 592, f. moritur 593, b

Nabonnedus Babylonis rex 593, f

Nabonnedus Babylonem oppugnat 593, f

Nabrodes Deum contemnit 7, b. 8, 8

Nabuchodonosorus rex Babylonis Nabolassari filius 592, f. patrem eius obiisse percipit ibidem, b. patri succedit 593, b. sanum Beli ornat: regias extruit: & hortos pensiles edificat ibidem, c. Aegyptios bello adorit 185, a. locum cur occiderit 185, d. populum Israelis in Babyloniam abducit 187, d. inuasse Syriam 185, a. Hierosolyma expugnat: & quomodo Sedeciam captum tractarit 187, d, c. Tyrannus obsidet & occupat 594, b. moritur 192, d. 593, f.

Nabuchodonosori successores 192, d. somnia Chaldaeis indissolubilia 190, c. 191, c

Nabuchodonosori aurea statua adoranda 191, c

de Nabuchodonosoro Megasthenes 192, c

Nabuthus ab Achabo occisus 160, d

Nabuzardan Hierosolyma destruit 188, b

Nacebus Arabum dux ab Herode caditur 312, c

Nachor Serugi filius 9, c

Nachoris progenies 9, d

Nadabus Aaronis filius 49, b

Nadabus Hieroboami filius regnum paternum paterna malitia accipit 156, c. à Basane occiditur 156, f

Naman Benjaminis filius 29, d

Index.

- Naida lotus 4,c
 Nain vicus 523,d
 Nais Samaritarum vicus 378,d. à Cai-
 no condita 4,c
 Narbatene toparchia à Romanis ex-
 pugnatur 475,d
 Narbathe regionis situs 463,f
 Nathan vates Davidem adulterij ar-
 guit. 124, d. Adoniam imperare
 nunciat 136,d
 nature humanæ fragilitas 123,d
 nauigatio triennalis 150,d
 Naumi de Nino oraculum 177, a, b.
 de excidio Niniuitarum ibidem
 Nazareorum propria 60,d
 necessitate in bello nihil pugnacius
 488,d
 Nchaus Aegypti rex in Babylonios
 militem ducit 184,c
 Nectias Pharo rex Aegypti Saram ra-
 pit 544,b
 Necropolis vrbs 604,c
 Neemias nuncium accipit de Hierosoly-
 mitana vastitate 203,c. urbem au-
 get habitatoribus 204,c. à Xer-
 xe comectum adipiscitur 203,d
 Neemie oratio ad reduces 203,f. pre-
 catio 203,d
 Neemie in reficiendis moenibus studiū
 204,b. de sacerdotib. cura 204,
 c. obitus 204,d
 Neerda vrbs 351,b
 Nemroth, siue Nabrodes, Dei contem-
 ptus author 7,b.8,e
 Nephani singulare cum fortissimo Pa-
 : lestorum certamen 133,e
 Nephtalum Iacobi filius nascitur, & cur
 sic dicatur 18,c
 Nephtalitarum fors in Chananeis 78,d
 Merigilsoforus interfecto Euilmara-
 ducho in regno ei succedit 593,e
 D. Nero Domitius crudelis 461,d. in
 Iudea infelix 482,d. meticulousus
 406,d. Domitius veneno Britan-
 nicum, nec non alios viros illustres
 sustulit 380,b. vxorem Octauiam
 Claudij Cesaris filiam trucidauit i-
 bidem. similiter Agrippinam matrē,
 ibidem. vxorem Poppeam nomine
 duxit 382,b. Vespasianum in Sy-
 riam misit 482,c
 Neronis mors 522, c. mortem secuta
 405, d. 406, d
 Neronias aliās Caesarēas 382,c
 neruis Iudæi cur abstineant 19,c
 Netire virtus 491,d
 Noe posteri, terram colere Deo man-
 danti non parent 7, b
 Nicanor aliās Seleucus 218,d
 Nicanor dux post Bacchidem dolo lu-
 dam capere tentat 231,c
 Nicanor templum euertere conatur
 231,f. contra Iudeam missus 231,
 d. Iudeam armis apperit 226,c. à
 Iuda occisus 232,d
 Nicanor amicus Titi sagitta vulneratur
 539,c
 Nicaule Aegypti regina 148,c
 Nicolaus Damascenus Iudeorum hi-
 storiographus 307,c
 Nicolaus Damascenus accusationem
 contra Antipatrum continuat 323,
 d. 445, f. Iudeorum accusationē
 soluit 453,a. Archelaum defendit
 330,f. 334,c. 450,b
 Nicolai Damasceni de Abramo testimo-
 nium 10,d
 Nicolaus rhetor pro Iudeorum immu-
 nitate orationem habet 330,c
 Nicon à Iudeis Aries Rom. appellatur
 541,d
 Niglisar Abimalarodachi filius 192,c.
 patri in regnum succedit 192,c
 Niger Peraites Idumæe rector à Iudeis
 ducibus parere iubetur 478,b
 Nigri mors 517,c
 Nilus paradisi fluius 3,c
 de Nino oraculum Naumi 177,b
 Nimus vrbs à quo condita 9,d
 Ninus Senacheribi regia 181,d
 Nisan mensis Hebræis, Xanthicus Ma-
 cedonibus, Aegyptiis Pharmuthi di-
 ctus, Aprili respondens 5,d. 36,c
 Nisibis oppidum 353,b
 Nisibis regio
 nobilitas Iudeorum perit 516,c
 nobilitas generis vnde à Iudeis discer-
 natur 385,c
 Noebus aliās Noe 592,f
 Noe ubi habitauit 5,b. quò migravit
 ibidem. quomodo arcam constru-
 xerit ante diluuium, inq. eadem con-
 seruatus fuerit 5,b, c. inebriatus à
 Chama filio deridetur 8,f. ex ar-
 ca egressus Deo victimas offert 6,b
 Noe etas 6,c. doctrina 5,b. genea-
 logia 5,c. 7,4. posteri quomodo in
 orbe sedes quesierint 7,c. arce re-
 liquie 374,c
 Nominum origo 3,b. mutatio vnde
 orta 8,c
 Norbanus interemptus 362,d
 nubes presentia super tacernaculo quid
 significarit 54,b
 nubes insolita: tempestas legislationem
 antegressa 43,d
 Numidius Quadratus Syriæ procura-
 tor 378,f. eius gesta 461,d
 Nymphæa lacus 432,d
 Nymphidius homo nequissimus 522,c

0

Oasis in Aegypto patria Apionis
 604,d

Obade creditum Herodes repetit 312,d

Obadamus ob arcam beatus 120,c

Obedas rex Arabum 251,c

Obedes Boozis & Ruthes filius 91,d

Obedias iumentorum Achabi curator,
 vir pius, propheta periculis quo-
 modo liberauerit 158,e

Oboles vates Israelitas capi vetat
 177,e

Obedientie premium 613,c

Obimes Hieroboami filius egrotat
 154,f. moritur 155,b

Obode seu Obedæ necis Syllæus insti-
 mulatur 313,d

Obode Aeneas succedit 312,f

Ocanasus Esai filius 20,f

Ochobati ductus potentia 162,d

Ochozias Achabi filius Israelitarum
 rex 165,a. idololatriæ ab Elia incu-
 satus & moritur 165,d

Ochozie successor Ioramus 165,d

Ochozias Iorami filius paternum re-
 gnū recipit, atque sauciatus à Deū
 moritur 170,c,f

Ochozie cognati à Ieru occiduntur
 171,c

Ochozie filius Ioram rex constituitur
 172,c

Ochus Madianitarum rex 65,b

Octauia Claudij Cesaris ex Patina fi-
 lia 380,a. vxor Neronis occiditur
 380,b

Octavius Claudij Cesaris filius 380,a

Odolan vrbs à Roboamo extructa
 153,c

Ofilius Phasaelum de insidiis monet ca-
 uendis, & eum iuuat 271,c

Oges Galadine & Gaulanitis regio-
 num rex interit 61,c

Ogis forma & lectus 61,f

Ogis quercus 11,d

Olde prophetisse oraculum 183,d

Olietimonis 380,f

Olurus vicus 523,c

Olympius Iupiter 357,b

Omerus Esai filius 20,f

Ominosa nonnulla 360,f

Onias & Dosithæus Iudæi duces Ale-
 xandriam liberant 605,b

Onias Iaddi filius pontifex Hierosoly-
 mitanus 212,c

Onias Oniæ filius Aegypto templum
 edificat 236,f

Onias Menelaus supplicio affectus
 230,c

Onias Simonis Iusti filius pusillanimis
 & audax

Index.

- Q** *Quarus* 219, f. à Iosepho iuvene
avaritie reprehendunt 220, a. ex-
cusatur ibidem, d. moritur 223, a
Onias Simonis filius templum edifica-
re statuit 236, d
Onias à Ptolemæo humaniter exceptus
templum erigit 385, a, b. *Q* cur, e
Onias quidam Tobie filios expellit 407, c
Onias quidam vir iustus à Deo pluviam
exorans, atq; Aristobulum diris de-
nouere recusans, lapidibus obruitur
256, b, c
Onion ciuitas 585, a
opera mirabilia 537, d
Ophires Iustæ filius 9, b
Ophlas locus 472, c
Ophnes Elis filius 91, e
Ophres Madani filius Libyam occupat
14, e
Ophus Esai filius 20, f
Opobalsamum ubi *Q* quomodo pro-
ueniat 258, d
Or rex Aegypti Amenophis decessor
598, a
oraculum de templo Hierosolym. 564, d
organorum vsus 164, e
Oribus rex occiditur 86, a
Oroma Iebuseus Dauidi arcam dono
dat 135, c
Orodes Artabani filius Parthorum rex
constituitur 339, a. vide, Horodes
Orphnus Iebuseus Dauidis amicus
119, f
Osarsiph sacerdos Heliopolitan, 599, a
Osarphus Iudeorum dux 598, c. Moy-
ses dictus 599, a
Oseas Israelitarum rex 178, c
Ostris Deus Heliopolitanus 599, a
Otho Imperator 522, c
Othoris interitum 524, c
Otrus Armenie rex 9, b
Oza clades locus 120, d
Oza tacta arca perit 120, d
Ozias quomodo gentes sibi subiecerit
175, c. Hierosolyma restaurauit
176, b. sacerdotis munus usurpat
176, c
Ozie ortus, rectoratus et religio 176, a
Ozie diuitie 176, b. improbitas 176, c
P
Pacris Amenophis pater 598, a
Pacorus terre Medie rex 576, c.
coniugem *Q* concubinas ab Alanis
captus centum talentis redimit 578, c
Pacorus Parthorum rex contra Iudeos
contendit 420, f
Pacorus Pacori regis pincerna Iudeam
explorat ibidem
Pacorus Herodi insidiatur 271, c. Pa-
cori regis pincerna Phasaelo insi-
diatur 271, d
Pacori insidie intellectæ 421, e. *Mors*
275, f
Pactum Iacobi cum Labano 17, f
Petina Claudij vxor 580, d
Palestina vnde dicta 8, e
Palestini Dauidis subsidium reſciunt
113, f. Israelitas facultatibus priuant
87, c. 99, d. Hebraei rebellant 112,
c. Hebreos clade efficiunt 92, d.
vincunt 112, c
Palestini ab Exechia bello subſtantur
179, c. male tractati 88, d. infe-
ſtati 93, b. fuga ſaluti conſulunt
120, c. armis exuntur 99, b. oc-
cubuerunt 94, c. victi 99, a. oc-
ciſi 99, f. 100, b. à Sampſone 89,
e. expeditionem inſtitunt 103, b.
Paleſtinorum caſorum numerus 104, b, c
Pallas Neronis libertus 381, d
Palmæ ubi ſint preſtantiffimæ 258, a
Palmira vrbs 148, d
Pamphylj Romanis tributa perſoluunt
468, d
Pamphylum mare Alexandro impe-
riũ Perſarum deſtructorũ ceſſit 38, e
Panes appoſitiij 46, e
panes appoſitiij 52, e
Panium locus 296, c
Pani pulchritudo naturalis Agrippæ
diuitijs curatur 501, f
Pannychis concubina Herodis 437, e
Paphlagonis populus 8, b
Papinius tribunus 358, d
Pappus Herodi rebellaturus ab Antigo-
no mittitur 426, b. occiditur ibid. f.
Pappi caput Pheroræ tradi Herodes
vult 277, c
Paradyſus 3, b
Paradyſi fluij quatuor 3, c
Paradyſo ciuitatur Adamus *Q* Eua 3, f
Paradyſi optimi qui 521, c
Parentum honor 613, c
particidium publica nature iniuria
324, c
Parthi regem conſtituunt 339, d. Anti-
gonum in regnum reducant 422, b.
Armeniam amittunt 342, a. Hero-
dem capere nituntur 271, f. Hiero-
ſolymorum bona diripiunt 272, d.
Hyrnano inſidiantur 271, d. Hyr-
canum captiuum 271, c. *Q* victũ
abducunt 422, b, c. Iudeos debel-
lant 420, e. Romanis obſides mit-
tunt 468, e. *Q* à Ventidio oppu-
gnantur 275, c
Pascha Iudeorum quale 448, f. ce-
lebratur 75, b. 291, a. à Iofa 144, b
Pascha Azymorum feſtum vocatur
338, b
Pasche inſtitutio 36, c. ſacrificium 52, a
Pasche ſignificatio 36, f
in Pasche feſto ſeditio 329, c
Pafni Caſtrum 9, b
Pastoralis vita 4, a, d
patientia Iofephi captiui 23, d
patris crudele facinus 425, d
Pauli Apoſtoli patria 8, b
Paulina Iſtaci inſenſa 340, e. quo-
modo à Mando conſtrata ibid. b
Paulinus Lupo in adminiſtratione A-
lexandrie ſuccedit 585, d. templũ
Onie ſpoliat, et in accreſſũ facit ibid.
Pausanias Ceraſte filius Philippum Ma-
cedonem occidit 360, f
pax morti preferenda 513, d
Pedanius Iudeum raptum Caſari 174-
dis 358, c
pegmatum fabrica 574, f
Peliſſum oppidum 101, c. obſeſſum et
captum 162, a. à Mithridate ex-
pugnatur 417, d
Pentecoſte 271, b
Pentecoſtes feſtuitate Iudei non iſet ſa-
ciunt 245, e. ſacrificium 52, b
Peræ regionis deſcriptio 484, c
Peraite mors 517, c
Pergamenorum decretũ proſtitutum 487, d
Periſtoreonos ſaxum 649, d
Perſe ab Antiocho impetuntur 614, c
multa Iudeorum milia Babilonem
abripuerunt 596, a. quo pacto A-
gyptios traſtarunt 603, b
Perſarum bibendi mos 204, a. ſanci-
pla Aegyptij 609, c
peſtis Hieroſolymitanorum 186, c. 290, e
peſtis Aſyriorum exercitus conſumi-
tur 484, d
Petephres vir Aegyptius, cui Iofephus
eſt venditus 21, d
Petilius Cerealis proconſul Germanos
ad ſobrietatem cogit 573, d
Petra magna, locus 609, d
Petra vrbs, olim Arce dicta 61, a. 256,
e. quo Rectus 65, b
Petrus amicus Romanis ſectus pro-
pter inimicitias Herodis 333, b
Petronius Aegypti præfectus Herodem
ſumis tempore inuas 293, b. à Caio
in Syriam mittitur 350, d. bellum
Iudeis inſert 350, d. à Cuius ad offi-
cia reuocatur 352, d. Caiſentis gau-
det 353, a. Doritis inſolentia ac-
cuſat 370, a. Iudeorum primates
compellans, ad Caſarem de Iudaicæ
gentis ſupplicationibus ſcribit 458, f
Petronij epiſtola ad Doritide 370, d.
ad Iudeos oratio 351, d. pietas gra-
ta Deo 351, e
Petus fugientem Antiochum regem Ro-
mant inuenit 578, c
Petronius præſes Iudeos ad Caſaris ſta-
mam recipiendas hortatur 448, d

Index.

- Phacias Israelitarum rex 177, c. truci-
datur 176, f
- Phaceias Romelie filius vir impius re-
gnum Israelitarum occupat, Acha-
zcm oppugnat 176, f. 177, c
- Phalec, vox quid sonet 9, b
- Phalegus Heberis filius 9, b
- Phalereus Demetrius de Iudeis 597, b
- Phalles Rubeli filius 29, d
- Phanasus Samuelis filius pontifex 383, d
- Phanes rusticus pontifex 509, b
- Phanuela vrbs 152, c
- Pharao vnde dicatur 148, d
- Pharao à Iacobo salutatur 30, a. osten-
ta cecit 35, c. Hebraeis onus dupli-
cauit 35, d. Moysi necem mimatur
36, d. Pharao Nechis rex Aegypti
Saram Abrami uxorem rapuit
944, b
- Pharaonis somnia 24, c
- Pharaonem inuasurum mala 35, c
- Pharaones Aegyptij reges cur dican-
tur 148, d
- Pharaothes fratres Iosephi bene tra-
ctat 29, d
- Pharaotis malitia in Hebraeos 35, d.
36, c. c. dimissos insequitur 37, c.
cum omni exercitu deletur 38, c
- Phares quid denotet 193, c
- Phari insule descriptio 526, c
- Pharisei se iungunt Alexandre 412,
b. Alexandram seuire faciunt 253,
d. Diogenem occidunt 412, c. He-
rodianas mulieres decipiunt 320, d.
Herodis iussu necantur 320, b
- Phariseorum secta 456, c. dogma 337,
c. immanitas 253, c. in populo li-
centie 253, d. traditiones 247, c.
- Pharmathi mensis 36, c
- Pharnaces filius Mithridatem Ponti-
regem occidit 257, f
- Phasaelus Antigono resistit 271, b. ab
Antonio tetrarcho statuitur 270, d.
Barzapharnē perfidie arguit 271,
e. Felicem vincit 420, a. Hieroso-
lymis praeficitur 263, c. Iudae te-
trarcha 420, d. à Parthis victus
271, b
- Phasaeli verba ultima 421, c. interi-
tus 271, c. 279, e. 422, c
- Phaselos turris 535, d. ab Herode con-
dita 305, f
- Phenenna Helcanis Leuitae vxor 91, f
- Pherora filios Herodis traducit 302, c
- Pheroras Herodis filiam uxorem ducit
309, f
- Pheroras Antipatri filius filiam Hero-
dis fastidit 308, b. à Zelotypo apud
Herodem accusatur 308, c. ab
Herode eijcitur 442, d. Salomē
sororem inculcat 436, d. precipies
- Herodis iram mitigat 437, c. ma-
ritur 442, b, c
- Pherora uxor Veneficij accusatur
321, b
- Philadelphensium et Iudeorum disti-
dium 373, b
- Philippio Ptolemei Minnei filius
416, c
- Philippus Amynthe filius ceditur à Pau-
sanias amico 360, f
- Philippus Antiochi Grypi filius Syriae
partim imperans Antiochum Cyzice-
nū superat 251, c. cum fratre De-
metrio pugnans totius Syriae domi-
nus constituitur 252, b
- Philippus Archelai frater cur à Varo
Romam missus 452, d
- Philippus Herodis frater moritur
142, c
- Philippus Herodis frater qualis 342, c.
Gamala in Romana fide retinet
388, c
- Philippus Iacimi filius à Gamala ab-
iit 393, e. falsè accusatur 443, d.
exercitui Agrippae praefectus 477, f
- Philippi uirtus 491, d
- Philippus rex Macedo occisus 210, c
- Philippus filius Zamaris 319, d
- à Philippo urbes quare conditae 338, b
- Philo historicus de Iudeis 350, c.
597, b
- Philometor Ptolemei Epiphanis filius
223, d. Alexandro auxiliariis
238, d
- Philosophiae tria genera apud Iudeos
454, d
- Philosophi apud Indos Calani, apud
Syros Iudae dicuntur 595, b
- Philostatus historiographus 192, c
- Philosophorum de Deo discordes sen-
tentiae 614, c
- Phineas comprehenditur 567, d
- Phinees Elis pontificis filius 91, c
- Phineesis generi obtigit sacerdotium
140, b
- Phinees rigidus iusticiae propugnator
627, d. Zambriam occidit 64, c
- Philopator Ptolemei Euergetis filius
219, f
- Philostephanus Ptolemei Laithuri dux
250, d
- Phison fluuius paradisi 3, c
- Phoebus Agrippae legatus à Iudeis occi-
ditur 476, c
- Phoenices Carthaginē condidit 603, d
- Phoenicum annales 597, b. 603, d
- Phora flauus paradisi 3, c
- Phrates Parthorum rex Hyrcanum hu-
maniter tractat 279, c. moritur
338, c
- Phraataces Phraatis filius patrem oc-
cidit, exul perit 338, c
- Pbruræ festi dies 209, c
- Phryges populus 8, b
- Phutes, Phuti ibid. d
- Phullo bellum cogitanti, Manacmus pa-
cem offert 176, c
- Physcon Ptolemei Epiphanis filius
223, d
- pietate inuidia vincitur 108, d
- pignus non furenter tollendum 70, c
- P. Pilatus Iudeos seditiosos compefcit
457, d. imagines Caesaris Hiero-
solymam introductas aufert 457, c.
Samaritanos opprimens, cedis accu-
satur, Romam uocatur 341, b, c
- Pilati regimen 417, b
- pinia ligna ex terra aurea 149, e
- Piræus Athenarum portus 294, e
- Piso legatus Pompeij 258, b
- Pistus nobilis defectionis à Romanis au-
tor 387, b
- Pitholaus Iudeorum princeps 415, c.
à Crasso occiditur 416, d
- Placidus tribunus in exercitu Vespasia-
ni Galileam peruenit 487, a. à
Iotapathis pulsus fugit 487, b.
contra fugitivos pugnat 519, e.
Bethenabrum igni tradit 520, d
- Placidi astutia, uictoria 505, d
- plagarum poena 69, b
- plagij lex 70, c
- Platane, uicus Sydoniorum 439, d
- Plato ueritatem de Deo proferre timuit
614, b
- Plinthines situs 526, d
- Plistorum apud Daces secta 337, f
- poena in custodes castrorum apud Ro-
manos 548, d
- poena iniqui iudicis 613, c
- poena uirginem ut comprimentis ibid. a
- poenarum lex 71, d. cause peccata
128, b
- Polemon Pontus regulus Bernicem a-
xorem ducit 379, e
- Politianus tribunus à Cestio Hierosoly-
mam mittitur 466, a. officiose ex-
cipitur ibid. b, c
- Pollio Phariseus Herodi amicus 279, b
- Polybius Megapolitanus historicus de
Scopa duce Ptolemei 218, e. re-
prehensus 229, c
- Polycrates Lacedaemonijs maledicit
597, c
- Pompeius Aristobulum petit 413, d.
captum Romam ducit 415, d. in
custodiam locat 413, f. Gadaram
restaurat 414, f. Hierosolyma ob-
sidet 414, d. septimum diem ser-
uat 414, b
- Pompeias urbem Hierosolymam et re-
giam occupat 258, b. 414, d. tem-
plum

Index.

- plum ingreditur 258, f. sacra cele
brai 414, e. belli autores securi
ferit ibid. e. urbes à Iudeorum im
perio eripit 414, f. à Sarmatin oc
ciditur 573, c
Pompeij res geste in Syria 299, b
poudra quando inuenta 4, c
pontificis insula 48, b. uestitus 518,
b. uxor qualis 535, c
pontificum Hierosolymitanum nomen
rus 188, d. successio 338, d. in
populo Iudaico series 383, d. desi
gnandorum ordo 588, b. sedutio
381, c. filij Dauidi decreta relatu
ri, in puteo lit. nt 129, b
Pontius Pilatus, uide, Pilatus.
pontificalis ornatus 47, b, d. eius
dem significatio 48, e
pontificis stole repositorium 298, a
Popedius conuiuij in Caium coniecti ar
guitur 398, b
Poppea Neronis uxor 382, b
Porcius Festus Iudæe procurator 381,
d. uide, Festus.
porticus Hierosolymorum 536, d.
edificantur 201, a
Posidonij à Iudeis mendacia 606, e
præcepta Dei decem 44, a, b
pretoriani milites 366, d
pretorij in castris Romanis descriptio
486, a
præsentie diuine signum 120, b
precationis à Moyse tradita 72, d
precibus Moysi aqua dulcescit 39, c
preces Noe 6, c
primogenito ius seruandum 69, d
primogenitorum Aegyptiorum 36, f
principis sacrificia 51, b
Priscus centurio Ionatham Iudeum sa
gitta transfigit 559, a
Priscus sextæ legationis dux à Iudæa oc
ciditur 477, b
Procymatium unde dictum, et quomo
do extructum 294, f
Procymia 431, c
prodigia excidium Hierosolym. prænu
cia 563, e
propheta inobedienti poena denuncia
ta 159, b, c
Profencha domus precationis 398, b
providentia Dei 145, f
proni lentis Dei paradigma 111, b.
299, a
Psephos turris 534, c
Psephina turris 535, c
Pseudalexander 335, a, c. uide Alexan
der fictitius.
pseudopropheta propheta seductus 113, b
pseudopropheta Aegyptius uinctus au
f. git 462, b
Ptolemaidis descriptio 458, b
Ptolemais Cleopatra expugnatur 250, d
obsessa 254, a, 249, b
ptolemaeus Agrippæ et Bernices procu
rator à Ioanne Giscalko spoliatur
479, d
ptolemaeus Derimenis filius Iudeam
infectat 226, d
ptolemaeus Epiphanes in Syria reges
contendit 218, d. moritur 225, c
ptolemaeus Euergetes pater Philopato
ris 219, f
ptolemaei Euergetis post captam Syriam
gesta 605, a
ptolemaeus Galilee ab Herode præfec
tus interficitur 275, c
ptolemaeus Herodis procurator 308, a
ptolemaeus filius Lagi Demetrium uicit
595, d. Hierosolyma occupat 212, d
ptolemaei filij Lagi comitas et humani
tas 595, c. epistole 604, c. liberalitas
224, d. præceptum de dimittendis Iu
deis 413, f
ptolemaeus Lathurius humanas carnes
coquit 250, c. Asorbim vi capit. 249
f. Alexandrum uincit 250, a. ptole
maidem oppugnat 249, c. regno ex
pulsus 249, c
ptolemaeus Mennei filius 416, f. 416, c.
Antigonum adoptat 269, b. moritur
270, f
ptolemaeus Philadelphus Aegypti rex
213, b. captiuos Iudeos reddit, pecu
niam sepe largitur, leges eorum co
gnosce cupit 604, f. ad Eleazarum
pontificem, de vertendis legib. scri
bit 214, c. seniores ferentes codicem
legis suscipit 219, c. interpretes 70.
dimisit 217, f
ptolemaei Philadelphi bibliotheca 213,
c. liberalitas 219, c. 215, c
ptolemaeus pilometor rex saluatur 238
e. Alexandro auxilium misit 238, d.
Antiochenis persuadet, ut Demetri
um regem Asie admittant 238, f. Am
monij insidijs petitur 238, d
ptolemaeus vulneratur 239, a. moritur
239, b
ptolemaeus Philopator 218, d. moritur,
ibidem.
ptolemaei hyfconis immanis crudelitas
et iniustitia, ut poenitentia 605, c, d
ptolemaeus Simonis Asamonei gener
socerum occidit, et alia scelera com
mittit: oppugnantem Hyrcanum elu
dit, eius matrem et fratres interficit
224, f. in Aegyptum reducitur 260,
c. Alexandram uxorem duxit 416,
f. occisus 425, b
ptolemaei dicti reges Alexandrini 248,
c. Aegypti reges 121, c
P. Seruilius decepta pro Iudeis 266, d, f
pudicitia Vespasiani 526, a
puerperarum lex 539, a
pueri Iudaici astutia 362, e
puerorum educatio 615, b
Putbodius Simeonis filius 298, d
Pyrgum Stratonis urbs 430, c. ab Iude
rode instaurata 431, b
Pythagoras qualis fuerit 394, c
Pythagoras philosophus 603, c
Pythium templum Herodes edificat 306, a
Q.
Qadratus Syriae procurator Iude
os discordes audet 461, b
in cruce egit 379, b
Qadrige solis per Iosham sublata
184, a
quinquagesimi anni remissio 537, e
Quintilia tormentis examinata, mune
rib. donatur 358, c
Quintilius Varus Syriae prefectus 222, e
Quintilio Varo Iudeos, Antipater in ins
vocat 322, f
Q. Pompeius consul 368, b
Q. Cereus Ogis 11, d
Quirinus à Iudee incolis censum posu
laturus ablegatur 336, b, d, e
R.
Rabatha ciuitas 61, f. capta vastatur
125, c
Rachab exploratores dimisit 74,
c. speculatores officij monet 74, d
Rachaba saluatur 75, d
Rachabe promittitur beneuolentia 74, e
Rachel Iacobi uxor 18, a. deos patris
abscondit 19, b
Rachelis filij 29, d. mors 20, b
Rapta castellum ab Herode diruitur 312, d
Ragau filius Phalegi 5, b
Raguel Esai filius 20, f
Raguel Moysi occurrit 42, e. Deu lau
dib. euehit 42, c. comitatum dat
Moysi 34, f
Ramatha obsessa 123, d. 169, f
Ramathon à Basane munitur 157, b
Rameffes nominatus Setho 398, f
Ramphes Aegypti rex 598, a
Ramphes Sethi filius 598, a
Raphia urbs instauratur 239, e
Rapsacis oratio superba 180, e
Rapsesus pater Rameffis 398, e
Rafes Damascenorum rex 177, c. occi
ditur 178, d
ratio pia domina est affectionum et do
lorum 614, b. sapientie studiosa 620, e
Rebecca filius Baithuelis 9, d
Rebecca liberalitas 15, a
Reipublice optima forma 68, c
regis Aegyptiaci crudelitas 31, a
regum bonorum virtutes quæ 296, c. 139, a
regum Aegyptiacorum successio ordi
naria 591, b
refugij loca 65, c. 78, e

Index.

- Religionem supplicia Atheniensib.
irrogata 615, f
- Ressa vicus Idumae 272, c
- Rhoa petra 82, c
- Roboam Solomoni patri succedit 151,
Regni partē amittit, ibi. ab israeli-
tis deseritur 152, b. vrbes quas cōdide-
rit, quantos reditus habuerit 153, e, f
- Roboam uxores & filij 154, a. mors et
sepultura, ibid. e
- Roboamo Adia filius succedit 154, e
- Roma à Iulio Cesare occupata 261, d
- Roma belli Iudaici historia à Iosepho
scribitur 159, a
- Romae scelus admissum 340, b
- Romanus exercitus murum circa Hiero-
solyman triduo extrahit 549, c
- Romani belli cause 505, e. 510, b. mate-
ria 470, b.
- Romani cur vtantur aquila in vexillo
487, d. aedificia incendunt 563, b. so-
lis Aegyptijs in vlla ciuitate ascribi
interdixerunt 604, e. aggeres Iero-
solymae erigunt 547, f. Antonia inua-
dunt 554, f. aquilonem horret 581, b
- Romani Aristobulū vincūt & vinculis
constringūt 16, b. audacia Iudeorū
terrentur 552, f. castris expulsi 532, b.
- Eleazarō dediti trucidantur 472, c.
flamma circumdati opera erecta dese-
runt 548, c. flāmis exuruntur 559, b.
- Gamale terrim sternunt 505, e. Hie-
richimē diripiunt 274, f. Hierosol.
vrbe pelluntur 542, e. inferiorem ci-
uitatē Hierosol. incēdunt 566, d. Iose-
phū profligant, capiunt 403, b. f. fa-
mē accendunt 550, b. Ioppen capien-
tes, Nabatē toparchia expugnāt
475, d. vincuntur 533, f. 555, e. 561, a.
- Iudeos suscipiunt cadūt 465, e. ex-
cruciant 583, b. Iudeos honorant 164,
e. Iudeis stipendia solvere, & tribu-
ta in Capitoliū ferre cogunt 577, d.
muris Hierosol. scalis applicāt 560,
f. 567, e. mutis vulnerib cadūt 557,
d. victoria & muris Solymae petiti,
in incolae seuiunt 568, a. urbem va-
stantes thesauros Ierosol. inueniunt
569, b. saxis obruti 465, e. à Seppho-
ritis suscepti, à Iudeis vincuntur
475, d
- Romanorū amici Iudei seruantur 609,
d. in bellicis exercitiū 485, d. discipli-
na bellica 406, d. dissidia post Iulii
418, f. humanitas 406, f. in Iotape-
tenos seuitis 495, b. machinae à Iu-
deis incenduntur 548, b. peritiae &
in Iustria militaris 541, c. ad templi
editū certant 555, a. telorū vis 492,
Rubelus, nomen quid significet 18, b
- Rubelus Iacobi filius nascitur 18, b. in-
terneccionem Iosephi impedit 21, e
- Rubeli filij 24, d
- Rubentis promissiones renouat 74, b
- Rufus ad Romanos deficit 332, a
- Rufus Aegyptius Eleazarum Iudeum
captum percuti iubet 576, f
- Ruma vicus 491, e
- rata mira magnitudinis in regia Hero-
dik 576, b
- Ruth Bethlema cōtendit: spicas colligit
ad Boozī pedes requirit 91, a, b
- S.
- Saab vicus 491, d
- Saar Simeonis filius 29, d
- Saba Aethiopū regia aliās Microe,
obsidetur 33, c. à Moyse occupata, ib. d
- Sabathes commentariensium princeps
133, c
- Sabbamensis 61, a
- Sabbathosis Aegyptijs quid 603, e
- sabbatum, quid significet 3, a. 604, a.
& vnde denominetur 603, e
- sabbatum agrorū 53, d. Iudeorū 596, e
- sabbata Iudei pugnā detrectantes occi-
si 125, e
- Sabbo Aegyptijs quid 604, a
- Sabecus Ammanitarum imperator vul-
neratus moritur 123, d
- Sabiniani à Iudeis impugnantur 450, e
- Sabinianorū et Iudeorū pugna 450, e
- Sabinus Syriae procurator Hierosoly-
mis Iudeos vexat: armis impetitur:
Phasaclū terrim cōscēdit 331, d. ob-
fessus à Varo suppetias accipit 333, b
- Sabini auaritia 450, d
- C. Sabinus cū Cherea Minucianū petiit
359, b. sibi ipsi manus infert, 368, d
- Sabini Syri militis facta, habitus animi
& corporis 554, c, d, e. mors, ibid.
- Sabini vocantur Romani 604, d
- Sabuchades Amanem insidiarum argu-
it 208, c
- sacerdotes seu ministri Iudeorum 596,
b. lorica segregantur 537, f. Aegy-
ptij circumciduntur, & à suilla ab-
stinent 609, e. fame percut 382, d
- sacerdotum decimas accipientiam nu-
merus 595, e. officium 535, d. orna-
mentum 538, a. in diuinis persenera-
tio 414, d. vestes 47, b. 144, f
- sacerdotum reditus 60, c. sedes 54, b. de
fectio 210, d. seditio 381, c. interfectio
564, e. occisorum multitudo 108, e
- sacerdotij translatio praedita 92, c
- Sacramento populū Herodes obstrin-
git 296, d
- sacrarium spoliatur 332, a
- sacrificat populus 138, d
- sacrificiū Deo gratū 101, f. 135, b. Abelis
& Caini 4, b. Eucharisticū 51, a. mē-
sis Octob. 51, d. Noe 6, c. ignoranter
errantis 51, b. Pentecostes 52, b. sciē-
ter iniquē agentis 51, b
- sacrificij Abramici ritus 11, d
- sacrificia principis 51, b
- sacrificia publica 51, d
- sacrificiorū diuissio. f. leges 50, e. 49, a
- Sadduceorum opinio 337, d. secta
456, f
- Salatis Aegyptiorū hostes, Abarim na-
tus moritur 590, c, d
- Sales Arphaxadis filius 9, b
- Salis oppidum Idumae 483, c
- Salmanasar Syriā ac Phoenicē pertran-
sit 179, e. decē tribus in Mediā abdu-
cit et Israelitarum regem cepit 179,
c. Tyrios vincit 179, f
- de Salmanasare locus Menandri 179, e
- Salomon: vide, Solomon
- Salome Herodis crudelitatem incitat
439, b. Aristobulum accusat 435, d.
filā ad prodēda secreta pellicit 308,
c. à fratre Pherora incusatur 436, a
- semetipsam purgat 309, a. vincit
absoluit 447, e. moritur 338, c
- Salpade filiarum hereditas 65, e, f
- Salus Libani 149, c
- Samachonites lacus 84, c
- Samaralla legatus Herodis 280, a
- Samarita deuastata 121, f. ab Adado ob-
fessa 160, e. 167, d. ab Hyrcano solo
adequatur 247, b
- Samariensis regionis situs 484, d
- Samarita Antipatri procurator 442, f
- Samadrite vnde dicti 190, a. ab Alexan-
dro liberam vitā petūt 112, a. Iudeis
infecti 219, e. tēpli instaurationē im-
pedire conati 200, a. à Iudeis seditio-
nis arguuntur 379, a. Galileos oppri-
munt 378, d. origo 210, c. lis de tem-
plo Garizitano 237, a. caesorum nu-
merus 494, e
- religionis Samaritanae initium 180, a
- Samaritani seditiosi oppressi 341, b. Iu-
deos accusant 378, f
- Sameas contra Herodem dicit 264, b.
in honore habetur 264, c
- Samosata ab Antonio obfessa 276, b.
ab Herode oppugnata 425, d
- Sampson, nomen quid significet 89, a
- Sampho vicus 333, c
- Samuel ius reddit 95, b. Saulū inunxit
regem 96, d. Saulū ad preliū inci-
tat 100, f. vatis origo 91, e. natiuitas
92, a. educatio 92, a, b. diuina pate-
factio 92, b.
- Samuelis cōsolatio, sacrificium, oratio
94, e. filiorum impietas 95, c. obitus
110, b. manes Saulo perniciem nun-
ciant 113, a
- Sanaballetes moritur 211, b
- Sanagarus Anathi filius 84, c
- San-

Index.

Sanctuarij dispositio	45, c	lonio constituitur	186, a. pseudopro-	tur	128, 8
Sanctum sanctorum	45, f	phetis seductus ab Hieremia admo-	oetur	186, a, c. à Babylonis capitur	188, e
Sapba locus quid denotet	221, c	187, e. moritur	188, e	scarij qui dicebantur	381, e. nocen-
Sapbas iustæ filius	9, b	Seffora Moyssis vxor	34, f	tissimi	572, a. ludæis calamitatis au-
Saphatha vallis	156, d	Sehon rex Amoreorum Moyssis negat	transitum	61, b. occiditur	61, e
Sara ab Aegypti rege rapitur	10, b. ab	Seianus occisus	346, c	Seim mons	60, f
Agare ex Abrahamo granida despi-	citur	11, d	Selenarus Senacheribum patrem occi-	dit	181, d
Sare mors, & et. x	14, c	Selesmus Iabessi filius	176, e	Selesmus Zachariam regem occidit	176, d. interit
Saramilla Syrcum ditissimus	271, e	Selesmus	176, e	Seleucus aliis Nicanor. : 18, a. ludæos	honorat
Sardianorum decretum pro ludæis	267, c	604, d. Stratonicam ducere noluit	596, c	Senæ posteri	9, a
Sardianorum magistratui literæ missæ	307, d	Semeis Davidem conuictis tradit	128, b	Semechonites lacus	503, c
Sardonyx litationis index	50, b	Semei exitium	140, d	Semeis	128, b
Sareptana vidua cibo non deficitur	158, b	Senaar campus	5, b. 7, a	Senacherib Assyriorum rex	544, d.
Sares Nephtalim filius	29, e	Senacherib instituit expeditionem Hierosolymi	tanam	180, c. à muribus exarmatur	181, c. e medio tollitur
Sarmæ Fontem occidunt	573, c	181, c. e medio tollitur	181, d	Senacherib perfidia	180, d. exercitus
fatum quid contineat	168, e	Senacherib peste deletur	184, d. Herodotus me-	mor	181, c
Saulus asinas querit: voce diuina rex	ordinatur: vngitur	96, b, c, d. fortitio	ne designatur	97, b. & inauguratur	ibidem. Ammanias vincit
98, a. Pa-	lestimos superat	100, b. quos habue-	rit filios & filias, ibid. c. Amalecitas	opprimit	101, b. regno priuatur: fit
demoniacus	102, e, f. Dauidi insidia	tur	105, b. & reconciliatur, ibid. c.	sacerdotes necat	108, a, b. suam ini-
quitatem	Dauidis autem innocentiam	agnoscit	110, b. Samuelem sibi in	vitam reuocari iubet	112, e. moritur
115, a	Seaurus Cæsyria præfectus	259, b.	dux Romanorum obsidionem soluit	& Aristobuli muneribus corrumpitur	413, b, c. Arete reconciliatur
259, c.	415, b	scenopægie festum	146, e. 203, a	Scipio in Syriam proficiscitur	261, d
Scriptura sacra à matre martyribus	7. filijs proponitur	627, c	Scythæ Romanis cladem inferunt	573, b	Scythopolis vrbs
259, e. 414, f	Scythopolitæ ludæos trucidant	473, c. à Iosepho occiduntur	221, a	Sebas Ili filius	134, b
Sebas Ili filius	134, b	Sebastæ vrbs Samaria olim nuncupata	293, a. ab Hyrcano obfessa	246, e. 409, b	Sebastæ vrbs ab Herode edificata
430, e	Sebastus portus in Cæsaris honorem	constructus	322, d	Sedecias pseudopropheta Michæa ressi-	fit
163, a. sibi poenam denunciari a-	nimaduertit	163, c	Sedecias peruersus	186, a. rex à Baby-	lonio constituitur
186, a. pseudopro-	phetis seductus ab Hieremia admo-	oetur	186, a, c. à Babylonis capitur	188, e	Seffora Moyssis vxor
34, f	Sehon rex Amoreorum Moyssis negat	transitum	61, b. occiditur	61, e	Seianus occisus
346, c	Seim mons	60, f	Selenarus Senacheribum patrem occi-	dit	181, d
Selesmus Iabessi filius	176, e	Selesmus Zachariam regem occidit	176, d. interit	176, e	Seleucus aliis Nicanor. : 18, a. ludæos
honorat	218, a. Antiochiæ conditor	604, d. Stratonicam ducere noluit	596, c	Senæ posteri	9, a
Semechonites lacus	503, c	Semeis Davidem conuictis tradit	128, b	Semei exitium	140, d
Senaar campus	5, b. 7, a	Senacherib Assyriorum rex	544, d.	Senacherib instituit expeditionem Hierosolymi	tanam
180, c. à muribus exarmatur	181, c. e medio tollitur	181, d	Senacherib perfidia	180, d. exercitus	peste deletur
184, d. Herodotus me-	mor	181, c	senum consilium salutiferum	151, f	Sephoris Galilææ ciuitas maxima oc-
cupatur ab Herode	424, d. à Iosepho	481, c. 402, c. incenditur à Va-	ro	451, f	Sepphoritæ Cestium & Gallum in sub-
fidium vocant	403, d	Serebeus aliis Mardocheus	199, c. vi-	de Mardocheus	Seron à Iuda Machabeo occiditur
226, b	serpens Euam tentat	3, d	Serpentis poena	3, f	Serpentes Aegypti
33, a	Serpentes stragema	33, b	Serugus Ragai filius	9, b	Serulij decreta pro ludæis
266, f	Seruitutis lex	70, f	Sesostris rex Aegypti fabulosus	609, c	Seibo, Rameffes nominatus
598, e	Sethos rex Aegypti	598, d	Saturnini oratio de libertate	363, f	Sethus, eiusq. posteri
4, e	Sextus Cæsar Herodem illustrat	265, c.	pro Herode absoluedo scripsit	264, a. moritur	267, f. 418, e
Sexto Marcus succedit	418, e	Siba villicus Memphibosthi	122, e. he-	rum suum apud Dauidem calumnia	tur
128, 8	scarij qui dicebantur	381, e. nocen-	tissimi	572, a. ludæis calamitatis au-	tores
584, d	scariorum princeps Eleazarus	578, f.	Ierosolym. temeritas	584, d. capio-	rum in tolerandis tormentis durici-
584, f	Sicella ab Amalecitis incensa	114, b	Sicella vicus Dauidi tributus	112, b	Sicima, vrbs vbi sita
19, e	Sicima occupata	87, b	Sicimite Abimelechum eiecerunt	86, f. puniti	86, e. vrbe explosi
87, b. fu-	gitiui combusti	87, b	sicli valor	49, b	Sila satellitum regis dux
403, b. a. ob	insolentiam in custodiam coniectus	370, c. 371, a. occisus	372, c	Siloa fons	334, d
Sile ab Antigono pecunia corruptus,	274, b. 423, d	Silonis corruptio reiecta	424, a	Silua ardentibus facibus Ierosolym. pe-	ti iubet
581, a	Simcon quid	18, b. Iacobi filius nasci-	tur, & cur sic vocetur	18, b	Simconis seuitia
20, a. filij	29, d	Simconiorum fors	78, c	Simon Boetbi filius fit pontifex	369, c. Mathiam excruciatum interimit
550, c. Ananiam occidit	550, d	Simon Capubi filius pontifex consti-	tuitur	338, d	Simon Canthera pontifex
370, c	Simon Cathle filius	513, e	Simon quidam Essenus Archelai somni	um explicat	454, b
Simon Gerasenus dux latronum	522, f	Simon Giora filius rapax, homicida	482, c. Romanos inuadit	476, b. in	pompa traducitur, & occisus nun-
575, c	Simon Herodis seruus diadema sibi im-	ponit, Grato repugnat, fugiens tru-	cidatur	332, d	Simon frater Iudæ Galilæis auxiliatur
228, b.	Simon Ptolemaidenses denicit	228, b.	phalagem militum aggressus hoste	fugat	238, b. Bethsura potitur
240, f. Ioppen occupat	242, a. Tryphoni	repugnat	242, c. Candebum vincit	408, d. Iudæa expellit	244, d. insi-
244, e	Simoni regius diadema sibi imponit	451, c	Simon in cloacam se demittit, mutata	veste prodians vincitur	570, e. &
571, a	Simone				

Index.

- Simonis & Ioannis crudelitas*, 146, e
Simon Sauli cuiusdam filius latro pariter, uxorem, filios, atq; seipsum interfecit 473, d
Sina mons 39, a
Sinae montis vbertas 34, b
Sineus mons 159, e. vbi situs 603, c
Sis quid denotet 164, e
Sisares exercitus labini dux 84, c. trucidatur 84, f
Sobachis insigne facinus 133, e
Socrates philosophus 609, d
Sodomæ exitium 12, c
Sodomitica terra vicina Asphaltui 522, a
Sodomitæ flagitiosi 12, a
Sodomitarum cum Assyrijs bellum: & ab iisdem accepta clades 10, e
Sohemus arcanum effudit apud Mariammen 188, f. occiditur 290, a
Socho vrbs & Roboamo edificata 153, e
Solomona mater 7, fratrum, Machabei, Aberi, Machiri, Iudæ, Achæ, A-rethis & Iacobi, ad Antiochum accersitur 624, comburitur 626
Salomon Dauidi natus 125, b. regnum auspicator 135, e. hostes eiecit 139, d. à Deo sapientiam petijt 140, f
Solomon templum extruit 143, b. 603, b, d. litat 146, e. regiam edificat 147, b. Iromi enigmata soluit 147, f. vrbes condit 148, b, c
Solomon idololatra fit 150, d. moritur 151, d
Solomonis virtutes, & opulencia 140, e. 150, a. sapientia 141, f. potentia 609, c. iudicium de duabus mulieribus 141, b. præfecti qui 141, d. sumptus quotidie 141, e. vxores & concubinae 150, d. scripta 142, a. incantationes 142, b. literæ ad Iromum 142, c.
Salomonis tribunal 147, c. cubicula voluptuaria 147, d. solium eburneum 147, e
Salomoni forma templi monstrata 138, a. reges plerique munera mittunt 150, a. Aegypti regina munerat dat 149, d. Deus in somnis visus, quidlibet postulare iubet 140, e
Solones Græcorum legistatores 610, d
Solyra, Hierosolyra vocata 11, b. 119, e
Solymitarum seuitia 598, f
Somnium Iacobi 16, f. militis Madi-nitici, 85, e. Iosephi 21, b. pincer-ne 23, e. pistoris 24, b. Pharaonis ibidem, d, e. Nabuchodonosori 190, e
fornus quid 582, c
Sopha filius Raguelis capitur 508, e
Sophira Indiæ regio 149, b
forte Saul rex eligitur 97, b
Sos quid significet 590, d
Sosius Herodis socius 427, a. coronam auream Deo consecrat 278, d. Antigonum opprimit 277, c. Hie-rolyma obsidet 277, d
Spadonum lex 71, e
Sparta Licurgi leges diutissime tulit 614, b
Spaseni castrum 374, b
speculatores Chananæam peruegantur 54, a. 55, b
spes fallax quæ 428, e
spoliorum lex 575, b
Radia 30, miliaria & Italica 81, c
Strabo Cappadox de Iudeorum fidelitate 247, c. 249, a. 261, a
Straton Beræ tyrannus 252, b
Stratonis turris 294, c. Cesarea dicta 292, e
Struthium stagnum 547, f
stuprum angelorum 5, b
stupri lex 69, e
stupro extincta Leuitæ vxor 81, b
superbia Caij 458, b
Susa vrbs vbi 194, e
Susacus Aegyptiorum rex Hierosoly-ma capit 154, c, d. prædatur 122, a
Sures Madianitarum rex 65, b
Suus filius Abrami è Chetura 14, d
Sybille testimonium de turri Babel 7, d
Sylleus Arabs Salomen amat, ambiturus spe excidit 309, d. cladem Cesari commemorat 312, d. Herodem accusat 312, d. accusatur 314, f. 320, e. ab Areta homicidij arguitur 320, e. damnatur 315, d
Syria occupata à Dauide 121, f
Syria à Salmanasare perlustratur 179, e. à Nabuchodonosoro inuaditur 185, a
Syrus miles magnanimus 554, c
Syri Dauidi resistunt, & vincuntur 123, c. in Deum contumaces ab Is-raelitis in campestribus vincuntur 161, c. Achabum vicerunt 162, e. panico terrore fugati 168, b. Iudeorum multitudinem perdunt 473, a. Iuden caest 475, c
Syrorum ciuitates à Iudeis vastantur 472, f
Syrorum & Iudeorum seditio 381, b
Syris consuetæ supplicatio 161, e

T.

Tabernaculi situs 45, c. vasorum descriptio 46, d, e. edificandi dona à principibus collata 44, c. 136, a. distributi significatio 45, c. & dedicatio 49, d. 298, f
festæ tabernaculorum 51, e
tabulæ x. præceptorum in arca 46, e
talionis lex 71, a
Tanim ciuitas 528, d
Tanis vrbs 10, d
Tarichææ in Genesar à Vespasiano vin-cuntur 502, d. à Tuo capiuntur 502, e
Tarichearum situs, munitio, obsidio 500, a. excidium 502, b
Teglyphalassar Assyria rex Israelitas abducit 177, a
temperantiæ obseruatiæ utilitas 190, d
templum flammis ac sanguine reple-tum 563, a. edificari ceptum quan-do 143, b. à Salomone edificatum 514, d. 603, d. à Iosia instauratur 183, a. incenditur 562, a. à M. Crasso spoliatur 416, c. inuito Titæ expuri-tur 562, d
templum Hierosolymitanum observa-tum 178, c. apertum 178, d
templi Hierosolymitani ornatus 596, b. lex 67, b. vasa à Nabuchodono-oro ablata, remittuntur 196, a. reli-gio Iosæ 258, f
Tephthæus facibus in machinas Ro-manas euolat 548, b
Terebinthus arbor 523, e
terminorum lex 68, c
Tero miles Herodis eximius 316, d. Herodem reprehendit 316, e. in carcerem præcipitur 316, f. insti-diarum regi structarum instimulatus cum Tryphone torquetur 317, a
Terra virgo vera 3, b
terramotus in Iudæa 285, a. 428, d
testimonium lex 68, a
Tethmosis pater Chebronis 591, b
Tethmosis rex Aegyptiorum 597, f. pastores Aegypto eiecit 598, d
Thadamora vrbs à Salomone condita 148, c
Thamara apud Davidis filia Abesalo-mum celebs 126, a
Thamara sorori Amnon vim inferre studet 125, d
Thamna Esai concubina 20, f
Thamna oppidum tribus Ephremi-tidis 80, c
Thamnitenfis vxor Sampsonis 89, b
Thapsa

Index.

- Thapsa vris à Manacino vi capitur 176,e
 Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit 33,d
 Tharrus pater Abrahami 9,c
 Tharsus Pauli Apostoli patria 8,b
 Thaumastus Caij seruus 346,f
 Thebe oppidum ab Abimelecho captiur 87,c
 Thebanorum ciuitas à Tripolici scriptore muaditur 597,c
 Thebetus, mensis 202,e
 Thecel quid 193,c
 Thecuius mulier pro Abesalomo intercedit 126,e
 Thella vicus Iordani proximus 484,b
 Themanus Esai filius 20,f
 Thœnus cū Dauide scd^o pepigit 122,a
 Theodectes poeta 217,c
 Theodotus Græcus de Iudeis 597,b
 Theophilus Græcus de Iudeis 597,b
 Theophilus pontifex Hierosolymæ à Vitellio inauguratur 343,b
 Theopompus Atheniensibus maledixit 597,c
 Theopompus curiosus pœnas luit 217,e
 Thermitis Pharaonis filia, Moysen è mortis periculo eripit 31,f. ad regem ducit 32,c
 Theudas pseudopropheta à Fado punitur 377,d
 Theudio 443,a
 Thobas dux, Abimelechi successor 87,d
 Tiberias à Iosepho recuperatur 393,
 b. 481, c. penè direpta 402,d
 Tiberienses arma corripuiunt 387,b
 Tiberienses Iosephum saluant 389,f
 eundem conuolunt 400,a. intra mœnia à Iosepho compulsi 400,c. minis terrentur 481,d. à Iosepho carcere emissi 393,d
 Tiberienstem consilia 399,e. seditionis autor Clitus punitur 393,c
 Tiberius Alexander Fado successit 377
 e. filios Iude punijt 377,c
 Tiberius Alexander Iudeos compressit 474,e. in vinculis audiendis negligentiam excusat 345,e. Mathematice studiosus 348,a. sacerdotes in cruce agit 340,e. Iudeos Roma expellit 341,b. morbo affligitur 347,d. moritur 342, c. 348, c. sepelitur 349,a
 Tiberio Alexandro Cumanus successit 377,f
 Tigillus homo nequissimus 522,c
 Tigris Paradysi fluuius 3,c
 Timeus historicus de Thebanis maledicit 597,c
 Timeus Iudeorum rex 598,c
 Timotheus Iudeos angustia premit 228,a
 Tiro miles Herodem iniustitie arguens, capitur 439,e
 Tiro falso accusatus, et questionibus obiectus, moritur 440,a
 Titus bis Iudeorum possessiones muadit 406,e. Iapham capit 494,b. mittitur contra Iudeos 528,d. Giscalam subigere conatur 506,e. à Giscala ciuibus suscipitur 507,d. hostibus clementiam probat 507,e. et dimicat 531, c. fugit 532, c. militibus reconciliatus, Iudeorum infidias vlscitur 534,b. Hierosolyma obsidet 539,d. Iudeum crucifigi iubet 540,d. à Simone fortiter impugnatur 541,b. Iudeos, quò vellet quisque pergere, dimittit 546,a. misertus Iudeorum, captiuus manus præscindit 547,b,c. malè à Iudeis audit, ibidem, n. populi Iudaici reliquias liberatum prope rat 550,b. Antoniam exerti iubet 555,f. sacra celebrari vult 556,a. Ioannem increpans, templum Hierosolym. seruare studet 557,a. ignem templi Hierosolymit. portis subijci iubet 561,a. transfugas occidere statuit, at eos dimittens rector ad se vocat: consilium de templo proponens parcendum iudicat 561,b,c,d. ignem templi Hierosolymit. extingui iubet 562,b. homines ad supplicium duci iubet 565,a. Iudeis vitam indulget 565,f. Iudeos confugientes ad se recipit 567, c. Hierosolymam ingressus turres fortune sue monumentum relinquit: armatos interfici iubens, latronibus ac seditionis occisis, iuuenes per prouincias distribuit 568,c,d. e. funditus e-rui Ierosolym. mandat 569,d
 Titus militibus fortibus præmia donans, sacra pro victoria celebrat: et legionem è Syria proflugat 570,b, c. natalem Vespasiani celebrat 571, b. à Vologeso auream coronam accipiens Iudeos ciuitate expellit 573,d, e. Simonem et Ioannem ad Italiam portari mandat 574,a, b. turrim in Iudeos fieri curat 580,f
 Titi Cesaris erga Iudeos misericordia 405,e. erga Iosephum clementia 497,d. pro meritis ducitur 542,c. fortitudo 532,d. pietas 550,b. 560, d. imperium 564, e. de vita futura opinio 554,a
 Tito defuncto, Iustus suam historiam prodit 481,e
 Tobias filij Iosephi virtutes 220,d
 Traianus Iapham expugnat 493,e
 Trachon regio 430,c
 Trachonitæ Herodem Cesari inimicum esse gaudent 312,e. ab Herode trucidantur 311,f
 Trachonitæ dedititij violente circumcidi, à Iosepho vetantur 390,e. dimittuntur 392,e
 Trachonitarum defectio 311,e
 Trachonitis Herodi tribuitur 295,d
 transiordanenses aram erigunt 79,c
 Tripolici scriptor 597,c
 Troglodytarum gens vnde 14,d
 Troglodytarum mos 33,f
 Tryphon Alexandri filium Antiochum Hieracem necat et imperio potitur 244,b. Antiocho regnum asserit, 239,f. ab eodem Antiocho deficit 242,c. ab Antiocho Sotere superatur 244, c. Demetrium prælio subigit 240, c. à Simone oppugnatur 244, a. questionibus obiectus 440,a. Ionatham occidit, 242,c. 408,d. Simoni imponere studet 243,c
 Tryphon torquetur 317,d
 Tryphonis vrbs Abaris 598,c
 tyrannidis incommoda 364,d
 tyrannorum in cloacis spes et cedes 566,f. crudelitas 406,f. Ierosolym. timor 567,e
 Tyrannus Herodis satellites honoratur 313,e
 Tyri à Salmanasare vincuntur 179,e. à Simone opprimuntur 228,b
 Tyriorum annales 591,e
 Tyriorum deus Baal 171,e
 Tyriorum impudentiam Vespasianus culpat 403,d
 Tyriorum tyranni auxilio Antigonus regnum repetit 269,b
 Tyropeon vallis 534,d
 Tyrreni dicuntur Romani 604,d
 Tyrus ab Alexandro expugnatur 211,a
 Tyrus à Nabuchodonosoro obsidetur 594,b

V.

VAltha castellum 319,b
 Valrianus Decadarchus populū reconciliaturus Tiberiadem à Vespasiano mittitur 499,d
 Valerius Asiaticus 367,e
 Vallis locus 54,f
 Vardanes Izate bellum indicens cæsus 376,c

Varus

Index.

- Varus Syriae praefectus** 322, e. seditionis auctores puniit 331, c. 452, b. Sabino supplicium fert 333, b. Iudeos incusat 333, c. litteras ferentem iniquae tollit 387, f
- Varus Iudeos occidit** 388, a. & crucifigit 451, e. Samaria potitur 451, f. Iarones abigit 430, c. nobiles viros quot occidit 474, b
- Vaste Artaxerxis vxor contumaciae accusatur** 204, f. atq; a rege repudiatur 205, a
- Velum Babylonium** 517, c
- Venerca lex** 53, b
- Veneficij lex** 71, b
- Ventidius Romanorum dux, Antonio pecunias extorquet** 474, a. Parthis contrarius 275, c. in Parthos missus 424, c. Herodi copias misit 425, b
- Vernianus tribunus plebis** 366, f
- Veritate nihil validius** 198, c
- Vespasianus Tyrum veniens eorum impudentiam arguit** 403, d. Iosephum honorat 403, f. Imperator declaratur 406, d. nunciatur 527, a. a Nerone ad exercitum mittitur exercitum ducens benigne suscipitur 483, e. Gadaram expugnat 487, f. Iotapatam obsidet 489, c. d. Iudeos repellit 490, c. vulnere dolore superato bellum in Iudeos incitat 491, f. turres ferro obductas erigit 493, d. Samaritanas infestat 494, d. Iosephum muneribus fouet 498, a. exercitum Ioppen mittit 498, c. in Caesaream migrat 499, b. nauale praelium contra Taricheas instituit 502, c
- Vespasianus Gamalam obsidet** 503, e
- Vespasianus a suis relictus** 504, d
- Vespasianus arcem Gamalae obtinet** 506, a. contra hostes incitatur 517, e. mortem Neronis cognoscit 522, c. Iudeam inuadit 524, c. Imperator inuitus fit 526, b. Iosephum captiuitate liberat 527, a. Imperator praedicatur 528, c. Gallileam excidit, & ex bello Iudaico imperium adeptus est 545, c. templum pacis aedificat 575, d
- Vespasiani pudicitia, & modestia** 526, a. clementia 578, c. ornamenta, vota, prandium, & triumphus celeberrimus 574, c, d
- Vespasiano defuncto Iustus historiam prodit** 401, e
- Vespera, quae diei pars** 2, e
- Vestitus lex** 72, c
- Veterebre notatio** 560, b
- Via regiae silice strata** 150, b
- Viatores cibandi** 68, f
- Vicorum direptio** 523, a
- Victima caelitus inflammata** 94, c
- Victoria in quibus consistat** 114, 155, f. 226, c
- Victoriae lex** 72, b
- Victoriae simulachra** 575, b
- Vindemiae lex** 68, c
- Vini immoderati energia** 197, c
- Virga in draconem conuersa** 34, d
- Virginem vi opprimentis poena** 613, a
- Virtus libertatis effectrix & altrix** 364, a
- cum Virtute res gerende** 286, b
- virtutes regiae imprimis subditis declarande** 112, 113
- vita humanae terminus post Moysen** 9, d
- Vitellius Syriae praefes Hierosolyma peruenit: stolam pontificiam sacerdotibus tradens, Ionathae pontificatum confert** 341, d, e. Artabanum occidere conatur 342, a. ab Herode conuiuio excipitur, ibidem, b. Theophilum pontificem constituit 343, b. Romam pro castris habet 525, e. luxuriatur & occiditur 522, d. 528, c
- vitae aurea** 257, a
- ultio aquilae aureae direptae** 449, a
- vna dies pro prima dies** 2, f
- unguentum sanctum** 49, c
- Vologesus rex Parthorum auream coronam Tito dat** 573, e. Izati contrarius 376, f. eidemq; bellum infert blasphemus 377, a
- Volumnius Syriae praefes** 312, b. eius in Herodis filios sententia 316, c. 439, c, d
- votum Iacobi** 17, a
- vota Deo facientium consuetudo** 465, a
- Vra Chaldaeorum vrbs** 9, d
- vrbs sacrae lex** 67, b
- urbem quis primus condiderit, & insti-
tuerit** 4, d
- Vrias e castris vocatus** 123, e. mortuus
Dauidi nunciatur 124, c
- Vrie litterae** 123, f
- Vses Arami filius** 9, b. Damasci conditor 9, b
- Vssis Dani filius** 29, c
- usura prohibita** 613, c
- vxores quando & quales sint ducende** 69, c
- Vxus filius Nachoris e Melcha** 9, d
- Vxalis Iustae filius** 9, b
- X.**
- Xaloth vicus** 484, b
- Xanticus mensis** 5, d. 36, c. 37, b
- Xerxes Darij filius rex Persicus** 201, d. Iudeis conuectum suppeditat 203, d
- Xerxis ad Esdras litterae** 201, c. in Iudaicam gentem beneficentia, ibidem, d
- Xerxi mortuo Artaxerxes filius succedit** 204, d
- Xylophoriae festiuitas** 471, b
- Z.**
- Zabelus Arabum dynasta Ptolemaeo, Alexandri caput mittit** 239, b
- de Zabido Apionis mendacium** 608, c
- Zabros Gadis filius** 29, c
- Zabuda Ioacimi mater** 184, f
- Zabulon quid significet** 18, c
- Zabulon Iacobi e Lia filius** 18, c
- Zabulonitarum fors** 78, c
- Zabulon Galilee ciuitas** 475, b
- Zacharius Nachoris e Melcha filius** 9, d
- Zacharias Amphicali filius** 512, a
- Zacharias Hieroboami filius Israelis rex occisus** 176, d
- Zacharias Amia Achaze fil. interemit** 177, d. supremus Israelitarum dux
- Zacharias Ioadi pontif. filius in templo lapidari iubetur** 173, d
- Zacharias propheta populum confirmat** 200, c
- Zabucus Locrorum legislator** 610, d
- Zambrias quis** 64, b, f
- Zambrie contra Moysen oratio** 64, c. interitus 64, e
- Zamares Israelitarum rex** 157, d. igne perit 157, d
- Zamaris relictis filijs moritur** 319, d
- de Zamari Iudeo Babylonico** 319, b
- Zara Iude filius** 29, d
- Zareus Aethiopum rex ab Afano profligatur** 156, d
- Zebellus Galis conatus aperuit,** 87, a
- Zebis dux Madianitarum** 86, b
- Zelotae impij** 579, c. supprimendi 13, b. suo periculo cruciati 514, d. rapiunt Simonis Giorae vxorem 524, a. urbem profanant 524, c. templum occupant 525, c
- Zelotarum

Index.

Zelotarum crudelitas 516, b. 517, b. diffi- dium 525, a. scelera 516, c	Zenodorus qui vixit 295, c. interie- rit 296, d	Zoilus Dora tyrannus 249, b. Pto- lemei opem implorat, & capitur 249, c
Zelotypia lex 53, d	ad Zeuxidem Antiochi epistola Iudeos laudans 219, d	Zoor, locus 12, d
Zelotypus Pheroram apud Herodem accusat 308, c	Zibus rex Madianitarum 86, d	Zophonias Gadis filius 29, c
Zelpha Iacobi ancilla 18, b. 29, d	Zipha vrbs à Roboamo condita 153, c	Zopyrion Græcus de Iudeis 597, b
Zenbranes Abrami filius è Chetura 14, d	Zipheni Dauidi proditores 109, c	Zorobabel Salathielis filius Hieroso- lymorum 199, b. Darium adit 197, b. altare erigendum instituit 199, c. popularibus libertatem nunti- ciat 198, f
Zeno philosophus 609, d	Zizus Philippi socius Arabum prin- ceps 252, b	
Zeno Cotyla apud Philadelphenses ty- rannidem inuasit 245, d	Zoar Simeonis filius 29, d	

F I N I S.

